

**De CL. psalmen Davids : eerst in Nederlantschen dichte
gebracht door Petrum Dathenum, ende nu in sin ende rijmen
gebetert door Jacobum Revium : mitsgaders den
Christelijcken catechismo, kerkelijcke formulieren ende
gebeden, insgelijcx verbeteret na de nieuwe oversettinge des
Bybels**

<https://hdl.handle.net/1874/35572>

A. Andriessen, Aanteek.
op de Palmben. van
Dathcen, p. 181.

de
Kesperen, Hist. van
et psalmgezang, i dl.
p. 169.

HS

5 J 25

Geschreven door
Constantijn
Thijlens.

in zine handteekening
(Constanten 1640)
op de titelplaat
hier achter.

Many since have far more refined their
Translations, but yet their labours therein
never generally received in the Church: parti-
cularly, because un-book-borne people
willingly derided of their patrimony have
conn'd by heart many Psalms of the old
Translation, wch would be willingly disinherited
of their patrimony, if a new edition were
set forth. However, it is desired, and approved
by moderate men, that, though the fabricke
stand unrenov'd for the maine, yet some
good continuance therein may be made, and
the bald Remains in some places, or
a new cap, wch would not much discompos-
the continuity of the people: Thom. Fuller's
Curious History of Britain (vol. 16. lib. 7.

הנה

De CL
PSALMEN
DAVIDS,

Eerst in Nederlant:
schē dichte gebracht

Door

Petrum Dathenum,

Ende nu.

In sin ende rijmen gebetert

Door

IACOBVM REVIUM.

Gedruckt tot Deventer,
By Nathanael Cost Boeckvercoper.
A^o.c^o.l^o.c^o.xl.

~~Hebb. 8^e 1242 107/1321~~
De CL.

P S A L M E N
D A V I D S,

Erst in Nederlantschen
dichte gebracht

Door

Petrum Dathenum,

Ende nu in sin ende rijmen gebetert

Door

JACOBUM REVIUM.

Mitsgaders den Christelijcken Catechis-
mo/kerckelijcke formulieren/en gebeden/
insgelijck verbetert na de nieuwwe
oversettinge des Bpbels.

Tot D E V E N T E R,

By Nathanaël Cost, Boeck-drucker ordte-
narig der E. M. Heeren Staten van
Overpffel, Anno 1640.

At de nieuwe overset-
tinge des Nederduyt-
schen Bybels, met een
goede verbeteringe
der Psalmē, diemē inde

kercke gewoon is te singē, behoor-
de gevolgt te worden, is het een-
drachtich gevoelen van alle ver-
standige. Doch van het middel om
daer toe te geraken, valt het oor-
deel wat verscheyden. want eenige
houden het daer voor, dat de stem-
men ofte wijzen van onse psalmen,
om hare menichvuldicheyt, ende
oock swaerheyt van sommige der-
selve, behoorden vermindert, ofte
oock eensdeels verandert te wor-
dē. prijfende in desen het Engelsch
psalmboeck, 'twelc in weynich wij-
zen bestaet, ende dieshalven lichter
om te singen valt voor 't gemeene
volc. Andere wenschen wel, dat de

Aen den Christelijcken

Psalmen van M. H. van sinte Aldegonde saliger gedachte, ofte van andere cloecke mannen bearbeydet, werden ingevoert. Andere vinde ick van dese meyninge te zijn, dat het werck Datheni, oversien, ende 't gene verbeteringe van noden heeft, gebetert zijnde, bequamelijck soude connen behouden worden. Dese voorlagen menichmael by my overleggende, heeft my den eersten altijt wat misvallē, niet alleen, om dat de wijfen van onse Psalmen uytnemende goet, eñ niet wel te verbeteren zijn, maer ooc ten aensien van onse over-eenstemminge met de gereformeerde kerckē van Vranckrijc ende Duytslant, niet alleen inden Godsdienst, maer ooc inde maniere van singen, van de welcke in dit laetste sonder dringēde noot af te scheydē, mijns bedunckens wat sorgelijck soude
zijn.

Lefer ende Sanger.

zijn. Ic wete wel, dat de nutticheyt der gemeene ende eenvoudige Christenen hier tot een reden wert by-gebracht, maer achte, dat gelijc men de h. Schrift denselven niet wt de hant en neemt, om sommige sware plaetsen die daer inne zijn, mē insgelijcx haer dese sang-stemmen niet tegen en moet maken, om dat sommige wat gemeener ende lichter, sommige wat ongewoener ende swaerder vallen, maer vele meer, tot vlijtige oeffeninge haer opwecken, om oock dese, gelijk de andere metter tijt haer selven gemeynte maken. Ende hier mede en gedencken wy niet te berispen de kercken van Engelant, die weyniger ende andere sang. wijfen hebben als wy, want alsoo die daer toe zijn gewennet, is seer wel gedaen datse daer by blijven: maer is met onse en ander sake, gelijk een ye-

Aen den Christelijcken

der uyt het geene geseyt is sal con-
nen afnemē. Wat nu, voor het twe-
de, aengaet het geleerde werc van
wijlen M. H. van S. Aldegonde, het
en soude my niet betamē het selve
in eeniger maniere te verachten;
maet speure, dat het, sedert so vele
jaren, geenen smaeck heeft connen
vinden by den gemeenen man,
meest, om sekere oude ende nu ter
tijt ongewoone maniere van spre-
ken die syn E. daer in heeft ge-
lieft te gebruycken, ende oock in
syne voor-rede genoegsaem ver-
claert, niet te willen dat in deselve
eenige veranderinge geschieden
soude. welcke maniere van spreken
also se by den laetst-gehouden Na-
tionalen synode inde oversettinge
des Bybels is afgekeurt, niet dan
met groote onbequaemheyt inden
sanc der psalmen soude werden in-
gelaten. Van andere, die mede harē
vlijt

Lezer ende fanger.

vlijt hebben aengewendt tot nieuwe overfettingen van dese heylige lofsangen, en fal ick, om redenen, niet spreken, ende en begeere oock den lof die haer daer voortoe komt int minste niet te vercleynen, maer late alles tot het oordeel van Gods gemeente, wiens meeste ftichtinge in desen moet gefocht werden. Ende come nu tot het laetste middel, 'twelcke ick voor het fachtste ende beste altijt gehouden hebbe, namelijck de verbeteringe van Datheni Psalmen, als dewelcke den minstē aenstoot soude geven, ende also lichtelijcxt aengenomen worden. Ende dewijle ick bevont dat vele met my in dit gevoelen warē, heb ick verwacht dat yemant, meer als ic begaest, het selve soude by de hant nemen: 'twelck alsoo het niet en geschiede, hebbe ten laetsten in den name des Heeren selve een

Aen den Christelijcken

proeve willen doen van 'tgene ick hier van bevattet hadde. Eñ moet wel bekennen, dat ick int werc getreden zijnde, bevonden hebbe vry wat meer daer toe te behooren dan ic my inden aenvanck hadde ingebeeldet, ende dat door de herstellinge der lamme ende lossen leden deses gedichtes, oock door het wechnemen van stop-woorden ende diergelijcke, de sake weynich geholpen was, also met eenen opde verbeteringe van den sin (waer toe wy soo merckelijc door de nieuwe oversettinge des Bybels geholpen zijn) ende op een vaste, ende niet-remmende vloeyende 'tsamenstellinge most gelettet worden, op dat het werc niet alleen slechte luyden genoeg doen, maer ooc voor de verstandige bestaen mochte. Hier om heb ick te meer vryheyt int veranderen

7
Leferende Sanger.

deren genomen, latende blijven
't gene van Datheno redelijcker
wijfe getroffen was, fonder my int
overige aen syne woorden alte nau
te willen binden, behoudende met
voorraet ondertuffchen het felve
getal van fang-veerfen 'twelck int
franfche ende in Datheni pfalm-
boeck gebruyckt is, om alle hape-
ringe voor te comen, indien 'tge-
fchieden mochte datse te-gelijcke
gefongen wierden. Ick hebbe by
de Pfalmen gevoecht de andere
Gefangen inde kercke gebruycke-
lijck. oock voor-aen gefelt een o-
verfettinge vande franfche voorre-
de by Th. Bezam in rijm vervatet,
eñ voor defen onder den name Da-
theni in Nederduytsch uytgegaen,
die ic ooc na gelegenheyt befchaeft
ende vercortet hebbe. Ende de wij-
le de Catechismus, kerckelijcke
formulieren, eñ gebeden achter de
pfalmen:

Aenden Christel. Leser en Sanger.

Psalmen tot gerief des lesers ple-
gen gedrukt te worden, hebbe ic
die oock overloopen, ende de ma-
nieren van spreken, insonderheyt
de schriftuer-plaetsen daer in aen-
getogen, op de nieuwe oversettin-
ge, soo vele my doenlijck was, ge-
paffet. Dit is, Christelijcke Leser
ende Sanger, 'tgene van my in dit
wercxken gedaen is. 'twelck, in-
dien't de gemeente Jesu Christi
aengenaem is, sal het oogemerck
twelck ick my voor-gefelt hadde,
vercrijgen, ende God voor alles
dancken; soo niet, sal ten minsten
dit genoeg hebben, dat ick tot
op-bouwinge van't huys des Hee-
ren, beneffens andere, mijn beste
gedaen, ende niet achter-gehou-
den en hebbe, 'tgene ick verhoop-
te daer toe te connen strecken.

Voor-reden,

Aende Gemeynthe onses Salichmakers

J E S U C H R I S T I.

GHy cleyne schaer, wiens cleyneheyt ver-
acht

Te boven gaet des werelts groote macht,
Ghy cleyne schaer, die hier zijt in onswerden,
En evenwel den pronck der gantscher eerden:
Op u heb ick geslagen mijn gesicht,
V draeg' ick op dit mijn gering' gedicht.
Ick seg' gering' int geen ghy daer sult lesen
Van my gedaen: maer in syn eygen wesen
Soo costelijck, dat onder 'shemels booch
Geen dinck en is soo schoon, soo groot, soo hooch
't Welck in syn prijs men waerdich can doer
blijcken

By' tminste van dees veersen te gelijcken.
Dit is de saeck, waer door ick ben gepor't
Een werck met soo veel rijckdoms overstort
V luyden, en geen ander toe te schrijven,
Dewyl ick u soo verr' sie boven-drijven
Vat hier beneen' hem heerlijck noemen laet
Als 'tsonnen-wiel hooch boven d'aerde gaet:
En ben gedwis, dat ghy, dien ick het sende

Voor-reden,

De haven zijt al-waer het moet belenden.

Ghy Princen dan, en Coningen, vertreckt,
 Die prachtelijck u lichamen bedeckt
 Met silver, gout, smaragden, en saphieren,
 Onacht-saem het inwendige te cieren.
 Hoewel ghy dient den leugenaers tot stof
 Om het papier te vullen met u lof,
 Aen u en zijn dees sängen niet gegeven.
 Niet, dat van u hier niet en zy geschreven;
 Tot u al-mee verspreydt hem dit geluyt:
 Doch te vergeefs, want ghy u ooren sluyt,
 V trots gemoet wil sich niet buygen laten,
 En can daerom noch straf noch leere vaten.
 Maer 'tis voor u, o Vorsten hooch geaerd,
 De croonen van veel conincrycken waert,
 Die voor verderf de ledekens der kercken
 Beschutten met u vaderlycke vlercken.
 V gatet aen, u wertet mee-gedeelt
 Dat David hier soo liefelijcken speelt,
 Nadien u God ont sluytet hert en aren
 Om te verstaen den toon van syne snaren.
 Ghy Coningen, hoort dan eens Conincx tael,
 Ghy herderkens, dat in u ooren dael
 De stemme van een herder opgeheven
 Dien Godes Geest tot singen heeft gedreven.
 Ghy schaepkens, die gaet grasen inde wey,

11

Aen de gemeynte Christi.

Aenhoort, aenhoort van David de schalmey,
Die sal u lust en u verquicking' dwesen,
Die sal in quael en cranckheyt u genesen.
Sijt ghy bedroeft? hier vindy trouwen raet.
Verhonger? hier dwert uyve ziel versaedt,
Vā dorst versmacht? hier is een versche bronne.
In duysternis? hier is een clare sonne.

Cort-om, mē vint noch schae, noch ongeneucht,
Of 't en verkeert alhier in dwinst en vreucht.

Maer wat is dit? ter dwyle mijn begeeren
Is, u by een te roepen, o ghy Heeren,
Ghy Herders, en ghy vee van desen stal,
Ick vind' eylaes! vermindert mijn getal.
Ick sie een deel in der dwolvinnen claeuwē,
En andere den moet daer door verflaeuwē.
Ick sie een deel van buyten aengerandt,
Of binnen in haer heyning' overman't.
Ick sie, ront-om een bruynen Arent, (dwieren
Eengrousaem heyr van raven ende gieren.
Ick sie het spoock dat yder schrick aen-jacht,
't VVelc op het hoost drie goudē croonē draecht.
Ick sie 'tgediert dat over d'ooren recket
Het schape-graen, en so den dwolf bedecket.
Van anderen sie ick den rock gekeert.
Ick sie 'tgedwelt van honger en van sweert,
d' VVelck menich hert ontijdelijck doet breken.

Ick

Voor-reden

Ic sie een Vorst die tracht dit quaet te wrecken.

Ic sie een hoop sich geven na de see,
En op de strant sie ic een Maget ree
Die 'ibleecke volc met uytgestrekte banden
Aenbiedet haer wellustige vvaranden.
't Believe God, o Maget hooch-geacht,
Die in beleyt, aensienlycheyt, en macht,
Den glantz alree begint te overtreffen
Dergener die sich tegen u verheffen,
Dat ghy, tot vvien Gods rijken segen vloeyt,
Van dach op dach in syne vreesse groeyt,
Dat yder u mach duchten en beminnen,
En ghy u self, na and're, overvvinnen.

Geduerende 'tonvveder soo vervvoedt,
Verstrooyde schaer, doch eenich in 't gemoet,
Laet ons tesaem ons paren, om te mercken
Op Godes ondoorgrondelijke vvercken:
In vviens geley ons leven is gestelt,
Die op ons hoeft de haren heeft getelt,
By vvien het oock vvert nimmermeer geleden,
Dat een van die, syns ondancx, val beneden.

En ghy, die om de vvaerheyt sitti geboeyt,
Van alle-man gesmadet en verfoeyt,
Ghy, diemen doet (laes ! om soo goeden sake)
Met vier en bast tot uyven sterfdach naken:

Soud'

Aen de gemeynte Christi.

Soud' uvve tong' ver stommen in de pijn?
 Soud' onder 't cruys u hert besvveecken syn?
 Neen. 'lijf is vast, den geest is ongevangen.
 Het lichaem sterft, de siele neemt haer gangē
 Na't eeuwvich licht. vvel-aen, mijn vrienden,
 singt

Dees clachten, en daer-mee ten hemel dringt.
 Ter vvy l men spant en kneuset uvve leden
 Soo heffet op dees heylige gebeden.
 Iae, als ghy staet omringet van de gloet,
 Met lof-gesancck de vlamme scheuren doet.
 Op dat, vvanneer u de tyrannen doden,
 Voor God, en voor syn uytgelesen boden
 Vv' stemme sy een vast getuygenis
 Der vvaerheyt die van u beleden is,
 En van 'igemoet ondancbaer en quaet-aerdich
 Der vverelt, die u leven vvas onvvaerdich.

Op dat geen mensch nu verontschuldigh'
 socht

Vvaer door by hem van God te prijsen mocht
 Ontreckē, heeft Marot vvel by syn leven
 Op Fransche maet de Psalmen aengeheven,
 Maer, door syn doot, het derdendeel alleen
 In rijm gestelt: 't vvelck naderhant geheel
 Met grooten roem van Bexa is voltogen.
 Dit meester stuck, bracht oock na syn vermogē

Voor-reden

Tot ons gebruyck, Dat henus aen het licht,
Dat Nederlandt door synen vlyt gesticht
Van by-geloof en ydelheyt sich keerde
En God alleen met hert en mont vereerde :
VViens yver ick navolgende, nu mee
VWt rechter liefd' in syne stappen tree,
Om 'tgeen by hem wat rou is en on-even
Een reyner clanc en rechter stant te geven.

Dunckt yemant, dat tot dese saec mijn breyn
Te svack is, en mijn swetenschap te cleyn,
Dat oock voor-heen veel destiger poëten
Haer swackerlijck in desen arbeyt queten,
En al te licht een ander volgen mocht
Die't eenmael in syn vollen luyster brocht :
'tVerscheelt soo veel dat my dit sou mis-bagen,
Dat niet soo lief mijn oogen aen en sagen
Als dat dien lust een edel geest aenquam
Door swien het tot syn hoogste eere clam.
VVel-op dan, ghy geslepene verstanden,
Ghy roem en bloem van onse Nederlanden;
Slaet met geluck de handen aen dit swerck,
Verrijckt daer mee de schatten van die kerck:
Maer gunt ons, dat een sweynich uwe veder
Tot het begryp der cleynen sich verneder.
VHooge vlucht wat na de aerde dael.
Hebt ghy verschiet van ongemeyne tael,

Aen de gemeeynte Christi.

Hebby een vloet van diep-ghaelde reden,
 Ey, spaertse, om die elders te besteden.
 Soeckt claerheyt, soeckt eenvoudicheyt alhier.
 En wijket niet van Davids soete lier,
 Poocht synen, en niet uyven sin te tressen,
 En ons met u ten hemel op te bessen.

VVat my belangt, hoe consteloos ick ben,
 Noch sal de Heer door mijn geringe pen
 Soo lang' ick leef zijn danckelijck gepresen.
 VVaer van my tot getuygenis sal wesen
 De Rsel, die door onse velden stroomt,
 Aen vveder-sy vergroenende 'tgeboomt,
 VViens oevers steyl aen alle hare enden
 Van Godes lof den zweer-clanck sullen senden.
 Ghy gaest my, Heer, dat ick dit werck
 began,

Geeft my oock de voleyndinge daer van:
 Op dat het mach u cleyne schaer behagen
 Die ick het heb vvil-veerdich opgedragen.

T A F E L

Van de Psalmen diemen singt op
eenderley wijze.

	5. ende.	64.		
	14.	53.		
	17.	63.	70.	
	18.	144.		
	24.	62.	95.	III.
	28.	109.		
	30.	76.	139.	
	31.	71.		
	33.	67.		
	36.	68.		
Psal	46.	82.		
	51.	69.		
	60.	108.		
	65.	72.		
	66.	98.	118.	
	74.	116.		
	77.	86.		
	78.	90.		
	100.	131.	142.	
	117.	127.		
	140. ende de thien Geboden.			

7
De C L.
Psalmen Davids.

Den eersten Psalm.

Die niet en gaet in der godloos-
sen raet / Die op den wech der son-
daers niet en staet / Noch op den stoel der
spotter & hem wil setten / Maer dach en
nacht heeft in des Heeren wetten Al sp-
nen lust / ja spreekt daer stadich van: Dat
is voormaer een wel-gelukkig man.

Pfalm ij.

2 Hy sal gelijc zijn eenen schoonen boom-
Geplantet aen een claren water-stroom/
Diet syner tijt veel goede vruchtē brenget/
Waer van geen blat en vallet noch vers-
senget.

Soo crijcht die mensch geduerich hepl en
spoet

Van Godes hant in alles wat hy doet.

3 't En is soo niet de goddeloose niet/
Maer als het ras dat heen en weder blie't
Van stercken wint verstroopt en omge-
dreeben

So sullen sy in Gods gerichtē beven/
En niet bestaen/ maer haest vergaen/ bes-
schaemt;

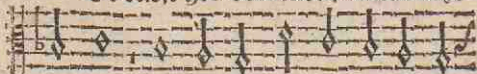
Sy werden by de vrome niet versaemt.

4 Der vromē wech den Heer bekennet is/
Hy draget sorg' voor haer behoudenis/
Dies sullen sy geluchlich zijn en blijben:
Maer die alhier een godloos wese drijvē
En wandelen in een verkeerde baen
Sy en haer doente gronde moeten gaen.

Den ij. Psalm.

Ge raest het volc met sulcken wre-

vel-moet? Hoe comen dus de hepdenen
te se

Psalm ij.

te samen: Wat ist dat haer vergeefs so
 woerden doet / Om onder sich een raet-
 flach te beramen: De Coningen der
 aerden sich verbinden / De Vorsten zijn
 soek even-eens gesuit: Met God te
 strijden sy hen onderwinden / Ja tegen
 God en syu gesalfde kint.

2. Sy spreken: laet ons breken van mal-
 caer

De banden hart daer mede sy ons yzangē.
 En werpen wech het soek dat sy so swaer
 Tot onsen dwanck aen onse halssē hangē.

Pfalm ij.

Maer hy die inden hemel is woonachtich
Sal om haer lacchen / want haer doen hy
siet.

Haer opset sal bespottē God almachtich/
Het is doch ydel/en hy achtet niet.

3 Hy sals aenspreken elck hy synē naem/
In grammēn moet / en doen haer 'thert
vertsagen.

Verbaest sal hyse maken al te saem
In synē toorn die niemant can verdragen.
En spreecken: hoor / ghy die op aerden
woonet/

Ick heb mijn Coninck selver opgelept
Syn heerlijc ampt/ en hebbe hem gecronet
Op Sion/ berch van mijne heylicheyt.

Pause.

4 En ick syn Coninck sal met sekerheyt
Van Gods besluyt de meening' laten hoor-
ren/

Welck' is/dat hy my claerlijc heeft gesept:
Ghy zijt mijn Soon/dees dach wylt my ge-
booren.

Begeert van my/ ick sal tot eener erben
De Heydenen u maken onderdaen/
Ghy sult van my tot eygendom verwerbē
Eē rijc dat tot des werelts eynd' sal gaen.

5 Ghy sult alsdan met eenen stalen staf
Verbzeken die die haer niet dwingē laten.
Ghy sultse haest in uwen toorne straf.
Te mozzel slaen gelijk als aerden vaten.

Pfalms iij.

Dies schicket u/ghy Coningen op aerden
Te werde kloeck: ghy richter: laet u raen/
En wilt niet een deemoedich hert aenwaer:
den

Dees goede tucht daer ick u toe vermaek.

6 Dient uwen God niet ongeueynsde
dencht/

In syne vrees gehoorsaemlijcken lebet/
Vermaket u in hem niet ware vzeucht/

Doch so dat ghy booz syne woorden bebet.
En rust den soon dien hy u heeft gegeven/
Dat hy niet gram sy over uwe daet/

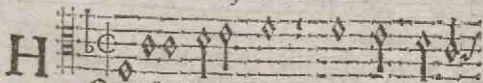
Op dat ghy niet te gronde wert gedreven
Terwijl ghy noch op uwen wege gaet.

7 Want syne gramschap lichtelijck ont-
brant/

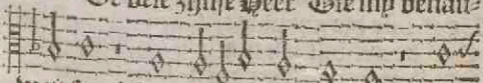
Gelijck een vper wanneer men 't niet en
achtet.

De sulcke leest in een gewenschten stant
Die hem betrouwt / en op syn goetheyt
wachtet.

Den iij. Psalm.

Oe vele zijns Heer Die my benau-

wen seer: Hoe vele die my quellen! Hoe
A iij machtich

Pfalm iij.

machtich is / o God / Der goddeloosen
 rot / Die tegens my haer stellen ! Wat
 zynse menichfout Die tot my spreken
 stout / Vergaen zijn al syn krachten !
 Syn God en helpt hem niet / Maer laet
 hem int verdriet Veel troosteloos ver=
 smachten.

2 Doch ghy zijt / Heer / mijn schild /
 Die my beschermen wilt /
 Dooz alle die my plagen /
 Ghy doetet dat ick mach
 D'p komen dooz den dach
 En 'thooft om heoge dragen.

Pſalm iij.

Ick heb in mijn ellent
 Mijn ſtem tot God gewent/
 Mijn klachten opgeheven ;
 Oock heeft de trouwe Heer
 Van ſynen berch vol eer
 Goed' antwoort my gegeven.

3 Dies ſal ick ruſt ontfaen
 En ſeker ſlapen gaen
 Wezijt vooz allen ſchade/
 Ick ſal den morgen claer
 Menſchouwen ſonder vaer/
 Want God wil my ſlaen gade.

Of hondert dupsent man
 My wilden grijpen an/
 En ſochten my te vellen/
 't Waer niet by my geacht/
 Ick ſou vooz hare macht
 Niet eenmael my ontſtellen.

4 Comt Heer/toont dat ghy zyt
 Met my tot aller tijt.
 Ghy die al mijn byanden
 Op't kinnebaeken ſlaet
 Verzekende met ſmaet
 In ſtucken hare tanden.

Ghy zyt het/Heere goet/
 Die pder vroom gemaet
 Te helpen zyt genegen/
 Want op u heplich volck
 Stort ghy een rijke wolck
 Van uwen midden ſegen.

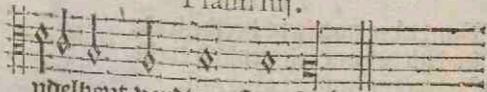
Psalm iiiij.

Den iiiij Psalm.

A

Is ick u bid' merckt op myn clagen/
 God mijnes rechts/ en troostet my: Ghy
 die my wt verhoolen lagen Doert op het
 ruyt/laet u behagen Myjn droeve stem/
 en staet my by. Hoe lang' o mannen
 moet ick lijden/ Dat ghy mijn eere keert
 in spot? Hoe lange sult ghy u niet wijden
 Dus hoor de leugenen te stryden / In
 ydel-

Psalm iij.

ydelyheit verdwaest en sot ?

2 Bedencht dat God heeft uytgelesen
 En hoog-ge-eeret eenen man
 Dien hy syn gunste heeft bewesen :
 Hy is mijn hulp in anxt en vreesen/
 Die mijn geschrey wel hoorzen can.

Vergramdy/ wilt niet quaets beginnen/
 Misdoet niet tegen zynen wil.
 Op mynen leger toets u sinnen/
 Dooziet u herte wel van binnen/
 Verbedet God/ en swijget stil.

3 Wilt ghy hem dan een offer geuen/
 Het offer dat de Heer aenschout
 Is in oprechticheyt te leven/
 En hem alleene te ancleven.
 Dies vastelijck op hem vertrouwt.

Daer seggen veel/ wie sal ons leeren
 Wat doch het rechte goet mach zyn ?
 Wy bidden Heere aller Heeren
 Wilt ghy alleenlijck tot ons keeren
 Als angesichtes claren schijn.

4 Daer in sal ick meer vzeucht genieten
 Dan ghy de and're sinaken doet
 Wanneer haer granen wel opschieten
 En als van wijn haer perssen blieten/
 Hier levende in overvloet.

Ich sal in rust en soeten vrede
 My leggen neer en slapen vast/

Pfalm v.

Want uwe goetheyt heeft alrede
Beschicket dat ick veplich trede
En woone byten overlast.

Den v. Pfalm.

V Erhoort o God mijn woorden clach-
tich. Laet die u eens ter ooren gaen/ En
wilt de oorzaeck wel verstaen Van mijn
gesucht en beed' aendachtich/ O Heer
almachtich.

2 Hebt acht op mijn gestadich schreyen
Mijn groo: en Coninck en mijn Heer/
Want tot u/ en tot niemant meer
Wil ick mijn handen steets upbreyen/
D hulp verbeuen.

3 Des morgens met den dagerade
Verhoort doch mijne stemme claer/

Want

Want vroech sal ick u nemen waer
 En wachten tot den avont spade
 Op u genade.

4 Ghy zijt een God die boose seden
 Niet en bemint maer wederstaet/
 Soo wie godloosicheyt begaet
 Ja in u heplige woonsteden
 Gantz niet geleden.

5 De dwazen die nae u niet vraghen
 En sullen vooz u niet bestaen/
 Mt uwen oogen moeten gaen
 Die sonder schroom en niet behagen
 Het quaet najagen.

Paufe

6 Die onbeschaeinde leugen-monden
 Die brengdy eyndelijck te niet.
 Oock die 't onnosel bloet vergiet/
 Met selcke/ welcker stinme vonden
 Niet zijn om gronden.

7 Maer ick/ dooz uwe goedicheden/
 Sal Heer tot uwen tempel gaen /
 Met uwe breeze aengedaen/
 Daer sal ick need'rich vooz u treden
 Met mijn gebeden.

8 Wilt/ Heere/ my doch voren-lichten/
 Op rechte paden my gelept/
 Om mijner haters snoodicheyt/
 En wilt tot deuchdelijcke plichten
 Mijn gangen richten.

9 Geen waerheyt haren mont en spreket/
 Haer hert verradich is en vals/

Pfalm vj.

Een open graf is haren hals /
 Haer tong' ter wijlse listich smeket
 Vergiftich steket.

10 Wilt tegen haer een oordeel sluyten /
 Laet haer mislucken haren raet /
 En stootse wech om haer misdact /
 Die tegen u haer gaen te buyten
 Met grimmich muyten.

11 Maer latet troost en vrecht gewinne
 Een yder die op u betrouet /
 By u beschutting' die behout
 Die uwen naem met al haer sinen
 Oprecht beminnen.

12 Want ghy sult op de vrome bzingen
 Heer uwen segen goet en milt /
 En als met eenen vreedden schilt
 (Wanneer de boose haer bespingen)
 Haer gants omringen.

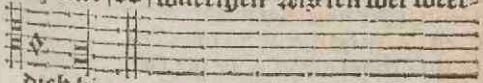
Den vj. Pfalm.

Heer / straf niet mijn misdaden Daer
 meed' ick ben beladen In eenen grammen
 sin / In uwen toorn verbaerlijck. **Castijt**
 mij

Pfalms vi.

my niet soo swaerlijck Als ick wel weer-

dich bin.

2 Maer wilt u Heer ontfermen/
 Menschout mijn treurich kermen/
 Want cranckheyt comt my aen.
 Wilt my gesontheyt geven/
 Want mijn gebeenten beven
 Met flaenwickeyt bevaen.

3 Mijn ziele haer ontstellet/
 Mijn hert hem-selven quellet
 In troosteloos verdriet.
 My is te wonder bange/
 Hoe lang' o Heer/ hoe lange
 Verhooret ghy my niet ?

4 Ach ! wilt u tot my keeren/
 Wilt goedich van my weeren
 Dees commerlijcke quael/
 Mt loutere genade
 Mijn suchten niet versnade/
 Maer helpet my eenmael.

5 Want niemant can u prijsen
 Noch danckbaerheyt bewijsen
 Verwonnen vande doot,
 Die isser/ die begraven
 Can roemen uwe gaven/
 U name maken groot ?

Pfalm vj.

Pause.

6 Ick sijte mijne dagen
 In een geduerich clagen/
 Mijn leger maeck ick nat
 Des nachtes met mijn weenen/
 Mijn bedde swemt daer henen
 Als in een tranen hat.

7 Derteert is mijn gesichte
 Terwijlen ick het richte
 Na dien die my benout
 En poget te verscheyren/
 Mijn oogen zijn van treuren
 In haest geworden out.

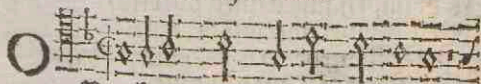
8 Ghy boose wilt nu wijcken/
 Ghy wreeden hoop/ gaet strijcken/
 Dliet altemael van hier;
 God heeft ten langen lesten
 Mijn jammer noch ten besten
 Gebracht seer goedertier.

9 De Heer wou niet verachten
 In eeuwichheit mijn clachten/
 Waer gaf my mijn begeer/
 Mijn beden hem bewegen/
 Ick heb van hem gecregen
 Mijn hoope/ en noch meer.

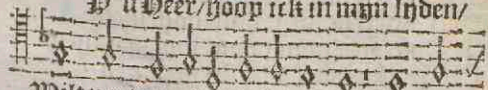
10 Dus liggen nu in schanden
 Mijn bloedige vanden/
 Sp zijn vol angst en schzick,
 Te rugge sp haer keeren
 Vol schaemten en oneeren/
 In eenen oogen-blick,

Pſalm vij.

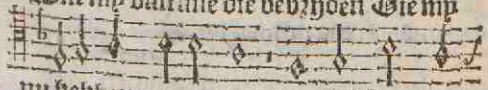
Den vij. Pſalm.

O u Heer / hoop ick in mijn Inſden /

Wilt my van alle die bezyden Die my

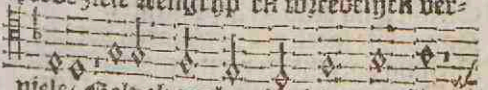
nu hebben aengerant / Dat ick haer niet

val in de hand. Dat haer geen mijn

droeve ziele Mengriep' en wycedelyck ver-

njele / Gelyck een leeu die 'rwee ver ſlinc

Wanneer het geenen hulper vint.

2 Mijn God / mijn Heer / heb ick mijn
leven

Een ſulcke eweldaet bedreven

Pfalm vij.

Als my van haer wert opgelecht/
Is in mijn handen sulck onrecht/
Heb' ick niet overlast beloonet
Hem die in vrede by my woonet/
Verloste ick niet myt den druck
Die t' onrecht socht mijn ongeluck/
3 Soo moet mijn vrant my na-sagen/
Ter aerden moet ick zijn geslagen/
Mijn leven leg' hy inden stof/
En ondertrede mijnen lof.

Staet op/ o Heer/ in heeten tooren/
En over die die t' saem-geswooren
My doen geweld en ongelijck
Het lang-besloten oordeel strijck.

4 Laet volckeren niet groote hoopen
Tot uwe rechtbanck comen loopen.
Set ghy u boven haer om hooch/
Menschoutse met een wacker ooch.

O Coninck die de werelt richtet
En alles na de waerheyt slichtet/
Van mijne saeck een wtspraeck doet
Na mijn oprecht en reyn gemoet.

5 Der boosheyt wilt een eynde maken/
En nemet aen der vroomen saken
Ghy die alleen doos/oecken cont
Der herten ende nieren gront.

God is rechtveerdich en waerachtich/
Mijn vaste schilt is God Almachtich
Die de oprechten wel behoedt/
En diese seker leven doet,

6 God sal een v^r rich richter wesen
 Voor al de gene die hem vresen :
 En op den boosen diesgelijcx
 Vertoorent hy hem dagelijcx.

Wil niemant hem niet laten keeren
 Noch vande sonde weder keeren/
 Hy wet sijn sweert/en met der hant
 Hy sijnen sellen boge spant.

7 Sijn sellen boge maect hy veerdich/
 En/ tegen die zijn straffens weerdich
 Een dootlijck wapen grijpt hy aen/
 Syn pplen sal hy afdoen gaen.

Wat quaets heeft dese in zijn sinnen/
 Syn herte swanger is van binnen
 Met wezel en niet ongeval/
 Doch vdelheyt hy baren sal.

8 Ick sie hem neerstelijcken slaven
 Om eenen diepen cupl te graben/
 Maer in den put hy selver raect
 Die hy voor and'ren heeft gemaect.

Het quaet dat hy had voor genomen
 Sal op zijn eygen hooft noch comen/
 De moeyte die hy and're doet
 Op zijnen schedel vallen moet.

9 Mijn tonge God daer over prijsset
 Dat hy gerechticheyt bewijset.
 Hem die reget boven al
 Met lof-gesancck ick roemen sal.

Pfalm viij.

Den viij. Pfalm.

O Groote God/o onfer aller Heere/Hoe
wonderbaer is uwe name & cere! Die
over d'aerd' hebt uwe majestept Ja
boven al de hemels uytgebzept.

2 Dan uwe macht zijn levende getuygen
De monden swack der kinderē die suppen/
Daer door dat ghy te schande hebt ghe-
maecht

Den vyant die u mogentheyt versaecht.

3 Maer als ick wil aendachtelijck be-
mercken

De Hemels hooch / Heer uwer handen
wercken/

De sterren claer/de sonne en de maen

Die ordentlijck aen hare plaetse staen

4 Soo roep ick uyt by my verwondert
seere/

Wat is doch aen dē armē mensch/o Heere?
Wat

Psalm viij.

Wat is doch aen t'ellendich menschen kint
Dat ghy zijn best soo hertelijck besint ?

5 Ghy maect hem schier den engelen ge-
lijcke/

Ghy maect hem overbloedich en rijcke/

Ghy hebt aen hem u goedicheyt betoont/

Met cieraet en met heerlijckheyt gecroont.

6 Ghy stelt hem over t'maeksel uwer
handen/

Waer het oock is in d'alderbzeemste lan-
den/

Ghy legt het alles onder zijnen voet/

Op zijn bevel het alles passen moet.

7 De schaepkens teer/der lammer's gro-
te hoopen/

De ossen vet die door de weyden loopen/

En al het vee/ dat in het rypme velt

Spn voeder soecke/ buycht onder zijn ge-
welt.

8 De vogels licht die aen den hemel sin-
gen/

De visschen glat die door de barē dzingen/

En zijn oock van spn dienstbaerheyt niet
vry/

Op dat het al hem onderwozpen zy.

9 O goede God / o onser aller Heere/

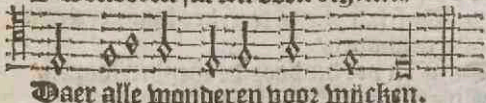
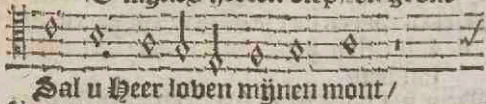
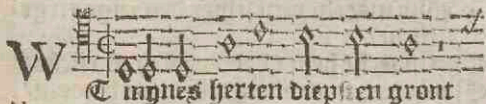
Hoe wonderbaer is uwes names cere ?

D grooten naem is lof en eere weert

In allen landen op de gantsche eerdt.

Pfalm ix.

Den ix. Pfalm.

2 In u o God ben ick verblijft/
Die mijne vzeucht alleene zijt :
D grooten name wil ick prijsen
En u lof-singend' eer bewijfen.

3 Om dat ghy hebt door uwre cracht
Mijn vpant inde vlucht gebzacht/
En hem ter aerden neer-geflagen
Niet machtich u gesicht te dragen.

4 Mijn sake supver ende slecht
Hebt ghy doen comen voor het recht/
Ghy zijt op uwen throon geseten
Om een recht vovnis npt te meten.

5 De Heydenen hebt ghy verdaen/
De boose hebby doen ve. gaen/

Psalm ix.

En om haer ceuwich te beschamen
Gants uytgedelget hare namen.

j. Pause.

6. Wel-aen/ ghy vpant vol van pzaecht
Hebdy u opset al volbzacht
In onse steden te verstoozen?
Is haer gedachtenis verloozen?

7 Doorzeker neen. want God de Heer
Wiens ryck verandert nimmermeer
Heest op den richt-stoel sich gestellet
Daer hy een heplich oordeel vellet.

8 Te richten is de Heer gereet
De gantsche werelt wylt en bzeet/
In billickheyt niet vaste reden
Straft hy de menschen hier beneden.

9 God is de toeblycht en de wacht
Des armen die men weynich acht/
Een toeblycht in benaude tijden
Dooz die hem soecken in het liden.

10 Al die ghy u Heer maecht bekent
Die soecken u in haer elent/
Want die op uwe goetheyt bouwden
Verlaetyn niet in haer benouwen.

ij. Pause.

11 Looft nu met sängen onsen God
Wiens wooning is in Sions slot/
Vertelt syn wonderlijcke wercken
Dat yder mensche die mach mercken.

12 Hy dencket aen der bronnen bloet/
En houtet diep in syn gemoet/

Pfalm ix.

't Geschrey en sal hy niet verachten
Der armen die hem doen haer clachten.

13 Weest my genadich lieve Heer/
En siet van uwen hemel neer
Wat ick van mijne hater's lijde/
Wt 's doodes poozten my beuzijde.

14 Dat uwen roem niet vrolijckheyt
Van my in Sion sy verbeeyt/
En dat mijn herte hem verheuge
Dat het u hulp genieten meuge.

15 De heydens vallen in het net
Dat sy my y. rdden toegeset/
Den strick haer voeten heeft gebangen
Dien sy my hadden voozgehangen.

iii. Pause.

16 Daer vooz wert God de Heer bekent
Dat hy dit oordeel heeft volendt/
De goddeloose comt te schanden
Dooz tuerck van syne eygen handen.

17 De boose neygen tot haer straf/
Sy storten neder in het graf/
Ter hellen werden sy gesmeten
Die God moetwillichlyck vergeten.

18 God sal hem die veel leet's geschiet
In eeuwichheyt vergeten niet.
Syn hooye die hier is mispresen
En sal niet alrijt ydel wesen.

19 Staet op/Heer/oeffent u gebiet/
Dat hem de mensch verstercke niet/
Maer leydt de heydens vooz't gericht/
En stelt se vooz u aengesichte,

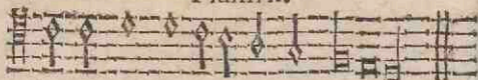
Pſalm x.

20 **H**eere God die eeuwich leeft
 Maecht dat der boosen herte beeft/
 Doet hen verſtaen (dit is mijn wenschen)
 Dat ſp niet zijn dan ſwacke menſchen.

Den x. Pſalm.

He comt/ Heer/ dat ghy van ons
 treet ſoo wut: Waerom bedeckt ghy u
 aenſchyn claer: Verbercht ghy u in dees
 benaude tijt/ Waer in den druc ons over=
 valt ſoo ſwaer! In hoorchmoet brant de
 goddeloſe ſchaer / En ſoecht den ar=
 men menſche te verſtiegen. Geeft
 dat

Psalm x.

Dat sy vall' in hare eygen stricken.

2 De boose mensch met eenē fieren moet
 Van synen lust hem hogelijck beromt.
 Den gierigaert hy achtet wijs en vzoet/
 En lastert God/daert alles doch vā comt.
 Syn stouten mont vooz niemant en ver-
 stomt/

Het hooft stuk is van alle syn gedachten-
 Dat God niet is/of niet en is te achten.

3 Wat hy begeert geluckelijcken slaet/
 Na u gerecht hy niet eens om en siet.
 Hy achtet licht den geenen die hem haet/
 En meynit die om te blasen als een riet:
 Syn herte spreekt: ick sta/en wanckel
 niet.

In een'wichteyt en can my niemant deerē.
 Het ongeluck sal ick wel van my weeren.

4 Syn mont is vol van leugentale stroot/
 Bedroch en bloeck hy dagelijcx upt-smijet.
 Op syne tong' sweeft ongebal en noot/
 In schaden swaer te doē hy hem verblijt.

Hy loeret/ als een roover die vol rijt
 Hem heymelijc heeft in een hol verborzen
 Om ondersiens een armē man te wozen.

Pause.

4 Gelijck een leeu/die in een doncker hol
 Op synen roof archlijckich leyt en wacht/
 So leyt dees man van alle schalckheyt vol

Tot dat int niet hy yemant heb gezacht/
Hy buycht om leeg' hy duycket stil en
sacht

En met dien schijn versnellet hy de armen
Die hy verslinc en niet en wil ontfermen.

6 Hy spzeekt nochtans in synen hoogen
moet

Dat God alsulcx niet neem in syn gedacht/
En niet en sie wat hier de mensche doet/

Om scherpeelijck daer op te geven acht.
Staet op dan / Heer / vertoonet uwe
macht/

Hest op u hant/ en wilt die niet vergeten
Die hier in angst en droefheyt zijn geset.

7 Waerom sal doch een godloos onver-
laet

God lasteren en tergen met opset ?
Als of hy niet en merckte syn misdaet/

Daer hy doch nau op alle stucken let.
Ghy strafst het quaet / o Heer / na uwe
wet/

Op u alleen/om geene quael te bresen/
Verlaten sich de hulpeloose weesen.

8 Verdzeeckt den arm / vernielet het ge-
welt

Des boosen die op sinne paden gaet.
Soerkit syne sond' en die hem bozen stelt

Tot dat hy schuyt en hem niet vinden laet.
De Heere heerscht/ syn coninckryck be-
staet

Psalm xj.

In eenwicheyt/de heydenen met schanden
Syn upt gebaecht upt alle syne landen.

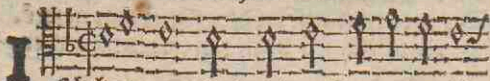
9 Ghy hoorzet/ Heer / den wensch gena-
delijck

Van hem die heeft een nederich gemoet.

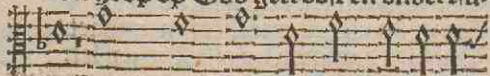
Ghy sterct syn hert met troost gestadelijc/
Dooz syn geschrey u ooz ghy open-doet.

De weese en verdruchte ghy behoedt/
Op dat de mensch haer låger n3 en quesse/
Noch hem soo trots op aerde aen en stelle.

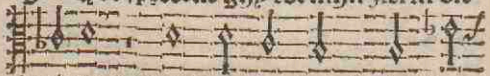
Den xj. Psalm.

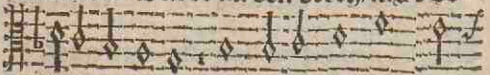
Ik hoop op God getroost en onvertsa-

get/ Hoe spreekt ghy tot mijn ziel in dit

verdriet / Vliedt na den berch/als t'vo-

gelken verjaeret? De boose die vooz God

Hem niet ontsiet Den boge spant/opleg-
gende

Psalm xj.

gende syn ppen/ En na het hert van vzo-
 me luyden schiet Die hy soo meent int
 doncker te verpleen.

2 Men sal haest sien den gront van syn
 gedachten

Gants omgekeert en t'eenemael verstoozt.

Wat hebby op de vrome doch vooz clachtē?

Zyt seker dat God alles siet en hoozt/
 Die in syn hoogen tempel sit verheven/
 Wiens clær gesicht opt sekerste na-spoost
 Wat menschen doen die hier beneden lede.

3 God ondersoecht de goede, maer de
 boosen/
 En alle die doen onrecht en gewelt
 Haet syne ziel, hy sal de goddeloosen
 Met vper en swavel laten zyn gequest.

Een wervelwint sal haer noch alteseker
 Wechrapen en een strick die haer versnielt
 Sal zyn het deel van haren supren beker.

4 God is gerecht/en hy bemint gestadich
 Gerechtigheyt, want die syn leven stelt
 Tot vromicheyt aeschouwt hy genadich.

Pfalm xij.

Den xij Pfalm.

V **E**rlisset ons/ 't is meer dan tijt/o
 Heere/Want het getal der vromen wor-
 det cleen / Sy hebben afgenomen soo
 gants seere **D**at h' rer nauwelijcx en is
 tot een.

2 **E**n pder spreekt bedriegelijcke dingen
Met synē naestē/daer hy hem mee crenckt.
Waer lippē niet dan smekinge vooztzün-
 gen/

Den mont spreekt eens/ maer t'hert wat
 anders denckt.

3 **D**e Heere wil rechtveerdelijck de tonge
Optroepen die vol arge-listen steeckt/
De lippen oock desgeen die onbedwongen
In hoochmoet niet dā ydelheyt en spreekt.

4 **M**et alle die/ die derren geven voozen/

Pfalm xij.

Wp werdē groot dooz onsen valsche schijn/
 Ons lippen ons alleene toebehooren/
 Wie sal daer van/als wp/de meester zijn?
 5 Om der bedructer wille die seer clagen/
 Spreekt onse God/wil ich haer comē by/
 En storten neer al die haer leggen lagen.
 Van haren strick sal ick se maken byp.

6 Des Heeren woort is waerdich te ge-
 loben/

't Is als het silver vande hoogste keur/
 Dat wel beproeft is in een aerden oven/
 Ja sevenmael geloutert deur en deur.

7 Ghy sult/o Heer/bewarē uwe knechte
 En nemens' in u seker byp-gelepd'
 Van dit geslacht / dat haer dus comt aen-
 vechten/

Sult ghyse reddē inder eeuwichheit.

8 Want de godloose stede & bouden swēben
 Met een gelaet onvriendelijck en sel/
 Wanneer de smoodste schalcken zijn verhe-
 ven

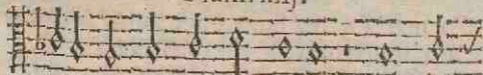
En hebben-in het opperste bebel.

Den xij. Psalm.

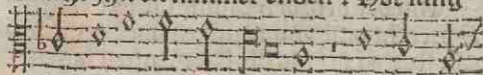
H

Op lange wildy doch/o Heer/ Wen
 my gants met gedencken meer? Sal't
 altijt

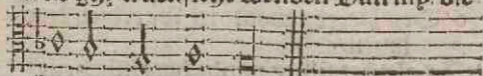
Pfalm xiiij.

alrijt zijn en nimmer enden ? Hoe lang

wilt ghy u aensicht wenden Van my. die

ben benauwt soo seer ?

2 Hoe lange sal het herte mijn
 traetlagen en vol smerte zijn/
 Ja dagelijx in sorg' en vreesen ?
 Hoe lange sal mijn vpant wesen
 Mijn overwinmer t' mijner pijn ?

3 Mensiet my/ God/ in desen noot/
 Verhoor my in dit lijden groot/
 Mijn dupster oogen eens verclare/
 Dat ick niet inden slaep en vare
 Van den verschyckelijken doot.

4 Op dat die my soo sterck bebedcht
 Niet seg' hy is ter neer gelecht/
 En datse die my bloedich haten
 Haer niet verheugen boven maten
 Int struyckelen van uwen knecht.

5 Op u staet/ Heer/ mijn hope vast/
 Die my verlost upt allen last/
 Mijn hert sal in u heyl ontspringen/
 Mijn tange sal een lof-sanck singen
 Op uwe goedicheyt gepast.

47
 Psalm xiiij.

Den xiiij. Psalm.

D **E** dwase spreekt in syn verstockt
 gemoet/ Daer is geen God, hierom is
 boos syn wandel / Hy geeft hem gants
 tot grouweijcken handel/ Daer is niet

een van allē/ die daer doet het minste goet.

2 God siet in ernst van synen hemel neer
 En mercket op het menschelijck geslachte/
 Of yemant met verstandigen gedachte
 Na het bevel van aller Heeren Heer
 Syn gangen keer.

3 Waer hy zijn afgewekē groot en cleen/
 En gaen verdwaelt op sorgelycke wegen/
 In vyulen stancck zyns' altemael gelegen/
 Die tgoede werct is onder allen geen/
 Ja niet tot een.

4 Is dan soo dwaes dit onbesinde rot/
B iij **Dat**

Pfalm xv.

Dat het van my sich niet wil laten leeren/
Maer soect als broot de vrome te vertcerē/
En nimmermeer aenroepet onsen God
Na syn gebot?

5 Het wil haer overcomen onbermoedt
Dat haer het hert sal schzicken ende beven/
Want God voorwaer sal syn genade gevē
Den genen die syn wille recht bevroedt
Ende daer nae doet.

6 Elendich mensch / ghy acht der wijfen
raet
Al veel te licht / en t'opset vanden vromē/
Welck God de Heer laet in syn herte co-
men

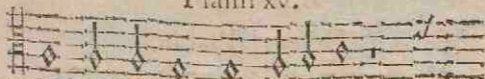
Op wien alleen syn vaste toeverlaet
En hope staet.

7 Laet ons / o Heer / uyt Sion comen by
U hulp en heyl / op dat / na swaer verlangē /
Wy sien verlost u arrem volck gebangen /
Dat Jacob lacch' en Israeel eens sy
Van herten bly.

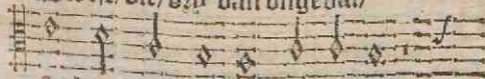
Den xv. Pfalm.

W Je is hy die daer wonen sal
In uwe schoone tent / o Heere?

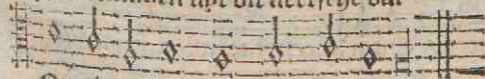
Wie

Wie iſt/die/van ongeval/

Sal clammen upt dit aertſche dal

Op uwen heyl' gen berch vol eere †

2 Het iſt de man/die ſonder ſmet

In ſyn geheele leven wandelt/

En/ tot een ongeeroockte wet/

De waerheyt in ſyn herte ſett/

Daer hy geduerichlyck na handelt.

3 Die nimmermeer upt argen moet

Dooz ſyne tong' den naeſten ſchadet/

Of aen ſyn eere afbreuck doet/

Noch den quaet-ſpreker houdt te goed'

Als hy met onrecht yemant ſinadet.

4 Die de godloofe niet en acht/

Maer eere biedt tot allen tijden

Hem die den Heer dient met aendacht/

Die ſyn geſwooren eet betracht

Al moſt hy na-deel daerom lijden.

5 Die oock ſyn goet niet upt en langt

Om woekery daer mee te drijven/

Die na geſchencken niet verlangt/

Noch die/om quaet te doen/ontfangt.

Wie hem ſoo djaecht ſal ewwich blijven.

Pfalm xvj.

Den xvj. Pfalm.

Bewaert my Heer na uwe goedicheyt / Op u alleen staet alle mijn vertrouwen / Dies mijne siel tot u vernoedich seyt: Ghy zyt mijn God op welchen ick wil bouwen. Doch kan ick niet met waerheyt niet beromen Dat u van my het minste goet can comen.

2 De heyligen die op der aerden zijn
 Wil ick wel doen/aen haer is mijn behagē:
 Maer sulcke sal ontmoeten smert en pijn
 Die blindelings een vremden God na-jagen.
 Haer

Maer bloedich offer wil ick niet en roeren/
 Noch haren naem in mijnen monde voeren.
 3 God is alleen mijn erve en mijn gront/
 Het beste deel/en t' edelste van allen
 Heeft my de Heer in een gewenschte stont
 Gelukkig doen in de handen vallen.
 Ja met het lot dat my nu is besegent
 Heeft hy my op het heerlijkste gesegent.

Paulus

4 Geloofte zy God/die altijd is geweest
 Een ractsheer/die my wijslyck heeft bera-
 den/

De nieren self en 'tbinnenst' van mijn geest
 My tuchtiget oock inden nacht wel spade:
 Ter rechterhant staet my de Heer der Hee-
 ren

Die zijne hulp my niet en laet ontberen.

5 Siet daerom is mijn herte soo verblift/
 Mijn lichaem rust/ mijn tonge vzeucht be-
 drijvet/

Versekert dat ghy Heere niet en lijdt

Dat in het graf mijn ziele eeuwich blijvet.

U heyligh kint dat ghy soo hebt in weerde

En laetty niet verrotten inder eerde.

6 Den rechten wech maectt ghy my/
 Heer/ bekent

Die my gelepdt int aldersalichst leven/

Delwijl alleen de vzeuchde sonder endt

Daensicht ons/o groote God/ can geven.

In uwe hant is 't eeuwige verblijden

En het vermaeck twelck duert tot allen

tyden.

B vj

Den

Pfalm xvij.

Den xvij. Pfalm.

O Heere lustert na mijn recht / wilt
 mijn geroep genadich hoozen / En laet
 comen tot u ooren De bede van u trouwe
 knecht. Tot mynen richter ick u make /
 Siet ghy eens op de billichheyt /
 En met een supver onderschept

Geest oordeel in mijn goede sake.

2 Ghy hebt my inder nacht doorsocht
 En aen den proeffsteen wel gestreken /
 Ghy hoordeet noopt mijn tonge spreken
 Het anders als mijn herte docht,

Wat men my doe/of wat men ſegge/
 Op u bevelen/Heer/ick merck/
 En na des rovers booſe werck/
 Mijn leven ick niet aen en legge.

3 Maect mijne treden vaſt/a God/
 Dat ick op u we paden blijve/
 En niemant my daer van en drijve/
 Noch wijcken doe van u gebot.

Ehy hebbet dickmaels aengenomen
 Mijn ſmeecken/Heer/in mijn ellendt/
 Dies bidd' ick/tot my u nu wendt/
 En laet mijn reden vooz u comen.

Paufe.

4 D goetheyt is een costel pant
 Men allen die op u betrouwden/
 Wanneer de booſe haer benouwen
 Die weder ſtaen u rechterhant.

Gelijck den appel uwer oge
 Beſchermt my doch vooz haer gewoel.
 Geeft dat ick in de ſchadu coel
 Van uwe vleugels ruſten moge.

5 Op dat ick eemael mach ontgaen
 Men die ſoo wzedelijck my quellen/
 En over-al my lagen ſtellen/
 Ja booſlijck na mijn leven ſtaen.

Sp gaen als in haer bet beſloten/
 Haer tongen ſpreken ſel en trots/
 Sp meenen/de verwaende ſotz/
 Ons gantz te gronde neer te ſtoten.

6 Sp zijn gelijk een leeuw getercht

Dooz

Psalm xviii.

Door honger / die een roof wil halen /
 Of 't leuken jonck / dat inde dalen
 Omt' aes te vangen sich verbercht.

Staet op / Heer / treet hen onder d' ogen /
 En slaetse haestelijck ter eerd'
 Verlost mijn ziele met u sweert
 Om haer te vellen upt getogen.

7 Met uwe hant maect ik my gewis
 Door die haer gantslick overgeven
 Der werelt / en die in dit leven
 Besitten al haer erfenis.

Dien ghy versadicht hare lijven /
 Dien ghy opbullet haren buxck
 Met goeden / en doock het gebuxck
 Daer van laet aen haer kinder s' blijven.

8 Maer ick sal in gerechticheyt
 Vaenschijn sien vol vzeuchd' en weelde
 Als ick ontwaeck na uwen beelde
 Versadicht van u heerlijkheyt.

Den xviii. Psalm.

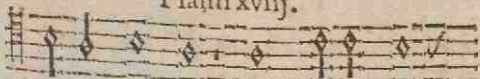
V

An herten lief heb ick u Heer al-

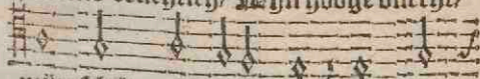

machtich / Die zyt en blyft alleen mijn
 sterckte

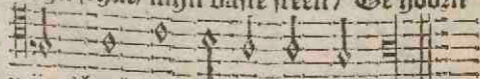
Pfaln xvij.

sterckte crachtich/ Mijn hooge burcht/

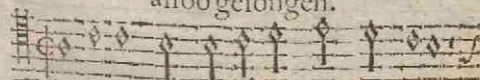

mijn schilt/ mijn vaste steen / De hoorn

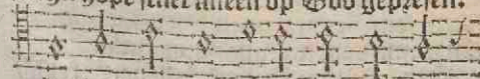

mijns heyls/ die my bewaert alleen.

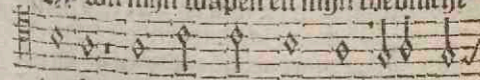
Dese na-volgende veerskens werden
alsoo gesongen.

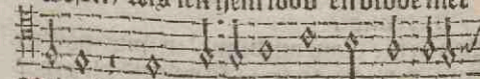
Mijn hope staet alleen op God gepresen.

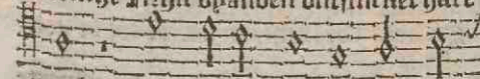
Op wil mijn wapen en mijn toeblycht

wesen / Als ick hem loob' en bidde met

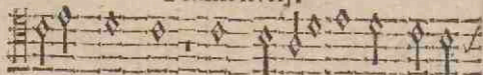

aendacht Mijn vyanden ontsincket hare

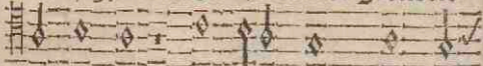

macht. Des dodes noot my angstich

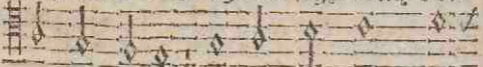
Psalm xviii.

dede schromen / Van Bellal de grondelo-

se stromen / Der hellen schrick my c'ee-

nemael omgaf / Ick lach verstrickt / ver-

smoozet in het graf.

2 Aldus benaut heb ick den Heer gebedē /
Tot minnen God riep ick van hier benedē /
Mijn schreyē tot hem in den hemel quam /
En mijne stem tot sijne ooren clam.

Van sonden aē men sach de aerde trillē /
De bergen hooch en waren niet te stillen /
Daer diepste gront die daverd' op en neer /
Want sonder maet vertoerent was de Heer.

3 Wt sinen neus' een damp hem spreyd'
int ronde /
Een lichte vlam ontbrand' in synē monde /
Syn grimmichz was so geweldich groot
Datmen m-heen niet sach als colen root.
Hy booch de lucht / en daelde tot de volc-
ken /

Syn voetpat was 't geswier van swerte
wolcken /

Den

Den Cherub snel hem voerde heel geswind^o
Hy sweefde op de vleugels van de wint.

Pause.

4 Een groote dzift van wolcken hem bedecte/

En tot een tent de duysterheyt hem strecte/
Een blixemstrael die vooz hem heuen bloot
Het brypne swerc doozdzingende ont sloot.

Den hagel grof met weerlicht hem verspreyde/

Den donder fel sich dooz de locht uytbreyde/

De hoochste God syn stemme vā hem gaf/
En colen vierz wierp hy van boven af.

5 De Heere / met syn uytgeschoten pijlen
Heeft tot de vlucht syn vbanden doen plen/
Den swaren storm en vzeesselijcken wint
Haer heeft verschyct en t'eenemael ontsint.

Men sach alsdoen de donck're watergoten

Der colcken diep haer aderen ontblooten/
Hy repete my van boven syne hant/
En help my uyt dē afgront weer te land^o.

6 Hy vryde my van de vermeten scharen
Der vbanden die my te machtich waren/
Sy brachten my in eenen droeven staet/
Maer onse God was doe mijn toeverlaet.

Hy voerde my op 'trupin uyt alle vzeese/
Dat hy aen my syn goedicheyt bewese.
Dies heeft hy na myn vroomheyt my geloont.

En

Pfalm xviii.

En my na mijn gerechticheyt verschoont.
7 Want ick behielt altydt des Heeren
wegen/

Geē goddeloosheyt heb ick willen plegen/
Syn goede wet heb ick steets na-gespoort
En heb daer van verwozpe niet eē woort.

Ick eerde hem uyt mijnes hertē gronde.
In al mijn doen bewaerd' ick my vooz
sonde/ (daen/

Dies heeft hy na mijn vroomheyt my ge=
En na mijn recht heeft hy't my latē gaen.
ii Pause.

8 Den vromen spyd vroom / en reyn den
reynen/

Oprecht met die't oprechtelijcken meynē/
Eē trouwe Heer aen dē getrouwē knecht/
Verkeert/ met die haer keere vā het recht.

't Ellendich volc behoudet ghy seer goe=
dich/ (moedich/

En drucket neer die stout zijn en hooch=
Mijn donck' re lamp hebby/ o Heer/ Vlicht/
In dupsterh3 gaest ghy my claer gesicht.

9 Met u verwin en doe ic groote dingē/
Met u wil ick de mupzen overspringen/
Des Heeren wech is heyllich ende goet/
Des Heere woort doozloutert inde gloet.

Hy is een schilt in't upterste benouwen
Dooz alle die op syne gunste bouwen.

Waer is een God behalven onse Heer ?

Of sonder hem een vaste steenrots meer ?

10 Die my ongozt/en maket my cloeck=
moedich/ Die

Die mijnen werch maect effen en voozspoe
(dich/

Heeft voeten als de voeten van het ree/
En doet my vast staen op een hooge stee.

Die tot de crijch my lust geeft en Onmogē/
Dat mijne vuyft kan bzeken stale bogen/
De schilt uws heyls o Heer beschuttet my/
D rechterhant is my gestadich by.

11 D goethz die my nimmer heeft begebē
Heeft my nu meer dā opt te vooz Oheben.
Ghy maect de pat rupm onder mijnē voet/
Dat ick niet uyt en glijde onberhoedt.

Mijn vbanden ick wackerlijc can jagē/
En keer niet om eer datse zijn geslagen/
Ick sla-se datse niet weer op en staen/
Maer mijn geweld gāt & werdē onderdaē.

iii. Pauls.

12 Ghy gozdet my met sterckhept om te
strijden/

Ghy vellet die my haten en benijden/
Ghy hebbet neer-gebogen hare macht/
Sy zijn te niet dooz mijne hant gebzacht.

Sy riepen wel / maer 't was vooz dove
ooren/ (hooren/

Tot God / vergeefs / want hy en wou niet
Sy zijn als stof gedzeven van den wint/
Als slijck het welck men op de stratē vint.

13 Ghy reddet my van 't volck vol myp-
terije/ (schappije/

Ghy maectt my groot dooz nieuwe heer-
Het heydensch volc dat ic nopt had gekent
Heeft

Pfalm xix.

Heest willich hem tot mijnē dienst gewent.
De vrende dooz 'tgerucht mijns naems
gedreven

Geveynsdelijck aen my haer overgeven/
Sy hebben in haer sloten vast gebeeft
Als van mijn cracht men haer gesproken
heest.

14 De Heere leeft/mijn steenrots wil ick
loben/

Gesegent sy de heerscher van hier boven.
Hy isset die my van mijn hater's wreeckt/
En die de macht der groote volckē breect.
Hy maecht dat my mijn vpant niet en
lettet/

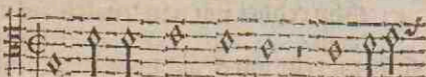
Die boven haer int conincrijck my settet/
Hy ist alleen die my in vrydom stelt
Van hem die drijft een openbaer gewelt.

15 Daerom/o God/wil ick noch vooz de
oozen

Der Heydenen wijt lustich laten hoorzen
D grooten roem/die dooz u goedicheyt
D Coninc hebt bewaert vooz allen leyt.

Die David den gefalsden doet genade/
En eeuwich goet aen alle synen sade.

Den xix. Psalm.

D

En hemel breeet en wijt/ Int open-
baer

Psalm xix.

baer belijdt Des Heeren macht seer sterck.

De locht gespannen upt Maecht melding

overluyt Van spuer handen werck.

d' Een dach seyt d' ander voort Het onge-

valschte woort Van onser aller heere/

d' Een nacht aen d' ander nacht Geest van

spn groote macht Een wonderbare leere.

2 Daer is geen volck noch lant
 Geen sprake noch verstant
 Alwaermen niet en vaet
 Het crachtich onderwijs
 Dat tot des Scheppers prijs
 Het schepsel hoozen laet.

Psalm xix.

Haer richtsnoer bzyndet hem
 Op d'aerde : hare stem
 Geduerichlycken clincket
 Tot aen des werelts end.
 God schep daer in een tent
 Alwaer de sonne blincket.

3 Die comt daer rjfsen upt/
 Welijck van spne bzypt
 Een bzyndegom opstaet.
 Gelijck een wacker helt
 Die hem tot loopen snelt/
 En alrijt boozwaert gaet.

Sp rijst aen t' eene end'
 Tot d'ander sp haer wendt
 Des hoogen hemels spoedich :
 En daer is niet een man
 Die hem verbergen can
 Van hare stralen gloedich.

Pause.

4 Volcomen is de leer
 Van aller Heeren Heer
 Bekerende t'gemoet.
 Syn vast getuygenis
 Der slechten leeraer is/
 En maectse wijs en bzoet.

Heer u geboden recht
 Verquicken uwen knecht/
 Vernieuwen syn vermogen.
 Sp zijn in helder licht
 Verclarende t'gesicht

Van onse swacke oogen.

5 De vreesse Gods alleyn

Is louter ende reyn

Die eeuwich sal bestaen.

Syn rechten allegaer

Syn billick ende waer/

Die nimmermeer vergaen.

Sp zijn als edel gout/

Ja beter dupsent-fout

Als sijn gout upgelesen.

Geen honich oock soo goet/

Geen honich-raet soo soet

Als Godes woort can wesen.

6 Oock wort u knecht geleert/

Na alle syn begeert

O Heer dooz u geboo'n.

Soo wie deselve hout

Van herten met eenhout

Ontfangt een rijcken loon.

Maer waer is doch de man

Die hem beroemen can

Syn seplen te doozgronden?

O Heere reynicht my

Dat bid' en sineeck ick dy

Van mijn verborzen sonden.

7 O dienaer doch behoet

Dat eenen hoogen moet

In hem de overhant

Niet crijg' op dat hy sy

Ontlediget en vry

Van vele sond' en schant.

Pfalm xx.

Wi wat ick spreken sal
 En mijn gedachten al
 Laet u o Heer behagen/
 Die mijn steenrots zyt
 En die my hebt bevryt
 Ut alle mijne plagen.

Den xx. Pfalm.

D

 E Heer hoor' u gebeden vuerich

 In uwen swaren noot/ God Jacobs

 helpe u geduerich Ut allen weder stoot.

 De Hee. u troost en opstant sende

 Van synen tempel heplich/

 Ut Dion hy hem tot u wende/

En

Psalm xx.

En maeck' u treden veylich.

2 **D** gisten alletijt betrachte

God aller Heeren Heer/

W offerhanden hy groot achte/

Het vier die haest verteer.

Hy maeck voozspoedich uwe dingen

Nae al u welbehagen/

Hy wil geluckichlyck volbzingen

W strijtbare aenslagen.

3 **D**an sullen wy in vzeugd' uytbzeekē/

Als ghy verwinnen sult/

En in Gods naem de vaen opsteeken

Die al u wensch verbult.

En seggen: Nu heb' ick gemercket

Dat God heeft synen Coning

Met spne rechterhant verstercket

Wt syn verheben woning.

4 **O**ns vbanden haer hope bouwen

Op wagen en op peert/

Maer op den Heere wy vertrouwen

Met herten onverveert.

Goek heeft haer hare macht begeben/

Haer cloeckheyt is verlozen/

Maer wy zijn ober eynd' gebleven

Veel vaster als te voren.

5 **W**ilt doch den Coninck/Heer/bescher-

men

En alletijt bystaen/

Wilt doch verhooren onse kermen

Als wy u roepen aen.

Pfalm xxi.

Den xxi. Pfalm.

D **E** Coninck sal seer zijn verheucht

 Dat hy door u hant crachtich Verlost is/

 Heer almachtich. Hoe groot sal wesen

 syne vzeucht Als ghy hem hebt bevyht

 We spnen swaren stryft!

2. Sijns herten lust en zijn begeer
 Soo hy dat overlegget
 Heer/ghy hem niet ontsegget.

En van wat saken inmermeer
 Sijn lippen doen vermaen
 Heeft hy van u ontsaen.

3. Dock eer hy spnen noot vermeldt
 Doorcomet ghy hem spoedich
 Met uwen segen goedich.

Een gouden croone ghy hem stelt

Door-

67
Psalm xxi.

Doorzoutert ende claer

Op zijn gesalvet haer.

4 Het geen hy van u vierich badt/

Was/ dat ghy hem woudt geven

Noch eenen tijt om leven:

Maer ghy verleent hem boven dat

Der dagen overbloet/

Ja t'euwich leven soet.

5 Dooz hulpe van u stercke hant

Is hy langs hooge wegen

Doozspoedichlyck gestegen

Tot een aensienelijcken stant/

Tot heerlijckheyt en macht/

Ja Conincklycke pracht.

6 Ghy settet hem in yders oog^o

Dat in hem eeuwichlycken

W goedicheyt mach blijcken.

Sijn herte trecket ghy om hoogh

Verblijdet dooz het licht

Heer van u aengesicht.

7 Om dat de coninck heeft gegrondt

Int ysterste benouwen

Op God al zijn betrouwen/

Soo is hem vanden Heer gegont

Dat hy niet wancken sal/

Noch comen tot den val.

Pause.

8 De list van u vanden al

Can uwe hant betrappen

Na-spreurende haer stappen.

C ij

D rechte

Pfalm xvi.

D rechterhant wel vinden sal
Die roben uwe eer
En die u haten/Heer.

9 **D** gramſchap haer verſinden moet
Gelyck een heeten oven
Die niet is te doven.

Gelyck als door een felle gloet
Sal al haer heerlijkheyt
In d'aifche zijn gelept.

10 **S**y en haer godde' oos geflacht
Wert ſchielijck met onwaerde
Verdelget vander aerde.

Haer afcomft wert niet meer gedacht/
En haren hoogen prael
Vergeetmen t'eenemael.

11 **O**m datſe hebben onderſtaen
Den Coninck te beſchaden
Met allerley boofdadē.

En tegen u een raet ſy flaen/
Maer dat die werd' volbracht
Staet niet in hare macht.

12 **G**hy ſult der boofen groot gewoel/
Hoe ſterck ſy haer verſamen/
Wel haestelijck beſchamen.

Ghy ſultſe ſtellen als een doel/
En met u pijlen licht
Haer ſchieten int geſicht.

13 **V**erhalven maect u op/o Heer/
Wilt uwe macht verroijen
Dooz aller menſchen oogen.

Soo ſullen wy tot uwer eer

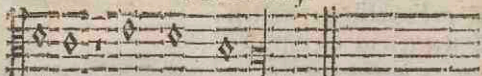
Pfalm xxij.

Met lieffelijck gesanck
 D seggen lof en danck.

Den xxij. Pfalm.

M In God/ mijn God/ waerom ver-
 laet ghy my? En in der noot en staet ghy
 my niet by? Derr' is u hulp/ terwijlen dat
 ick ly' En schier verfsage. Den gantschen
 dach ick treurich na u vrage / Den gant-
 schen nacht mijn leet ick u voordrage /
 Doch lett ghy niet / hoe deerlyck dat ick
 clage!

Psalm xxij.

clage/ Op mijn geguel.

2 Doch Heer/ghy zijt de heylig' evenwel
Die woonet onder u volck Iſrael/
Daer uwe eer men ſinget claer en hel
Met hert en manden.

Op u alleen wel-eer ons Vaders ſtonde /
Op u alleen ſy hare hope grondden/
Die crachtichlyck haer banden hebt ont-
bonden

In droeber tijt.

3 Bidvende met vuericheyt en vlijt
Sp zyn van druck en commernis bezijt/
En nopt beſchaemt/ want in al hare ſtrijt
Sp byſtant cregen.

Ick mach eplaes wel heeten daerentegen
Een wozm die op der aerden is gelegen /
Geen menſch gelijc: verfoepet allerwegen
En ſeer verſmaet.

j. Pauſe.

4 En pder die my ſiet in deſen ſtaet
Belacchet my die't ſo ellendich gaet/
En ſchudt den cop/ ja met een duil gelaet
Sp niet en mijden

Te roepen upt:hy ſtaet tot allen tijden
Op ſynen God: dat hy hem upt het lijden
(Heeft hy hem lief) nu come te bezijden
Met ſpner macht.

5 Doch hebt ghy my upt moeders liif
gebracht/

Van

Psalm xxij.

Van s' moeder's borst hebt ghy aen my ge-
dacht/

En hebt gewilt dat ick sou nemen acht
Op u' vermogen.

Soo haest ick van mijn moeder was ge-
togen/

En eer ick noch haer borstē had gesogen

Hebt ghy beloof't uyt enckel mede-dogen
Mijn God te zijn.

6 Daerom verlaet my niet / o Schepper
mijn.

Wijcht van my niet / terwyl ick leg' en
quijn/

En niemant comt te weeren mijne pijn
Of troost te bringen.

Deel stieren sterck my dagelijc omringen/

De ossen vet uyt Basan my bespringen/

En met geweld sy stedes op my dringen
In heeten moet.

7 Haer keele sich verwaerlijck open-doet/

Gelijck een leeu/die sijnen honger boet

Wanneer hy vint eē schaepkē/ en bebloedt
Daer mee zijn kaken.

Mijn tranen my geluck tot water maken/

Dan een gescheurt al mijne beenē craken/

Als was het welck de blamme comt ge-
naken

Ver smelt mijn hert.

ij. Pause.

8 Mijn cracht gelijk een potscherf doz-
re wort.

E iij

Mijn

Psalm xxij.

Mijn tong' is aen' t' gehemelte versmert/
In' t' stof des doots' afschouwelijke en swert
Werd' ick gebonden.

Ick ben omringt van veel verwoedde
honden/

Der boosē keel heeft my by na verflondē/
Mijn handē en mijn voeten sy met wondē
Dooz-boozen fel.

9 Mijn beenen al my schijnē dooz het vel/
Soo dat ick die gemakelijcken tel.

Sy sien my aen/en maken veel gerel
My ter oneeren.

Ja onder haer sy deplen mijne cleeren/
Sy werpen 't lot na aile haer begeeren
Op mijnen rock/ en willen haer niet keerē
Eer' tis gedaen.

10 Dies Heere wilt van my niet verre
gaen/

Maer goedichlyc wlit my o God bystaen/
Ghy zyt alleen die ick met menich traen
Aenroep in' t' lijden.

Wilt mijne siel doch van het sweerdit be-
vrijden/

En van de geen die my aen allen sijden
Als honden dul aenvallende bestrijden
Met gramschap groot.

11 Verlosset my doch vander leeuwē
stroot' / (stoot/

Hoed' t' my vooz des eenhozens wreedē
Vooz hem die my soect aentedoen den doot
Wilt my verstercken.

Soo sal ick mijne broeders leeren mercken
 Op uwen naem/ en wonderlijke wercken/
 Droemende int midden uwer kercken
 D'pinoedelijck.

ijj. Pauze.

12 En seggen/ prijst den Heer van he-
 melryck

Ghy die hem vzeest/ en looft hem al-gelijck
 Ghy Jacobs saet / roemt hem die wyt den
 slyck

Verlost de ermen.

Sijn aengesicht keert hy niet van haer
 kermen/

Maer is geneycht sich harer te ontfermē.
 Wanneer ick riep dat hy my wou bescher-
 men

Ben ick verhoort.

13 Dies sal ick Heer met een luyd-rych-
 tich woort

Dooz vele volckx u eere vzeugen voort/
 Oock mijn beloft aen zijn bestemde oort

Mer lust betalen.

't Sachtmoedich hert sal voedsel hy u hale
 Op die u soect u goedicheyt sal dalen/
 En die u prijst sal leven buyten qualen

Ja sonder end'.

14 De Seere sal zijn over al bekend

De Heydens self hy syn genade sendt/
 Sy hebben haer tot onsen God gewendt

Met knien gebogen.

Wen konnet toe het opperst' vermogen/

Pfalm xxiiij.

Syn coninckrijc hy heerlijck sal verhogen
En alles moet syn heerschappij gebogen

In t aertiche dal

15 Die vergenoecht zijn sullen met geschal

W geven danck. oock die in ongeval
Van hongers-noot zijn mager ende smal
Ja naulijcx leven.

Maer saet hem sal tot uwen dienst begeve/
En wat van haer sal wesen overbleven
Sal by u volc noch werden opgeschreven
O hoogste Heer.

16 Oock sullen van haer comen and're
meer

Die boozt en boozt verbreyden uwe leer
Waer dooz dat u gerechticheyt in eer
Hoogh wert verheven.

Den xxiiij. Pfalm.

M In herder trou is God de Heer
der Heeren/ Wat ick behoes en sal ick niet
ontbeeren/ In t groene gras seer lieflyck
hy

Psalm xxiiij.

hy my weydet/ Men waters coel hy mij
 ne siel geleydet/ hy troostet die niet sp
 nen milden segen/ Om syns naems wil
 leydet hy my in syn wegen.

2 Al waert dat ick int dal des doodes
 ginge/

En my des doodes duyfsteris omvinge/
 Ic vreesde niet/ ghy zyt by my ge stadich/
 Ghy troostet my met uwen staf genadich/
 Ghy maket rijk met spijs velerhande
 Myn tafel voor 't gesicht van mijn vran-
 den.

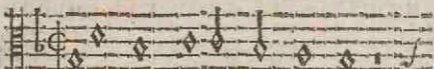
Ghy salft mijn hooft met rieckend' oly
 goedich/

Ghyullet my den beker overbloedich/
 D' groote gunst sal my/ o Heer/ aenkleven
 En blijven by soo lang' als ick sal leven/
 En boven dien sal ick int hups des Hee-
 ren

In eentwicheyt gerustelijck verkeeren.

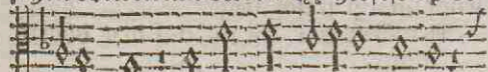
Pfalm xxiiij.

Den xxiiij. Pfalm.

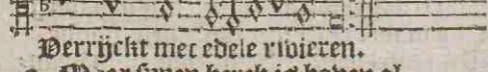
D
 E aerd' is Godes/en wat daer

In is beslooten verr' of naer/ De mens-
 schen oock en alle dieren. Hy heeft se op de

see gegrondt/ Hy heeft se alles ins int rond'

 Berrijckt met edele rivieren.

2 Maer synen berch is boven al
 Een heplich oort: wie ist die sal
 Doch woonen op den berch des Heeren?
 Die reyn van hert en handen is/
 Dieniet en heeft op't ongewis
 Of valschelijck opt willen sweeren.

3 Gods segen is dien man berept/
 Hy krijcht van hem gerechtichept/
 Syn heplant maket hem voozspoedich.
 Dit ist geslachte dat bemint

En

Psalm xxv.

En niet en rustet eer het vint/

O Jacobs God/u aenschijn goedich.

4 Ghy poozten/maectt u hooch en wijt/

Ghy deuren Gods die eeuwich zijt/

Een heerlijk Coninck comt inryden.

Wie is de Coninck aller eer ?

't Is onse God der Heeren Heer.

Een overwinner in het strijden.

5 Ghy poozten/maectt u hooch en wijt/

Ghy deuren Gods die eeuwich zijt/

Een heerlijk Coninck wil intreden.

Wie is die Coninck vol van eer ?

De Heere der heyscharen Heer/

De Coninck aller heerlijkheden.

Den xxv. Psalm.

M

On ziel heb ick opgeheven Met

vertrouwen/ Heer/ tot dy. Laet geen

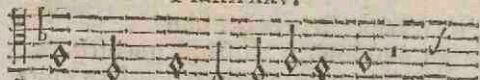
schande my beleven/ Noch mijn vpant

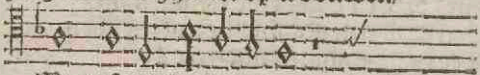
wesen bly. Dy en sullen nimmermeer

Schaem-

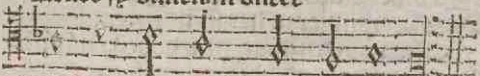
Psalm xxv.

Schaeintoot zyn die op u bouwen/

Maer sy vallen in oneer

Die noch t'ou noch woort en houwen.

2 Heere wijst my uwe wegen
Die ghy wilt dat ick sal gaen.
Tot u paden maecht genegen
My/en doetsse my verstaen.

Dwe waerheyt alle tijt
Blijve vast in mijn gedachte/
Ghy alleen mijn Heylant zijt/
Dies op u alleen ick wachte.

3 Heere/denckt aen u goetheden
Die van eeuwichheit bestaen/
Die ghy in den tijt boozleden
Dichwilg hebt aen my gedaen.

Willet niet gedencken meer
Mijner jonckheytg snoode daden/
Wilt gebachtich syn veel eer
Dwer goetheyt en genaden.

4 Oprecht ende goedertieren
Is de Heer in al syn doen/
De de sondaers can bestieren
Datse haer ter deugde spoe'n.

De sachtmoedigen hy leert
 Na syn wille recht te leven/
 En van boosheyt afgekeert
 Haer op synen pat te geben.

5 Goedertieren en waerachtich
 Syn des Heeren wegen al/
 Doo; die syns verbonts gedachtich
 Na syn wet hem dragen sal.

Om uws names wil/o Heer/
 Weest genadich en geduldich
 Met mijn sonden/wantse seer
 Groot zyn ende menichvuldich.

6 Wie is hy die hier beneden
 Onsen God van herten vzeest?
 Van den wech die hy moet treden
 Sal hem leeren Godes geest.

Syne ziele sal het goed'
 Al syn leef-dag' overschieten/
 En syn saet in overbloet
 Sal des aerdrijcs erf genieten.

7 De verbaargentheyt des Heeren
 Ick den mensch geopenbaert
 Die God vzeest en hout in eeren/
 En die syn verbont bewaert.

Op hem siet mijn oog' altijt/
 Mijn gemet op hem ick sette/
 Want hy seckerlyck bezijdt
 Mijne voeten upt het nette.

8 Siet my aen met goeder herten
 En ontfermt u over my/

Pfalm xxvj.

Want ick eenfaem en vol smerten
Tegenpoet en droefheyt ly.

Mijn venautheyt en mijn pijn
Dagelijcx ick voel vermeeren/
Al den grooten jammer mijn
Wilt in blyfchap eens verkeeren.

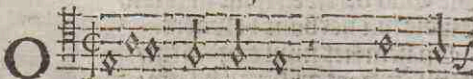
9 Wilt op mijn elende mercken/
Mynen swaren druck aensiet/
Alle mijne boose wercken
Heer vergeeft my doch om niet

Siet mijn vyanden/ die wyzet
En geweldich boven maten
My aendoen groot herten-leet
En my sonder oorzaeck haten.

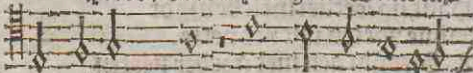
10 Van haer listen doch beware
Mijne ziel/op dat geen smaet
My van haer en weder-vare/
Want ghy zyt mijn toeverlaet.

Slecht en recht behoede my/
Want op u/ o Heer/ ick wachte:
Wilt uyt nooden maken vyz
't Gantsche Israëls geslachte.

Den xxvj. Psalm.

Heere / doet my recht / Want als

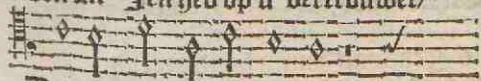
sen willich knecht Betracht ick u gebo-

den

Pfalm xxvj.

den al. Ich heb op u vertrouwet/

Daerom my niet en grouwet

Dat ick sal comen tot den val.

2 Doozgrondt/ Heer/ mijn gemoet/

Doozsoecht my in den gloet/

Of 't binnen is als 't buyten toont.

Op mijn gedachten lettet/

En op de proebe settet

't Werbozgenste dat in my woont.

3 Want/ Heer/ de oogen mijn

Deer vast geslagen zijn

Op uwe goetheyt en genae/

Ich wandel inde claerheyt

Van uwe trouwe waerheyt

Die my geleydet waer ick gae.

4 De schalcken welker mont

Is anders als haer gront

In haer geselschap ick niet com ;

Van de bedeckte lieden

Wil ick gants verre vlieden/

En met haer nimmermeer gaen om.

5 De tsamen-rotterp

Der valschen ick vermy/

Pfalm xxvj.

Ia haterse wyt al mijn hert.

Men sach my noyt verkeeren

Met die die God onteeren

En in de boosheyt zijn verwert.

Paufe.

6 Ick wasch mijn handen reyn

So ick 't van herten meyn

In onschult supber ende claer/

Met offer ick u (Heere)

En met gebeden eere

Men uwen hepligen altaer.

7 Daer seg' ick met gesanck

D/Heere/ lof en danck/

En roeme met een bly geschal

De wonderlyche wercken

Die weerdich syn t'aenmercken

En te doen hoorzen over al.

8 Ick hebbe seer bemint

En innerlyck besint

Het hups daer ghy/o Heere/ woont/

De hutte hier beneden

Daer boven alle steden

Ghy ulve heerlijkheyt in toont.

9 Laet myne ziele niet

Geraken int verdriet

Met hen die d'ijven overmoet :

En raept niet wech mijn leven

Met dien die haer begeben

Te stozten het onnosel bloet.

10 In hare handen wzeet

Is allerhande leet

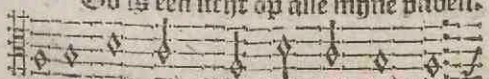
Pfalm xxvij.

Dat haer gemoet bedencken can;
 Na giften ende gaben
 Sy seer beggerich dzaben
 Tot schade van den vromen man.
 11 Maer ick wil/ Heere/ gaen
 Op uwe rechte baen
 In eenbout met een supber hert/
 Bewijst my u genade/
 Hoed't my vooz allen quade/
 Verlosset my upt druck en smert.
 12 Mijn voet/ o Heere/ vast
 Op uwe wegen past/
 Dies wil ick met een rechten vlijt
 Ter plaetse daer de vroomen
 By-een met hoopen comen
 D lof verconden t'aller tijt.

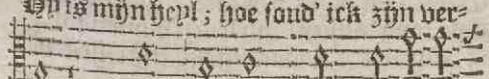
Den xxvij. Psalm.

G

God is een licht op alle mijne paden.

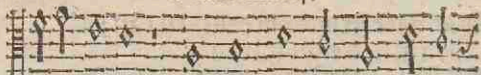

Hy is mijn heyl; hoe soud' ick zijn ver-

baert: Mijns levens cracht is hy in
 alle

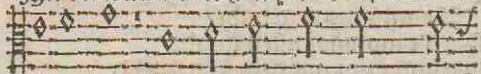
Pfalm xxvij.

alle quaden. Waerom sal ick met vreesse

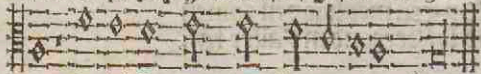
zijn be'waert? Als my de boose met een

fellen loop Aenquamen/ om mijn vleesch

te eete op/ Sy hebben self gestooten hare

top/ En vielen neer ver slagen over-hoop.

2 Al waert dat my een heyzacht quam
omringen/

Soo sal daerom mijn herte schzicken niet.

Of yemant my met oozloch wou besprun-
gen/

Gelijckewel op God mijn ooge siet.

En dinck heb ick begeert/ en boven al

Sal ick't weerom begeeren dach op dach/

Dat ick int huys des Heere wooné mach

Soo lang' alhier mijn leven duypen sal.

3 Op dat ick daer aendachtelijck be-
mercke

Danonsen God de schoone lieflijckheyt/

En

Psalm xxvij.

En lette/ in het midden spier kercke
 Op 'tgeen daer in gedaen wort en gesept.
 Want hy sal my in sozgelijcken tijt
 Verbergen in syn wel-bewaerde tent/
 In een vertreck den vpant onbekent/
 Ja op een rots van alle quael bevzigt.

Pause.

4 Doch heeft de Heer mijn hooft alre
 verheben

In eere boven mijne haterz al.
 Dies wil ick in syn huys hem eere geben.
 Lof/ roem/ en danck mijn offer wesen sal.
 Verhoort my/ Heer/ en op mijn offer lett/
 Wilt mijn verwoeck goetgunstichlyck ver-
 staen/

Wilt inden noot mijn clachten nemen aen/
 Antwoordet my doch eens op mijn gebet.
 5 Mijn herte my geduerichlyck gewa-
 get

Woozt/ 'twelck my aldus inwendich
 leert:

Ick wil dat na mijn aengesicht ghy vza-
 get.

Ghy siet dat ick't met pver heb begeert.

W aen schijn dan van my niet af en keer/
 In uwē toorn verstoot niet uwen knecht/
 Men u alleen mijn hope is gehecht/
 Verlaet my niet mijn Heplant en mijn
 Heer.

6 Van vader en van moeder gantz ver-
 laten

Heeft

Psalm xxvii.

Heest my de Heer genadichlyck ontfaen.
Om harent-wil die oodelyck my haten
Leert my/mijn God/in uwe wegen staen.

In hare hant laet my doch comen niet
Die tegen my getuygen valschelyck/
En dreygen my uyt enckel haet en pyck
Dooz hare machi te stozten int verdriet.

7 En had' ick niet dat sekere vertrouwe
Dat ick noch die genade soud' outfaen
V goet int lan der lebendē t'aenschouwe/
Ick waer al lang' besweken en vergaen.

Wacht doch op God / vertsaget nimmermeer.

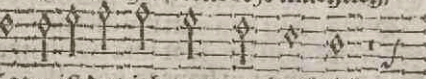
Weest wel getroost in uwen tegenspoet.

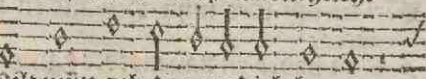
Hy sa / hy sal verstercken u gemoet/

Vertwijffelt niet / maer wachtet op den
Heer.

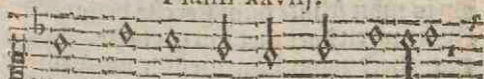
Den xxviiij. Psalm.

O Heere mijn steun otze machtich/

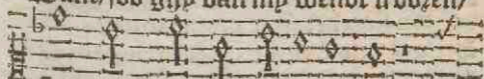

Tot u ist dat ick roep aendachtich.

Wilt mijn gebedi genadich hoozen/
Want/

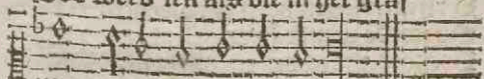
Psalm xxvii.

Want/soo ghy van my wendt u ooren/

Soo werd' ick als die in het graf

Wert hopeloos gestooten af.

2 Wilt Heer u neygen tot mijn kermen
Als ick in't bezoepe mijne ermen.

Als ick in uwen tempel trede

Doldoet genadij h mijne bede.

Neemt my niet wech met die haer spoen

Om onrecht en geweld te doen.

3 Haer tonge spreekt van breed' en seggē/

Maer 'tquade is int hert gelegen.

Wilt haer na hare woosheyt geven/

En na haer ongeregelt leven.

Laet niet een wel-verdiende pijn

Haer wrevelmoet geloonet zijn.

4 Want sy en willen niet bemercken

O Heer u wonderlij ke wercken.

En noopt en quam in haer gedachten

D groote daden te betrachten.

Daerom sult ghyse neder-slaen

Soo datse niet weer op en staen.

5 Beloofst sy God / die van mijn smeken

Met syne gunst niet is geweken.

Psalm xxix.

Hy is mijn schilt/ mijn stercke beste/
 Hy helpt/en doet met my het beste.
 Wagn hertin my van vreugd' ontspringt/
 Wagn tonge hem een lofsanck singt.

6 Hy stercket sijne uptvercozen/
 Hy laet zijn Coninck niet verlozen.
 O Heere / laet u trouwe erven
 D rijcken segen doch verwerben.
 Op goede weyde haer geleydt/
 Verhoochtse in der eeuwichheyt.

Den xxix. Psalm.

G

Hy aensienlijcken in macht / En

ghy Dorsten groot geacht / Geest den

Heere sterckt en eer / Gert den naem van

sulck een Heer. Depget u voor onsen Co-

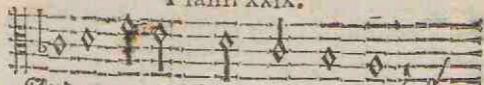

ning' In syn hooch-verheven wooning'

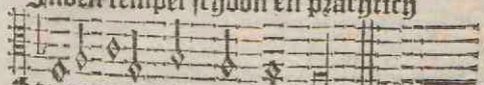

In den

Pfalm xxix.

Inden tempel schoon en prachtich

Stojet u gebedt aendachtich.

2 Op het water bruyft syn stem/

Wenden hemel hoorzmen hem/

Sijnen donder uyt de locht

Over 't grondeloofse vocht

Is een tugenis der eeren

En der groote cracht des Heeren/

Die daer dooz soo merckelijcken

Sijne heerlijkheyt doet blijcken.

3 Godes stemme slaet ter neer

Cederen/ja werpt om veer

Cederen die haren top

Op den Liban steken op.

Libanon begint te trillen/

Sirion is niet te stillen/

Als de calvers/als de jongen

Van den eenhoorn doen haer spzongen/

4 Godes siem de wolcken scheidt

Ende blammen daer uyt bzeidt.

Sy doet beben de woestijn/

Kades daetse voelen pijn/

En de hinden soo ver baren

Dats' ontijdsich moeten baren/

En der bosschen groene loten

Psalm. xxx.

Van haer bladen sich ontbloten.

5 Maer in synen tempel meert

Wert de Heere hooch geeert/

Daer hem lovet yderman/

Daer hem volcken bidden an.

God als richter was geseten

Op de sond-bloet ongemeten/

Ja een coninck is de Heere

Geuwichlyck verhoacht in eere.

6 God/doo? wien het alles leeft/

Men den zynen sterckte geeft.

God/de geber vande vree/

Depl't haer synen segen mee.

Den xxx. Psalm.

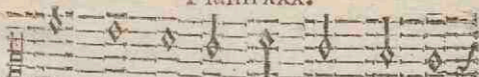
Nie dat ghy Heer my hebt bezijt

En dat ghy nimmermeer en lij't

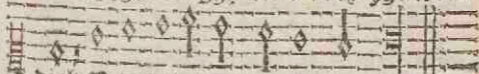
Dat mijnen vpant hem verblp

En hem beroeme over mi/

Psalm xxx.

Den prijs die ghy daer voor zyt weer-

dich. **D**e te bewijzen ben ick veerdich.

2 Als ick u heb geroepen aen
Gesontheyt heb ick/ **H**eer/ ontsaen;
Ick was ter hellen afgedaelt/
Maer ghy hebt my daer uyt gehaelt:
Ghy hebt my 't leven willen sparen
Daer ick was in het graf gebaren.

3 Ghy alle die syn gonst geniet/
Verbreyt syn eere met een liet/
En heyllicht syn gedachtenis.
God nimmer soo verholgen is
Of synen toorn die elck doet schrieken
Verdwijnet gants seer haestelicken.

4 Maer syn genaed' en goedicheyt
Voor al ons leven hy verspreyt.
Daerom het menichmael geschiet
Dat s' avonts wy syn in verdriet/
Maer als dan rijst den schoonen morgen
Soo comt de blytschap na de sorgen.

Pause.

5 Als my na mijnen wille ging'
En wel gelucte alle ding'
Doe heb ick by my overlept/
Nu breefe ick geen tegenheyt/

Dij

Delwijl

Pfalm xxxj.

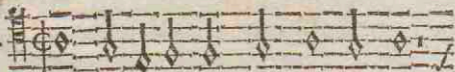
De wijl ick uwe gunst bemerkte
Die mijnen berch geweldich sterckte.

6 Maer/als van my in mijn ellent
Daengesicht was afgewendt/
Verbaest viel ick u/Heer/te voet/
En riep tot u met dwegen moet:
Wat nut can't u/ o Heere/geven
Dat afgesneden wort mijn leven?

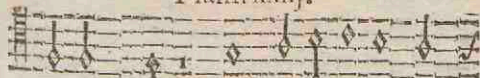
7 Als ick geworden ben tot stof
Sal ick dan roemen uwen lof
En uwe waerheyt maken groot?
Verhoort my/Heer/ in desen noot/
Ontfermt u mijns/ en my bewaret
Die soo veel droefuis wederbaret.

8 Ghy hebt mijn jammerlyck geschrey
Verandert in een blyden rey/
Den sack des treurens upt gedaen/
Met vrechde my getogen aen.
Dies/o mijn God/tot allen tijden
Sal ick u goedicheyt belijden.

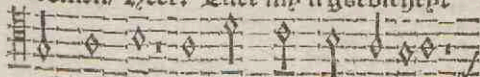
Den xxxj. Pfalm.

I
Eck stel op u vast mijn betrouwen/

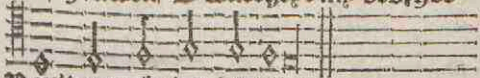

En laet my nimmermeer Tot schanden
comen/

comen/ Heer. Laet my u goedicheyt

aenschouwen/ **D** waerheyt my bevrijde

Van't onrecht dat ick lijde.

2 Wilt uwe ooren t' mywaerts wenden/

En om my by te staen

Maect u van sonden aen.

Weest my een steenrots in ellenden/

Mijn burcht en hooge veste/

Doet by my doch het beste.

3 Ghy zijt mijn rots en stercke walke/

Om uwes names wil

Gelepd't my sacht en stil:

Dat ick niet onberhoets en valle

Int net vooz my gespannen

Van trouweloose mannen.

4 Mijn geest beveel ick in u handen/

Want ghy hebt my bevrijt

God die waerachtich zijt.

ICK hate die tot harer schanden.

Op snoode leugens bouwen.

Den Heer wil ick betrouwen.

j. Pause.

5 Inwendich sal ick my verblijden/

Dij

Wers

Psalm xxxj.

Verquicken mijn gemoet

In u genade soet.

Om dat ghy/Heere/ in dit lyden

Mp niet en hebt onttogen

U minnelijcke oogen.

6 Ghy hebbet mp noopt opgegeven

Den mijne hater's wzeet

Die trachten na mijn leet/

Maer zijt mp altyt bygebleven/

En hebbet mp in vrede

Doen wand'len op het vrede.

7 Mijn ziel ellendich is geplaget/

Ich ben beangstet seer/

Weest mp genadich Heer.

Mijn oogen syn als doozgeknaget

En uytgeputt van weenen.

Mijn bujck is schier verdweenen.

8 In onlust ich verteer mijn leven/

Mijn tijt van jaren wort

Dooz suchten afgecozt

Om t' quacet/ eplaes/ van mp bedzeven.

Mijn beenderen verdwijnen

In smertelijcke pijnen/

ij. Pause.

9 Om harentwil die mp bestrijden

Ben ick der vrienden haet/

Der na-gebruyren smaet.

Al mijn bekende gaen ter syden/

Alleene sy mp laten

Waer sy mp sien op straten.

10 Haer herte heeft my al vergeten/
Als waer ick doot/verrot/
Oft een gebroocken pot.

En daerse syn by een geseten/
Seer vuyt sy my nymaken
Met lasterlijcker spzaken.

11 Ick schrick/ terwijle sy raet-plegen
Om my van hulp ontbloot
Te brengen totter doot.

Doch hoop ick/ Heer/ op uwen segen/
Ick spzeek tot u aendachtich/
Ghy zyt mijn God waerachtich.

12 In uwe handen staet mijn leven.
Verloft my vant geweld
Des genen die my quelt.

En wilt my inde macht niet geven
Van sulcke die verbolgen
My haten en verbolgen.

13 Laet over my u aenschijn lichten.
D goedertierenheyt
Sy uwen knecht bereept

Om hem in droefniss op te richten.
Bewaert my vooz oneere/
Want ick aenroep u/ Heere.

iiij. Pause.

14 De boose laet in schande comen/
En stoppet haer den muyl/
Haer lijf int graf verbuyt.

De qualick spzecken van de bromen/
En die in hare gedachten

Hoobaerdichlijck verachten.

15 Hoe groot is 't goet dat ghy bewaeret
Die u met reynen geest
O Heere dient en vzeest!

T' sal werden eens geopenbaret
Dat ghy om niet hem gebet
Die u in hoop aencleuet.

16 Int heymelijcke ghy haer decket
Wys aenschijns/ en behoedt
Haer vooz der trotsen moet.

En tent ghy om hem hemen strecket
Vooz slagen arge-listich
Der tongen valschen twistich.

17 Geloofst sy God/ die hem ontfermet/
En syne goedicheyt
Heeft ober my gebzeyd't/

En my als in een stat beschermet
Die ronts-om is gestercket
En vast gebollewercket.

18 Als ick begonde te vertfagen
Spzack ick/het is gedaen/
Ghy siet my niet meer aen.

Doch hebby/ Heer/ verhoort mijn clage/
Als ick in tegenheden
Geschreyt heb en gebeden.

19 Hebt God lief/ ghy syn uytvercozen/
De vrome hy bewaert/
En straft den stouten aert.

Ge est nimmermeer den moet verlozen/
Want God vernient haer crachten
Die op syn bystant wachten.

Pfalm xxxij.

Den xxxij. Pfalm.

W El hem/die d' overtredinge bedzes
 ven Wert vanden Heer barmhertichlijck
 vergeve: En over wien Gods goedicheyt
 haer stretch Daer dooz hy syne sonden al
 bedeckt. Hoe salich is de mensch/die upt
 genaden De Heer niet toe en rehent zijn
 misdade! In wiens gemoet geensins ver-
 borgē leyt Bedziegerp of dubbelhertich.

D u

An

2 In mijn ellend' als ick te swijgen
dachte

En mijne sond' u niet te bozen brachtte
Mijn suchten bang' is dagelijcx vermeerst
En alle mijn gebeenten sijn verteert.

Want uwe hant met ongewoone plagē
Beswaerde mi by nachten en by dagen.
Waer door alsoo verdozret is mijn vocht
Gelijck het gras in somers heete locht.

3 Maer mijne sond' heb ick u/Heer/bes
leden

En niet bedeckt. dies sprack ick dese redē:
Ick wil den Heer bekennen mijn misdaet/
En ghy vergaest mi het begangē quaer.

Dies sullen/Heer/al uwe welbeminden
Bid den aen terwyl ghy zijt te binden.
En alser comt een hooge water-bloet
Soo sullen sy vooz schade sijn behoedt.

Paufe.

4 Ghy zijt mijn burcht die mi altijd bes
waret

En mi behoedt/dat mi geen angst bes
swaret.

Ghy zijt die mi met vzeugden hebt om
ringt/

Dies u mijn keel een blijde lofsanck singt.

Comt al tot mi/ick wil u troulijck leerē
Den goeden wech daer in ghy moet ver
keeren:

Ick wil niet blift mijn oogen op u slaen/

En

En wijsen u den pat dien ghy moet gaen.
 5 Weest niet gelijk Ostandeloose dieren/
 Als muyl / of peert / dewelcke ghy moet
 stieren

Met een gebit / upt breefs van gebaer/
 Op datse u niet comen aite-naer.

De goddeloose wert met vele plagen
 Van Godes hant rechtveerdelyck gesla-
 gen:

Maer die den Heer geduldelyck verbejdt
 Sal zyn onringt met goedertierenheyt.

6 Ghy vrome / wilt u in den Heer ver-
 blijden/

Zijn goedicheyt wilt opentlijck bekennen.

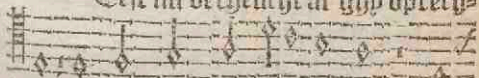
Ghy die het recht beminnet/ u verheucht/

Singt onsen God oyt hoogste dat ghy
 meucht.

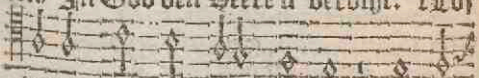
Den xxxiiij. Psalm.

VV

Est nu verheucht al ghy oprech-

ten/ In God den Heere u verbljht. 'ru of

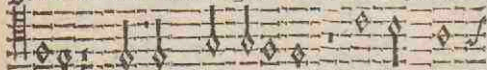

in den mont van spue knechten Is aen-
 Wij genaeem

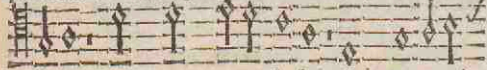
Psalm xxxiiij.

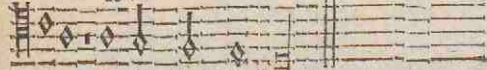
genaem tot aller tijt. Laet der harpen

snaren Constich openbaren Synen roem

en eer/ Psalter's ende kelen Singen ende

spelen Onsen God en Heer.

2 Syn hooghen name sy gepresen

Met nieu gedicht van soeten toon/

Syn eere moet gesongen wesen

Met stemmen liefelijck en schoon,

Want het woort des Heeren.

Dat hy ons wil leeren

Oprecht is en goet/

Crouwe cammen mercken

Inde groote wercken

Die de Heere doet.

3 Berechticheyt en recht te plegen:

Is boven al hem lief en weert.

Syn goedertierenheyt en segen

Verwillet heeft de gantsche eerd'

Dooz het woort des Heeren.

Dynna son begeeren

D' Hemelen gewracht :
 Dooz syns Geests vernogent
 Cierlick is voltogen
 Alle haer heyzcracht.

j. Pause.

4 De woeste zee met hare stromen
 Heeft hy op eenen hoop vergaert/
 En in den diepen gront doen comen
 Daer hyse als een schat bewaert.

Dat vooz syn geruchte.
 Al de werelt duchte/
 Alles wat hem rept
 Op de gantsche aerde.
 Houde hem in waerde
 Die sulck wonder schiept.

5 Want alles wat God heeft gesproken
 Is haestelijck geweest gedaen/
 Men syn gebot heeft niet ontbroken/
 Maer 't is geschiet van stonden aen.

Dreender volcken lagen
 Listen en aenlagen
 Heerde God de Heer/
 Wat de heydens dachten/
 Waer se oopt na trachtten
 Stortte hy om-beer.

6 Maer de voorszienichept des Heeren
 Doet syn voornemen vast bestaen.
 Wat hy besluyp can niemant weeren
 Maer moet in eenwicheit voortgaen.

Salich en vol eere.

Psalm xxxiiij.

Is het volck wiens Heere
God almachtich is/
Salich/die te voren
Hy heeft uptvercoren.
Tot syn erfenis.

ij. Pause.

7 De Heer siet nederwaerts op eerden
Van synen hemel hooch-gebout/
Der menschen kinders clym van weerde
Hy onderschepdelijck aenschout.

God de groote Coning
Wt syn vaste woning
Heerstich achtting' heeft
Op der menschen seden/
En wat hier beneden
Lebet ende sweeft.

8 Want sekerlijck/God heeft alleene
Geschapen self des menschen hert:
Dies op haer wercken een vooz eene
Wel scherp van hem gelettet wert.

Menicht van soldaten
Helpen can noch baten
Enen coninck groot.
Dapperheyt int strijden
Geensins can bezynden
Enen helt in noot.

9 Die op een moedich peert vertrouwt
Bedriegt hemselven alte seer.
De sterckheyt daer een man op bouwt
Beschermet hem doch wimmermeer.

Maec

Psalm xxxiiij.

Maer des Heeren ooge
 Wt den hemel hooge
 Op de vrome siet.
 Die na hem verlangen
 En hem vast aenhangen
 Die verlaet hy niet.

iiij. Pauze

10 Hy sal geluckelijck haer leven
 Verlossen wpt des doots geweld/
 En haer genoeghsaem voetsel geben
 Als sy niet honger syn gequelt.

Alle onse crachten
 Op den Heere wachten.
 Bly en onbesozcht.
 Synne hulpe minlijck
 Is een schilt on-winklijck
 En een vaste bozcht.

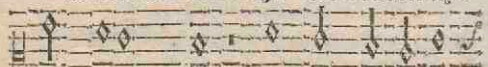
11 Dies onse ziel moet boben maten
 In God den Heere wesen bly.
 Op hem alleen wy ons verlaten:
 Op synen naem vertronwen wy,
 Heere God almachtich/
 Maecht ons doch deelachtich
 Dwer goedicheyt.
 Want in anxt en smerte
 Ons verflagen herte
 Dwen troost verbept.

Psalm xxxiiij.

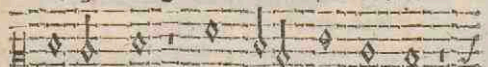
Den xxxiiij. Psalm.

Ick wil tot aller tyt God loven wyt

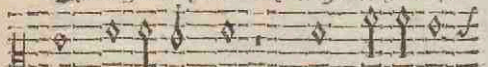
des herten gront/ Gock sal vertellen

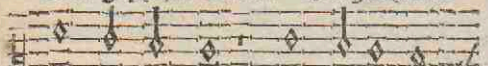
mijnen mont Syn eere breeet en wijt.

't Is mijner sielen vzeucht Als onse

God gepresen wert: Dit hoorzende

't ootmoedich hert Wort lieffelijck

verheucht.

2 Laet ons te samen tree'n
En heerlijck loben al-gelijck
Den name Gods van hemelrijck/

Psalm xxxiiij.

Wp de hier sy by een.

Mijn God verhoorde my
Als ick hem sacht en riep hem aen/
Wt droefheyt die my had bevaen
Ben ick geworden vry.

3 Die tot den Heere vliet
En heeft op hem syn toeverzicht
Sal van syn claerheyt syn verlicht/
Beschaemt en wert hy niet.

De arme inder noot
Wies tot den Heere syne stem/
Die hoorde en verlostte hem:
Wt allen wederstoot.

j. Pause.

4 De engelen ront-om
De vrome haren leger slaen
Dat haer geen vpant grijpe aen:
Noch onheyl overcom.

Du smaket en aenschout
Dat God is vziendelijck en goet/
Wel salich is hy wiens gemoet
Op hem alleen vertrouut.

5 Bzeest God en doet hem eer
Die u tot he plicheyt begeest/
Want die in syne vzeese leeft
Ontbzeectet nimmermeer.

Gen leeuwe spijs begeert
En diekwils die niet vinden can/
Maer die den Heere roepet an
Geen voetsel en ontbeert.

Psalm xxxiiij.

6 **C**ent hier ghy kinder & al
En my wel neerstelijck toehoort:
De vreesse Godes uyt syn woort
Ick u wel leeren sal.

Wie isser/segget my/
Die lust tot goede dagen heeft?
En geern in soeten vrede leeft
Dan stoozenisse vry?

7 **D**e tonge wel bewaert
Op datse niet en spreek' onrecht/
Dat ghy den mensche goet en slecht
Niet valschelijck beswaert.

Wliet 'tquade/vlytich spoozt
Pa t' goede: saecht den vrede naer.
Godes oogge neemt de sulcke waer/
Syn oore haer verhoort.

ij. Pause.

8 **G**od strengelijck aensiet
Hem die tot quaet begeven is,
En hy sal syn gedachtenis
Eens maken gants tot niet.

De vroom' in haer elend'
Steets hebben tot den Heer geschreyt/
Die helptse uyt haer treuricheyt/
Verlossing' hy haer sendt.

9 **D**e Heere is na by
Dien die van herten syn benout/
En die vol droefheyt hy aenschout
Maect hy van plagen vry.

Die vroom is van gemoet

Geraecht

107

Psalm xxxv.

Geraeckt in menich ongebal/
Maer God hem haest verlossen sal
Van allen tegenspoet.

10 God houdt soo lief en weert
Self syn gebeenten/dat niet een
Van die gebroken werd' onthweert
Noch eenichsins verseert.

Der boosen slimme saeck
Bzengt over haer het grootste quaet/
Doozseker/die de vroomen haet
Crjcht syn verdiende wzaeck.

11 God sal van d'uck ontstaen
Al die hem dienen na syn wet:
Die op den Heer syn hope sett
Sal nimmermeer vergaen.

Den xxxv. Psalm.

T

Wist met mijn twisters / bid' ick/
Heer/ Doet mijn bestrijders tegen-
weer/ Grijpt aen dē schilt/ vaett de ron-
dasse/ En tot mijn bystant u doch raffe!

Es

Psalin xxxv.

De spieesse vooz my henen vel't/ Snijt
af den wech/ besett het velt. Spzeecht
tot mijn ziel/ ick ben alleen Die u be-
waert/en anders geen.

2 De schaemt bedecke haer aenschijn.
Die vpant van mijn leven zijn/
Sp moeten haest te rugge keeren
Al die my trachten te onteeren.

Gelijck het caf dat henen stuyft
Wanneer de wint daer onder snuyft.
Gods engel roomse op het lijf
Die gins en weer haer henen drijft.

3 Haer wech sy slibberichen glat/
Vol duyfsterneis sy haren pat.
Des Heeren engel moetsen sagen
En quellen haer met alle plagen.

Om dat sy een verborzen net
My hebben in een cuyl geset/
Om my te storzen in het graf:
Daer ick geen oorsaeck haer toe gaf.

Psalm xxxv.

4 Hem overcome herten-leet
 Wanneer hy niets daer van en weet.
 Hy moet int net self syn gebangen
 Dat vooz mijn voeten was gehangen.
 Maeckt dat dē booswicht onvooracht
 Versmoore in zyn eppen gracht.
 Dan wert mijn ziel in u verblijt
 O Heere die mijn heplant zyt.

j. Pause.

5 Mijn beenen sullen algelijck
 Wtroepen : wie is u gelyck/
 Die aende swacke latet mercken
 Veracht / en helptse bande stercken
 Ghy die de arme cleyn-geacht
 Verlosset wpt haers roovers macht.
 Veel valsche tynge vol van list
 My eschren 't geen ick niet en wist.
 6 Vooz 't goet sy hebben quaet gedaen
 En na mijn leven oock gestaen.
 Maer ick/doe sy in cranckheyt lagen
 Heb eenen sack om haer gedragen.
 Ick heb gevast in haren noot.
 Mijn bede keerd' in mijnen schoot.
 Vooz haer ick quelde mijnen geest
 Als oft mijn broeder waer geweest.
 7 Ick gink int swart/als eener claecht
 Die rou om syne moeder draecht.
 Maer als ick wat begon te glijden
 Ick speurde dat sy haer verblyd'den.
 Sy quamen opentlijck by een

Geheel

Psalms xxxv.

Geheel verflagen/ soo het scheen.
 Haer clederſ hebben sy geſcheurt/
 En ober mijnen val getreurt.

8 Maer onder hare tafel-broerſ
 Sy potteden met veel rumoerſ.
 Sy floegen vrolijck in haer handen/
 En knerſten ober my haer tanden.
 Hoe lange ſiet ghy/Heere/toe?
 Mijn droeve ziele byſtant doe.
 Mijn ziele eenſaem ende flaen
 Wilt rucken upt der leeuwen claen.

ij. Pauſe.

9 Ick ſal u prijſen boven al
 Int midden van een groot getal.
 Ick ſal met danck u eere ſingen
 By machtige vergaderingen.
 Laet mijne vanden vol ſpijt
 Doch ober my niet ſyn verblijt.
 Noch my toe-wencken ſchamperlijck
 Die my doen ſchaed' en ongelijck.

10 Van geenen vrede ſpreken sy/
 Maer vonden van bedziegerij
 Sy tegen die inwendich vrouwen
 Die geern in ſtilheyt leven ſouwen.
 Sy roepen/in mijn groote ſmert/
 Met monden ſeer wijt op-geſper't:
 Ha! ha! ſoo moſt de ſake gaen!
 Wy ſien het met genuchten aen.

11 Ghy Heere/die haer oock wel ſiet/
 Wilt hier toe langer ſwijgen niet/

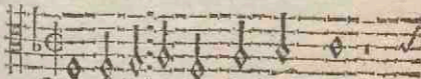
Noch

Psalm xxxvj.

Doch u van my soo verre makens
 Maer/om te redder mijne saken/
 Ontwaecht/ en toonet uwe macht/
 My recht te doen zijt doch bedacht.
 Dat sy die soecken mijn verdriet
 Haer over my beroemen niet.
 12 Dat sy niet seggen vol van vzeucht/
 Ha! onse ziele/weeft verheucht/
 Hy is vergaen/ en heel verbeteren/
 Wy hebben hem alx op-gegeten.
 Maecht die doch schaemroot en ver-
 smaet

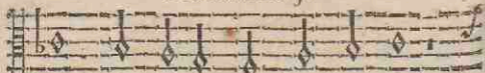
Die haer vermaken in mijn quaet.
 Laet die met schande syn becleet
 Die haer verheffen in mijn leet.
 13 Maer latet wesen wel-gemoet
 De gene die my gunnen goet/
 En met mijn onschult zijn te vreden:
 Dat sy gebruycken dese reden;
 Belooft sy God/ die synen knecht
 Welwaren geest /en doet hem recht.
 Zoo sal doorz my steeds zijn verbreyt
 Den roem van u gerechticheyt.

Den xxxvj. Psalm.

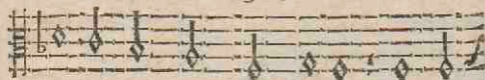
D

Es goddeloosen sondich werck
 Maecht

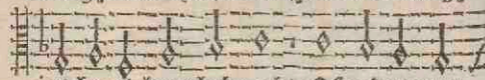
Psalm xxxvj.

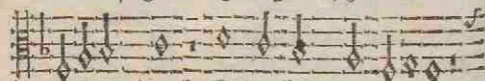
Maecht dat ick in mijn hert bemerk

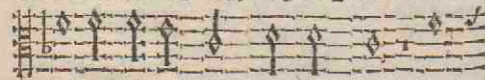
Dat hy niet vrees den Heere. Want hy

mit boose hem behaecht: Of yederman

daer over claecht Hy achtet geen oneere.

Bedriegelijck syn woorden gaen/ Het

goede wil hy niet verstaen/ Hy gaet ver-

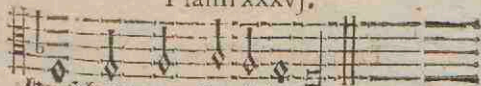

keer de paden/ Wanneer hy op syn bedde

leyt Bedenckt hy niet dan dubbelpheyt:

Hy

Ghy schout geen boose daden.

2 O goetheyt/ Heer/ den hemel naecht/
 O waerheyt aen de wolcken raecht/
 O trouwe goedertieren
 Gelyck een afgront diepe gaet/
 Als Vodes berch u oordeel staect/
 Ghy hoedet mensch en dieren.

Hoe dierbaer is u soetheyt?
 O vleugelen wijt uptgebreyt
 Syn ons een stille haven.
 Ghy schenckt ons uwes huysses goet/
 Met wellust / als met eenen bloet/
 Comt ghy ons' ziele laben.

3 Want by u is des levens bron/
 Ghy zijt alleen de clare son
 Waer door wy 't licht aenschouwen,
 Toont u genade voort en voort
 Aen die u kennen als 't behoort/
 En uwe trou den trouwen.

Des stouten voet my niet en tree/
 Des boosen hant doe my geen wee/
 Noch stootte my ter neder.
 Siet daer/ de goddelosen al
 Syn haestelick geraeckt ten val/
 En rijzen nimmer weder.

Psalm xxxvij.

Den xxxvij. Psalm.

Q Velt u dies niet / soo ghy in desen
 leven 't Geluck der boose moetet schou-
 wen aen. Den costen boosspoet die haer
 God wil geven Adigunt haer niet / want
 sy niet lang' bestaen. Sy moeten als het
 haap op 't oelt verteeren. En als het
 gras seer haestelyck vergaen.

2 Doet goet / en hopet op de hulp des
 Heeren /

Soo suldy vreedsaem wonen op de aerd'
 EN

Pfalm xxxvij.

En sult u niet getrouwichhept geneeren.
 U ziel op God sal rusten onbeswaert/
 Uw herten wensch/en alle u begeeren
 Sal hy u mede-depien ongespaert.
 3 Onnutte sozz' wilt verre van u weeren
 Vertrout op God/ die maectet alles wel/
 Hy sal u recht uytvoeren t' uwer eeren/
 U goede saeck sal uiter-maten snel/
 Van yder een gesien zyn en gepresen/
 Gelyck den middach die claer is en hel.
 4 Laet God doen / wacht op hem / wils
 stille wesen/
 Zyt ongestoort/ Vgramt noch mozzet niet
 Wanneer de schalck op 't hoochste is ge-
 resen.
 Doet u dat wee/laet baren sulc verdziet/
 En wilt u doch met quaet doen niet ver-
 derhen/
 Dat ghy hem niet na-bolget voor u siet.
 5 Want haestich moet de goddeloose
 sterben/
 Maer alle die verlangen na den Heer
 In goede rust het aertrijck sullen erven.
 De boose sal verdwijnen met oneer/
 Soo dat/wanneermē soecken sal syn stede
 Daer van en sal gevonden zyn niet meer.
 j. Pause.
 6 d' Ootmoedige sal inwonē in het breedde
 En erfelijck besitten 't goede blant
 Met herten-lust en aengenamen breedde.
 E y t God

Psalm xxxvij.

7 Godloose volck wel dickwils t'samen
spant/

En nemet voor veel ongehoorde treken/

Ja knerst van toorn en bijtet op syn tant:

7 Maer God voorwaer den spot met
haer sal steken.

Hy siet den dach die nimmermeer en faelt/

Maer in hy sich aen haer sal comē wreke.

De boose heeft syn sweert al uyt ge-
haelt/

En spant den booch / om totter doot te
bzingen

De vromen / die in droefheyt zijn gedaelt:

8 Maer door syn hert syn eygen sweert
sal dringen/

Syn stalen booch daer op hy hem verlaet

Sal onverhoets in vele stucken springen.

Het weynich goet des vromen / in der
daet

Is meerder dan de schatten overbloedich

Des genen die verkeerde wegen gaet.

9 Den wreeden arm des boosen seer
trots-moedich

Verbreken sal / maer God door syne cracht

Wil altyt zijn der vromē steunsel goedich.

De Heere neemt gants vaderlijcken
acht

Op't leven van de geen die hem behagen.

En eeuwich erf heeft hy haer toegedacht.

10 Sy werden niet beschaemt in quade
dagen

Van dypze tijt/maer werden wel verfaedt
 Als andere van hunger men hoorz clagē.

De boose mensch onfalichlijck vergaet.
 Gelijck den roock wert dooz de lucht ge-
 dzeven

Verdzijft de Heer den genen die hem haect.
 ij. Pauze.

11 Haer hant outleent steets sonder we-
 dergeven/

Daer een vroom mensch genoegh heeft
 alle tijt

Te deplen mee die niet heeft om te leven.
 Want alle die God heeft gebenedijdt

Besitten 'tlant/en haer daer in uptbezepde/
 Maer de verbloecte hy te gronde smijt.

12 Den vromen man de Heere self wil
 leyden/

Want syne wech behaecht hē heel end' al/
 In geē beswaer en sal hy van hē schepde.

Doch/so hy ooc mo' hē comen tot de val/
 Hy sal hem niet wanhoopich vā hem jagē/
 Maer syne hant hem onder-steunen sal.

13 Ick was eens jonck / en ben nu out
 van dagen/

Doch ick en sach van God verlaten noopt
 De vrome/noch syn saet de hunger knagē/

Hy leent/en geest aē die die zijn beroope/
 Dies sal 'tgeschlacht dat van hem wert ge-
 booren

Gesegent zijn/waer het ooc is verstroopt.

14 **V**liet dan het quaed' / hebt 'tgoede al-
tijt voren /

Soo / ildy' blijven in der eeuwichheit
Dooz Godes gonst; hy laet doch niet ver-
looren

Het vrome volc tot synen dienst bereydt /
Hy hoedet die / sy hoeden niet te schromen /
Maer hy verderft die een quaet leuē leydt.

iiij. Pause.

15 **D**e vrome sullen erffelijck becomen
Het aertrijck met syn smakelijcke vrucht.
Wt hare mont wort anders niet gnommen

Als redenen van wijsheit ende tucht /
Van hare tong' sy leering' bloeyen laten
Die eerbaer is en van een goet gerucht.

16 **W**ant Godes wet sy in haer herte
vaten /

Daerom en sal niet glijden haren voet.
De boose / als een rooiber op der straten /
Loert op de vrome met een gram ge-
moet /

En soecht hem in ellende te doen sterben /
Gelijck een wolf die doozet na het bloet.

17 **M**aer synen wensch en sal hy niet
verwerben /

God lijdt niet / dat de vrome / of dooz
macht

Of schijn van recht hy come te verderben.
Hout Godes wech / en op syn hulpe
wacht /

Pfalm xxxviij.

Soo sal hy u verhoogen en vergrooten/
En ghy sult sien den booswicht & smacht.
18 Ick sach den goddeloosen opgeschooten/

Ick sach he groen in twijgen ende bla'en/
Als een laurier vol costelycke loten :
Maer als ick quam daer hy eerst plach te staen/

Soo was van hem het minste niet te vinden

Ja hy met spne plaetse was vergaen.
19 Let op de vrome/wilt u onderwinden
Op haren pat te treden/want het end'
Is breed en vzeucht vooz alle Gods be-
minden.

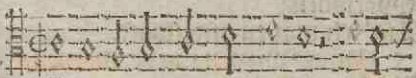
Maer de boosdoenders valle in ellend'/
Maer laerste sal verderffenuisse wesen/
Deel ongeluck de Heere haer toescndt.

20 Doch onse God moet eeuwich zijn geprezen/

Der vzoomen heyl/die hare ziel verbljht
Wanneer der is gebaerlyckheyt te vzesen.

Hy is het die spn kinderen bevrijt
Als op het hoochst haer vyant is geresen/
Want sy op hem betrouwen alle ijt.

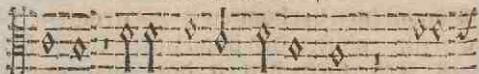
Den xxxviij. Pfalm.

W

Ilt in overgrooten toozen is niet
E iij - stoozen

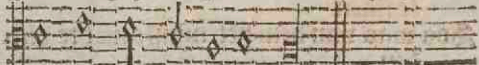
Psalm xxxviii.

stoozen Over mijne sware sond' : Dwe

grimmicheyt doch keere Dan my/Deere/

In dees jammerlycke stond'.

2 Want u pijlen voort-gezegen

Waste cleven

Binnen in mijn ingewant/

Dwe straffen op my dalen/

Harde qualen

Lijd' ick van u slaende hant.

3 Mijne ledematen steken

Dol gebzeken/

Dooz u toozn en ongedult.

Gants ontrufftet zijn mijn beenen

Tsacm met eenen

Om mijn doodelycke schult.

4 Mijner sonden groote sommen

Zijn geclommen

Al veel hooger dan mijn hooft.

Met het pack van mijn misdaden

Overladen/

Lig' ick mat en afgeslooft.

5 Mijne swepzen my vermoezen/

Die daer vloeyen

Pſalm xxxviij.

Dup! van etter ende bloet.
 Om mijn dwaefhept moet ick dragen
 Dese plagen/
 En al dese tegenſpoet.

j. Pauſe.

6 Ick ben ſoo ter neer gedrucket/
 Du gebucket
 Ick in to ter aerden cronin'
 Ja ick moet geheele dagen
 Rouwe dragen/
 En int ſwarte cleet gaen om.

7 Want al mijne ingewanden
 In in branden
 Dooz de pijn die ick in/
 Mijne leden altemale
 Sijn vol quale/
 Niet gefonts en is aen in.

8 Ick die ras en cloeck vooz desen
 Plach te wesen
 Ben gebroken gants ontwee.
 Dies ick dooz tgerups mijns herten
 Vol van ſinerten
 Stedes roepe/ach en wee.

9 Al het geen dat ick begeere/
 O mijn Heere/
 Is vooz u ontdeckt en claer.
 Al mijn droevige gedachten/
 En mijn clachten
 Zijn vooz u gants openbaer.
 10 't Herte in in ongedreven

Is aen't beven/
 Mijne sterckte my verlaet.
 Om te sien/mijn duyf're oogen
 Niet vermogen/
 Hare claerheyt heel vergaet.

11 Mijne vrienden staen ter syden/
 En mijn lijden
 Sien sy onbarmhertich aen.
 Die my waren d'aldernaeste
 Syn met haeste
 Verre van my afgegaen.

ij. Pause.

12 Die mijn ziele netten stellen
 My te vellen/
 En my gommen alle quaet
 Leggen my bedeckte lagen
 Gantsche dagen
 Houdend' over my den raet.

13 En ick/als met doove ooren
 Sonder hooren
 Onbeweget blijve staen.
 Als of ick niet sprekien conde
 Wt den monde
 Laet ick niet een woort outgaen.

14 Ja/ ick ben gelijk als eene
 Die gants gene
 Tale noch gehoor en heeft :
 Als een mensch van wien het sprekien
 Is geweken/
 Die geen tegen-reden geeft.

15 Maer ick wil volstandich bouwen

Psalm xxxviii.

Mijn vertrouwen
 Heere God/ alleen op dy.
 Ghy sult niet geneygde rozen
 My oock hooren/
 Dat mijn hoop niet ydel zy.
 16 Laet doch nimmermeer verblijden
 In mijn lyden.
 Die my haten totter doot.
 Want als mijne voeten glijden
 Wat besijden/
 Haren hoochmoet wert te groot.

iiij. Pause.

17 Wh! van een soo swaren plage
 Die ick drage
 Synae hinc ket mijnen voet.
 En mijn overwonnen herte
 Voelt de smerte
 Die ghy my o Heer aendoet.
 18 D ick stedes voren-stelle
 En vertelle
 Gants eenboudich mijn misdact.
 Ick en doe niet dan beclagen
 Nachten/ dagen/
 Alle mijn bedreven quact.
 18 Maer mijn wreede hater's leven?
 Hooch verheven
 En verstercken langs soo meer,
 Sy die my onbillick haten
 Wter-maten
 Nemen toe in cracht en eer.

Tegen

Psalm xxxix.

De Tegen my haer trotsich stellen
 De gesellen
 Die ick heb veel goets gedaen.
 Daerom ist dat sy my schaden
 En my smaden
 Dat ick gae de rechte baen.

21 Wilt my niet verlaten/Heere/
 Creedt niet veere
 Van my die dus ben veracht.
 Dat van my u goethept rijke
 Niet en wijcke/
 Want mijn herte u verwacht.

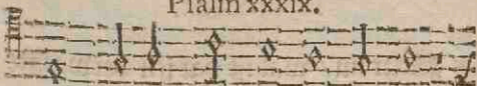
22 Wilt u eenmael tot my naken/
 Riech mijn saken/
 Wt dit jammer my bevizdt.
 Sonder uptstel u doch spoede/
 My te goede/
 Ghy die mijn verlosser zijt.

Den xxxix. Psalm.

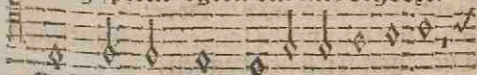
Ick heb by my beslooten en gedacht

Op mijnen wech te nemen acht/

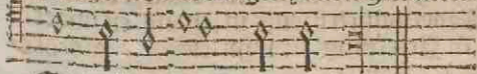
Dat mijne tong' niet seple in een woort
 Noch

Noch spreke 'tgeen dat niet behoort.

Ich heb een toom gelept in mijnē mont

Terwijl de boose vooz my stont.

2 Ich was soo stil dat ick een stonume
scheen/

Ja 'tgoede sweeg' ick doock met een/
Daer dooz heeft toegenomē mijne smert/
En in mijn seer beconmert hert
Dooz't overdenckē eē groot vper ontstac:
Tot dat aldus mijn tonge sprack:

3 O Heere/ openbaeret my mijn end'
En maecht my eenmael recht bekent
Hoe corten tijt het is die ghy my stelt/
Want ghy mijn d. gen hebt getelt.
Gelijck een hant breeet zijnsē seer gering'
Ja zijn vooz u een nietich ding.

4 De mensch als ydelheyt seer haest ver-
dwijnt

Als spien staet gants seker schijnt.
Gelijck een schadu wandelt hy vooz-hy/
Vergeestijck woelt en slabet hy.
Hy spaert en brenge te hoope gelt en goet/
En wret niet wien hy t laten moet.

Paufe

Pfalm xxxix.

Paufe.

5 Maer mi / wat ist dat ick verwachtte
meer?

Mijn hope staet op u/o Heer/

Wilt my van mijne sonden doch ontflaen

Die tegen u ick heb begaen.

En lijdt niet/dat my een dwaeg onberlaet

Moetwillich bzing' in schand' en smaet.

6 Ick swig' in mijn elende / als ver-
stomt/

Versekert dat het alles comt

Van uwe hant/die my dit leet toe-sendt/

Maecht doch van straffen eens een end.

Want wildy my bestrijden met u macht

Seer haest ben ick tot niet gebracht.

7 Als ghy den mensch rechtveerdelyck
castijt/

Hy smeltet werch in coxter tijt/

Syn heerlijkheyt verdwijnet en verrot/

Gelyck een cleet verteert de mott'.

De mensche / die soo grootshē levē leydt/

Is anders niet dan ydelheyt.

8 Hoozt mijn gebet / verstaet mijn droe-
ve clacht/

En neemt doch op mijn schreyen acht.

Een vrend' linc ben ick by u/en niet meer/

Mijn vaders warent oock wel-er.

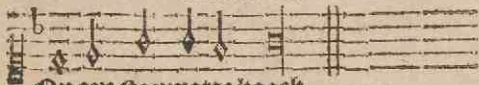
Hout op van plagen/en verquicket my/

Ger dat ick gae/en niet meer sy.

Den xl. Psalm.

Nie dat ick heb lanckmoedichheit
 verwacht Den Heere in mijn swaer
 ellende Soo heeft hy hem tot my ge-
 wendt / En heeft gehoozt mijn jam-
 merlycke clacht. Wie enen modder-
 cuple En wpt den slijck seer vuple Met
 cracht hy my wpt-toech: Hy heeft nijn
 voeten vast Tot synen wech gepast

Pfalm. xl.

Op een steentrotze hooch.

2 In mynen mont heeft hy een lossanck
soet

Gegeven/ en een nieuwe liet ;
Elck sal hem vreesen die het siet/
En leeren/ dat op God men hoopen moet.

Wel dien die int benouwen
Den Heer alleen vertrouwen/
En d'ogen niet en slaen
Op die de hoovaerdyn
Of de bedriegery
Lept van de rechte baen.

3 Wercken/ Heer/ zijn groot en won-
derbaer.

U goedicheyt in raet en daet
Bewijst ghy aen ons sonder maet/
Wie canse recht vertellen allegaer ?

Wanneer ick die wil loben
't Getal gaet my te boven.
Slacht-offer noch geschenck
Begeert ghy; maer daer vooz
Doozboozt ghy my het ooz
Dat ick steets aen u denck.

4 Brant-offer u gants niet ter herten
gaet.

Sond -offer smaket u niet meer ;
Doe seyd' ick : siet/ ick come weer/
Want in u boeck van my geschreven staet.
Gehooz-

129
Pfaln xl.

Gehoorfaem my te dragen
Ma al u wel-behagen
Is mijner zielen lust.
O goddelijck gebot
O alderhoochste God
Diep in mijn herte rust.

Paufe.

5 Ick heb vercondicht u gerechticheyt
In der gemeente overluyt.
Ghy weet/dat ick niet toe en sluyt
Mijn lippen / maer heb uwen lof Gbreyt,
Van u getrouwe waerheyt
En van u hulp upt swaerheyt
Spreeck ick int openbaer.
Ick prijs u goedicheyt
En u lanckmoedicheyt
In een seer groote schaer.

6 Dies weert van my doch uwe gunste
niet.
O trouwe wacht beschutte my/
O repne waerheyt my bevrp
Dooz herten-leet en doodelijck verdriet.
Veel qualen my omringen/
Mijn sonden op my dzingen/
'i Gesichte my ontwijckt/
Sp zijn in meerder tal
Als mijne hayzen al.
Dies 'i herte gants beswijckt.

7 O God/verlosset my genadelijck/
Tot mijne hulpe u doch haest /

Laet

Pfalm xij.

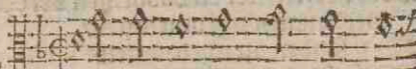
Laet schaeinroot werden en verbaest/
Die trachten my te dooden smadelijck.

Laet die te rugge keeren
Die mijn verderf begeeren/
Verdoetse/ Heere God/
Die roepen wulps en bly
Ha! ha! dat sochten wy!
Tot mynen hoon en spot.

Maer laet in u syn hertelijck verblift
Een peder die u naem bemint/
En in u heyl syn wellust vinde/
Op dat hy seg' God sy gebenedijt.

Arm ben ick en ellendich
Maer mijnen God bestendich
Soz vuldich op my siet.
Ghy helpt my dooz u cracht/
W bystant ick ver wacht.
Comt/Heer/en roebet niet.

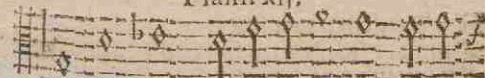
Den xij. Psalm.

VV

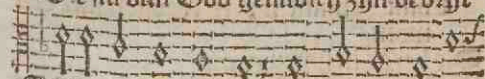

En hem die by den crancken seer
kenout Verstandelijck hem hout.

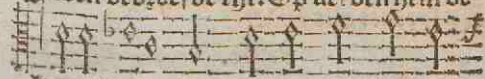
Pfalm xli.

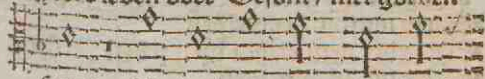
Die sal van God genadich zijn bevrijt

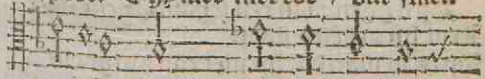
Inden bedroefde tijt. Op aerden hem de

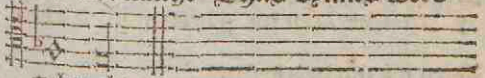
Heere leven doet Gesont / met goeden

spoet. Ghy laet niet toe / dat sulck

een inde macht Sijns vyants werd

gebracht.

2 Als hy op synen leger schier verstickt /
Van God wert hy verquicht ;
De Heere sal veranderen syn wee /
Als hy lept bedde-ree.

In myn elend sprack ick / o Heer / tot dy /
Ontfermt u over my
Geneest mijn ziel / ick hebbe my ontgaen /
En tegen u misdaen.

2 Mijn vyanden wpt een vergiftich hert
My

Psalin xlij.

My wenschen vele smert.

Wanneer sal hy eens steruen/bzagen sy/

En synen naem daer by?

Comt yemant my te troosten met den
mont/

Die bergt in synen gront

Het boose; want soo haest hy van my gaet

Hy spreket alle quaet.

Pause.

4 Sy die my haten met groot ongelijck
A saem moeren heymelijck.

Een peder denckt/hoe hy my best verdruet

En bzeng' in ongeluck.

Sy seggen: om een schandelijcke daet
Leyt hy in desen staet.

Hy is so mat/dat hy niet can ontgaen/

Noch weder op sal staen.

5 Ja selver/ een die scheen mijn trouste
bzint/

Dien ick soo had besint/

Mijn bzint/ die met my at mijn bzoot seer
soet

Heft tegen my den voet.

Maer hebt doch/ Heer/ meedogentheynt
met my/

Die soo veel aenstoot hy:

Recht my weer op / dat ick het haer een-
mael

Recht wederom betael.

6 Du merck ick dat mijn doen u Heer
behaccht/

En

Psalm xlij.

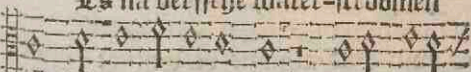
En ghy my gonste dzaecht/
 Nu ghy niet toelaet dat mijn weer-partij
 Mach mynchen over my.

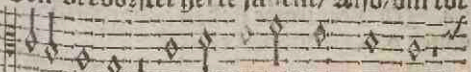
Ghy gevet my u goddelijck geleyd'
 In mijn oprechticheyt/
 Ja eeuwichlijc stelt ghy my vooz het licht
 Heer/van u aengesicht.

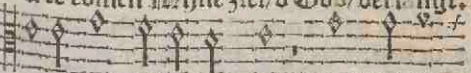
7 Gepresen sy de God van Israël
 Met eeuwich lof en spel.
 Syn eere sy verbreydet vooz en naer,
 Ja/ Amen/ dat sy waer.

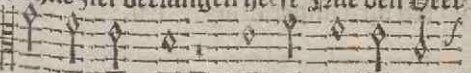
Den xlij. Psalm.

A
 Als na verssche water-stroomen

 Een verdozstet herte jaucht/ Also/ om tot

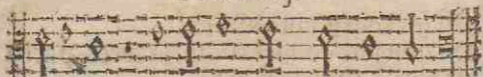

 u te comen. Wijne ziel/ o God/ verlangt.

 Wijne ziel verlangen heeft. Dae den Heer

 die eeuwich leeft. Wanneer sal ick vooz

syn

Pfalm xlij.

syn oogen Blydelyck verschynen mogen!

2 Myne spijf is bitter clagen
Nacht en dach/wanneer in spot
Ick den heelen dach hoor vraghen/
Lieve/waer is nu u God?

Ick smelt als ick overdinck
Hoe ick eerthits vroljck ginck
Met geselschap allerhande
Doen den Heer mijn offerande.

3 Waerom sijt gyp soo cleyn-moedich
Mijne ziel? wat treurdy doch?
Hopet op den Heere goedich;
Want ick sal hem dancken noch:

Als hy door syn aengesicht
Mijne droefheyt heeft verlicht.
O mijn God/mijn ziel beswijcket
En mijn cracht gants van my wijcket.

4 Ick bleef uwer stedes gedachtich
Over des Jordans cant/
Oock aen Hermons berch steen-achtich/
In her heubelige lant/

Daer den eenen asgront diep
Tot den and'ren asgront riep/
En u stercke water goren
D'een op d'ander nederbloten.

Pause.

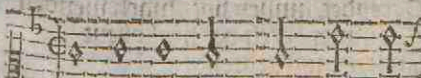
5 Al de groote water-stromen

Sijn

Psalm xliij.

Sijn Heer over my gegaen/
 En my over t'hoofst genomen/
 Maer ghy hebt my by-gestaen.
 S'daechs ghy my u troost aenbiedt/
 S'nachts sing' ick van u een liet.
 Mijn gebet tot God op-varet
 Die by 't leven my bewaret.
 6 God/mijn rotze/sal ick seggen/
 Hoe comt dat ghy my vergeet?
 Waerom moet ick treurich legger
 Onder mijne hater's wreet?
 Ick gevoel haer seilen sinaet
 Die my dooz de beenen gaet/
 Als sp/ u tot een oneere/
 Wragen/waer is nu de Heere?
 7 Waerom sijt ghy soo cleyn-moedich
 Mijne ziel? wat treurdy doch?
 Hopet op den Heere goedich/
 Want ick sal hem dancken noch.
 Die my spne gonste rijck
 Stelt vooz oogen sichtbaerlijck/
 En betoont dooz hulpe machtich
 Dat hy is mijn God waerachtich.

Den xliij, Psalm.

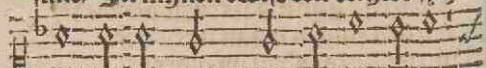
H

Ger/doet my recht/aenveerde mijn
 sake!

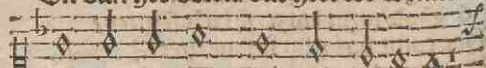
Pfalm xliij.

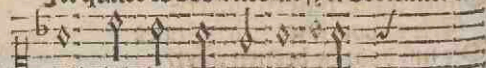
sake/ In mijnen twist een richter sy;

En van het volck/dat heet ter wreke

In quaet te doen neemt syn vermake

Ongaende met bedriegerp/

Maect my doch eenmael byp.

2 Ghy zijt alleen mijn sterckte crachtich/
Waerom verstoet ghy my gaer?

Waerom laet ghy my/Heer almachtich/
Omsweben droevich ende clachtich/

En van de goddeloose schaer
Beangstet zijn so swaer?

3 Wilt/Heer/u licht van boven senden/
D'waerheyt geve my'tgeleyd'

Op dat ick/uyt al dees' ellenden
Gereddet/mijnen voet mach wenden

Tot uwen berch val heylicheyt
En tente uytgebreydt.

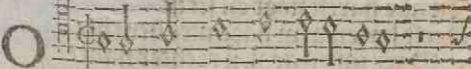
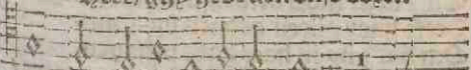
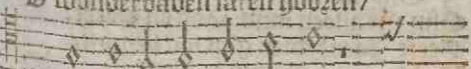
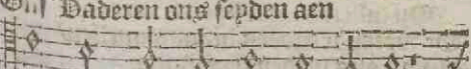
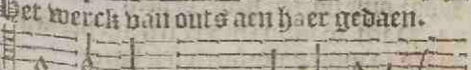
4 Daer sal ick ingaen/ en genaken

Heer/

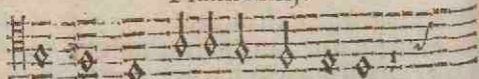
Psalm. xliij.

Heer/ u gesegenden altaer/
 Die my het hert can blylyck maken/
 Daer sal ick weer de harpe raken/
 U prijsende met stem en snaer
 Mijn helper uyt gebaer.
 5 Mijn ziel hoe moogdy dus vflouwen?
 Waer toe sulck treuren aengericht?
 Op uwen God wilt doch betrouwen.
 Ick sal hem (uyt dit swaer benouwen
 Verlosset door syn aengesicht)
 Noch loben met gediht.

Den xliij. Psalm.

 Heer/ ghy hebt aen onse ooren

 U wonderdaden laten hooren/

 Ons Vaderen ons sepden aen

 Het werck van outs aen haer gedaen.

 De Heydens dreef on uyt het lant/
 F D hant

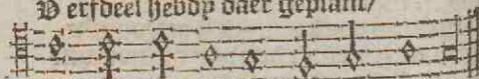
Pfalm xliij.

W hant de volckeren uytroepde/

W erfdeel hebde daer geplant/

En maectet dat het seuchdich bloepde.

2 Sy hebben/ Heer/ dooz haren degen
Het goede lant niet ingeregen/

In alle haren noot en strijt

Heest haren arm haer niet bezijt/

Maer uwen arm/u rechter hant/

En 't licht uws aenschijns dat sy sagen

Heest haer alleen gedaen by-stant/

Om dat ghy in haer hadt behagen.

3 Ghy zijt mijn Coninc vol van eere/

Ghy zijt alleen mijn God en Heere:

Geest Jacob/dien ghy soo bemint/

Dat hy u sterke hulpe vind'.

Wy sullen dooz u stooten neer

De weerpartijders die ons quellen/

En die ons bieden tegenweer

Dooz onse voeten neder vellen.

4 Noch op mijn sweert ick my verlate/

Noch in mijn boge soeck ick bate:

Versekert/datse nyt verdriet

Wy connen doch verlossen niet.

137

Psalm xliiij.

Ghy zijt degeen die ons bewaert
 Dooz onse tegen-spreker & alle/
 En maket/ dat die ons beswaert
 Met onrecht/ self in schaemte valle.

j. Pause.

5 Den gantschen dach wy vierich loben
 Den grooten heyricher van hier boven.
 Syn hoogen naem syn wy bereyt
 Te prijzen inder eeuwicheyt.

Maer ghy verwerpet ons/ o Heer/
 Veel spot en haon ghy ons aenjaget.
 Met onse leger & ghy niet meer
 Wirtrecket/ als ghy voormaels plaget.

6 Ghy maect dat wy 'twelt moetē late
 En vluchtich syn dooz die ons haten.
 Ghy lactse roben onse goet
 En aen ons coelen haren moet.

Wy syn/ als schapen/ die men slacht
 Gedreven upt haer groene weyden:
 Wy werden upt ons lant gebzacht
 Verstroopt by menich volck en heyden.

7 De engen volck dat op u hopet
 Ghy schier om niet-met-al ver copet.
 Ghy geefse die u weynich biedt/
 En haren prijs verhoochdy niet.

Ghy maket/ dat wy zijn een smaet
 Dooz allen onsen naegebueren.
 Die om ons wonen/ haren haet
 En trotsheyt moeten wy besueren.

8 Den vrendelingen wy gedijen
 Tot tijt verdryfen boerteyen.

Pfalm xliiij.

Elck een ons siende ons veracht
Jaeschudt den cop/ en om ons lacht.

Veel snoode schimpers vooz my staen
Die al den dach mijn ziele tergen.
Met ramp en leet ben ick omvaen/
Soo dat ick moet mijn aensicht bergen.

9 De lastering' die ick moet hooren
My vullet da gelijcx de ooren.
Dan wegen mijne weerpарт
Die hem wil wreken ober my.

Wit is ons altemael geschiet/
Noch hebben wy u niet vergeten/
En u verbont verlaten niet
Noch achter onsen rug' gesmeten.

ij. Pause.

10 Oock is ons hert van uwe seden
Crou-loselijck niet afgetreden.
W paden heplich ende goet
Heeft noopt verlaten onsen voet.

Hoewel ghy onder draken sel
Ons gants te pletter hebt geslagen/
En/ als in een benaude hel
Benevelt met s' doots dypst're vlagen.

11 Soo wy den name Gods almachtich
Niet hadden willen zijn gedachtich/
Of onse hant geheben/ tot
Een valschen onbekenden God/

De Heere sou het soecken-naer/
Wy die de herten can doozgronden/
Dooz wiens gesicht syn openbaer

Der

Pfalm xlv.

Der menschen heymelijckste bonden.

12 Om uwent wil zijn wy geslachtet
Den heelen dach : wy zijn geachtet
Gelijck de schapen/ toebereydt
Om totter doot te syn geleydt.

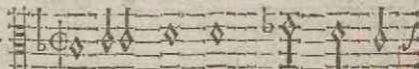
Ontwaket/Heer/wat slayet ghy ?
Hout doch u oogen niet gesloten/
En wilt u volck/dat bidden wy/
In eeuwichheit niet van u stoten.

13 Waerom ist dat ghy u verberget
Als men ons overlasting' verget ?
Hoe condy onse droebe clacht
Heel stellen bukten u gedacht?

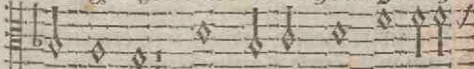
Want onse sielen in het stof
Zijn neergebogen met onweerde.
Al onse crachten nemen of/
Ja onsen buyck cleeft aen de eerde.

14 Heer/maect u op/ eer't wert te spade/
Heer helpet ons na u genade.
En dooz u goetheyt sonder end'
Verlosset ons upt dit ellend'.

Den xlv. Pfalm.

M

In herte wil een ichoon gedicht

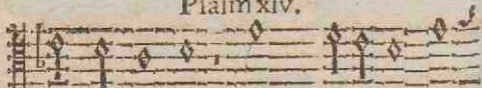

voorzyngeu. Ick sal met lust van eenen

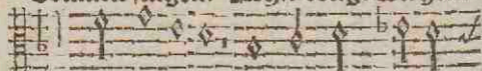
Fig

Coninck

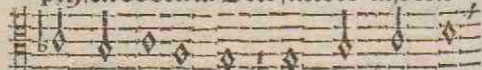
Pfalm xlv.

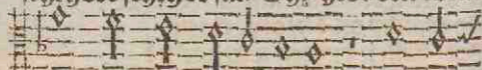
Coninck singen. Mijn tonge wil hem

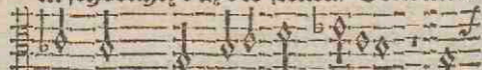
prijzen boven al Veel snelder alst een

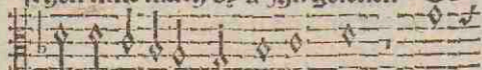
schrijver schrijvê sal. Ghy hebt den roem

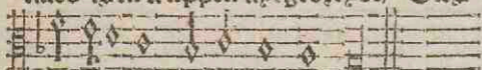
in schoonheyt upt te steken/ Geen men-

schjen kint mach by u zyn geleen. Ge-

naed' is in u lippen upt gebzeydt/ Die g

segent u de Heer in eeuwichheyt.

2 Ghy sterke helt / onwinbaer in het
strijden

Neemt u geweer/en gozd' aen uwer spden
D sneedich sweert / 'tweck u is een eieraet
In uwen hoogen Conincklijcken staet.

Treet op u coets' in ongemeene claerhz:

Psalm xlv.

Wijdt met geluck opt supb'ze woort der
waerheyt.

Genaed' en recht hen t' uwaerts moeten
spoe'n/

Soo sal u hant seer groote daden doen.

3 Wijlen scherp om alles dooz te dzin-
gen

De volckeren tot uwen voeten bzingen:

Ja dooz het hert/afvliegende/sp gaen

Dan alle die den Coninck wederstaen.

W thzoon/o God/in eenwicheyt sal blij-
ven/

Geen tijts-beloop en sal u daer van dzyvê.

De scepter van u hoochste majestejt

Is eenen scepter van gerechticheyt.

4 Ghy haett het quaet / het rechtdoen
ghy beminnet/

Daerom/o God/heeft God u soo besinnet

Dat hy u salft met vzeuchden-olj soet

Veel meer als hy u mee-genoten doet.

Myzrh' aloë/en edele cassje/

Met soete locht dan vzeemde spicerije/

O coninck/doet wel-riecken u gewaet

Als ghy upt u pvooren camer gaet.

Pause.

5 De dochters schoon der Coningen u
eeren

En volgen na in costelijcke cleeren/

De Coningin staet aen u rechterhant

In louter gout van Ophyz't rijke lant.

Hoozt dochter / fiet / wilt uwe ooren
negen:

Want / u volck / en al wat u was eygen /
Wys Vaders hups laet upt u herte gaen /
Vergeet het al / en denckter niet meer aen.

6 Soo sal hy die u lief heeft boven allen
In u gestalt oock scheppen syn geballen.
Hy is u Heer / die u dees eer aendoet :

Dooz hem alleen ghy u neer-buygē moet.
Het volck van Eyz in schatten over-
bloedich

Brengt u geschenck / en smeeket u dees-
moedich.

Inwendich schoon zijt ghy / o Coninc
kint /

Met gout Vciert het synne datmē vindt.

7 In een gewaet gants const-rijck ge-
bozdueret

Wert tot haer Heer des coninc bzyt ge-
bueret /

Daer maegden cups / en menich gesellin
Terbiedichlyck oock treden tot hem in.

Met herten-lust sy sullen zijn geleydet
Ter plaetsen die by hem haer is bereydet /
In het paleys daert alin vzeuchde leeft /
Daer hy syn thsoon / daer hy syn wooning
heeft.

8 In stede van u machtige voorszaten
Sult ghy voortaeen veel kinderen na-late
Verheben in een vorstelijcken stant
Als eygenaers en Heeren van het lant.

Pſalm xlvj.

Ick wil u naem gedencken/en beduyde
Van ſtam tot ſtam by allerhande luyden.
Van volck'ren veel ſal ſtedes zyn verbrzept
D lof u roem/ u eer in eeuwichheyt.

Den xlvj. Pſalm.

E En ſterckte en een toedlucht waſte
 Is ons de Heer in allen laſte/ Wanneer
 wy zyn in commernis Syn hulpe ons
 ſtrax veerdich is. Dies vreesen wy in
 geenen dinge / Of d'aerde van haer plaets
 ſe ginge / En de ſteenrotzen vallen dee
 Ant midden van de woefte zee.

Psalm xlvj.

2 Al waer het dat den afgront diepe
Men al haer oevers & overliepe/
Of schoon dooz't ongestupme meer

De bergen sprongen op en neer:
Noch sullen Godes stat vercierren.

De soetsens-bloepende rivieren
Daer hy die eeuwichlijcken leeft
Syn heylighdom en woonplaets heeft.

3 De Heer int midde van haer woonet/
Daeromme blyfste wel verschoonet,
God neemtse vzoech in syn behoedt/
Dies onheyl van haer wijcken moet.

De heydenen uyt sinnich tierden/
De Coninckrijcken tooznich wierden/
Maer God met syne stemme scholdt
Het aerdrjck/dat daer van ver/molt.

Pause.

4 Met ons in alle ons beswareir
Is God de Heere der heyzscharen.
Ong hoorch verreck en vaste slot
In aller noot is Jacobs God.

Comt hier/ en wilt te recht bemercken.
De ongehoorde wonderwercken
Op aerden dooz syn macht gedaen/
Die hy doet woest en ledich staen.

5 Doch can de Heer aen allen enden
Deer haest den wreedden oozloch wenden.
De bogen breekt hy met zyn hant/
Ja spies en wagen hy verbzant.

Hout op/ spreekt hy/ en weest indach-
tich: Dat

Pfalm xlvij.

Dat ick een God ben sterck en machtich/
Die by de heydens over al
Verhooget en ge-eert zijn sal.

6 Met ons in alle ons beswaren
Is God de Heere der heyzscharen.
Ons hooch vertreck en vaste slot
In alier noot is Jacobs God.

Den xlvij. Psalm.

V

Oicken over al Maectt een bly

 geschal/ Slaet de handen tjaem/ Lovet

 Godes naem; Wret een helle stem Bro-

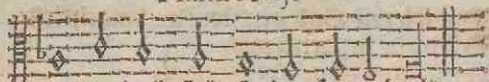
 tlyck juychet hem. Want hy is de Heer

 Hooch van macht en eer/ En verschrie-

 kelyck / Die het gants aertlyck wils

 eert.

Pfalm xlvij.

een Coninck stelt Onder syn gewelt.

2 Onder onse macht
Heeft de Heer gebracht
Volcken / die wy sien
Datse hare knien
Bnygen met ootmoet
Dallend' ons te voet.

Hy ist die ons jont
Onse erf en gront /
En ons toebereydt
Jacobs heerijckheyt
Dien hy als zyn kint
Hertelyck bemint.

3 Onse God vaert op
Met een hant-geclop /
Met triumph-gesanck /
Met basynnen-clanck
Diemen spelen hoorz
Met een soet arcoort.

Singet / singt den Heer.
Singet / singt syn eer.
Maecht syn lof bekent /
Want tot swerelts end
Streckt hem het gebot
Vanden grooten God.

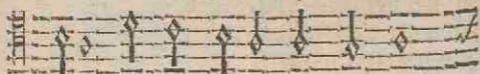
4 Singt met onderwijjs
Tot des Heeren prijs /
Die regeert ront-om

In het heyden-dom.
 Sittend' op syn thoon
 Heylich ende schoon.
 d' Edelen der aerd'
 Hebben haer vergaert
 Dooz syn claer aenschijn/
 Om te mogen syn
 Onder het geslacht
 Abrahams geacht.
 5 God heeft in syn hant
 Van het gantsche lant
 Beyde schilt en speer.
 Want der Heeren Heer
 Dooz eens peder & ocht
 Is verheven hooch.

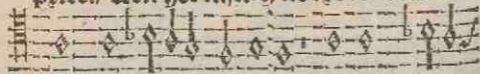
Den xlvij. Psalm.

Groot is in syne stat de heer / En in
 syn heylichdom vol eer / Daer hy syn
 mogentheyt bewijset / En daermen sy-
 nen name prijset. Sion is een schoon-
 prieel!

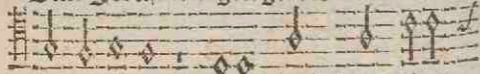
Pfalm xlvij.

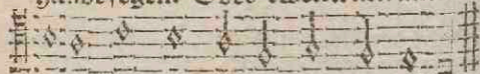
preel/ Aen het lusti h noozder-deel

Van Jerusalem gelegen/ Vol van aiders

hande seggen. Over 'twelck aen allen

syden Hem het aertryc moet verblijden.

2 De Heet in haer palceysen woont/
Die haer booz oberbal verschoont.

Want als de coningen tesamen-
gesworen tegen haer aen-quamen

Haer te vellen gants bedacht/
Hebben sy gesien syn macht;

Doe is vrees' haer aengecomen/
Dat sie haest de vlucht genomen

En haer met een angstich beven
Hebben bande stat begeben.

3 Benauthept oberviel haer hert:
Gelijck een vrowwe/ die de smert

Van baren aencomt/ of de schepen
Van 't ontweer schielijck aeng'grypen.

Onse voge nu aensiet

Dalmen ons eerst hoorzen liet/

Psalm xlvij.

Wende stat die onsen Coning'
Is geheplicht tot een wooning.
Wende stat alwaer in vrede
God genomen heeft syn stede.

Pause.

4 De Heere heeftse soo gebout
Dat hye senwich staende hout.
O God int midden uwer kercken
Wy uwe goedicheyt aenmercken.

Daer u name wert verbruyt
Hoozmen oock u heerlijckheyt/
Die verheben is in weerde
Tot de eynden vande eerde.
Billichheyt die 't al bestieret
Uwe rechterhant vercieret.

5 't Geberchte Sion vrolijck sy /
De dochter Juda haer verblp.
'T is reden datse vzeuchde stichten
Om Gods rechweerdige gerichtten.

Wilt om Sion henen-gaen/
Teekent hare torens aen/
Hare vesten wel aenschouwet
En de huysen hoch-gebouwet;
Dat ghy den nacomelingen
Moocht vertellen sulcke dingen :

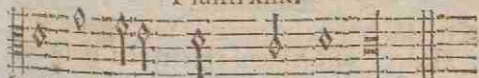
6 Dat dese God is onse Heer
En sal het blijven immer-meer/
Die ons sal trouwelijck geleiden
Tot dat wy upt dit leven scheyden.

Psalm xlix.

Den xlix. Psalm.

G

Op volcken/ wilt opmercken en
 verstaen/ Inwoonders van het aertrijck/
 hoorer aen. Die hooch of laech in dese we-
 relt leeft/ 'Sp rijck 'sp arm acht op mijn
 woorden geeft. Mijn mont is vol van
 reden scherp en cloeck/ En mijn verstant
 vol neerstich ondersoek. Ick wilder self
 toe-nepgen mijne ooren. En op mijn
 herp

Herp een diepe spreek doen hooren.

2 Waeromme soud' ick my te seer ver-
snaen

In droeve tijt/wanneer ick ben om-vaen
Van schalcken/|die archlistich nemen acht
Dat mijnen voet int strick mocht zijn ge-
bracht ?

Derwelcker hert steunt op haer groote
goet/

En draecht daer op een wreveligen moet :
Daer niemant/of hy God veel woude ge-
ben/

Syn broeder can behouden by het leven.

3 Want het rantsoen der sielen valt te
suaer.

In eenwichept sal't moeten blijven naer.
Ja/ te vergeefs wendt sulc eē moeyte aen
Om vooz hem self het sterben te ontgaen.

De wijse men ter aerden dragen siet/
De dwaese mensch den doot oock niet ont-
vliet.

En menschmael besitten na haer ende
Haer erben en haer schatten d'onbekende.

4 Doch dees gedacht' haer in het herte
lent/

Haer huyfing' moet bestaen in eenwichez :
Haer woonplaets sal geduerich syn be-
roemt/

Psalm xlix.

En 't lāt dat na haer name wert genoemt.

Maer / offse schoon zijn in een grooten
staet/

Haer eer / aleer sp 't dachtē / van haer gaet /
Sp comen hier geen lange-wyl vernach-
ten/

Maer moeten / als het domme vee / ver-
smachten.

Paufe.

5 Al harē wech is dwaesheyt: niette min
Haer hinderis / niet een roekelosen sin /
Van haren mont de leere nemen aen
En zyn genepht den selven pat te gaen.

Men setse als de schapen in het gras /
De felle doot ver slindt en weydtse af ;
De vrome sal 't hooft boven haer opsticken
Als eenmael comt diē dageraet aenbrekē.

6 De cupl al haer gestaltenis ver sijt
Soo haest sp hier haer woning' werden
quijt.

Maer God verlost my upt der hellen
macht

Om dat hy my neemt in syn trouwe
wacht.

Hierom en moet ghy daerna vragen
niet

Als ghy een man in pracht en rijkdom
siet/

Want in het eynd' en neemt hy doch niets
mede/

Syn

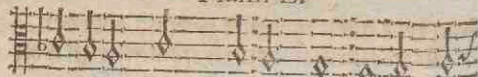
Pfalm L.

Syn eere daelt niet met hem na beneden,
 7 Heeft sulcken mensch gemakelijck en
 soet/
 En prijstme hem dat hy syn wellust boett/
 Noch moet syn ziel tot haer voorvaders
 gaen
 Daer 't eeuwigh licht sy niet en schouwen
 aen.
 Daerom/de mensch die hier seer hooge
 sweeft
 En geen verstant noch wetenschap en
 heeft
 Die wert gelijk de beesten/die verderben
 Ent'eenemael vergaë wanneer se sterben.

Den L. Psalm.

D Er goden God de Heere spreken
 sal / En roepen tsaem het heele aeri sche
 dal / Van 'trijfen tot aen 'tdalen van de
 son ; Gods claerheyt sal voortbreken

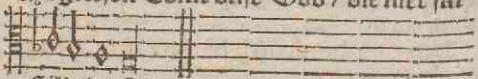
Pfalm L.

upt Sion. Met heerlijkheyt en cieraet

uptgelesen Comt onse God / die niet sal

stille wesen.

2 Dooz syn gesicht gaet een verteerend' vuyz:

Kont-om hem heen een stormwint fel en stupz.

Hy daecht de aerd' en 'shemels helder licht

Om met zyn volck te treden int gericht:

Vergadert hy / spreekt hy / mijn trouwe vanden

Die mijn verbont en offer doopt beminden.

3 Den hemel hoch int openbaer ver- brydt

Gods heyligh recht en syn gerechticheyt.

Hoozt toe mijn volck / u / Israël / ick meen:

Ick ben u God / daer is ooc anders geen.

Ick sal u om u offers niet beswaren

Die dagelijcx ick speur op u altaren.

4 Wt uwen stal noch ossen ick begeer

Noch bocken; die self eygenaer en heer

Ben van het vee der bosschen: 't is al

mijn /

De

Psalm L.

De beesten die op dupsent bergen zijn/
 De vogeltjens die aenden hemel swieren/
 En in het wout de ongetemde dieren.

Pause.

5 Al had' ick honger/ick en sepd's u niet/
 Want al de aerd' is onder mijn gebiet.
 Mepnt ghy dat ick moet eten stieren-
 vleysch?

Of bocken bloet/om dat te drinckē/eytsch?
 Neen: offert danc/ vercondiget mijn eere/
 En u beloft betalet God den Heere.

6 Menbiddeet my/ ick sal uyt uwen noot
 D helpen/en ghy sult my maken groot.
 Maer God spreekt aen den schalcken
 seer verstoort:

Wat ist / dat ghy dus spreket van mijn
 woort

En neemt mijn bont in uwen boosen
 monde

Daer ghy de straf doch hatet indē gronde?

7 Nae dat ghy oock hebt mijn bevel ver-
 smaet/

En als ghy noch een dief siet / met hem
 gaet:

Ghy loopt verblind den overspeler's naer/
 Iae hebbet oock u eygen deel met haer/

Ghy wen't u mont tot redē die niet denigē/
 D tong' versiert bedroch en valsche leugē.

8 7 Ghy sitt en rekt van uwen broeder
 quaet/

Ghy

Pfalm Lj.

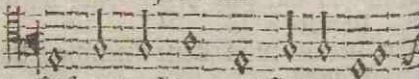
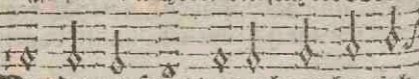
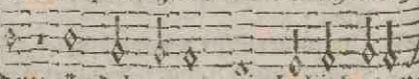
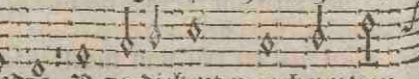
Ghy doet de soon van uwe moeder sijn.
 Dit doet ghy/en/om dat ick swijge stil/
 Ghy meyn dat ick als ghy oock wesen
 wil.

Maer ick sal u noch om u boosheyt quellē/
 En uwe sond' u onder d'oogen stellen.

9 Verstaet dit doch/ en neemtet vlijtich
 waer/

Ghy die de Heer vergetet gants en gaer.
 Eer ick verscheyt/en geen verlosser sy.
 Die danckbaerheyt op-offert eeret my
 Na mijnen wil. en die dien wech sal tredē
 Mijn eeuwich heyl aenschouwen sal in
 vreden.

Den Lj. Psalm.

O
 Misert u Heer/ ontfluytet over

 my Den d'epen schat van u barmhertich-

 heden: En delget uyt mijn seelijck over-

 treden. W' goedichyt maech my van
 sonde

sonde vuy. Wascht my te recht/ ten vollen
 my vergeest De misdaet die myn ziele
 booz u oogen Soo groufaem en soo vuyt
 gemaket heeft. Ah! repnicht my door

u groot mede-doogen.

2 Want ick beken en voele in het hert
 Den swaren last van alle mijne sonden.
 En booz my staet ontdecket t' allen stonde
 Het boose werck/ 'twelck my bzengt anxt
 en smert.

't Is tegen u dat ick Heer heb mis daen
 En quaet begaen booz uwen aengesichte:
 Op dat u woort onstrafbaer mach bestaē/
 En ghy booz repn erkent in u gerichte.

3 Siet/ Heer/ ic ben vā mijne kindhs aen
 Geheel in ongerechtigheyt gebooren/
 Oock is het waer en seecker / dat te bozen
 Mijn moeder my in sonde had ontsaen.

Siet/ ghy bemint des herten repnicheyt/
 Ghy

Pfalm Lj.

Ghy hebbet lust in trouwe en in waerhz.
De wetenschap die int verborzen leyt
Hebt ghy my oock ondeckt in groote
claerheyt.

4 Ontsondicht my met yfop / dat ick niet
En louter sy van mijn bedzeven sonden /
Wascht ghy my doch / op dat ick werd' be-
vonden

Gelijck de snee gantz wit en onbesmet.

Doet my van nieuws aenhooren rechte
vrecht /

En uwē troost laet my doch vrezendragē /
Dat mijn gebeent mach werden we'er
verheucht

Met welck ghy hebt te pletteren geslagen.

Paufe.

5 O aensicht van mijn sonden doch ver-
berch /

Wilt eens daer van u toornicheyt afwen-
den.

En neemt van my die vol hen van ellendē /
De schult van mijn misdadē smoot en erch.

O God mijn schepper / schept een sup-
ver hert

In my / dat ick na uwen wil mach leven.
Op dat ick oock geheel vernieuwet werd'
Een vasten geest wilt my / o Heere / geven /

6 En wilt my van u heylsaem aengesicht
Na mijn verdienst niet hopeloos afsloten /
Van uwē geest en wilt my niet ontbloten /
Waer

Pſalm Lj.

Maer dooz ick werd' geheplicht en ver-
licht.

De vzeugde van u hoochſte ſalicheyt
Doch wederom in mijn gedachten wer-
ket:

Geefte my een geest vzwillich en bereept
Tot uwen dienst/en my daer mee verſterc-
ket.

7 Dan ſal ick doen den ſondarē bericht
En haer den wech van u geboden leeren/
Op dat ſy haer boetveerdich tot u keeren/
En vromelijck betrachten haren plicht.

O God / die ghy mijn God en heplant
zijt/
Verloſt my doch van mijne ſonden bloe-
dich/

Doo ſal mijn tong' vertellen gants & vblijt
Gheplich recht/en u genade goedich.

8 O Heere / wilt my openen den mont/
Want ſonder u geen goet daer nyt can rij-
ſen:

Maer als ghy die ontſluytet / ſal ick prijſe
D grooten lof op alle plaets en ſtand.

Ghy heſt van my geen offeren begeert/
Ick hadſe u wel ander ſing & geſlachtet;

Maer dooz u zijn ſy nietich en on-weert /
En ſulchen gaef ghy / Heere / wepnich ach-
tet.

9 Het offer dat de Heere nemet aen
Is cē gemoet benout dooz angſt en clagē/

Pfalm Lij.

Een ned'rich hert / en zenen geest vslagen
Sult ghy o God / int minste niet vsmac' n.

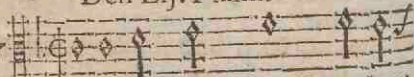
Doet Sion wel met uwe stercke hant /
Jerusalem die op u vast betrouwet
Wilt stellen in een rustelijcken stant.

Haer mueren doch genadelijc op bouwet.

10 Dan sullen u syn lief en aengenaem
Op u altaer de heylig' offeranden.

Dan sullen wy de calveren doen vanden
Tot prijs en danck van uwen grooten
naem.

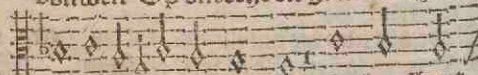
Den Lij. Psalm.

W

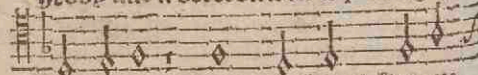
Alt moogdy (ghy groot-spreeker)

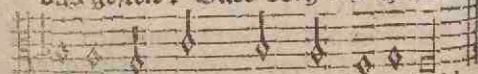
vanwen Op onrecht en geweld? Hoe

hebdy alle u vertrouwen Op boosheit

dat gestelt? Waer doch des Heeren

goedicheyt Ons neemt in spu geleyd'.

Psalm Lij.

2 D tonge haer tot leet-doen settet/
 En heeft een gladde snee'
 Gelyck een scheermes scherp gewettet
 Welck alles snijt ontwee.
 Bedroch voor waerheyt smaecht u soet/
 En 't quade voor het goet.

3 Na woorden die seer connen schaden
 Staet alie u begeert'
 Dies sal u God in ongenaden
 Wech-rapen vande eerd'
 Ghy wert recht veerdich onderdrucht/
 En uyt u plaets gecucht.

4 Ghy boose-wicht werd' uytgehout
 Met wortelen met al/
 De bromie sullen het aenschouwen/
 Verschrikt van sulcken val.
 En om u lacchen / die soo stout
 Haer ondertreden woudt.

5 Dit is hy (sullen sy dan seggen)
 Die zyn verblind gemoet
 Niet op den Heer en wilde leggen
 Maer op syn gelt en goet.
 Die door syn rancken vuyt en snoot
 Wiert machtich ende groot.

6 Maer ick sal onbeweget blijven
 In Godes wooning' staen/
 Gelyck een boom die met oljben
 Is ryckelijck gelaen :
 Want ick op God die my behoudt
 Heb alletijt vertrou.

7 Ick sal u eeuwich loven / Heere /

Psalm Lij.

Die sulcx hebt wtgeboert/
 En wuen naem vol aller eere
 Verwachten onberoert.
 Want hy is minnelijck en goet
 Dien die ghy jonste doet.

Den Lij. Psalm.

De dwase spreekt in syn verstockt

gemoet/daer is geen God. hierom is

baas syn wandel/ Hy geeft hem gants

tot grouwelijcken handel. Daer is niet

een van allen/ die daer doet

Het minste goet.

2 God siet in ernst van sinen hemel neer/
 En mercket op het menschelijck geslachte/

Of

Of yemant niet verstandigen gedachte
 Na het bevel van aller Heeren Heer
 Syn gingen keer.

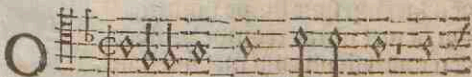
3 Maer sy zijn afgetreden groot en cleē
 En gaen verdwaelt op sorgelucke wegen.
 In vuylen stanck syn' altemael gelegen.
 Die 't goede werckt is onder allen geen/
 Ja niet tot een.

4 Is van soo dwaes dit onbesinde rot
 Dat het van my sich niet wil laten leeren?
 Maer soecht als bzoot de vrome te vteerē/
 En nimmermeer aenroepet onsen God
 Na syn gebot?

5 Sy sullen sonder oorzaeck zijn ver-
 tsaecht.
 Want God vstroopt u haters hare beenē.
 Sy gaē beschaemt en hopeloos daer henē/
 Dewijl de Heer van syne oogen jaecht
 Die hem mishaecht.

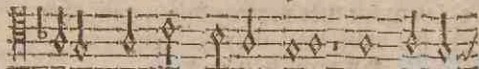
6 Laet ons/ o God/ upt Sion comen by
 Vhulp en heyl / op dat na swaer vlangen
 Wy sien verlost u arrem volck gebangen.
 Dat Jacob lacch' en Israēl eens sy
 Van herten bly.

Den Liiij. Psalm.

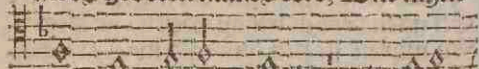

God almachtich helpet my Om
 Gij uwes

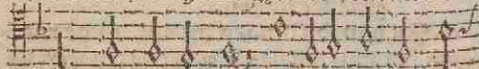
Pfalm Liiij.

uwes grooten names ere; Wilt mijne

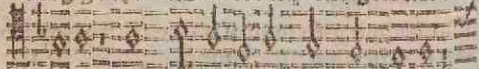
faech eens rechten / Heere / Laet uwe

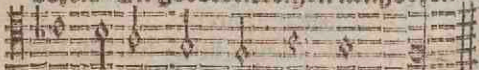
macht my comen by. De bede die ick doe /

doch hoort / Wilt tot my neygen uwe

oozen / En goedertierenlijck aenhooren

Van mynen mont het claech'ghel woord.

2 Want vzeinde / met een sterke macht
Gewapent / staen my na het leven :
Op God sy oock geen acht en geden
Maer werpen hem my haer gedacht.

Nochtans doct my de Heer bystant /
En laet my syne hulpe vinden.
Hy is met mijne trouwe vrienden /
En ondersteunt my met syn hant.

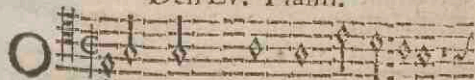
3 Hy sal het aengeleyde quaet

Op mijn verfpieders weer vergelden.
 Verdoetse/ Heere / die my quelden/
 En toont u waerheyt door de daez.

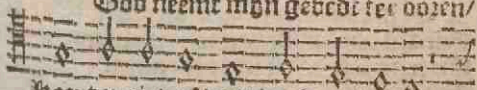
Ick sal noch met een blyden moet
 Bywillich offer u toe-bringen/
 En uwen hoogen name singen/
 Om dat hy lieflijck is en goet.

4 Want hy my/na syn we'geval/
 Gereddert heeft uyt mijn benouwen/
 My laetende mijn lust aenschouwen
 Aen mijne weder-strijders al.

Den Lv. Pfalm.

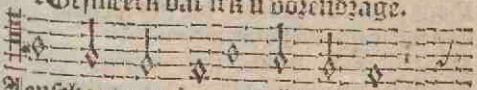
God neemt mijn gebedi ter ooren/

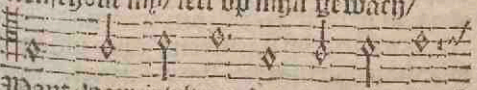
Keert u niet af/wilt doch aenhouwen

't Besmeek dat ick u verzendzage.

Aenschout my/ lett op mijn gewach/

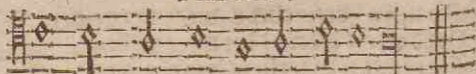

Want/ Heere/ ick kern den gantschen dach

Gij

En

Pfalm Lv.

En maeck misbaer dewijl ick clage.

2 Om het getier van mijn vanden
Die tegen my in tozen vanden.

En om de God vergeten menschen
Die my onschuldich tigen aen

Het quaet dat ick niet heb begaen/

En my uyt haet den doot toe-wenschen.

3 Mijn ingewant my perst van binnen/

Des doodes grouwel knaecht mijn sijnē/

Becommers mijn ziele crencket/

Mijn lichaem schuddet ende beeft/

De schrick my overdecket heeft :

Dies menichmael mijn herte dencket :

4 Och! con my pemant vleugels geven/

Om als een duyve te gaen sweben

En eens uyt de/en noot te raken!

Ick coos de sandige woestijn/

Die sou mijn wisse toevucht zyn

Daer ick mijn leger soude maken.

5 Ick soude my wel haest verbergen

Dooz storm en winden die my tergen/

Op datse my niet overvielen.

Maecht datse werden uytgeroeyt/

Depl hare tongen : want van moeyt

En van gewelt haer steden crielen.

6 By dach/ by nacht/ en t' aller upzen

Hier van omringt syn hare mueren.

Daer binnen sietmen schenderije/

Van hare straten niet en si heyd't
 Bedriegerij en listicheyt/
 Maer heeft de volle heerschappije.

Pause.

7 Waert dat een vyant dien ick kende:

Doo leelgck mijnen name schende

Ick haddet beter comen lijden.

Indien het waer mijn weer-party

Die hem groot-maket over my

Ick mocht my bergen/en hem mijden.

8 Maer ghy zijt van mijn met-gesellen

Die ick vooz and? e plach te tellen/
 Wiens vrientshap my was aengename.

Dien ick ontdeckte mijnen staet/
 My pleechden heymelijchen raet/
 Ja gingen in Gods huys te same.

9 Een snelle doot moets' achterhalen/
 Sy moeten levendich afdalen

Ter hellen; want tot allen quade

Is over geven dese rot.

Maer ick aenroepe mijnen God

Die my verlost dooz syn genade.

10 Des morgens vooz den dagerade/
 Des middaechs/en des avonts spade

Schrey ick tot God; die sal my hooren.

Hy isset die mijn ziel bevynt

Van alle die in desen strijt

Syn tegen my tesaem-gesmooren.

11 God sal het mercken/en haer plagen/
 Hy die van lang-voozleden dagen

Pfalm Lvj.

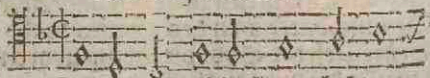
Is op syn richter stoel geseten:
 Dewyl haer onbeweget hert
 Doch nimmermeer verandert wert/
 En sy den Heere gants vergeten.

12 De boose-wicht vol valsche treken
 Heeft syne handen upt gesteken
 Men dien die met hem was verbonden.
 Soo glat als boter is syn woort/
 Maer vol van oozloch en van moort
 Is syn gemoet niet om dooz-gronden.

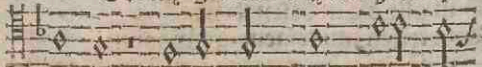
13 Syn redenen als oly glijden/
 Maer doch als bloote sweerden snijden/
 Die diepe dooz het herte dzingen.
 Werpt uwen last op God den Heer/
 Hy sal de vrome nimmermeer
 In eenwig' onrust laten bzingen.

14 Ghy sult de boose neder vellen
 En stooten' in den cupl der hellen/
 Den mensch bedrieglijken moort dadich:
 Wert niet gegeven dat hy com'
 Tot synen halven ouderdom.
 Maer ick vertrou op u gestadich:

Den Lvj. Psalm.

D

Oet my genaed' o Heer/ hebt op

my acht! Dewyl een mensch my te ver-
 sinden

Pfalm Lvj.

flinden tracht/ En alle daeg' aenwen-
 det syne macht. My vperich te bestrij-
 den. Die my verspi' en/ en heymelijck
 benijden Door hare keel my meynen
 te doen ghjden. Maer als de ongst my
 overvalt int lijden/ Tot u/ Heer/ Wil
 ick gaen.

2 Van Gods belofte sal ick doē vermaē/
 Op hem alleen sal mijne hope staen:
 Doo can my niets ontsetten noch verflaē.
 Wat sou de mensch my deer en?
 Mijn woorden goet dees' snoodde luy ver-
 keeren/

Pfalm Lvj.

Haer raet en wensch is om my te onteere.
Mijn leet te doen is alle haer begeeren/
Al siense noch soo dweech.

3 Sy sluppen tsaem/ sy dypcken sijn om-
leech/

Sy loeren op mijn hielen/ om te-deech
My te betrappen/ tot dat uyt de weech
Mijn ziele sy genomen.

Sal haer/ o Heer/ haer boosheyt doen ont-
comen?

Veel liever wili/ om haer gewelt te tomen/
In uwen toorn de volkeren doen schromē
En gants te gronde slaen.

4 En hebby niet getelt mijn droeve pae'it
Wanneer ick vlucht? ick weende menich
traen/

Maer in een crupck hebt ghyse al ontfaen
En in u boeck geschreven.

Als ick tot u mijn fremme heb geheben
Mijn hater s sie ick achterwaerts gedre-
ven;

Dit weet ick/ dat ghy/ Heere/ zijt gebleve
By my tot aller tijt.

5 Van Godes waerheyt sal ick wijt en
zijt

Den grootē roem doe hooren/ en verblijt/
Syn heylsaem woort niet ongespaerden
vlijt

Men vrende volcken leeren.

Mijn hope staet op God den Heer der
Heeren.

172

Psalm Lvij.

Wat connē my de swacke mensche deere?
 Ick heb beloofte met gaven hem te eeren
 In een oprecht gemoet.

6 Die wil ick u betalen metter spoet/
 En prijsen u/ vooz het bewesen goet/
 Om dat ghy hebt genadichlyck behoet
 Mijn ziele vooz 't verder ven.

Ghy hebt bewaert mijn voeten menich-
 werden

In groot gebaer/ vooz strupckelen en
 swerven:

En doet my gaen/ met die het licht beërbe/
 Dooz Godes aenschijn soet.

Den Lvij. Psalm.

O

Di fermit u/ God/ ontfermit u over

my/ Want mijner sielen toever sicht zyt

ghy. Ick schuple in de schaduw' uwer

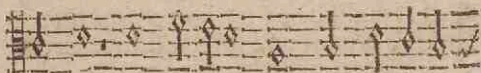

blercken / Tot dat/ gelijk een nebel/ gae

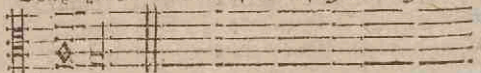

voozby

Pfalm L vij.

voorby Den overlast der schandelijcker

wercken.

2 Ich roep tot God den heerscher boven
al/

Die syne gonst aen my vultrecken sal;
Syn hulpe wil hy vanden hemel senden
En brengen mijn ver slunders tot den val/
Genaed' en trou sal hy tot mywaerts
wenden.

3 Mijn ziele by verwoedde leeuwen sitt.
Brant-schichters wreeet zijn tegē my Ghitt.
Als spieffen zijn haer tanden ongenadich/
Of als een pyl geschoten na het wit.
Scherp als een sweert is hare tong'
mooytdadich.

Pause.

4. Verhooget u tot aenden hemel/ Heer/
Op d'aerde breeet laet stralen utwe eer.
Sy stelleden een net voor mijne gangen/
Mijn droeve ziel gebogen lach ter neer/
Sy delfden eenen cupl om my te vangen.

5 Maer sy zijn self gevallen inde gracht/
Dies mijn gemoet / dit siende / vrolijck
lacht.

Mijn hert/ o God/ mijn herte. is bereydet
Te

Psalm Lviiij.

Te maken dat den roem van uwe cracht:
Met psalmē schoon sy over-al verdoepdet.

6 Wel-op / mijn tong' tot Godes eer
ontwaecht:

Mijn luyt / mijn harp / u tsamen veerdich-
maeckt.

Des morgens vroech / o Heer / wil ick u
prijsen /

En 't vrende volck verscheydentlijck be-
spzaecht.

Sal ick met vroecht / u singend' / onder-
wijsen.

7 Want sekerlijck u supbere genaed'

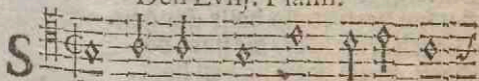
Al hoger dan den hoachsten hemel gaet.

Waerhent repcht tot aen de claere wolc-
ken.

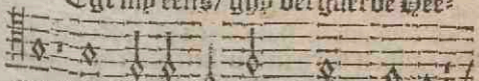
Verhoocht u tot den hemel / Heer / en laet

Deere zyn bekennt aen alle volcken.

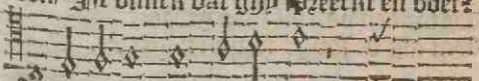
Den Lviiij. Psalm.

Egt my eens / ghy vergaerde Hee-

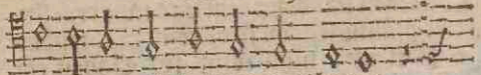

ren / Ist billich dat ghy spzeecht en doet?

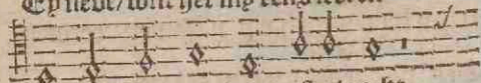

Wanmissen zyn die al goet?

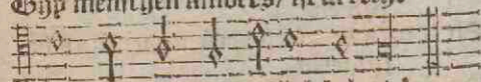
Pfalm Lvij.

En lieve/wilt het my eens leeren

Gij menschen kinderen/ ist al recht

Dat gij soo aerdichlijck belegt :

- 2 O neen! u herte t' allen dage
 Niet dan verheerde rancken sluyp.
 Gij weecht geweld en onrecht wylt
 Met een seer ongelijcke wage.
 De boose vande moeder aen
 Zijn van haer Schepper afgegaen.
- 3 Soo haest de leugenaers aenbangen
 Te leven/keeren sy haer of.
 Wan gift is haer den boesem grof.
 Sy syn verhitt als dolle slangen.
 Gelyck een abder/ die haer ooz
 Toestoppet/ datse niet en hooz.
- 4 Dat sy niet hoore het besweeren
 Des tovenaers/ hoe cloeck hy spreekt
 De tanden doch in stukken breekt
 In haren muyl/ o Heer der Heeren/
 De tanden van dit snoo gebzoet
 Dat als de jonge leuwen word't.

Pause

Pause.

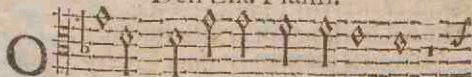
5 Doet henen-bloepen hare crachten
 Als water datmen neder-giet.
 Wanneer hy syne pijlen schiet
 Soo breektse af/en doet versmachten
 In corte wijle syn gewelt
 Gelyck een flecke die versmelt.

6 Gelyck de misdzacht eener vrouwen
 Sterft eerse siet het sonnen-licht/
 Gelyck de dooznen/ toegericht
 Om onder eenen pot te stouwen/
 Zijn wechgeraep dooz eenen wint
 't Sy groen of drooch/ soo hyse vint.

7 Des vromen herte sal ontspringen
 Van blijtschap/ als hy met vermaeck
 Sal sien de wel-besteede wzaeck
 Men hen die slimme paden gingen.
 Ja hy sal baden synen boet
 In aller goddeloosen bloet.

8 Siet hier/sal dan een peder seggen/
 Hoe de gerechtig' is bereyt
 De vrucht van syn gerechticheyt!
 Nu can-mient ymmer's niet ontleggen
 Dat God waerachtelijken leeft
 En syn gericht op aerden heeft!

Den Lix. Psalm.

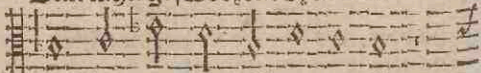
God/ verlost my upt de handen

Dan

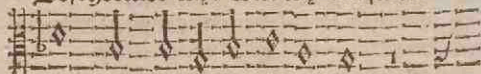
Pfalm Lix.

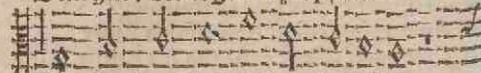
Dan myn geswoorene vyanden.

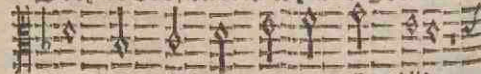
Beschermet my/ wilt my om slaen

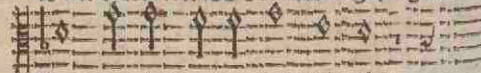
Dan haet die tegen my opstaen.

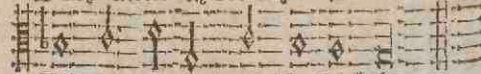
Dooz de boos daders s my bebrÿde

Dan wien ick soo veel onrechts lÿde.

Dooz welke luyden my behoedt

Die dozsen na 't onschuldig bloet.

2 Want siet / sp loeren na n. yn leuen/

In een verbont sp haer begeven.

De alder sterckste vangen 't aen/

Die ick doch nooyt en heb misdaen.

Ick siefe loopen/ en haer stellen

Om sonder oorzacck my te quellen.

Maecht

Waeckt op/Heer/en daerinne siet/
Ontmoetet my in dit verdriet.

3 Ja ghy/o Heere der heyr crachten/
God Israëls van grooter machten/
Ontwaecket doch/en u vercloecht
Dat ghy dees heyd'nen eens besoeckt.

Bewijst desulcke geen genade
Die trouwelooftijck doen het quade.
Sy draven op den avont-siont
En keffen als een jagers-hont.

4 Kont-om de stat sy henen swieren/
Met haren mont sy vreeslijck tieren/
Gelyck een sweert is ricker woort:
Wie isser (seggen sy) die 't hoozt?

Maer ghy sult lacchen noch/o Heere
Met die dus sehenden uwe eere.
En die als heyd'nen sonder God
Hier leven / ghy opt laetse bespot.

5 Wat mijnes vants cracht betreft
Daer op hy hem soo seer verheffet/
Op u vertrou ick onbesoecht/
Want ghy zijt my een vaste boecht.

God die my doet syn goetheyt smaken
Sal my ontmoeten. hy sal maken
Dat ick mijns herten vrecht sal sien.
Aen die quaetwillich my besprien.

Paufe.

6 Doch en bencemtsie niet het leven/
Maer laetse heen en weder sweven
(Dat het mijn volck houd' in gedacht)

Werpt

Pfalm Lix.

Werpt ghyse neer dooz uwe macht.

Heer/onse schilt/schoot haer te gronde
Om hare wel-bekende sonde/

De sonde/diese overluyt

Met haren mont self roepen upt.

7 Laet haren voet gebangen wesen/

Om haren trots te-hoec h geresen.

En om haer bloecken ongetoomt/

En om haer liegen onbeschroomt.

Verdoetse/Heer/ in uwen tooren
Tot datse gantslijck gaen verloozen.

W heete gramschap haer verteer

Dat niemant van haer wete meer.

8 Op datse claerlijck mogen mercken
Wt dese wonderlijcke wercken

Dat Jacobs God syn regiment

Wtstrecket tot des werelts end.

Laet haer dan op den avont swieren
En langs de straten grimmich tieren.

Laet haer de stat vry gaen int rond

En keffen als een jagers-hont.

9 Laet haer om broot behoefstich swevè/
Niet hebbende waer van te leven/

En laetse treurich slapen gaen

Met honger ende doost bevaen.

Dan sal ick uwe sterckte singen/

Mijn hert sal wesen goeder dingen/

Des mozgens sal ick zyn bereyt

Te prij en uwe goedicheyt.

10 Ghy zyt mijn bozcht/in mijne nooden
Heb ick alleen tot u geboden.

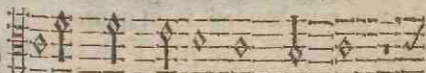
Daerom

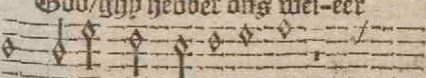
179
Psalm Lx.

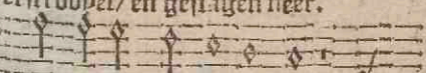
Daerom sal/o ghy hoochste Heer/
Mijn harpe speelen ume eer.

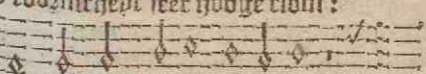
God is mijn toelucht en mijn beste/
Die altyt by my doet het beste.
Hy maecht dat nimmermeer en scheidt
Van my syn goedertierenheyt.

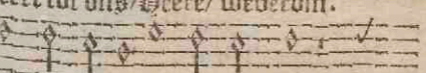
Den Lx. Psalm.

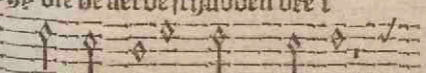
O

God/ghy hebt ons wel-eer

Verstroopt/ en geslagen neer.

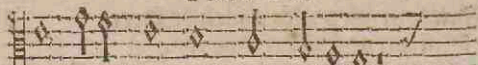
U toornicheyt seer hooge clom :

Keert tot ons/ Heere/ wederom.

Ghy die de aerde schudden dee't

En maechte datse scheurd' en spleet/
Wilt

Psalm Lx.

Wilt hare breecken doch genesen/

Of haren inval is te breezen.

2 Ghy hebt ons/Heere/niet verschoont/
Maer harde saken ons getoont/
En met een swijmel-wijn gedrenckt.

Daer voor ghy nu u knechten schenckt

Een opgeworpen hooge vaen
Om onder die ten stryft te gaen
Tot voorstant der onwanckelbaerheyt
Van uwe goddelijcke waerheyt.

3 Op dat het volck dat ghy bemint
De lang-gewenschte vrydom vind'.

Geeft heyl door uwe rechterhant/
Verhooret ons / daet ons by-stant.

God uyt syn heylighdom heeft my

Geantwoort en gemaectet bly:

Van my sal Sichem zijn beseten/
En 't dal van Succoth afgemeten.

Paufe.

4 Heel Silead sie ick gestelt
Goet-willich onder mijn gewelt.

Mannasse den beroemden stam

Ick onder mijne crsone nam.

Van Ephraim is het geslacht

Geworden mijnes hoofdes cracht.

Maer

Maer Juda/ op den thron verheben
Recht wijzen sal/ en werten geben.

5 Men Moab gumm' ick clepne eer.
Ick wil hem doch niet achten meer
Als een veracht verschoven vat
Gemaect tot mijner voeten hat.

Op Edom / die nu is soo coen/
Wil ick noch werpen mijne schoen.
Tuycht over my/ o Philistijnen/
Ghy moet eens werden bande mijnen.

6 Wie sal bestieren mijnen pat
Tot een bemuyde vaste stat ?
Wie sal my voeren metter hant
Tot inder Edomiten lant ?

Sult ghy't niet selve doen/ o Heer/
Die ons verstoaten hebt soo veer/
En met ons niet en gingt ten strijde
Gelijck ghy plaecht in ouden tijde ?

7 Heer/ sendt ons hulpe inder noot/
En reddet ons wyl wederstoot.
Het heyl dat doch de mensche biedt
Is ydelheyt en anders niet.

In God wy sullen alle gaer
Doen daden groot en wonderbaer.
By sal verbullen onse beden
En onse vanden bertreden.

Pfalm Lxj.

Den Lxj. Pfalm.

A

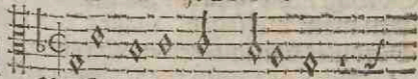
Als ick schrey verstaet mijn reden
 En gebeden Die ick treurich tot u
 send' Als mijn hert is overhelpet/
 Heere helpet / Roep ick van des lan-
 des end.

2 Op een hooge rotz my vueret
 Vast bemueret
 Daer ick geen en raet toe wret.
 Want tot u ben ick gebloden
 In de nooden
 Tegen mijnen vyant wreet.

3 Owen tabernakel schoone
 Is mijn woone
 Gewichelijck en alle-tijt.
 Int verborgen uwer vlercken

Canick mercken
 Dat ick seker ben bebrijt.
 4 Want al wat ick slechts begeert
 Hebby/ Heere/
 My gegunnet/en noch meer/
 Uwer vrienden erf gegeven/
 Welcker leven
 Is gericht tot uwer eer.
 5 Ghy verlenget niet behagen
 Oock de dagen
 Uwes conincx dooz u cracht.
 Ghy sult goedichlijck bewaren
 Synne jaren
 Van geslachte tot geslacht.
 6 In onsterfelijcke eere
 Dooz den Heere
 Sal hy sitten eenwichlijck.
 U genade ende waerheyt
 Sal vooz swaerheyt
 Hem behouden en syn rijck.
 7 Dan sal uwen name wesen
 Hoogh-gepresen
 Dooz mijn sangen even-staech.
 Dan sal ick niet lange dzalen
 Te betalen
 Mijn beloften alle daech.

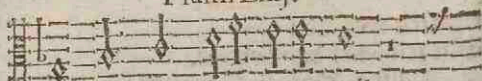
Den Lxij. Psalm.

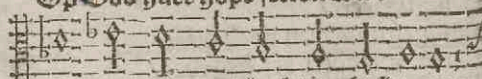
M

In siel geduldich ende stil

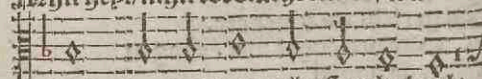
Pfalm Lxij.

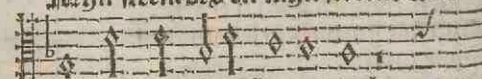
Op God haer hope setten wil :

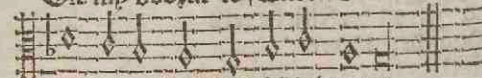
Mijn heyl/ mijn toevlucht int beswaren.

Mijn steenrots en mijn stercke wal/

Die my voorzal-te swaren val

In tegenheyt wel sal bewaren.

2 Hoe lange sult ghy u soo spoen
Om quaet aen eenen man te doen ?
Ghy wert doch altemael doozsteken :
Gelijck een tuyn die overhangt/
Of als een muur die staet en wanckt
Soo suldy scheuren ende bzeken.

3 Om vanden thron te stootten af
Dien God gewelt en eere gaf
Is al het geene datse soecken.
De leugentale smaect haer soet/
Den mont wel segent/ maer t'gemoet
Doet niet dan lasteren en vloecken.

4 Maer ghy mijn ziele swijget stil/

En

Psalm Lxij.

En schicket u in Godes wil.
 Op hem alleen wy wachten moeten.
 Hy is mijn rotse hooch en stepl/
 Mijn vaste borst/mijn eenwigh hepl/
 Hy laet niet strupck'len mijne voeten.
 Pauze.

5 In God mijn hepl is en mijn eer/
 Mijn rots en toeblycht is de Heer;
 Ghy volck wilt hem alleen vertrouwen/
 Door hem/als ghy verdruket wert/
 Stort uyt het diepste van u hert/
 Hy is het die ons can behouwen.

6 Maer menschen kinders wel te recht
 Tsy groot en rijck/tsy arm en slecht/
 Men ydelheyt te noemen pleget.
 Ja/soo-men inde wage leyt
 De mensche tegen d'ydelheyt/
 De ydelheyt het swaerste weget.

7 Op onrecht u doch niet verlaet/
 Op roobery niet vast en staet/
 En steunet niet op losse saken.
 Erychdy geweld in overvloet
 En laet doch nimmer u gemoet
 Daer syne toeverzicht van maken.

8 De Heer heeft eens gesept een woort
 Ich heb het tweemaal aengehoort/
 Dat God is boven alle stercken.
 Ghy zijt genadich ende goet
 O Heere/ die vergelding' doet
 Een pegelijck na syne wercken.

Pfalm Lxiiij.

Den Lxiiij. Pfalm.

O God/ ghy zyt mijn God alleen.

Ick soeck u in den dagerade. Mijn ziele
 dorst na u genade / Die soo geweldich
 wert bestre'en. Mijn vleesch beangsticht
 en vermoepet Schreyt tot u in dit dorre
 lant Daer niet en is dan sellen brant /

En daer geen water meer en bloepet.
 2 Och! dat ick sien mocht wederom
 U heerlijkheyt en uwe sterckte/
 Gelyck ick eertijts die bemerkte

Pfalm Lxiiij.

In u vercoren heylighdom!

(Want my is niet soo lief het leven
Als uwe goedeerticheyt.)

Mijn lippen souden syn bereypt

W/ mijn verlosser/ lof te geven.

3 Ick soude al mijns levens tijt

Van uwen hogen name spreken:

Mijn handen soude ick opsteken

Tot u die inden hemel zyt.

Van sou mijn ziel versadicht werden

Met enckel bet en leckerny/

En mynen mont met lippen bly

In u te roemen sou volherden.

Paufe.

4 Wanneer ick inde stille nacht

Wen u te dencken my opmake/

Van my? tot my?/ van waeck tot waecke

Blijft ghy / o Heer/ in mijn gedacht.

Ghy zyt het/die my plaecht te stercken/

Dies ick u vrolijck singen sal/

Wanneer ghy my vooz overval

Hoed't inde schaduw' uwer vlercken.

5 Mijn ziel cleeft u soo vastlijck aen

Dat sy van u wil nimmer wijcken.

W hant my steunet crachtelijcken

Vooz alle die my tegenstaen.

Dies sy die listich overdencken

Mijn ziel te stooten inde gracht

Self moeten dooz des Heeren macht

Diep onder d'aerde neder sincken.

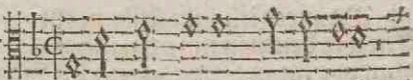
Pfalm Lxiiij.

6 Men false vellen doo? het sweert/
 Het graf en mach haer niet gebeuren/
 De bossen sullen haer verscheuren
 En steppen langs de bloote eerd'.

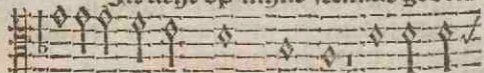
Dan sal de coninck hooch ge-eeret
 In God verheugen sijn gemoet/
 De mensche God dan loven moet
 Die sonder valsheyt by hem sweeret.

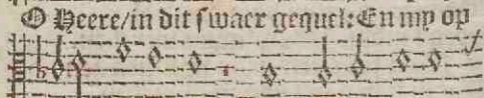
7 Want die met een gemaechten schijn
 De vrome soecken te verraden
 En haer met leugens overladen
 Dien sal den mont gestoppert zyn.

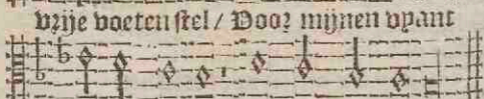
Den Lxiiij. Psalm.

W

Alt acht op mijne stemme geben/

O Heere/in dit swaer gequel: En my op

vrije boeten stel / Doo? mijnen vpant

hoedt mijn leven/ Die my doet beven.
 2 Verberget my doch voo? de lagen
 Der boose-wichten slim en vals/

189
Psaln Lxiiiij.

Die tegen my met veel geschals
Tefamen rotten/en raet flagen
Mijn ziel te plagen.

3 Sy hebben tongen/ diese wetten
Gelijck een sweert tot wreede moort.
Gelijck een pijl doozsijgt haer woort/
Welck om de vrome te verpletten
Sy veerdich setten.

4 Op datse mogen int verborzen
Doozschieten den oprechten man :
Die heeter angst en vzeese van/
Als sy/ hem pogende te wozen
Dooz niemant sozen.

5 Haer selven sy moetwillich stercken
In hare rancken schalck en boog/
Sy bergen hare stricken loog/
En segaen : wie sal onse wercken
Doch connen mercken.

Paufe.

6 Sy ondersoeken diepe bonden/
Arbepdende te zijn gewis
Van al wat na te speuren is.
Ja souden smenichen hert doozgronden
Indiense condon.

7 Maer God/na wiense wepmich vragē/
Eer sy het dencken/ sal in pl
Op haer afschieten synen pijl/
En haer de welverdiende plagen
Te hups doen dragen.

8 Haer eygen tong' sal haestelijcken

H iij

Haer

Psalm Lxv.

Haer brengen tot een harden wal.
 Een yder diese siet/ die sal
 Verbaest en bevende gaen strijcken
 En van haer wijcken.

9 Dan sullen alle menschen achten
 Op 't wonderwerk van onsen Heer/
 Oock luytbaer maken syne eer.
 En merckende op syne crachten
 Na wijsheyt trachten.

10 D' Oprechte sullen troost becomen
 In God haer helper ynt den noot/
 En hem betrouwen totter doot.
 Syn name salmen hooren roemen
 Van alle vromen.

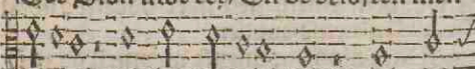
Den Lxv. Psalm.

I

W stillen aendacht men verhalet

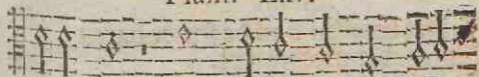
Tot Sion uwe eer/ En de beloften men

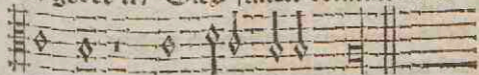
betalet Aldaer aen u o Heer. Ghy siet

wat onse herten wenschen/ Ghy hoorzet
 de

De gevee'n / Dies sullen eenmael alle

menschen Met poer tot u tree'n.

2 De menicht van mijn vuple sonden

Wy hadde gants beblecht.

Maer u genade niet om gronden

Die heefse al bedeckt.

Wel hem/ dien ghy hebt uytgelesen/

En dien ghy tot u leyd't.

U vooz'hof sal syn woonstee wesen

Vol geluck/salicheyt.

3 Wy sullen/Heere/zijn versadicht

Met uwes hupses goet.

Wt uwen tempel begenadicht

Met heylig' overvloet.

Ghy hebt met schrickelijcke daden

En een rechte rdich woort

Betoonet/als wy u aenbaden/

Dat ghy ons hadt verhoort.

4 Men u Heer met vertrouwen hanget

De aerde t'eenemael.

Oock die de wijde see ombanget

Tot aen haer laetste pael.

De bergen vooz' der menschen oogen

Ghy vast en haage stelt.

Ghy zijt omgordet met vermogen

En goddelijk gewelt.

Pfalm Lxv.

5 Het bryffen van de stupze baren:
Ghy sonder moeyte stilt.
De volcken weet ghy te bedaren/
Al synse noch soo wilt.

Al die op den aertbodem treden.
Met vreesse zijn bebaen/
Verbaest om uwe wonderheden.
Als sy die schouwen aen.

Pause.

6 Ghy maket vroljck/watter swebet
Vroech in den dageraet:
En al wat hem te velde gebet
Oock op den avont laet.

Als ghy besoeckt met uwen segen:
Het uyt-geteerde lant
Het wert verbult dooz soeten regen
Met rijkdom allerhand'.

7 Het water uyt des Heeren bronne:
Vloept ober 'tblacke velt/
Op dat het lant hem cieren conne
Met aren ongetelt.

Ghy maket droncken syne vozen
Soo haest het is geploecht/
Ghy wepcht syn chuyten/en met cozen:
Den menschy ghy vergenoecht.

8 Het lieve jaer doet ghy genieten
D schatten lang' verbejdt.
En waer ghy gaet/u treden blieten:
Van milde vetticheyt.

De wildernis vint syne weyden.

Met

Pfalm Lxvj.

Met droppels overstort/
De heubels/ en de schrale heyden
Met vreugde zijn omgozt.

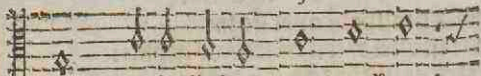
9 Te velde siemen met gemichten.
De schaepkens grasen gaen.
De dalen zijn bedeckt met vruchten
Van't alderbeste graen.

Het aerdrijck schijnet te ontspringen
En te verblijden seer/
De menschen supchen/ ja sy singen
Van uwe goetheyt/ Heer.

Den Lxvj. Psalm.

I
 Dicht onsen God / ghy gantsche
 aerde / Psalm-singet hem met bly ge-
 schal / Driest synen naem met sneller
 naerde/ Vertelt syn goetheyt over al
 Degt: Hoe syn uwe wonderdaden

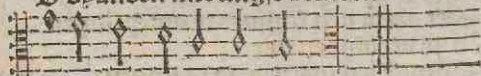
Psalm Lxvj.

Soo schrikkelijk en groot / o Heer!

U vanden niet angst beladen

U geven een geveynsde eer.

2 Dat doch de aerde haer gebeden.

U brenge met een dwegen moet.

Met psalmen doetse vooz u treden/

Loffingend' uwen name goet.

Comt herwaerts / wilt doch wel aen-
mercken

Des Heeren doen/en nemet waer.

Hoe hy hem toont in syne wercken

Aen alle volcken wonderbaer.

3 Hy heeft de woeste see verandert

Dat drooghes waets men ginck daer vooz/

In de rivier heeft-men gewandert/

Dies wy hem seggen danck daer vooz.

Syn heerschapp sal eeuwich blijven/

Op alle volcken past syn ooch/

Wie van hem wijckt sal niet beclijven/

Noch zijn verheven al te hooch.

4 Ghy volkeren wilt u bereyden,

Om God te roemen boven al.

En synen name te verbeyden.

Pfalm Lxvj.

Alomme in het aertsche dal.

Ghy ist die ons bewaert ons leven/
Die vooz ons zorgt/en ons behoedt/
Dat onse gangen niet en sneven/
Ja dat niet wanckel onsen voet.

5 Ghy hebt ons/Heere/hart bedroebet/
Gelouert in den tegenspoet ;
Gelijck het silver men beproebet
En supper maket dooz den gloet.

Ghy hebt int garen der ellenden.
Verstricket onse voeten bepd'
Een engen bant om onse lenden.
Hebt ghy seer straffelijck gelept.

Pause.

6 Men heeft op onse hooft geclonnist
Gelijckmen rjdet op een dier.
Wp waren in gebaer gecommen/
Gebaer van water en van vper.

Maer ghy hebt ons/o Heere/goedich
Verquickt/dies in u hups ick sal
Ingaen met offeranden bloedich/
Betalen mijn belosten al.

7 Belosten/ die in mijne qualen
Ick met mijn lippen heb gedaen.
Die/als ick treurich moest gaen dwalen/
Wt mijnen monde zijn gegaen.

Ick wil met vette offeranden
Van rammen/vullen uw' altaer/
De bocken sal ick vooz u branden/
Daer toe de runderz grofen swaer.

8 Ghy

Pfalm Lxvij.

8 Ghy die God breezet/weeft doch stille/
Comt tot my/hoozt/en wilt verstaen.

Want te verhalen heb ick wille
Wat God heeft aen mijn siel gedaen.

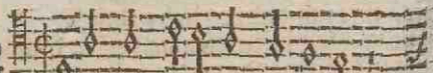
Als ick hem riep met mijnen monde
Hy hielp my upt al mijn beswaer/
Dies wil ick upt mijns herten gronde
Syn eere maken openbaer.

9 Waert dat ick had genomen bozen
Ontrouwichheit in mijn gedacht/
Soo hadde God gestopt syn ooren/
En al mijn schreyen niet geacht.

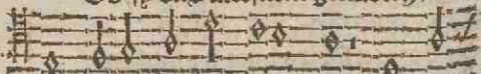
Maer nu heb ick wel vaste reden
Te seggen/dat God heeft geset
Diep in syn herte mijn gebeden/
En op mijn smeecken wel gelett.

10 Geloofst sy God en hooch-ge-eeret
Die mijne clachten niet verstoot/
Noch syne goetheyt van my keeret/
Als ick hem aenroep in der noot.

Den Lxvij. Psalm.

G

Od sy ons altesaem genadich /

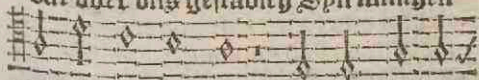

En segen ons met overbloet/ Hy geet
dat

157
Psalm Lxvij.

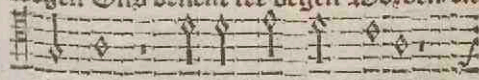
dat over ons gestadich Syn minlijck

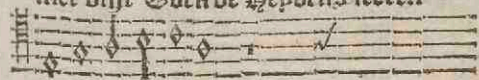
aenschijn lichten moet. Op dat/ Heer/u

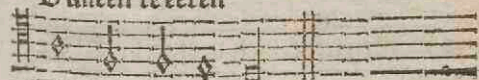
wegen Ons bekent ter degen Worden/en

met vlijt Oock de Heydens leeren

D alleen te eeren

Die haer heplant zyt.

2 De volcken/Heer/u sullen singen/
De volcken sullen dancken dy.

Sy sullen uwen lof boortbringen/

En swyghen wyter-maten by.

Ghy sult alle lieden

Richten en gebieden

In gerechtricheyt/

Ghy sult alle scharen

Stieren / en bewaren

Psalm Lxvii.

In u byp geleyd'.

3 De volcken/Heer/ om te gewagen
 D grooten roem/ haer maken ree.
 Het aerdrhck sal syn vruchten dzagen/
 God depl ons synen segen mee.
 God/ ons God alleene/
 Gonstich ons verleene
 Segen ende spoet:
 Dat hem alle hoecken
 Des aerdbodems soekten:
 Met een d'weech gemoet.

Den Lxvii. Psalm.

S

Laet op/Heer toont u ondertsaecht/

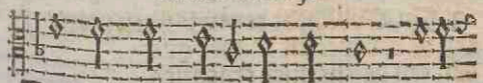

Soo werden lichteluck verjaecht Al die

u weder-streven: Sp die den Heere

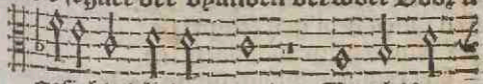

dzagen haet Die sullen schaemroot en

versmaet Haer uptet velt begeben.

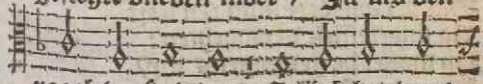
Psalm Lxvii.

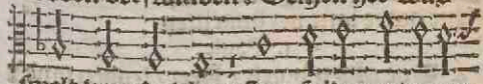
De schaer der vbanden verwoet Dooz u

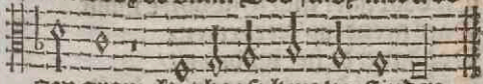
gesichte vlieden moet / Ja als den

roock ver swinden : Gelyck het was

smelt vooz de vlam Soo suldy met u oo-

gen gram Het boose hepz ver slinden.

2 Daer-teen/ aller vroomen hert
In God den Heer verheuget wert ;
Dy sullen vzoelijck singen/
En/vooz het troostelijcke licht
Van syn genadich aengesicht
In rechter vzeuchd' ontspringen.

Singt over luyd' en roemt den Heer/
Derondicht synes names eer/
Maect hem den wech bequame
Die op de vlacke velden vaert/
Een machtich Heere wijt vermaert/
De Heer is synen name.

Pfalm Lxviij.

3 In Godt hebt eenen blijden moet/
 Hy is der weesen Dader goet/
 En een beschermer crachtich
 Der weduwen vol droefenis:
 In synen heyl' gen tempel is
 D' Almachtige woonachtich.
 Het eensaem huyfgesin hy geeft
 Dat het vol soete kind' ren leeft
 Da smertelijck verachten:
 Hy maket de gebangens' vry/
 Waer de afvalligen doet hy
 Int dozre lant versmachten.

j. Pause.

4 Doe ghy u volck / Heer / leyden sond' t
 En vooz haer ginck int dozre wout
 Daer geene luy' verkeeren/
 Doe daber de het wijde velt/
 De hemels' druypten vooz 't gewelt
 Vant aenschijn onses Heeren
 Oock Sinai den berch soo groot
 Vooz u gesicht / o Heer / verschoot
 God Jacobs hooch-geprezen:
 Ghy waertet die den regen sandt/
 En maectet vast het goede lant
 Dws er / deels uyt gelesen.

5 Daer hebby / Heere goedertier/
 Soo menich arm verlaten dier
 Ter woningge geropen.
 Ghy hebt het dooz u mildicheyt
 Dooz den ellendigen bereyt/
 Op dat het haer stae open.

Psalm Lxviiij.

De Heere gaf een rijke stof
 Te spreken van syn waerden lof
 Men vrouwen ende maegden:
 Der selver was een groote schaer/
 Die Godes daden wonderbaer
 Bootschappende gewaegden.

6 De Coningen met hare macht
 Syn vanden Heere onverwacht
 Ten lande upt-gesmeten.
 Die binnens hups haer houden stil
 Die hebben 't goet na haren wil
 Gedepit en uptgemeten.

Al haddy u ter neer gelept
 In herten-leet en dienstbaerheyt/
 Een tijtlanck vergeleken
 Degeen die liggen aen den heirt
 Geheel verschoven / en onweirt
 In duysteris verstecken;

7 Soo suldy niettemin daer naer
 Weer werden louter ende claer
 Dooz aller menschen oogen/
 Gelijck der duiven vleugels zijn
 Soo supberlick met goude syn
 En silber overtogen.

Als onse God wel-eer int lant
 De stoute Bozken met syn hant
 Den hoogen moet dee sincken/
 En haer te rugge wijcken dee/
 Doe sachmen het (gelijck de snee
 Op Salmon) heerlijck blincken.

Psalm Lxviiij.

ij. Pause.

8 **I**s waer/dat Basan het gebercht
Als Godes berch den hemel tercht
En dooz de wolcken dzinget:
Hoe comtet/ dat ghy bergen trots
Dus tegen het geberchte Gods
Op-huppelet en lzinget ?

God heeft den berch van Sion weert
Tot spne woning' self begeert/
Een woning' uytgelosen ;
Alwaer de Heer van nu voorttaen:
Sal blijven sonder werch te gaen/
Dit sal syn ruste wesen.

9 **G**ods wagens/beer dich tot syn wert/
Syn tien en tien-mael dupsent sterck/
Het zijn syn saelle scharen.
De Heer is daer gestadich by/
Gelijck hy plach op Sinaï
Syn glants te openbaren.

Ghy zijt gebaren/ Heer/ om hooch/
En hebt geboert dooz yders och
D vanden gebangen ;
Ghy sondt den menschen gaven neer/
Die ghy van aller Heeren Heer
Hadt rijckelijck ontfangen.

10 **D**e voormaels waren tegen u:
Gants ongehoorszam/ hebby nu
Gegunt by u te wonen.
Gelooft sy God/die van syn gaet
Ong depl't soo grooten overvloet

Psalm Lxviij.

Als wy het dragen conen.

De Heer is onse salicheyt/
 De Heere geeft ons het geleyd
 In commerlycke wegen:
 By hem is uptcomst inden noot/
 Hy isset die ons upt den doot
 Te redden is genegen.

iiij. Pauze

11 God sal een slach/ voorzeker/ op
 Den harden/ ongetemden cop
 Van syne haters geben.
 Den schedel hy te moysel slaet
 Des genen die niet af en staet
 Van syn misdadich leven.

God sprack: mijn uptvercozen al
 Mt Basan ick verlossen sal /
 Sp hoeven niet te schromen;
 Want ickse hoolijck en gesont
 Sal upt den alderdiepsten gront
 Der zee doen wedercomen.

12 Op dat ghy badet ulwen voet
 In aller goddelosen bloet
 Die ghy sult slaen en jagen:
 Dat lecken mach een pder hont
 Het bloet des byants/ die gewont
 Sal liggen en verflagen.

Men heeft gesien/ mijn God en Heer/
 Dinganck vol van roem en eer/
 En u na hups geleyen
 'tGesang' voorheen/ 't gespel daer naer/
 En

Pfalm Lxviij.

En midden in der maegden schaer
Met trommelen aen repen.

13 Looft onsen Coninck altesaem/
In syn gemeente prijst syu naem
Ghy spne hupigenoten:
Looft onsen God met stemmen hel
Ghy heplich volck van Israël/
Wt Jacobs bron gesproten.

Daer vintmen Benjamins geslacht/
Die vooz een wyl seer cleyu geacht
Heeft namaels geregeret.
De Dorsten Juda/ Naphtali/
En Zebulon oock treden by
Da haren staet ge-eeret.

iiij. Pause.

14 Het is voozseker Godes macht
Waer dooz dit wonder is gewracht;
O Heere wilt ons stercken/
Ooc wat ghy hebt gebangen aen
En goedichlyck altee gedaen
Ten volken in ons wercken.

Om ulwen schonen tempel/ Heer/
Sal menich coninck nae en veer
D brengen offerhanden:
Dies het gedierte woest en stout
Dat hem int riet verhozgen hout
Bzengt eenmael doch tot schanden.

15 De songe stieren beben doet/
De calvers weelich opgevoet
Tot dienstbaerheyt comt dwingen:

Die

Die tot den crych genegen zyn
 Hoerwelse met een dweegen ſchijn
 D ſtucken ſilvers bzingen.

Gefanten upt Egypten-lant
 En Maren/sullen haest de hant
 Wtſteken t' uwer eere.

Ghy Coninckrijcken altesaem
 Roemt met gefanck den hoogen naem
 Van God der Heeren Heere.

16 Dien God die op den hemel rjdt/
 Den hemel / die vooz lange tijt
 Hy ſelve heeft gemaket.

Hy is het die ſyn ſtemme geeft/
 Waer dooz de heele werelt beeft
 Als ſpnen donder craecket.

Des Heeren hooge mogentheyt
 In Iſraël is uptgebzepdt/
 Ja onder alle volcken :

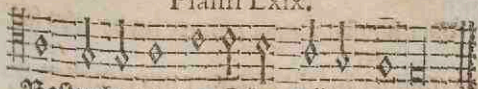
Syn ſterckte blincket ober al
 Beneden in het lage dal
 En boven aen de wolcken.

17 O Heere/ghy zijt wonderbaer
 In uwe heplichdom/alwaer
 D claerheyt ghy bewijſet/
 In Iſraël ghy machrich werckt/
 En geeft den ulven moet en ſterckt :
 Dies billijck men u prijſet.

Psalm Lxix.

Den Lxix. Psalm.

V **E**rløst my/God/in dese sware stont/
 Want 'twater is tot aen mijn siel geclom-
 men/ In diepen sijnm ben ick eplaes/ ge-
 commen / 'k En can niet staen/want daer
 en is geen gront. Ick lig' versmoort
 in eenē diepen bloet/ Mijn keel is heesch/
 en wil door 'troepen draagen / Terwijl
 ick wacht dat God my hulpe doet

Beswelen is 'tgesichte mijner oogen.

2 Ick heb meer haters / buyten mijne
schult/

Als op mijn hooft de ongetelde haren.

Die vpantlijck haer tegen my verclaren

Met grooten staet en rijckdom syn ver-
bult.

Dies moet ick wedergeven dat ick niet
Gerobet heb : doch vooz u ooch staet open

Of dwase daet by my is; Heer/ ghy siet

Of ick my oopt in sonden heb verloopen.

3 En laet niet toe / onepndelijcke God/

O God/die zijt een heere der heyzcrachte/

Dat sulcke die op uwen bystant wachten

Om mijnentwil aencome haon en spot.

En sijdet niet / dat die u roepen aen

Met schande zijn / om mijne saeck / be-
blecket.

Om uwent-wil de menschen my ver-
smae'n/

En schaemte heeft mijn aengesicht be-
decket.

j. Pause.

4 Mijn broeders houden my als een
vremt man/

T'gestachte mijner moeder my ont-eeret/

Om dat my schier den puer heeft verteeret

Als huns/hetwelck ick niet vergeten can:

Pfalm Lxix.

Der boosen smaet / waer mede ghy so
seer

Besnabet wordt / is over my gevallen ;
Ick heb geweest / ick heb gevasst / o Heer /
Maer bē daerom belacchet van haer allē.

5 Ick heb een sack gegordet om mijn
lijf /

Daermede doch den spot die luydē drebē
Die sitten inde poorten hooch verheven /
Oock by den wijn ben ick haer tijt-ver-
drijf.

Maer u aenroept mijn hert ootmoed-
dichlijck.

Daer is een tijt / Heer / van u welbehagē :
Verhooret my / mijn heplant / goedichlijck /
Terwijl ick mijn ellend' u voren-drage.

6 Lost upt den slijck mijn voet die daer
in cleest /

Behoedet my van dieper in te sincken /
En laet doch my mijn haters niet ver-
dzincken

Int water dat noch gront noch oever
heeft.

Maecht dat ick niet versmooy in dese
bloet /

Op dat de diept my niet te bodem trecke /
En dat de cupl die hem wijt open-doet
My niet u'swelg' en ganschelijc bedecke.

7 Heer uwe gunst is boven maten soet /
Daerom / hooz aen tgeē ick van u begere /
D goedichept van my doch niet en weere /

Maer

Maer siet op my met eē geneycht gemoet.
 Door uwen knecht verbercht u aensicht
 niet.

Want ick ben vol van smert en onge-
 nuchten/

Maest u/ o Heer/ en in dit swaer verdriet
 Verhooret eens mijn kermē ende suchten.

ij. Pause.

8 Onttreect u niet/maer nadert u tot my/
 Om dese ziel te houden by het leven.

Verlosset my uyt dit verbaerlijck beven/
 Dat ick niet hoor des vyants geckerny.

Ghy weet den schimp van mijn misgun-
 ners/ trots/

Mijn schaemt en schand/mijn treuren en
 de zorgen :

De veelheyt haers onlijdelijcken spots
 En is voor u/ o Heere/ niet verborzen.

9 Mijn herte breeckt van smaetheyt die
 ick ly/

Ick ben seer swack / en daer toe heel ver-
 laten/

Ic wachtte /maer ten conde my niet batē/
 Of yemant had medlijden over my.

Want als op hen ick hadde lang' ge-
 hepdt/

Het was om niet/geen mensche quam my
 laven.

Su vnsden my met gal vol bitterheyt/
 En edick suer sy my te drincken gaven.

Pfalm Lxix.

10 Haer tafel moet haer werden tot een
strick/

Soo datse aen haer eygen spijsse sterben :
Dat alle dinck haer strecke tot verderve/
Ja self den vreed' en boozspoet haer ver-
stieck.

Geest haer een blind & dupssteret gesicht/
Dat haer geen het licht en can aenschou-
wen :

Breeckt haer de lenden / dat sy opgericht
En obereynd haer niet en connē houwen.
iij. Pause

11 Stort plotselijck u gramschap over
haer/

De hitticheyt uws torens moetse vaten/
Dat haer paleys gants ledich sy gelaten/
Haer tente woest / en niemant woon' al-
daer.

Want sy/ o Heer/ verdrukken noch dien
man

Dien ghy alleen woudt vaderlijck castij-
den :

Ja dien ghy slaet met uwe tucht/daer vā
Is haren praet/ en alle haer verblijden.

12 Met sond' op sonde wistse overlāe'n/
Dan u gerechtthept laetse zijn verstekē /
Haer name sy uyt' slevens boeck gestre-
ken/

En schrijftse met den vromē nimmer aen.
Doch / of ick schoon ellendich ben en
cranck/

Ghy

Psalm Lxix.

Ghy sult nochtans mijn heyl en toeblycht
wesen ;

Ich sal u naem hooch loben met gesanck/
Met danckbaerheyt wert ghy van my
geprezen.

13 En dat sal God zijn aengenaem /
veel meer

Als os of stier / met hoozen en met clau-
wen.

Dit sullen sien die schier in druc verstaen-
wen /

En grootelijc verblijt syn haden Heer.

Wherte een nieu leven sal ontfaen
Ghy die God soeckt, want hy verhoort de
armen :

Hy sal syn voica niet laten ondergaen /
Maer ober syn gebangens hem erbarmē.

14 Ghy aerd' en hemel roemet Godes
werck /

Ghy zee / en wat daer inne heeft het leven /
Want onsen God wil Sion hulpe geven /
En bouwen op de steden Juda sterck.

Dat is de woonst dooz Godes hups-
gesin /

Oock sal haer saet die naderhant be-
erde :
Een pder die God lief heeft / sal daer in
Een goede plaets te spner tijt berwerben.

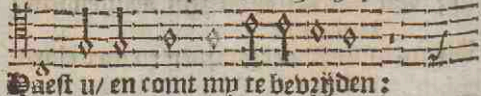
Pfalm Lxx.

Den Lxx. Psalm.

O God / op wien mijn hope staet /

Maest u / en comt my te bedrighden :

In dit ondragelijke lyden

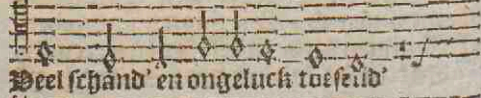
My langer doch niet liggen laet.

Maer die na mijne siele sagen

Deel schand' en ongeluck toeseild'

En die met vzeucht sien mijn euend'

Laet doch te rugge zijn geslagen.

2 Drijft wech / o goedertieren God /

Psalm Lxxj.

Die roepen/ met verbaerlijck bloecken/
Ha/ ha/ dat is het dat wy soecken.

Geeft haer den loon van desen spot.

Maer laet in uwe hulp verblijden

Al die u soecken met begeer/

En die beminnen uwe eer

Laet die u roemen t' allen tijden.

3 Doch ick ben arm/ ick ben in strydt:

Haest u tot my/ verhoort mijn clagen.

En wilt de hulpe niet vertragen/

Ghy die alleen mijn helper zijt.

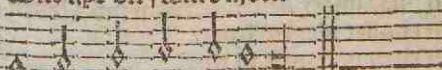
Den Lxxj. Psalm.

I
Ik stel mijn hoop op u gestadich/

Bewaret my/o Heer/ Dooz eenwige on-

eer. Dooz u gerechticheyt grootdadich

Wilt upt dit sware liden

My crachtichlijck bezijden.

A uij

Reyche

Psalm Lxxj.

2 **B**epicht my u ooz/wilt my bewaren.
Weest my een rotse vast.

Ghy/Heere/hebt belast
My te verlossen wpt gebaren.
Ghy zijt mijn stercke stede
Daer ick in noot toe trede.

3 **R**ucht my doch wpt der woosen clauwen/

Die tot gewelt en pracht
Menwenden hare macht.
Ghy zijt mijn toevlucht int benauwen/
Van mijne reere saren
Tot aen mijn grijse haren.

4 **S**oo haest als ick vercreech het leven:
Van moeders lichaem aen
Heb' ick op u gestaen.
Verlossing hebdy my gegeven/
Daerom ick t'allen tijde
In grooten naem belijde.

j. Pause.

5 **M**ê hout my als een seltsaem wonder:
Noch heb ick steeds gericht
Tot u mijn toeverzicht.
Laet mijnen mont zijn een verconder.
Als lofs/en gantsche dagen
In heerlijkheyt gewagen.

6 **W**anneer den ouderdom mijn leven
Verbillet met verdriet/
Verwerpet my dan niet.
Wanneer de crachten my begeben.

En

En niet en connen baten/
Wilt my dan niet verlaten.

7 Want alle mijne weerpattijders
Met die my gunnen quaet
Slaen tegen my een raet.
En mijn archlijſtige beſtrijders
Te ſamen haer verbinden
Mijn ziele te verſlinden.

8 Sp ſpreken : haest ! laet ons hem van-
gen !

Want hy in desen noot
Van byſtant is ontbloot.
Na uwe hulp ſtaet mijn verlangen :
Van my u niet en keere/
Maer reddet my / o Heere.

9 Laet die die na mijn onheyl trachten
Beſchaemt zijn en ont-eert/
Ja t'eenemael verteert.
Laet alle menſchen haer verachten :
Soo wil ick op u bouwen
Volſtandich mijn vertrouwen.

ij. Pauſe.

10 Met altijt-duerende loffangen
Sal van my zijn verbeept
Heer u gerechticheyt.
De hulpe die ick heb ontfangen
Al iſſe niet om tellen
Sal mijnen mont booz-ſtellen.

11 Ick ſal vrymoedichlycken treden/
My brengend in gedacht

Des Heeren groote cracht.
 Van my wert opentlijck beleden
 De ongebroken trouwe
 Die ick in hem aenschouwe.

12 Van seucht af hebby my gelceret/
 Oock op tot desen dach
 Maech ick van u gewach.

Dies/ als den ouderdom vermeeret
 En 't hoost begint te grisen
 Wilt my niet van u wysen.

13 Tot dat ick allen die nu leven
 En 't comstige geslacht
 Vercondig' uwe macht.
 V trouwicheyt is hooch verheven
 Die ghy in uwe wercken
 Geweldich geeft te merken.

iiij. Pauze.

14 O God/ wie is u te gelijcken ?
 Die ongeluck en quaet
 My dickwils voelen laet :
 Maer doet de droefenis haest wijcken :
 Want als ick leg' ter neder
 Geeft ghy my 't leven weder.

15 Ja uyt den diepen cypel der aerde
 Hebby my/ Heer/ gebzacht/
 Vergroorende mijn macht.
 En/ als aenbechting' my beswaerde
 Syt ghy/o Heer/ gebleven
 Mijn trooster al mijn leven.

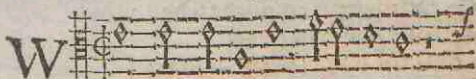
16 Dies sal ick op de soete snaren

Der hooch-gestemde luyt
 D' pzyfen overluyt.
 En op het harpen-spel verclaren
 God Israëls/ u cere
 En ongevalschte leere.

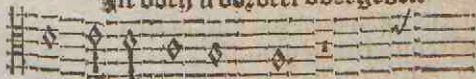
17 Mijn lippen sullen haer verblijden
 Met stichtelijck gesanck
 En psalteren geclanck.
 Mijn ziele die ghy upt het lijden
 Hebt/ Heere/ opgetogen
 Sal roemen u vermogen.

18 Mijn tonge sal niet onderlaten
 Te geven goet beschept
 Van u gerechticheyt.
 Want ghy brengt alle die myn haten
 En mijnen val begeeren
 In schaemten en onreeren.

Den Lxxij. Psalm.

Alt doch u oordeel overgeven

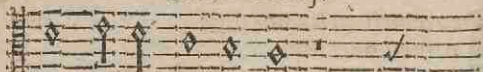
Wen onsen Coninck Heer :

En uwe rechten wel-beschyeden

Syn

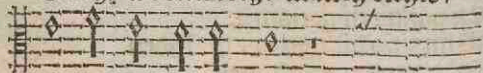
Pfalm Lxxij.

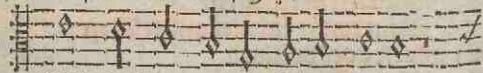
Syn Sone vlytich leer.

Dat hy u volck recht-maticch richte /

En sonder onderschept

Dan rijk en arm de saken sliche

In aller billichheyt.

2 Geest dat de rust / geest dat den vrede
Op alle bergen bloey :

Ge rechticheyt en goede sede

Aen alle heuwels groey.

Hy salse by het recht bewaren

Die crups en jammer quelt /

En straffen diese hart beswaren

Met onrecht en geweld. 1

3 Sy sullen u gehoorzaem wesen

Soo lang' als son en maen

Hooch aen den hemel opgeresen

Haer snelle gangen gaen.

Hy daelt / gelijck een coelen regen

Daer

Daer 't gras is afgemaeyt/
 Als droppels neer te vallen plegen
 Op 't aerdrjck nieu besaeyt.

4 De goede mensch sal vrolijk leven:
 En gants voorspoedich zijn/
 Tot dat de maen niet meer sal geven
 De werelt haren schijn.

Van see tot see/van lant tot landen
 Berepcht syn regiment/
 Ja van Euphratis bochte stranden
 Tot aen des werelts end.

5 Het volck der onbewoonde steden
 Hem vallen sal te voet:
 Syn vpant/met gebogen leden
 De aerde cussen moet.

De Dorsten Charfis/en d'eplanden
 Hem brengen hare schule/
 D'Arabers en Sabéers handen
 Met gaven zijn verbult.

Paufe.

6 De coningen van alle rjcken
 Esaem knielen voors hem neer.
 De heydenen upt verre wjcken
 Bewjssen hem syn eer.

Den armen man comt hy te baten
 Die tot hem treurich schreyt/
 Hy helpet die hier is verlaten
 Met syn ellendicheyt.

7 Den ongeachten en den cleenen
 Sal hy genadich zijn.

Die

Psalm Lxxij.

Die van gebzet en conmer weenen
Verlosset hy uyt pijn.

Haer sielen vooz gewelt en logen
Reent hy in syn behoed'.

En boden al is vooz syn oogen
Seer costelijck haer bloet.

8 Syn leven blijft. men sal hem geber
't Gout van Arabia.

En bidden/ dat hem al syn leven
Den segen volge nae.

Een hant vol cozen sal doen comen
Te voorszijn soo veel graen

Dat het sal rupsschen/ als de bomen
Die op den Liban staen.

9 Dan sullen de bemuyde steden
Veel bazgers bzen gen uyt.

Toenemen sullen sy in breden
Gelijck het groene cruyt.

Des Conincx naem sal niet verdwijnē/
Maer blijven in gedacht

(Soo lang' de schoone son sal schijnen)
By 't comstige geslacht.

10 De heydens sullen altesame
Gesegent zijn in hem.

Sy sullen prijsen synen name
Met opgeheven stem :

En seggen: lof sy onsen Vader
De Godt van Israël/

Hy is alleen een wonderdader/
Hy maectet alles wel.

11 Syn naem sy eeuwichlijck in waerde.
By

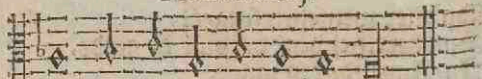
By aller menschen schaer.
 Syn heerlijckheyt verbull' de aerde:
 Ja/ Amen/ dat sy waer.

Den Lxxiiij. Pfalm.

Noch is God troostelijck en soet
 Men Israël. noch is hy goet
 Den genen die niet al haer sinnen
 Met een reyn herte hem beminnen.
 Doch hadde ick by-nae gedwaelt/
 En mijnen boet was schier gefaelt :
 Mijn treden slijckerich en glat

Schier

Psalm Lxxij.

Schier weken upt den rechten pat.

2 Ick sach het aen/niet sonder nijt/
Het dede my int herte spijt

Als ick der dwasen doen betrachte/
En hoe 'tgeluck de boos' aenlachte.

Want sonder knoop haers lebens draet
Tot aen het eynd' al sachtjens gaet.

Gans ongebraken ende fris
De cracht van al haer leden is.

3 Zyn ander menschen hart geplaecht/
Sy blijen by en onbertsaecht :

Comt ongeluck vast over allen/
Op haer de slagen niet en vallen.

Dies hangen sy den trotsen waen
Gelyck een gulden keten aen.

Oock is gewelt en sotte pzaecht
Haer beste cleet/haer liefste draecht.

4 Haer oogen weelich swellen op
Wt haren betten dicken cop.

Meer welvaert sietmen haer toecomen
Als selve sy doopt dozsten droomen.

Sy sypgen upt der lieden bloet/
En roemen van haer sel gemoet.

Als van de hoochte vloeyet af
Haer tale bitter ende straf.

j. Pause.

5 Haer mont tot aen den hemel stijcht/
En pederman daer vozen swijcht.

Haer

Psalm Lxxiiij.

Haer tonge wandelt op der eerden/
En wat sy seggen is van weerden.

Dies menich mensche kiest haer sp' /
Ja Godes volck oock valt haer by:
Wanneermen die met angsten dzenkt
En volle bekers droefhepts sckencht.

6 Sy spreken seer vermetelijck:
Sou God oock uyt syn hemelrijck
Met rechte kennis op ons merken?
Sou hy oock weten onse wercken?

Dit's immer volck van suoder aert/
Sy zijn noch heyl noch segen waert.
Noch zijnse hier in volle rust
En hebben al haers herten lust.

7 Ik soo dan/ dat mijn herte heeft
Vergeefs in supberhept geleest?
Dat ick om niet/ja tot mijn schade
In onschult mijne handen bade?

Ik ben vol crups den gantschen dach/
En lijde wat ick lijden mach.
Ik ben geduerichlijck geplaecht/
Ja 'smorgens vroech al-eer het daecht.

8 Maer/ sprac ick met sulc onverstant/
Ik soude my vergrijpen/want
Het is u volck/het zijn u kind'ren
Die met mijn oordeel ick sou hind'ren.

Gelijckwel heb ick vlijt gedaen
Om recht de sake te verstaen:
Doch bleefse my soo vooz als naer
Om te begrijpen hart en swaer.

9 Ik stont benepen ende stom/

Pfalm Lxxij

Tot dat ick in Gods heylighdom
Quam treden/ daer ick eerst bekende
Der Goddelosen d'zuchich ende.

Ghy settse op een gladde baen
Daer sy een clepne wyle staen.
Maer in een seer geringe stont
Doet ghyse vallen inden gront.

ij. Pause

10 Hoe werden sy tot yderz schyzich
Verwoestet in een ogenblick!

Hoe werden sy ter neer geslagen/
En gaen te niete met vertsagen!

Gelijck een droom/ die wonder schijnt/
So haest men wacker is / verdwijnt.
Wanneer ghy oock ontwaecht/ o Heer/
Sult ghy verachten hare eer.

11 Noch was mijn hert geswollen op/
Het lach my daeglijcx inden crop/
En/ om dees alte-vzemde dingen
My steecken dooz de nieren gingen.

Doch/ ick en hadde geen verstant/
Soo ick wel merchte naderhant.
Ick ben vooz u/ o Heer/ geweest
Gelijck een onvernustich beest.

12 Noch evenwel/ wat twijfeling
Soo nu/ soo dan/ mijn hert beving'
By u ben ick/ o Heer/ gebleven/
Want ghy hebt my de hant gegeven.

Ghy sullet my dooz uwen raet
Doen treden op de rechte straet/

Tot

Psalm Lxxiiij.

Tot dat ick van u werd' gelept
In d' aldergrootste heerlijckheyt.

13 Wien heb ick inden hemel hoch
Tot dien ick wenden sou mijn ocht?
Of dien ick neffens u sou voegen
Op eerden/ om my te genoegen?

Wanneer mijn vleesch aen my vsmacht/
Wanneer mijn herte mist syn cracht/
Ghy zyt mijn steenrots/ mijn ghesel/
Mijn eeuwich onvermindert deel.

14 Want al die van u wijcken af
Dien overcomt de rechte straf/
Ghy doodet die haer van u keeren
Met vzendde Goden te hoereeren.

Maer mijns aengaende/'tis my goet
By God te zyn/ die my behoedt/
Op wien ick mijn vertrouwen stel/
Wiens wonderwercken ick vertel.

Den Lxxiiij. Psalm.

VV

Merom verstoet ghy ons / Heer /

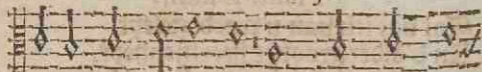

t'eenegaer? Hoe comt dat u verbolgent

heyt ontsteken Soo dieken damp laet
over

Psalm Lxxiiij.

over ons uptbreken / **D** schaepkens / en

u uptbercozen schaer :

2 **D** volck van outs verwozven doch
verschoot /

V erfenis dat soo veel jammer lÿdet /

M et welck ghy hebt soo menichmael be
vÿdet /

E n Sion daer ghy boozmaels hebt ge
woont.

3 **H** est op den voet / en eyndelijck eens
com

T ot uwe stat schier eeuwichlijck **D** heeret /

D en vpant haer moerwillich heeft ont
eeret /

E n sonder schroom vertree'n u heylighdā.

4 **D** aer men wel-eer u wercken heeft
vertelt

D aer hoozme haer nu bzulle ende tieren:

S y hebben daer haer opene banieren /

T ot tekens van haer mogentheyt / gestelt.

5 **E** en peder springt begeerich vooz den
dach

O m u palleys op't snelste te verderben.

M et bijlen scherp sy cloben ende kerben

G elijck een bos men neer te vellen plach.

6 **'t** Gesneden werck soo constich gegrav
beert **'t** Welck

Psalm Lxxiiij.

Welck tierlijck was en lustich te aens-
schouwen

Is met geweld vā hamers omgehouden /
Vermozelt / en geslichtet tot de eerd'.

7 Sy hebben in een lichte vlam geset
D' heplich huys / hoe hooch het was ver-
heben.

Ja hebben het (dooz boosheyt overgeven)
Ontreynicht / en ten bodem toe verpleet.

8 Noch spraken sy int herte sel en trots /
Laet al den hoop van ons zijn uptge-
plondert.

Sy hebben (geen van allen uptgesondert)
Verbrandet de vergader-plaetsen Gods.

j. Pause.

9 Ah ! wy en sien de tekenen niet meer
Van uwe gonst : propheeten ons onthzekē
Om sekerlijck tot ons te mogen spreken
Hoe lange noch sal duypzen dit verseer.

10 Hoe lange wilt ghy dulden / groote
God /

Dat u aldus de boose sullen schenden ?
Sal't altijt zijn / en sal het nimmer enden
Dat uwe macht van haer sal zijn bespot ?

11 Wat houdtet ghy u hant aen d'eene sp ?
Hoe comt dat ghy u rechterhant bedec-
ket ?

't Is tijt dat ghy die upt den boesē trecket /
En maectt een eynd' van uwe weer-
party.

12 Noch

Psalm Lxxiiij.

12 Nochtans is God mijn Coninck/ die
wel-eer

Verloffet heeft van onderganck de aerde/
En goedich haer' inwoonderē bewaerde.
Hy ist alleen : daer is geen ander meer.

13 Ghy hebt de zee gedepit dooz uwe
cracht/

De draken die daer in verholen lagen
Hebt ghy daer upt getogen en verflagen/
En/haren cop bertredend' omgebracht.

14 Ghy braeckt het hooft des Levia-
thans wzeet

Het volck in dooze bedden tot een spijse :
Ghy scheurdet op een ongehoorde wijze/
Een beecke die ghy water geven deed't.

15 De stroomen maecht ghy tot een
gangbaer lant.

Dach ende nacht als eygen ghy besittet.
Het sterren-licht/de sonne/die verhittet
Den eouden gront / zjn schepsels van u
hant.

16 De palen wijt van 's werelts ronde
perck

Hebt ghy/o Heer/in wijshe; uptgebeydet.
De somer/die ghy vande winter schepdet/
En is het niet u schicking' en u werck ?

ij. Pause.

17 Gedenckt hier aen. de vyant heeft
gesmaedt

Den hoochsten God, een volck geheel
verbastert

heeft

Heeft dwaaselijck dien grooten naem ge-
lastert

Wiens heerlijckheyt door alle landē gaet.

18 En levert/Heer/den wildē dierē niet
De siele van u toztelduyf verdruket.

En wilt u volck dat onder 'tlijden bucket
In eeuwichheit niet laten in verdriet.

19 Maer neemt in acht u opgericht ver-
bont.

Want duyfsterrijck de menschen heeft om-
vangen.

De aerd' is vol van onbekende gangen/
Een roovers nest / een moorsteupl sonder
gront.

20 En ijdt niet dat u ongeachtte schaer
Met schaemte sou dē rugge moete keerē/
Maer geeft haer stof u hoogelijc te eeren
En uwen roem te singen openbaer.

21 Staet op/ en pleyt u eygen saeck / o
Heer/

En aenden trots van dit geselschap denc-
ket/

Die snoode daet haer nimmer quijt en
schenket

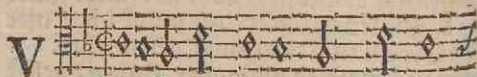
Dat dach op dach sy rooben uwe eer.

22 Het sel getier uyt uwen hemel hoorē
Der vanden in hoochmoet opgeblasen.
Haer pocchen en haer ongestupmich ras-
sen

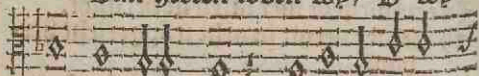
Climt in de hoochd' en vaert geduerich
hoort.

Pfalm Lxxv.

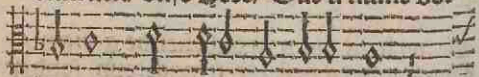
Den Lxxv. Pfalm.

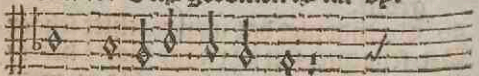
Van herten loben wy/ D wy

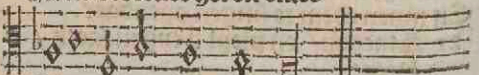
danken/ onse heer/ Dat u name vol

van eer Ons gecomen is na-by.

Men vertellet hel en claer

Dwe daden wonderbaer.

2 Als de tijt is vooz de hant/
 En ick in mijn ampt gesett'
 Ick sal richten sonder smet.
 Al versmolt het heele lant/
 Van my sal het zijn geschicht
 En son stijlen opgericht.

3 Dickmael sepd' ick tot de sots/
 Laet u dwase rancken staen/
 De godloose sprack ick aen;
 Hest den hozen niet te trots.

Draeft

Psalm Lxxvj.

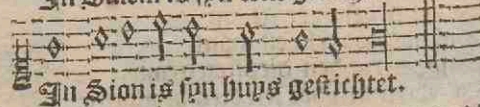
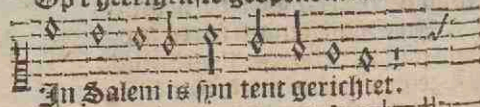
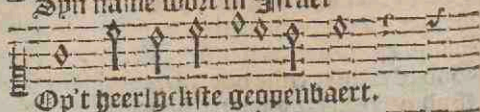
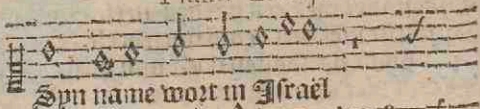
Draest niet met een harden neck.
 Spreekt niet met een stijven beck.
 4 't Comt van oosten noch van west/
 't Comt niet upt de wildernis.
 Dat een man verheven is.
 Loopt en slabet al u best/
 God is richter ende voocht/
 God vernedert/ God verhooght.
 5 In Gods handen is een cop
 Vol van wijn dooz-een-gemengt:
 Regeljck hy daer upt schenckt/
 Maer het slijmerige sop
 Sal der goddelosen mont
 Suppen tot den diepsten gront.
 6 Eendwich doe ick dies vermaen/
 Ick wil prjisen Jacobs God/
 En der goddelosen rot
 Haren hoorn te mozsel slaen.
 Dan wert aller bromen cracht
 Tot de hooghste eer gebzacht.

Den Lxxvj. Psalm.

 G Od is in Juda clær en hel
 L Bekent/en loffelijck vermaert.

Pſalm Lxxvj.

2 Daer brack de Heer en wierp ter eerd'
 De snelle pijl/ den raeyen booch/
 Den gladden ſchild/ het ſtaelen ſweert/
 De krijchsmacht die hem tegen tooch.
 Ghy gaet in mogentheyt te boven
 Al die op het geberchte roven.

3 De ſtoute zijn gemaect tot buyt/
 Een diepen ſlaep haer ober quam.
 De helden zijn geſchuddet uyt/
 De bzeese haer de handen nam.
 Wanneer ghy ſcheidet/ peert en wagen
 Lept in een ſlupmer neer geſlagen.

4 Ghy zijt/ ghy zijt verbaerlyck/Heer !
 Wat menſche ſal doch connen ſtaen
 Dooz u geſichte/ ſoo wanneer
 W toorn begint aen te gaen ?

Pfalm Lxxvij.

Als ghy laet hooren uwen wille
Het aertrijck heeft en swijget stille.

5 Ghy stondet op in u gericht/
Op dat de onderdruchte schaer
Van hare droefenis verlicht
Mocht wesen buypen alle vaer.
Als u de menschen weder streven
Tot eere sy u oorzaeck geben.

6 Ghy brypdelst met een harden toom
Den trots desgenen die u haett.
Een yder met beloften coom
Tot God/ en dien' hem metter daet.
Ghy die rontom het huys des Heeren
D'wooning' houdet/ wilt hem eeren.

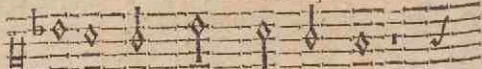
7 Breyngt gaven hem die wert gebreeft
En hooch geacht up yder man.
Hy is het die der vorsten geest
Als rijpe druyven snoeyen can.
Hy wil gehouden zijn in weerden
Van alle coningen der eerden.

Den Lxxvij. Pfalm.

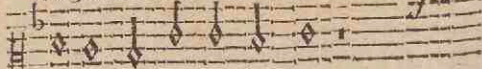
M

Mijne stem en bitter clagen
Heb ick Gode voorgebragen/
Ik ij Mijne

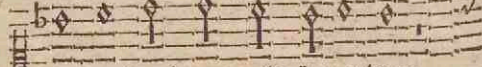
Pfalm Lxxvij.

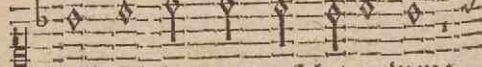
Mijne stem droech ick hem voor/

En hy neegde my het oor.

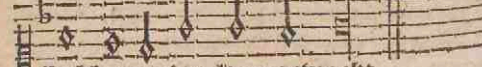
In den dach van mijn benouwen

Socht ick hem met vast betrouwen:

Mijne handen inder nacht

Hebben op den Heer gewacht.

2 Mijne siel met druck bevangen
 Wilde geenen troost ontfangen/
 Dachte ick aen u/o Heer/
 Ick beroerde my te meer.

Als ick met een treurich herte
 Overlegge mijne smerte/
 Mijn gemoet is overstelpt
 Siende niemant die my helpt.

3 Ghy houdt wacker mijne oogen

Datse

Pſalm Lxxvij.

Datſe nimmer ruſten mogen.
 Ick ben ſoo vermoeyt daer van
 Dat ick ſchier niet ſpreken can.
 Als ick ben met angst dooꝝſneden
 Denck ick aen den tijt voozleden:
 En der jaren aenbegin
 Lept geduerich in mijn ſin.

4 't Lieffelijcke ſpel der ſnaren
 Can upt mijnen ſin met varen;
 In de ſtilte iſ mijn geest
 Beſich met die ſaeck geweeſt:
 Gants begeerich te dooꝝgronden
 Of ſp't eenmael treffen conde
 Dat ſoo ſwaer iſ te verſtaen;
 Daerom ginck het clagen aen:

5 Sal God altijd my verſteken?
 Is hy van my gants geweken?
 Is my in der eeuwichheyt
 Geen genade toegelept?

Sal ſyn goedicheyt na deſen
 Vooꝝ my niet te vinden weſen?
 Wert ſyn woort niet meer gedacht
 Van geſlachte tot geſlacht?

Paufe.

6 Heeſt God 't my waerts heel vergeten
 Sijne goetheyt ongemeten?
 Is dooꝝ ſynen tooꝝne ſtraf
 Alle gonſt geſlooten af?

Doe begonde ick te dencken/
 Sal my deſe quelling' crencken?

It ij

Wacht

Pfalm Lxxvij.

Wacht ick niet een beet'ren stant
Van des Heeren rechterhant ?

7 Ick wil liever zijn gedachtich
Godes wonderdaden machtich/
Die van ouden tijden aen
Hy soo heerlijck heeft gedaen.

Ick wil vlytelyck aenmercken
Synne goddelijcke wercken.
Mijnen mont sal spzeken upt
Synne daden overlupt.

8 In het heylighdom ter-degen
Sietmen Heere uwe wegen.
Geenen God en isser meer
Soo genadich als de Heer.

Heer/ ghy zijt het int besonder
Die alleen doet alle wonder/
Ghy maectt uwe macht bekent
Tot des werelts laetste end.

9 Ghy hebt uwen arm gestreckt
En u volck daer mee gedecket.
Ghy verlostet upt gebaer
Jacobs ende Josephs schaer.

Doe de wateren u sagen
Sy begonnen te bertsagen.
Dooz den Heer die eeuwich leeft
Heeft den diepsten gront gebeeft.

10 Dicke wolcken zijn ont sloten/
Water hebben sy gegoten/
Daer een dreunende geluyt
Bzack van allen canten upt.

Dwe blickerende stralen

Pfalm Lxxviiij.

Quamen upt de hoochte dalen.
Donder ende blixem dicht
Heeft de werelt gants verlicht.

II Den aertboden wiert beroeret/
Dooz de zee wiert ghy geboeret/
Dooz de zee/ alwaer noch spooz/
Wech/ noch pat en was te vooz.

En ghy hebt u volck geleydet
Als men teere schaepkens waepdet/
Dooz Aarons trouwe hant
En dooz Mosem na haer lant.

Den Lxxviiij. Psalm.

O Ghy mijn volc/wilt mijn vermaen
aenhoozen/ Heccht u verstant/en wendet
uwe ooren Te nemen waer 'tgeen mijne
tong sal upten. In spzeucken schoon wil
ick mijn mont ontflupten/ En rijckelijc nu
bzingen

k iij

Pfalm Lxxviij.

brenghen aen den dach Wat lange tijt

voorzheen verborghen lach.

2 De dingen die ons' vaders ons ver-
telden /

Daer dickwils ons' grootvaders van
vermeldden /

Die sullen wy haer saet te kennen geven
Dat na haer is gecomen in het leven.

Op dat het leer de wonderbare cracht
Van onsen God te houden in gedacht.

3 God heeft in Jacob syn verbout ge-
richtet /

En Israëel door een geset verplichtet.

Hy gaf bevel / dat ouders hare soonen

Met grooten vlijt syn leering' souden too-
nen.

Dat syn gebot alsoo van hant tot hant

Op kindes kint mocht werden voort ge-
plant.

4 Op dats' op God alleenlijck mochten
bouwen /

Syn dadē groot wel vastelijck onthouwē /

En synen pat onwancchelbaer betreden.

Niet doende als haer snoode vaders dedē /

Een valsche hoop onburchsaem en trots

Welck' alletijt weerstant dē wille Gods.

j. Pause.

5 Dit is wel-eer in Ephraim gebleken/
Die inden strijt te rugge zijn geweken/
Of sy niet schilt en sweert gewapent warē
En niet den booch te schietē wel erbaren;
Om dat sy niet en hielden Gods verbout/
Noch haren voet in syne wegen stont.

6 Dooz haer gesicht de Heere wonder
werchte/
Maer haer gemoet daer gants niet op en
merckte.

Syn daden groot en heerlijk bobē matē
In cozter tijt sy schandelijk vergaten/
Die in Egypten / en in Zoans velt
Haer vaders hy dooz oogen had gestelt.

7 Hy deplde 't mey? / de golden hielt hy
staende/
Daer hy syn volck een droogen pat dooz
baende :

Het water in twee hoopē hem afschepdde.
Met eene wolck des daechs hy haer ge-
lepdde/

En inder nacht sondt hy een vier-pijlaer
Dat op den wech sy hadden geen gevaer.

8 Een bronne liet hy upt de clippen
springen/

Een coelen dzanc upt steyle rotsen dzingē
Int dozre lant / alwaer hy frissche beken
Mt steenē hart deed' overbloedich leken.
En gaf haer een fonteyne claer en soet
Die stroomde als een grondeloose bloet.

9 Doch eben-wel sy voeren voort in
sonden/

En vā het quaet sy geensins af en stonde.
Want sy den Alderhoochste quamen ter gē
Int woeste velt/ en dozste hem wel vergē
Te geven spijf' na alle haer begeert'
Daer hyse had soo wonderlijck geneert.

10 Vā syne macht/al mazzende/sy spzake;
Sou God een disch hier veerdich comen
maken?

't Is waer/ den steen heeft hy doen water
geven

Dooz syn gebot; hy geev' het broot daer
neven.

Sou hy ons ooc wel comen senden vleys/
En ons voldoen na alle onsen eys?

11 Dees reden heeft de Heere aenge-
hooret/

En wiert daerō rechtveirdelijc gescooret.
Dies is een vier in Jacob aengeseken/

In Israël syn tooren quam uptzeken:
Om dat haer hert op hem sich niet verliet/

En op syn heyl sy haer betrouden niet.
12 Hoe wel/ al-eer dees clacht was op-
geheben/

Hy een bevel den wolcken had gegeven/
En opgedaen des hemels hooge salen/

Van waer hy liet het Manna nederdalen
Opt gantsche heyl/het welck van bouē af

Het hemels-coorn de Heer te eten gaf.

iiij. Pauſe

13 De menſche/op eē wonderbare wijsē/
 Bequam het groot der Engelen tot ſpijsē.
 Waer van ſy tſaem begeerichlijcken aten.
 Den ooften-wint heeft God doe waeyen
 laten/

Dē ſynden-wint heeft hy dooz ſyne cracht
 Oock upt den ſchat deſ hemels aenge-
 bracht.

14 Waer dooz het vleys genoechſaem
 booz haer allen
 Soo dicht als ſtof quam op der aerden
 vallen.

De vogels ſy ſoo menichvuldich cregen
 Als 't ſant dat aenden oever iſ gelegen.
 Die vielen in het leger/en ontrent
 De wooning' van een peders eygen tent.

15 Daer gingē ſy haer ſmakelijc vſadē
 En haren buſſck wel gulſich overladen:
 Al haren luſt te boeten God haer gonde/
 Die evenwel ſich niet wel ſtillen conde.
 Maer 'tnameen keer'/ooc op deſelbe ſtont
 Dat ſy het vleys noch haddē inden mont.

16 Want Godes toorn quam ſchielijck
 haer verderben/
 Die onder haer de machtichſte dee' ſtervē/
 'tBoorneemſte volc die plage neder-velde.
 Nach waſſer geen die ſyn geloove ſtelde
 Op God/maer hebben tegen haren Heer
 In ſonden ſich verlopen even ſeer.

iiij. Pauſe.

17 In ydelheyt liet hy haer dagen ende/
Haer jaren in verschricking' en elenden.
Als sy nu self haer onderganck aensagen
Begonden sy weerom na God te vragen.
Sy hebben om bekeeringe gedocht/
En hem by tijts aentroepende gesocht.

18 Sy voelden wel/ dat Godt is int be-
nouwen
Een stercke rots daer op men mach ver-
trouwen.

Sy merckten/ dat de Heere der heyzscharē
Kan inden noot verlossen en bewaren.
Sy vleydē hem met een geheynsden mont/
Haer tonge looch hem / uyt een valschen
gront.

19 Haer hert en wou hem niet te recht
aenleuen/
In syn verbont en zynse niet gebleuen.
Noch was de Heer so goet en vol genadē
Dat hy seer haest Isoende haer misdadē/
Verderfse niet / maer wendet t'elkens af
Syn gramschap / en haer wel verdiende
straf.

20 Want hy gedacht dat sy maer vleys
en waren/
Ja eenen wint/ die henen plach te varen.
En nimmer weer tot syne plaets te keerē
Hoe dickwils hebben sy den Heer der
Heeren

Verbittert/ en met droefenis geraeckt
 Int woeste lant het welc vā hitte blaect?

v. Pause.

21 Dit volck om Godt te dienen onge-
 negen

Heeft hem versocht in velerhande wegen.
 Ja hebben (dooz laet-dunckenheyt ver-
 dwalet)

Den hepligen in Israël bepalet.

Niet denckend' aē syn hant/noch aē dē tijt
 Dat hyse van haer haters had bezijt.

22 Doe hy haer in Egypten bozen-stelde
 Syn wercken groot/en indē blackē velde
 Van Zoan/ heeft syn wonderē vermeeret.
 Daer hy in bloet de stroomen heeft ver-
 keeret/

Dat 't water gants van smaake niet en
 docht/

Soo dat daer uyt geen mensche dzincken
 mocht.

23 Veel ongediert heeft haer de Heer ge-
 sonden/

Waer dooz sy zyn onnenschelijc vflondē.
 De bozschē haer geen brede wildē laten/
 De wozmen vuyt haer rijpe vruchten atē.
 Den spzinchaen/ tot vermeerdering' van
 straf/

At al het werck der ackerlieden af.

24 Den wijnstock van den hemel wert
 geslagen

Den

Psalm Lxxviij.

De vygeboom syn doft niet con voldragē/
Den hagel op haer vee is upt gegoten/
Den blixem op haer cudden afgeschoten.
Hy tooude hen syn grimmige gemoet/
En liet syn toorn ontbrandē als een gloet.

25 Hy sant Ustoozt de bodē syner wzakē
Om tegen hen sich haestich op te maken.
Hy woech een pat in syn gerechte schalen
Om na Udiensst haer boos heyt te betalen.
Dies dooz de doot haer self hy vallen dee/
En dooz de pest haer overige vee.

vj. Pause

26 De eerstgeboort mast in Egypten
sterben/

En Chams geslacht sach jammerlijck
verderben

Syn teere seucht/ 't beginsel syner crachtē
Waer van hem hulp en steunsel stont te
wachten.

Hy heeft syn volck geboeret met syn hant
Gelijck een cudd' int onbewoondē lant.

27 Daer sy hem onbeschzomet mochten
volgen

Om dat de zee haer vyant had Uswolgtē.
Hy lepdde haer dooz onbekende wegen

En brachtse in dooz synen milden segent
Tot desen berch/ dien hy die eeuwich leeft

Dooz synen arm alleen verwozven heeft.

28 De Heydens heeft hy dooz haer
wech-gedreven/

En

En haer het ſnoer haerſ erfgoets ingege-
ven.

De ſtammen cloeck van Jacobs twalef
ſonen

Die dede hy in hare tenten woonen.

Noch hebben ſy God bitterlijck verſocht/

En ſyne wet iut minſte niet bedocht.

29 Maer zijn terſtont te rugge-waerts
geweken

En leefden na haer vaderen gebreken.

Sy draepden om/als een bedrieglijc boge/

Het beelden-merck ſy ſtelleden om hoge/

En hebben God tot yver opgeweckt/

Die haer met vloec en tozen heeft bedeckt.

vij. Pauſe.

30 Want als hy quam dees boosheyt
aen te mercken/

Misvielen hem op't hoochſte hare wer-
ken:

En heeft verſmaedt ſyn valsche bont-ge-
nooten.

Dies hy ſyn huys te Silo heeft verſtootē/

De hooge tent en heeft hy niet verſchoont

Maer in hy hy de menſchen had gewoont.

31 Syn ſterckte wiert ver-boert in vzem-
de landen/

Syn heechthekheyt viel in des vyants
handen.

Dat volck / het welck hy voozmaelſ ſoo
bewaerde/

Psalm Lxxviii.

Gaf hy tot roof den doodelijckē swaerde.
Dewyl hy was ontsteeken tot verderf
Van Israël syn uytvercozen erf.

32 Het vier benam haer jonge-mans
het leven/

Haer dochters ongehoutwet zyn geblevē/
Geen vzeugden-sanck is over haer ge-
sungen/

Het pser door haer priesters is gedzongē/
De weduwen in desen dzoeben strijt
En hadden schier om treuren geenē tijt.

33 Maer recht als hem een dzoncken
mensch opmaket /

Of als een helt die vandē wijn ontwaket/
Die luyde tiert/dat pder-een mach vzeesē;
Soo heeft de heer (opt schielijckste geresē)
Den vpant in het achterdeel geplaecht/
En eeuwichlijck een smaethept aengs-
saecht.

viii. Pause.

34 Doch Josephs tent verfstiet hy in
syn tozen/

En Ephraim en heeft hy niet vercoren/
Maer heeft den stam van Juda uytgelesē
Dat daer syn hups in eeuwichhept sou we-
sen/

Op Sions berch/die hem alleen behaecht/
En die hy een besonder liefde dzaecht.

35 Daer heeft de heer gebouwt syn wo-
ning heplich/

Pfalm Lxxix.

Als een palleys staend' op een hoochte
vpylich :

Als 't aerdrjck vast / hetwelck te geenen
tijden

Van spnē gront sal wanckelē noch glijdē.

Hy sloech het ooch op David spnē knecht

Die hy gehaelt heeft van de schaepkens
slecht.

36 Hy nam hem / daer hy ginck de lam-
mers weyden /

Om Jacobs volck voorzichtig te leydē /

En Israēl syn erfenis te hoeden ;

Die hy oock / meer als pemaunt con ver-
moeden /

Heeft voorgegaen met wonderlijc vstant /

En voorgestaen met spne trouwe hant.

Den Lxxix. Pfalm.

D

E heydens in u erve zjn gevallen /

Hy hebben / Heer / den tempel met haer

allen Ontreynicht / en syn muryen afge-
loopen /

Psalm Lxxix.

loopen/ Jerusalem gemaket tot steen-
 hoopen. De lichamen daer naer Dan
 uwer knechten schaer De vogels sy
 vooz-stelden/ 't Bles uwer vrienden
 goet Sy wierpen seer verwoedt
 De dieren op den velden.

2 Sy hebben ah! u dienaerē doozstootē/
 Haer bloet ront-om Jerusalem vergoten
 Verachtelijc/ als water slecht vā weer dē/
 En niemant quā haer dzagē totter eer dē.
 Wy zyn der bosen haet/
 Der na-gebueren smaet.
 Sy schimpen gants vermeten/
 En maken nimmer end'
 Van spotten/die ontrent

Ons plaetse zijn geseten.

3 Hoe lang' / o God / sult ghy u noch ver-
stoozen ?

Sal eeuwichlyck voortbare uwen tozen ?

Sal allerijt u pber zijn ontsteken

En ober ons gelijk een vper uptbzekken ?

U gramschap liever giect'

Op heydens / die u niet

En kennen voor haer Heere :

De coninckrijcken tsaem

Wilt straffen / die u naem

Niet bieden danck noch eere.

4 Sp hebben 'thups van Jacob opge-
geten /

Spn kinderen onmenschelyck verbeten /

Spn wooning' die niet schoonder wesen
ronde

Geschendet / ja verwoestet tot dē gronde.

De mis daet siet niet aen

Wel-eer van ons begaen :

Maer wilt ons haest voorzcomen

Met u barmherticheyt /

Want wy door al dit leydt

Seer hebben afgenomen.

Pause.

5 Helpt ons / o God / wilt onsen heplant
wesen /

Soo sal u naem zijn hoogelijck gepresen.

Wilt onse sond' ons goedichlyc vergeven

Dat uwen roem by yeder sy verheben.

Of wildy datmen spott'

En

Pfalm Lxxx.

En vzaeg' waer is haer God?

De heydenen doch richte/

En strenge wzake doet

Dan uwer knechten bloet

Dooz onsen aengesichte.

6 Dooz u verschijn het jammeren en clagen

Dergener die in banden zijn geslagen.

Dooz uwen arm behoudet by het leven

Die / tot de doot veroorzdeert / angstich beven.

In onser bypren schoot

Soo onbeleest en snoot

Wilt sevendout vergelden

Dien schandelijcken blaem

Waer mee sp uwen naem

Steets lasteren en schelden.

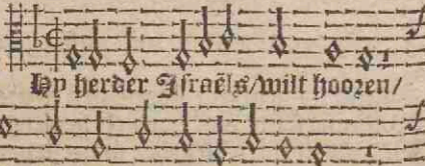
7 Dan sulen wy/de schapē uwer weyde/

D grooten lof in eenwicheyt uytbryden.

En uwen roem uyt alle onse crachten

Doen hooren van geslachte tot geslachte.

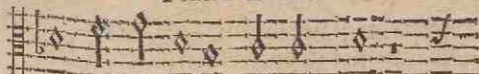
Den Lxxx. Psalm.

G

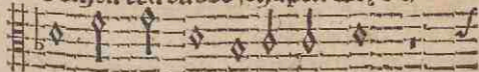
Op herder Israëls/wilt hoozen/

Die Joseph van u uytvercoren/

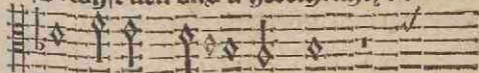
Gelijck

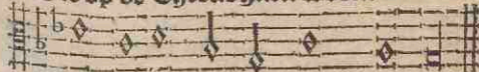
Gelijck een cudde schapen weyd't/

Bewijst aen ons u heerlijkheyt :

Die op de Cherubijnen woont

Daer ghy u schoonen glants vertoont.

2 Weckt eenmael op/ Heer/ vooz de oogē
 Van Ephzaim u groot vermogen/
 Oock vooz Manass' en Benjamin.
 Wilt tot ons keeren uwen sin.
 Besoect u volck in dit ellend'
 En uwen bystant tot haer send't.

3 O goede heplant/ bzencht ons weder
 Die nu gaen dwaalen op en neder.
 Geest dat den minnelijcken strael
 Van uwre oogen op ons dael/
 Soo sullen wy van druck en pijn
 Vooz u gesicht ontslagen zyn.

4 Hoe lang' / o Heere der heyzcrachten
 Sal uwen toorn op onse clachten
 Nocht smoocken als een selle gloet ?
 Met tranen hebdy ons geboedt/

Met

Psalm Lxxx.

Met tranen hebby ons gedienckt
Die ghy met groote maten sckenckt.

5 Ghy maket dat van onse byren
Deel twist en onlust wy besuren.
Al onse hater's spotten seer.

Heer der heyzscharen / brenge ons wee'r.
Vertoonet ons u aenschijn by
Dat wy van droefheyt werden by.

Pause.

6 Een wijnstock wyt Egypten-lande
Gehalet hebben uwe handen/
Verjagende de volcken wyet
Ghy maectet hem een plaetse byet/
Daer hy gewortelt vastlijck cleeft
Soo dat hy 't lant verbullet heeft.

7 De steple bergen zyn bedecket
Met syne schaduw' wytgestrecket.
Syn rancken inde hoochre gaen
Gelijck de ceder-bomen staen.
Syn tacken na de zee hy schiet/
Syn loten na de watervliet.

8 Waerom breeckty syn mupz aē stuckē/
En laet van yder-man afplucken
De trossen van syn ed'le wijn ?
Waerom doozwoelt hem 't selle swijn ?
Hoe comtet / dat het domme wilt
Men hem syn gragen hunger stilt ?

9 O God / die zyt een Heer der Heeren/
Siet wyt den Hemel / wilt u keeren
Tot desen wijnstock / die geplant

Pſalm Lxxxj.

Is van u eygen rechterhant.

Om uwen Zoon die eeuwich leeft/
 Dien uwe cracht gestercket heeft.

10 Wy is verbrandet en doozkerbet/
 De vlam uws aenschijns hem verderbet/
 O God wilt eenmael doen bystant
 Den man van uwe rechterhant/
 Des menschen soon dien ghy ons geeft/
 Dien uwe cracht gestercket heeft.

11 Wy sullen ons niet meer begeben
 Tot afval / hout ons by het leven.
 Wy sullen roepen tot den Heer.
 Heer der heylscharen brenge ons weer.
 U aensicht geve synen schijn/
 Doo sullen wy geholpen zyn.

Den Lxxxj. Psalm.

10 Wy is verbrandet en doozkerbet/
 De vlam uws aenschijns hem verderbet/
 O God wilt eenmael doen bystant
 Den man van uwe rechterhant/
 Des menschen soon dien ghy ons geeft/
 Dien uwe cracht gestercket heeft.

11 Wy sullen ons niet meer begeben
 Tot afval / hout ons by het leven.
 Wy sullen roepen tot den Heer.
 Heer der heylscharen brenge ons weer.
 U aensicht geve synen schijn/
 Doo sullen wy geholpen zyn.

11 Wy sullen ons niet meer begeben
 Tot afval / hout ons by het leven.
 Wy sullen roepen tot den Heer.
 Heer der heylscharen brenge ons weer.
 U aensicht geve synen schijn/
 Doo sullen wy geholpen zyn.

11 Wy sullen ons niet meer begeben
 Tot afval / hout ons by het leven.
 Wy sullen roepen tot den Heer.
 Heer der heylscharen brenge ons weer.
 U aensicht geve synen schijn/
 Doo sullen wy geholpen zyn.

11 Wy sullen ons niet meer begeben
 Tot afval / hout ons by het leven.
 Wy sullen roepen tot den Heer.
 Heer der heylscharen brenge ons weer.
 U aensicht geve synen schijn/
 Doo sullen wy geholpen zyn.

11 Wy sullen ons niet meer begeben
 Tot afval / hout ons by het leven.
 Wy sullen roepen tot den Heer.
 Heer der heylscharen brenge ons weer.
 U aensicht geve synen schijn/
 Doo sullen wy geholpen zyn.

11 Wy sullen ons niet meer begeben
 Tot afval / hout ons by het leven.
 Wy sullen roepen tot den Heer.
 Heer der heylscharen brenge ons weer.
 U aensicht geve synen schijn/
 Doo sullen wy geholpen zyn.

11 Wy sullen ons niet meer begeben
 Tot afval / hout ons by het leven.
 Wy sullen roepen tot den Heer.
 Heer der heylscharen brenge ons weer.
 U aensicht geve synen schijn/
 Doo sullen wy geholpen zyn.

11 Wy sullen ons niet meer begeben
 Tot afval / hout ons by het leven.
 Wy sullen roepen tot den Heer.
 Heer der heylscharen brenge ons weer.
 U aensicht geve synen schijn/
 Doo sullen wy geholpen zyn.

11 Wy sullen ons niet meer begeben
 Tot afval / hout ons by het leven.
 Wy sullen roepen tot den Heer.
 Heer der heylscharen brenge ons weer.
 U aensicht geve synen schijn/
 Doo sullen wy geholpen zyn.

Den Lxxxj. Psalm.

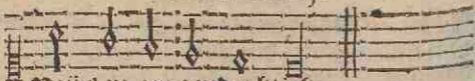
Singt met blijde stem God ons

sterckte machrich / Zoelijck dancket

hem ; Den God Israël

Geest met keelen hel

Pſalm Lxxxj.

1 Prijſ en eer aendachtich.

2 Laet een vzeugden-ſanck
Dooz de wolcken dzingen/
Trommelen geclanck/
Pſalteren geluyt/
En de clare luyt'
Wilt te voozſchijn bzingen.

3 Op het nieuwe licht
Blafet de trompetten.
Oder een hem richt'
Ter beſtemder tijt
Om te zjn verbliff/
Na des Heeren wetten.

4 Dit is een bevel
Ober-lang' beſchreben/
En aen Iſraël
Van der Heeren Heer
Tot ſyns names eer
Ernſtelijck gegeben.

5 Hy heeft Joſephs ſtam
Dit te doen verbonden/
's Daechs doe hyſe nam
Wt Egypten/ daer
Sy de tale ſwaer
Niet verſtaen en conden.

j. Pauſe.

6 Spne ſchouderſ trom
Onder 't pack gebogen

Dijd' ick wederom/
 En syn handen bep
 Vanden taepen cley
 Heb ick afgetogen.

7 Daer riept ghy my aen/
 En mijn hant ick streckte
 Om u by te staen
 Tegen u party/
 Als de donder my
 Om end' om bedeckte.

8 Dock aen Meriba
 Heb ick u geproebet/
 Daer ick speurde dzae
 V verhert gemoet/
 Doch/ met woorden soet/
 Sprack ick/ seer bedroebet :

9 Mijn volck/ weset stil/
 Ick wil u betuygen
 Van mijn goeden wil/
 Of ghy vooz' tgebot
 Van my uwen God
 Vwen hals mou't buygen.

10 By u salmen sien
 Geene vremde goden.
 Niemant haer en dien'/
 Doetse geene eer/
 Valt niet vooz' haer neer.
 Siet/ ick hebt verboden.

11 Want ick ben de Heer/
 Die in droeben stande
 Vop u bekeer

Pfalm Lxxxj.

Dooz mijn mogentheyt
Seker heb gelepdt
Wt Egyptenlande.

ij. Pause.

12 Opent ikwen mont
Op dat ick hem spijse/
En hy sal terstont
Met groot overvloet
Van my zijn gevoedt
Wonderlijcker wijse.

13 Maer mijn volck en heeft
My niet willen hoorzen/
Israël en geeft
Tot mijn heylsaem woort
Als het wel behoort
Geensins spne ooren.

14 Diez ick seer ontruff
Lietse heenen treden
In haer sottelust/
Om te doen onbzoet
Al wat dichte goet
Haer verblinde reden.

15 Och! had Israël
My gehoor gegeven/
Volgens mijn bevel!
En waer op den pat
Dien hy boozmaelz trat
Crouwelijck gebleven!

16 Ick sou haest verdaen
Hebben syn byanden.

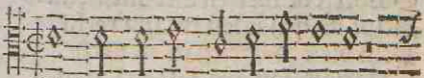
Pfalm Lxxxij.

Mijn hant sterck int slaen
Had in desen val
Sijnne hater & al
Omgebzacht met schanden.

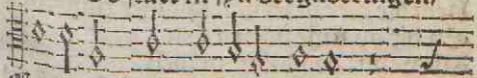
17 Godes weer party
Soude druck bedzyven/
En in huychelp
Dooz hem vallen neer.
Maer der vromen eer
Geuwich soude blyben.

18 Carwe wit en goet
Hadden sy genoten/
En den honich soet
Wt de rotse hooch
Dooz eens yders oock
Ware haer gevloten.

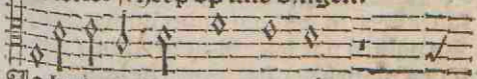
Den Lxxxij. Pfalm.

G

Od staet in syn vergaderingen/

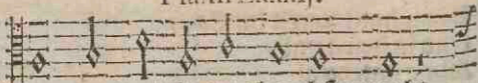

En letter scherp op alle dingen.

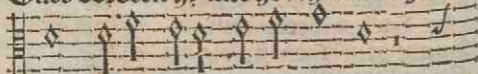

Ia by de goden groot geacht.

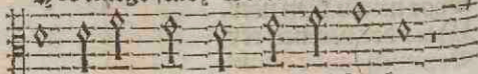
Pfalm Lxxxij.

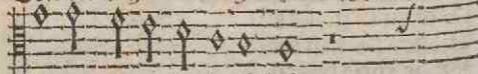
Daer oordeelt hy met hoochste macht.

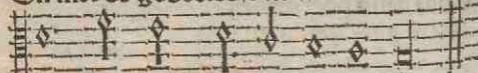
Hoe lange suldy werten breken/

Een onrechtveerdich oordeel spreken/

En met de goddeloose lie'n

Soo schandlijck door de vingers sien ?

2 Wilt doch wat recht is doe den armē/

Oordeelt de weesen met ontfarmen/

Helpt na behooren tot syn recht

Hem die behoefstich is en slecht.

Verlost van overlast en lagen

Hem die hier moet van commer clagen/

En die op vrye voeten stelt

Die vande boose lijdt gewelt.

3 Maer wat wil ick hen 't goede prijsē?

Haer hert is niet om onderwijfen.

Sy volgen nae haer blind verstant/

Dies wanckelet het gantsche lant.

Ghy werdet (en ick hebt geboden)

Gehou-

Psalm Lxxxiiij.

Gehouden/ recht als waerdy goden/
 Ghy heetet sonen al-gelijck
 Des grooten Gods van hemelrijck:
 4 Maer ghy sult altemael verderben/
 Ghy moet al-mee als menschen sterben.
 Ja ghy moet vallen/ als wel-eer
 De vorsten zijn gevallen neer.
 Wilt haestelijck u/ Heer/ op maken/
 En oordeelt des aerdbodemis saken.
 Want ghy een Heer der volcken zyt
 Die woonen op de werelt wijt.

Den Lxxxiiij. Psalm.

Wilt doch niet langer swijgē/ Heer/
 En maect den dooven doch niet meer/
 Hout u soo gants niet sonder spreken.
 Want hestich woeden uwe haters/
 Die met getier en veel gesnateris

Pfalm Lxxxij.

Den cop vermetelijck opsteken.

3 Sp hebben met een boos' opsaet
Gefloten eenen schalcken raet
Om u cleyn hoopken te ontsielen ;
Het volc waer vooz ghy plaecht te soz gē/
't Welck by u soeckt te zyn verbozgen
Dat pogen sy nu te vernielen.

3 Komt aē/spreect dees Gwaende schae/
Laet ons haer dempen t' cenegaer/
Soo datmense niet meer en noeme/
En dat geen mensch vooztaen en achte
Israēls naem/ of syn gedachte
En groote daden meer en roeme..

4 Sp spannen tsaem met hert en mont/
En maken tegen u een bont :
Want Edom en d' Ismaēliten
Moab en Sebal te gelijcke/
Der Hagarenen coninckrijcke/
Met het geslacht der Ammoniten/

5 De Philistijnen/ Amaleck/
En Cyprus zyn in geen gebreck
Om ons/waer't moog'ijc/te doē vreesen:
Oock Assur comt sich by haer voegen/
De kind'ren Lots te vergenoegen/
En haren rechter-arm te wesen.

6 Doet hen als ghy deedt Midian/
Dat harer geen en coom daer van ;
Soo ghy tot Kison hebt doozmeden
Jabin en Sifera stout-moedich/
Die/liggende doozwondt en bloedich
In Endor/ zyn als breck vertreden.

Pause.

Pause.

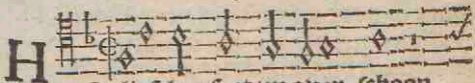
7 Doet hare Dorsten als Ozeb/
 En als ghy dedet met Seeb/
 Gelyck aen Zalmuna geschiedde
 En Zeba/ die daer roemden prachtich
 Te nemen 't huys van God almachtich
 Tot haren wille en gebiede.

8 Gelyck een werbel diemen draept/
 Of stoppels/ die/ wanneer het waept/
 Licht werden over 't lant gedreven;
 Gelyck het vuyt een wout verteeret /
 Ja gantsche bergen ommekeeret
 Hoe hooge sy oock zyn verheven.

9 Wint en weder volgse naer/
 Een storm haer stozte in gebaer/
 Met angst en onrust wiltse plagen/
 Verbult haer aengesicht met schanden/
 Op datse met gebouwen handen
 Rae utwen naem/ o Heere / vragen.

10 Maect datse schaem-root henen-gaet/
 En eendwichlyck in schzicken staen/
 Verdelgtse/ datse mogen leeren
 Dat ghy de hochste zyt in waerde/
 Een eygenaer der gantscher aerde/
 Ja ghy alleen/ de Heer der Heeren.

Den Lxxxiiij. Psalm.

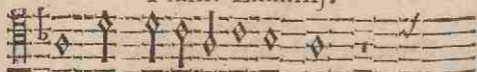

Oe lief/hoe soet/en over-schoon

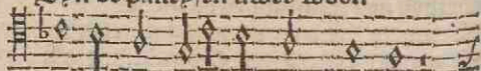
L iij

Syn

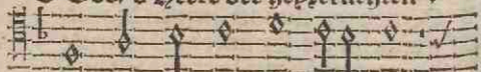
Psalm Lxxxiiiij.

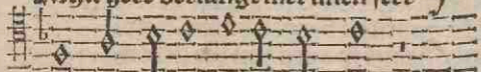
Syn de palpefen uwer woon'

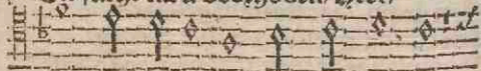
O God/ o Heere der heyzcrachten !

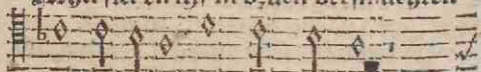
Mijn hert verlangt met allen seer

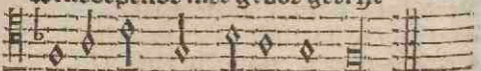
En sucht na u voozhoven/Heer/

Mijn siel en lijf in d'zuck ver smachten

Menroepende met groot gecrijt

Die een Heer des levens zyt.

De mussche wel een huyfken maect/
 De swalu aen een nestjen raect/
 Daer sy haer jongf kens sitt en broedet :
 O God o groote Coninck mijn/
 Mocht ick by u altaren zyn/
 Om vooz gevaer te zyn behoedet !

Wel

Pfalm Lxxxiiij.

Wel hem die in u tempel woont/
En u met roem en eere croont !

3 Geluckich boven alle maet'
Wiens cracht op u gegrondet staet/
In wiens gemoet syn rechte wegen !
Al gaense dooz het dooze dal
De Heer haer bronne wesen sal.
Ja oock den aengenamen regen
Met onberwachten overbloet
Haer lieffelijck verberfchen moet.

Paufe.

4 Sy sullen gaen van cracht tot cracht/
Tot datse werden ingebracht
Tot Sion / vooz Gods aengesichte.
God der heyzscharen/ machtich Heer/
Tot mijn gebeden u doch keer/
En mijne treurichept verlichte.
Ghy Jacobs God' mijn beed' aenhoort/
En neycht u ooren tot mijn woort.

5 God/ onse toeberficht en schilt/
Het aenschijn uws gefals den wilt
Menschouwen: want in u voozhoben
Ist heerlijcker te zijn een dach
Dan elders dupsent/jae ick lach
Veel lieber aen u deur verschoben
Als in der goddeloosen tent
Dooz hupsgenoot te zijn bekent.

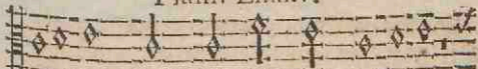
6 Want God is vriendelijck en soet/
Een son/ en schilt die ons behoedt/
Hy geeft ons eer/hy geeft genade.

Pfalm Lxxxv.

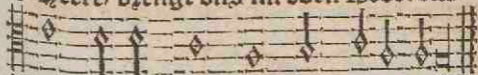
Hij sal den vromen van gemoet
 Geensins onthouden 'trechte goet:
 Doch stozten in verders en schade.
 Wel hem die altijt op hem bout
 En hem van herten-gront betrouwt.

Den Lxxxv. Psalm.

G Hij hebt wel-er u gonste over groot
 Heer/aen u lant genadichlijck getoont.
 'tGevangen volc van Jacob uyt de noot
 Geholpen/en haer vaderlijck verschownt.
 Ghy hebt bedeckt haer sonden doe ter tijt/
 D gramschap hebby afgekeeret wijt;
 O Heere!

Heere/ bzencht ons nu oock weder om/

Wendt uwen toorn / en spaert u epgendo.

2 Of/ wilt ghy zyn in eenwichz **W**stoozt ?

Blijft uwe straf op ons van tijt tot tijt ?

Sult ghy ons niet doen leven dooz u

woozt/

Op dat u volck in u mach zyn verbljht ?

Al hebben wy seer groffelijck misdaen /

Laet u genae ons weerom schouwen aen.

Sendt ons u hepl/en bzhiet ons uyt pijn/

Die dooz de sond' in straf gevallen zyn.

3 Na Godes stem ick bljhtich hoorē sal/

Want vā geluck en vrede spzeckt de Heer

Ken 't volck dat hy beherticht boven al;

Doch dat het niet tot dwaesheyt weder-

keer.

Woozwaer syn heyt na-hy is sulcke lie'n

Die onsen God oprechtelijck ontsien :

Op dat in stee van onrust en geclach

In onse lant dz eere woonen mach.

4 Dat goedicheyt en trouwe tsamen

tree'n/

En dat het recht een cus den vrede vie'

Dat waerheyt coom uytspzuyten van be-

nee'n.

Gerechtigheyt van boven op ons sie.

Pfalm Lxxxvj.

De Heere sal ons schencken alle goet/
 En 'slandes vucht in rijcken overbloet,
 Gerechtigheyt sal vooz hem henen gaen
 En op den wech van spne stappen staen.

Den Lxxxvj. Pfalm.

O Dent my/o Heer/ u oozen/ Wilt
 my goedichlyck verhooren/ Over my
 u doch erbarm/ Die ellendich ben en
 arm. Wilt mijn siel verlossing' geven/
 Want u gonste doet my leven:
 Owen knecht doch niet verlaet/
 Want ghy zyt spn toeberlaet.

Pfalm Lxxxvj.

2 Wilt my/ Heer / genadich wesen
 Na u goethept hooch-geprezen/
 Die met een ver slagen moet
 Dagelijcx u val te voet.

Dwen dienaer eens verheuge/
 Dat hy hem verquicken meuge/
 Die/wannex de noot hem trest/
 Synne siele tot u heft.

3 Ghy zijt vriendelijck en goedich/
 Haest-vergevend' en sachtmoedich
 Alle die u roepen aen
 En van herten tot u gaen.

Heere/wilt mijn bede hoozen/
 Laet mijn stem u comen vozen.
 Lusteret genadich toe
 Als ick mijne smeeking' doe.

4 Als ick ben in noot en qualen
 Tot u coom ick troost te halen/
 Al mijn roepen is tot dy/
 Want ick weet ghy hoozet my.

Geene goden zijn soo hooge
 Diemen u gelijcken moge.
 Niemant isser oock soo sterck
 Die can na-doen/Heer/u werck.

Paufe.

5 Aller heydenen geslachten/
 Die ghy/ Heere groot in crachten/
 Hebt geschapen/sullen tsaem
 Suppen vooz u hoogen naem.

Dwe groothept doedy mercken

Psalm Lxxxvj.

In u wonderlijcke wercken :
Ja men speuret bzeet en wijt
Dat ghy God alleene zijt.

6 Leert my uwe rechte wegen/
Dat ick wandele ter degen.
Buidet aen u mijnen geest
Dat ghy van my werd't gebzeest.
Heer/ ick sal u al mijn leven
Eer en prijs van herten geven.
Uwen name boven al
Eeuwighlijck ick loven sal.

7 Want ghy hebbet upt genaden
My bewesen veel weldaden/
My verlossend' upt het graf
Daer ick was gebaren af.

De hooberdige tyrannen
Tegen my tesamen spannen/
Da mijn leven sy al staen
Sonder acht op u te slaen.

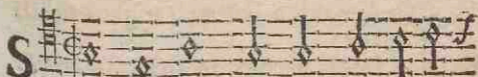
8 Maer ghy/ Heere/ zijt genadich/
Traech tot tozen/ seer weldadich/
Uwe gonst is wonderbaer/
En u woort blijft eeuwigh waer.

Uwe oogen tot my wende/
Nieuwe crachten in my sende/
Uwen knecht maectt onbertsaecht/
Helpt den soone van u maecht.

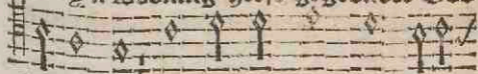
9 Wilt my een goet teecken geven.
Dat haer schamen/ ende beven
Mijne haters/ als sy sien
Dat ghy my de hant wilt bien.

Pfalm Lxxxvij.

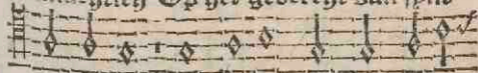
Den Lxxxvij. Psalm.

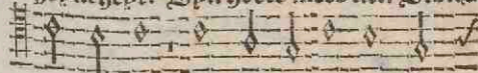
In wooning' heeft gegrondet God

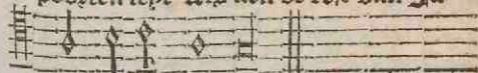
annachtich Op het yebercht van syne

heplicheyt. Spa herte meer aen Sions

poorten leyt Als aen de rest van Ja-

cobs steden prachtich.

2 **M**ē spreekt vā u voortreffeliche dingē/
O Godes stat. het schoon Egypten sal/
En Babel oock/haer namen/ mit getal
Vā 'twolc hetwelc my kennet/late bzingē.

3 **D**e Philisteen/de Tyries/ de Mozen/
Siet/ seggen sp/ dit volck is daer geteelt!
Een pegelijck houdt synen stam vereelt
Van dat hy mach in Sion zyn gebozen.

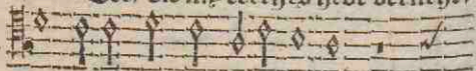
4 **D**e Hoochste sal haer stercken en ver-
grooten/
En/ als de Heer de volcken teeckent aen/
Sal

Pfalm Lxxxviii.

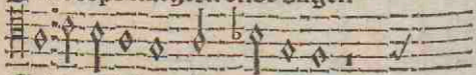
Sal yederman begeerich zijn/ te staen
 By die/die zijn uyt Godes stat gesproten.
 5 Een vroolijck liet de sangers sullen
 singen/
 Het snare-spel vermenget sich daer-mee:
 Mt u alleen/als uyt een volle see/
 Sal' twater vā al mijn fonteynē springē.

Den Lxxxviii. Pfalm.

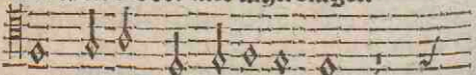
Heer/ die my eertijes hebt verlicht /

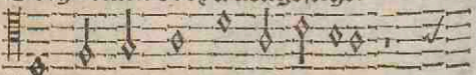
Ick roepe nachten ende dagen

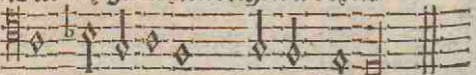
Tot u/en bidde/ laet mijn clagen

Doch comen voor u aengesicht.

Wilt neygen vriendelijck u ooren/

En mijn gestadich schreyen hooren.

2 Mijñ siel is sat van angst en noot/
Tot aen het graf genaect mijn leven/
Ick ben alreede dooz-geschreven
Benessens die daer liggen doot.
Soo dat men my gelijk mach achten
Een mensch ontbloot van alle crachten.

3 Ick ben alree geschepden af/
Gelijk als die die metten sweerde
Gebellet/rusten onder d'eerde/
Verbozgen in het stille graf;
Die ghy/o Heer/niet meer gedencket/
Na dat u hant haer heeft gecrencket.

4 Ghy laet my in een diepen poel
Versmoozen/en geheel verbuypen/
In dupsternis/in bange cuplen
Daer ick noch gront noch lant en voel:
D'gramschap laetty op my woeden
Als ongestupme water-bloeden.

5 Niet een van mijn bekenden is
Die hulp of troost my sou bewijzen/
Ghy maectt my haer tot een afgrijzen/
Ick sitt' in een gewanckenis/
En allen raet is my benomen/
Ick weet niet hoe ick upt sal comen.

Pause.

6 Dooz't crups is mijn gesicht ontslelt/
Ick roepe daeglijcx/Heer almachtich/
En streck tot u mijn handen clachtich/
Wilt eenmael toonen u geweld,
Wat wachtty? wildy laten mercken

Psalm. Lxxxviiij.

De dooden uwe wonderwercken ?

7 Sal het verstorven lijck opstaen

Om uwe daden te verconden ?

Of sullen de begraven mouden

Dan uwe goetheyt doen vermaen ?

Hoe sullen van u trouwe spreken

Die onder d'aer de zijn gesteken ?

8 Wert op u wonderen gedacht

Int doncker/ daermen niet can weten ?

Wie can/ daert alles wert vergeten/

Op u gerechttheyt hebben acht ?

Doch u mijn beed' ick bozendzage

Zoech h' booz het lichten vanden dage.

9 Hoe comtet dat ghy my verstoet

En houdt u aengesicht verbozgen ?

Dan mijner seucht leef ick vol sozgen/

Als die booz oogen siet den doot.

Ja u verbaernis moet ick dzagen/

Die my het herte doet vertsagen.

10 Want ober my u gramshap gaet/

En u verschrickingen my drucken/

Die als een stroom my neder-rucken

En quellen sonder onderlaet.

Dan alle ranten sy my dzingen/

Den gantschen dach sy my om-ringen.

11 Ghy hebt van my geschepden wjt

Mijn naeste vrienden ende magen/

Sy die my te beminnen plagen

Bertrecken haer van mijne zijd'

Al mijn bekenden zijn te soecken/

En bergen haer in dupst're hoecken.

Psalm Lxxxix.

Den Lxxxix. Psalm.

D Es Heeren goethept sal ick singen
 dach en nacht/ Syn waer hept roemē/ van
 geslachte tot geslacht. Want ick verclare/
 dat u goedichz sal blijvē In alle eendwichz;
 gelijkmen siet beclijven Den hemel/ dooz
 u hant op't tierichste gestichtet/ Waer
 in u repne / rou oochschijnelijcken lichtet.
 2 Ick hebbe/ spreekt de Heer/ gemaket
 een verbont
 Met David mijnen knecht/ dien ick vooz
 'swereltz grout

Pfalm Lxxxix.

Vercozen heb / en hem een hoogen eet ge-
swozen

Te segenen voorttaen het saet van hem
gebozen/

Soo dat van stam tot stam op hem en sy-
ne sonen

Sal erven 'twaste recht der conincklijcker
cronen.

3 **D**e hemels prijzen/ **H**eer / u wercken
wonderbaer/

Waerheyt woxt geroecht by u beminde
schaer.

Wie isser soo geacht in 'shemels coninck-
rijcke

Die u in heerlijkheyt/ o groote **G**od/ ge-
lijcke ?

Waer is oock yemant van de kinderen
der helden

Wiens mogentheyt by u yet soude mogen
gelden ?

j. Pauze.

4 **D**e **H**eer is in den raet der heyligen
geducht/

Verschickelijck boben die die hooger als
de lucht

Ront-om hem henen staen. o **H**eerere der
heyzcrachten/

Wie is/ o groote **G**od / gelijk als ghy te
achten ?

Men alle canté is het vol van ulwer trouwé
En

En uwer waerheyt / die u nimmermeer
sal rouwen.

5 Int midden van de see voerdy u heer-
schapp.

Haer baren / alse haer verheffen / stillet
ghy.

Ghy hebt Egypten-lant vermoesselet
met plagen /

En met u sterckē erm u vbandē ver slagē.
Den hemel hoozt u toe / het aerdrijck en al
't gene

Dat in de werelt is hebt ghy gemaecht
alleene.

6 Het noorden en het zuydt hebt ghy ge-
schapen / Heer /

Den groenen Tabor juycht / en Hermon
geeft u eer.

Hoe ste-ck is uwen arm ! hoe machtich
uwe handen !

D rechterhant verhooght is ober alle lan-
den.

D thronn gegrondet staet in oordeel en
gerichte /

Genaed' en waerheyt gaen vooz uwen
aengesichte.

7 Wel salich is het volck dat uwe blijt-
schap kent /

En' t'vregden-rijck geclanck der feestē
is gewen't /

Het volck / dat vooz het licht uws aen-
schijns stedes wandert /

En

Pfalm Lxxxix.

En siet den gantschen dach met sumen
ouder andert

Vermaecht in uwen naem. sy sullen zijn
verhoogen

Dooz uw' gerechticheyt en goetheyt haer
betooget.

8 Want ghy van hare sterckt alleene
draecht de eer.

En dooz u milde gonst verhesty meer en
meer

Den hoorn van onse macht. oock tegen
die ons haten

Syt ghy een vasten schilt waer op wy
ons verlaten.

Van geener menschen hulp wy ons dooz-
taen en roemen;

De Heplig' Israëls wy onsen Coninck
noemen.

ij. Pause.

9 Ghy hebt dooz een gesicht in aller se-
kerheyt

Van uwen gunst-genoot vooz lange tijt
geseyt:

Ich heb aen eenen helt hulp-rijcke macht
gegeven/

En hem dien ich vercoos upt al het volck/
verheben.

't Was David dien ich vant/ dien heb ich
uptgelesen/

Dat hy m'ân trouwe knecht en werck-
tuych soude wesen/

Ich

10 Ick hebbe hem gefalft met heplig' oly
ſoet.

Mijn hant hem ſchutten ſal in allen tegen-
ſpoet.

In wederweerdicheyt ſal hem mijn arm
verſtercken.

Syn vpant/hoe dooztrapt/en ſal hem niet
om-percken.

Der goddeloofen heyz hem willende ver-
dzucken

En bzingen onder voet/en ſal het niet ge-
lucken.

11 Maer vooz ſyn oogen wil ick ſynen
vpant ſlaen.

Syn haters met gewelt van plagen ober-
la'en.

Mijn goetheyt ende trou blijft by hem al
ſyn leven.

Syn hoozn in mijnen naem ſal crachtich
zijn verheven.

Syn hant ick op de zee voozſpoedichlijck
ſal ſtrecken/

Syn rechterhant tot aen de ſtroomen wil
ick recken.

12 Dan ſal hy ſpreken : ô mijn Vader
en mijn God!

Steenrotſe mijnes hepls/ mijn hooch-ge-
boutwet ſlot!

Ick ſal hem ſtellen tot een eerſt-gebozen
Done/

En boven coningen doen ſitten in den
thzone. Ick

Pfalm Lxxxix.

Ick wil hem mijn genaed' in eeuwichheit
bewaren/
't Verbont met hem gemaect sal alle-tijt
voortbaren.

iiij. Pause

- 13 **I**ck sal in eeuwichheit bevestigen syn
saet/
Soo lang' den hemel duyt sal bloeyen sy-
nen staet.
Doch soo syn kinders' ongehoorsaem en
vermeten
Versnaden mijn gebot / en haren plicht
vergeten/
Soo sy van mijne wet afstreden ongesta-
dich
En mijn insettingen onthepligen boosda-
dich :
14 **I**ck sal besoecken haest haer sonden
met de roe/
Met plagen sal ick haer het quaet-doen
maken moe :
Maer mijne goedicheyt sal ick van haer
niet wenden/
En mijn getrouwichheit aen haer sal nim-
mer enden.
Ick sal niet wijcken van den hepligen
verbonde
Noch weder-roepen 't woort gegaen upt
mijnen monde.
15 **I**ck heb eenmael gedaen aen David
eenen eet

By mijne heplicheyt / die werdt my nimmer leet :

Syn saet blijft eeuwichlijck / soo lang' in 'ghemels' bane

Doltreckē hare loop de sonne en de mane /

Die dooz haer snelle vlucht en ongemeene clærheyt

Syn tupgen van mijn onberanderlijcke waerheyt.

16 Doch nu hebt ghy hem / Heer / verstoffen t'eenegaer.

En syn gesalfde hooft draecht uwen tooz ne swaer.

't Verbont met hem gemaectt hout ghy van geener weerden /

Ghy tredet syne croon verachtelijck ter eerden /

Ghy hebbet plotselijck syn mueren om-gereeten

En syne vestingen te gronde neer-gesmetten.

iiij. Pause.

17 Hy wert berooft van al die wandelen hoozhy.

Syn na-gebupren schimp en tijtverdrijf is hy.

Ghy hebt de hant verhooght van syne wederfakers /

En blijtschap aengebzaecht de trotse mup-temakers.

Psalm Lxxxix.

Syn sweert hebby gesceert / dat het niet
meer en synde /

En hem niet ober-eynd' gehouden inden
stryde.

18 Syn schoonheyt dooz u straf genoe-
men heeft een keer.

Syn contincklijcken stoel hebby gerucht
om-veer.

De dagem syner jeucht zyn van u afge-
coztet.

Met schaemte hebbet ghy syn aensicht
overstoztet.

Hoe lange suldy noch u oogen van ons
keeren ?

Sal uwe grimmicheyt gelijk een vuy-
verteren ?

19 Gedenckt hoe haestelijck mijns le-
vens eynd' genaecht.

Of hebby te vergeefs de menschen al ge-
maecht ?

Wie isser die den doot niet eenmael en
moet liden ?

Die van het droeve graf syn siele can be-
zyden ?

Waer is de oude gunst soo vast en onver-
broken /

Die ghy by uwe trou aen David hebt
versproken ?

10 Gedencket doch den haon u knechten
aengedaen /

Die ick in mijnen schoot moet dagelijck
ontfaen.

Gedenckt

Psalm xc.

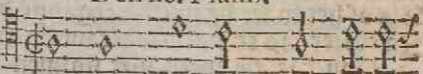
Gedenckt der volcken spot / en siet hoe
datse smaden

Dan u gesalfde kint de heylsamen boetpa-
den.

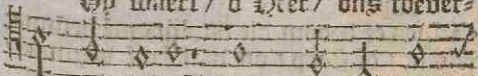
Nu vallet vooz hem neer / en looft hem al-
tesamen.

God sy in eeuwichheit geprezen. Amen/
amen.

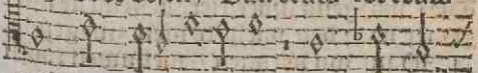
Den xc. Psalm.

G

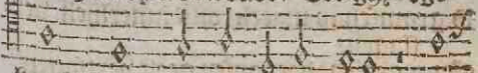
hy waert / o Heer / ons toeber-

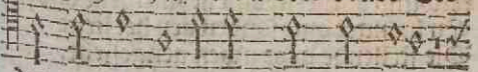
sicht vooz desen / Dan eeuid' tot eeuid'

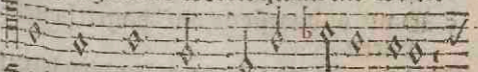
ons' hert op u betroude / Eer ghy' tge-

bercht haech upt der aerden boude / Eer

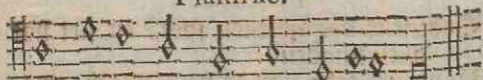

vooz u hant de werelt quam int wesen

So waert ghy God / gelyc ghy nu ooc zyt /

Pfalm xc.

En blyven sult voortaan tot aller tyt.

2 Wanneer ghy wilt soo moet de mensch
beswijcken.

Ghy spreekt seer haest ; o mensche cleyn
van weerden/

Ic wil dat ghy sult keeren tot der eerde.
Want du sient jaer zyn by u te gelijcken

Als of het waer de naest-vergange dach/
Ja coxter als eē nachtwaec wesen mach.

3 Ghy raeytse wech met stormen ende
bypen/

Gelyck eē droom/die nauelijc mē besinnet
Als uyt dē slaep t'ontwakē mē beginnet/

Gelijck het gras/ en ander teere crupen
Die s' morgens vroech seer lieffelijckē staē/

Maer vooz den nacht te niete zyn gegaē.
4 Want wy vergaen / met uwen toozn

beladen/

D gramschay maeckt ons innerlijck ver-
slagen/

En u gericht doet onsen geest vertsagen
Als ghy ontdeckt ons heymelijcke daden/

En bzenget onse sonden aen het licht
Die stellende vooz uwen aengesicht.

Paufe.

5 Want onvoozsiens on' dagen henen-
baren

Dooz uwen toozn/ en ons ellendich leven
Wert.

Psalm xc.

Wert snel/als eē gedachte/wech gedzevē.
 Ons levē duyrz maer tien mael sevē jarē/
 Of tien daer by/ alst al ten hoochstē raect/
 En dat het een sterc mensche lange maect.

6 Noeh gaet het best van onsen tijt ver-
 lozen

In sozz' en moeyt. oock eer wy't souden
 meenen

Snijt ghy het af. wy bliegen licht daer
 henen.

Wie kent de macht van uwen grooten
 toren?

Wie is het die deselve recht bevroedt

Na datmen u/ o Heere vreesen moet?

7 Daerom/o Heer / wilt ons doch een-
 mael leeren

Het clepne tal van onse dagen tellen/
 En alletijt ons die vooz oogen stellen:

Dat wy ons hert tot wyshyeyt mogen
 keeren.

Wendt u tot ons; hoe lang troebet ghy?

Van uwe plagen maect u knechten by.

8 Wilt ons met u goetherticheyt vsadē

Des morgens vroech / soo willen wy u
 singen/

Ons herte sal van rechte vzeugd' ont-
 spzingen

Ons leven lanck. verquict ons uyt gena-
 den/

Naē dat ghy ons nu hebt soo menich jaer
 Seer hart gedruet met uwe straffe swaer.

Pfalm xcj.

9 Laet doch u werck aen uwe knechten
blijcken/

Die heerlijkheyt aen hare erfgenamen/

Die lieflijkheyt aen ons en haer tesamen.

Wilt ons met uwe segening' verrijcken/

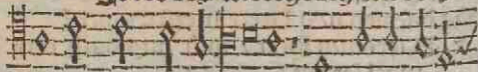
In uwen dienst maect onse hande sterk.

Berefticht/ Heer/ al onser handen werck.

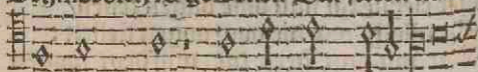
Den xcj. Pfalm.

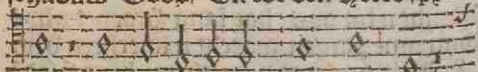
Ic tot des Alderhoachsten rots

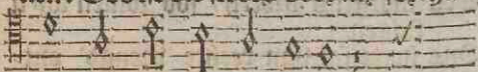
Drijmoedich is geweken Sal sitten inde

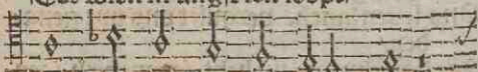
schaduw' Gods/ En tot den Heere ipre-

ken: God ist die stedes voor my socht/

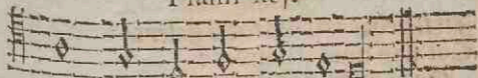

Tot wien in angst ick loope/

Mijn toevlucht en mijn vaste bocht/

Mijn

Mijn God op wien ick hoope.

2 Hy sal u vooz des sagerz strick
 Met syne hant bewaren.
 En vooz de pest/ genadichlick
 V by het leben sparen.

Hy sal vooz allerley gevaer
 V met syn vleugels decken/
 Syn waerheyt/ als een beuckelaer/
 Sal hy ront-om u strecken.

3 Des nachts en suldy vreesen niet
 Het geen den mensch doet schzicken/
 Den pyl dien ghy by dage siet
 En sal op u niet micken.

Het sy / de doodelijcke pest
 Int doncker leg' haer lage/
 Of stercke luyden geev' de rest
 Vp schoonen lichten dage.

4 Al storven dypsent aen u sy/
 En tienmael meer aen d' ander/
 De Heer sal schicken dat tot dy
 Het quade niet en wander.

Dooge sal het schouwen aen/
 V herte sal't bemercken
 Hoe boose menschen loon ontfaen
 Nae hare quade wercken.

Pause.

5 Om dat ghy hebt tot God gesept/
 Ghy zyt mijn toevlucht Heere/
 M iij

In

In u heb ick mijn troost gelept/
Tot u in noot ick keere :

Geen ongeluck u wederbaert/
Geen commernis met allen
En sal u tente wel-bewaert
Oopt connen overvallen.

6 Hy heeft syn engelen bevel
Gedaen van uwent-wegen/
Op datse u behoeden wel
In alle uwe wegen.

Op hare handen sullen die
D dragen/ dat u voeten
Noch val noch aenstoot en geschie/
Als sy een steen ontmoeten.

7 Den sellen leeu/ de adder heet
D laten sal met vreden.
De jonge leeu/ en dzake wzeet
Met voeten suldy treden.

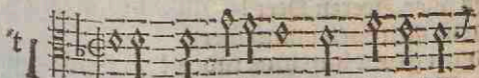
Want soo spreekt God : ick sie dat hy
My kennet en bemimet/
Daerom wil ick hem maken vzy
In al wat hy begint.

8 Ick sal/ wanneer hy tot my schreyt/
Hem geben syn begeeren.
In noot is hem myn hulp bereypt/
Ick bzenge hem tot eeren.

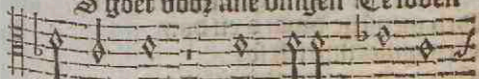
Syns levens tijt sal ick versae'n
Met menichte van dagen/
En hem oock laten schouwen aen
Mijn hepl na mijn behagen.

287
Psalm xcij.

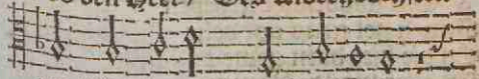
Den cxij. Psalm.

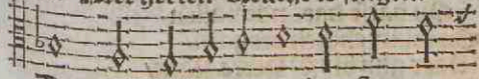
Si goet voor alle dingen Te loven

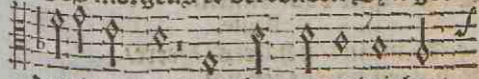
God den Heer / Des Alderhoochsten

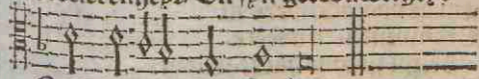
eer Met herten-breucht te singen.

Des morgens te verconden Syn goe-

dertierenheyt / En syn getrouwichheyt

Oock in de avont-stonden.

2 Opt speel-tuych van tien snaren
Op psalteren geluyt /
Op harpe ende luyt
Syn goetheyt te verclaren.

Want / willende aenmercken
Dedaden / maect ghy in

M v

Hert-

Hert-grondelijcken bly
 Om uwer handen wercken.
 3 Hoe groot zyn uwe daden/
 O aller Heeren Heer!

Wie sach doch inmermeer
 Den gront van uwe raden!
 Dit comt niet in gedachten

Den mensche dwaes en bot/
 Een onbernuftich sot
 En can het niet betrachten:

4 Dat goddeloose groeyen
 Gelyck het gras opt velt/
 En die hier doen gewelt
 In aller weelde bloeyen/

Op datse daer nae vallen
 En eeuwichlyck vergaen/
 Maer ghy blyft/ Heere/ staen/
 De hoochste boven allen.

Pause.

5 Want siet/ u haterz/ Heere/
 U haterz naecht een val;
 En de boosdoenders al
 Verdwynen in oneere.

Mijn hoozne daerentegen
 Sult ghy verheffen hoog/
 Op dat ick treden maog
 Gelyck d'eenhooznen plegen.

6 Ghy sult mijn hoost bedouwen
 Met oly versch en claer/
 Mijn ooge het gebaer
 Mynz byants sal aenschouwen.

Mijn oore ſal aenhooren
 Met blijtſchap/ hoe dat ghy
 Der ſtroopt die tegen my
 Teſamen zijn geſworen.

7 Dan ſal d'oprechte bloeyen
 Gelyck een palme-boom.
 De menſche goet en vroom
 Sal als een cedar groepen.

8 Sy die int huys des Heeren
 Geplant zijn/ ſullen ſtaen
 In ſynen hof/ gelae'n
 Met vruchten t'ſpner eeren.

9 Ja/ als den ouder comet/
 Sy blijven gaed' en groen/
 Gelyck als een plantſoen
 Dat wint noch wee'r en ſchroemet.

Dat van hen ſy beleden
 Dat God rechtveerdich ſy/
 Mijn ſteenrots/ repn en vrp
 Van ongerechtigheden.

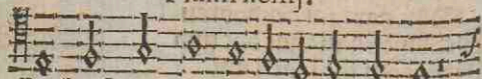
Den xciiij. Pſalm.

D **E** Heere heerſcht met hoocheyt

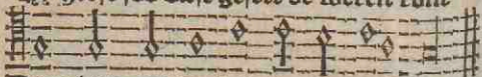
 obercleedt/ Met macht omgordt hy op

 de wolcken treedt. Hy

Psalm xciiij.

Hy heeft soo vast gesett de werelt ront

Dat nimmermeer sy wijct vā hare gront.

2 Van die tijt af is uwe thoon berepdt/

Ghy zyt en blijft in alle eeuwichheit.

De stromen/Heer/de stromen met gerups

Haer geben op/ en maken groot gedruys.

3 Doch of de see schoon steygert ende
woelt/

En watse raecht met cracht om-verre
spoelt/

Noch is de Heer/ de Heer van hemelrijck

Deel stercker/ en geen schepsel hem gelijk.

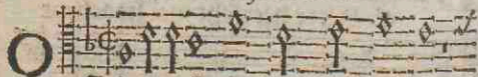
4 D' tuggenis waerachtich is en trou/

En van u hups het wonderlijck gebou

Gecieret is met rechte heplicheyt

Die eeuwichlijck daer van niet af en
scepdt.

Den xciiij. Psalm.

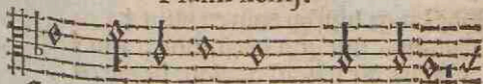

God/ die zyt een God der waken/

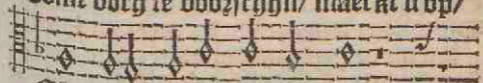

En straffer aller booser saken/

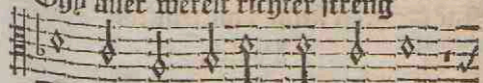
Comt

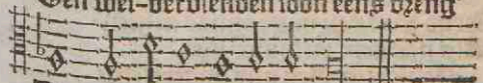
Comt doch te voorschijn/ maectt u op/

Ghy aller werelt richter streng'

Den wel-verdienden loon eens bzing'

De prachtigen op haren cop.

2 Hoe lange salt den boosen menschen
Gaen alles nae haers herten wenschen ?
Hoe lang' sal dueren haren trots ?
Hoe lange moetmen hooren noch
Het stout gesnater en gepoch
Van dese opgeblasen sots ?

3 Sp treden/ Heer/ u volck aen stucken/
Verfenis sp onderdrucken.
Sp brengen wreedelijck ter doot
De weduw' en den vrenden man/
De weese die niet blieden can.

En spreken met verwaentheyt groot:
4 De Heer en weet niet onse wercken ;
God Jacobs can noch sien noch mercken
Ons doen 'twelck is bedeckt soo fijn.
Merckt doch/ ghy menschen onbesint/
Hoe

Psalm xciiij.

Hoe lange blijfde dom en blind ?
Wanneer sult ghy verstandich zijn ?
5 God die u heeft geplant de ooren
En soude die niet connen hooren ?
Die 't ooge maect sou die niet sien ?
Hy die de heydens houdt in tucht
Sal syne straf niet zijn geducht ?
Iae die geeft kennis allen lie 'n ?

Paufe.

6 Der menschen binnenste gedachten
Kent God/ en dat se zijn te achten
Als ydelheyt en louter niet.

Geluckich/dien ghy onderricht/
En leert betrachten synen plicht
Na 't geen dat uwe wet gebiet.

7 Op dat hy niet behoed' te schromen
Wanneer de quade dagen comen/
Maer heb' een onbeweecht gemoet/
Terwile men den put uytgraest
Dooz hem die steeds in boosheyt slaest/
Waer in hy omme comen moet.

8 Want God en wil niet dat verder ve
Het volck van syn vercoren erve/
Hy blijft het by/ hy slaetet gae.

En van syn oordeel 't goede recht
Sal hy doen sien soo naeck en slecht
Dat elck bysom hert het volge nae.

9 Wie sal met my sich tegen-stellen
Den goddeloosen die my quellen
Verstockt in ongerechtheyt ?

Had my de Heer niet by-gestaen
 Dooz lange wyl waer ick vergaen
 En inde stilte neer-gelept.

10 Sprack ick; mijn voeten ongestadich
 Cens sullen glijden; hoe genadich
 Hebt ghy my ondersteunet/ Heer!

Wanneer mijn hooch-becommert hert
 In veel gedachten was verwert
 Vertrouftet ghy my telcken weer.

11 Sou sich by uwen stoel oprichten
 Den sinnen stoel der bosewichten
 Die 't recht verkeert in over-moet?

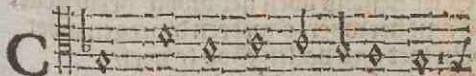
Sy rotten neerstichlijck tesaem
 En soecken plaets en tijt/ bequaem
 Te storten het onschuldich bloet.

12 Maer mine bozcht is God almachtich/
 tich/

Mijn hooch vertrec/ mijn rotse crachtich,
 Die peder geeft na syne daet.

Die sal vergelden hare sond'
 En haer verdelgen inden gront
 Tot loon van haer bedzeven quaet.

Den xcv. Psalm.

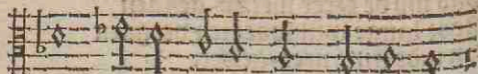
Omt/ laet ons bly zijn in den Heer/

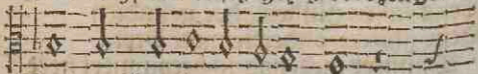
En laet ons vroolijck roem en eer

Den

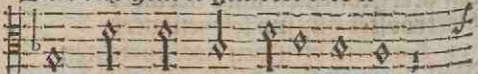
Psalms xcvi.

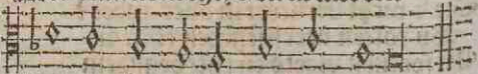
Den rotzsteen onses heyls toebzingen.

Laet ons hem te gemoete t'ree'n

Met danckbaerheyt/en al met een

Hem iupchen/en lof-psalmen singen.

2 Want hy is God/ van meerder macht
 Dan al/ die goden zijn geacht.
 De gantsche werelt is syn engen.
 De dalen vatt hy met syn hant/
 De bergen van het woestelant
 Dooz syn gesicht haer moeten neygen.

3 De diepe see hem toebehoort
 Geschapen dooz syn crachtich woort/
 Daer neffens oock het droog' aerdrijcke.
 Comt herwaerts met een dweegen moet
 En laet ons vallen God te voet/
 Wy zijn syn maech, el algelijcke.

4 Hy is een God die ons behoedt/
 Wy zijn de schapen die hy voedt/
 En die zijn volck genoemet werden.
 Indien ghy heden hooret aen

Pfalm xcvj.

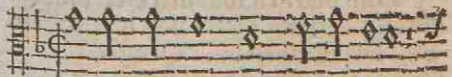
Des Heeren stem en goet vermaen/
Wilt uwe herten niet verherden.

5 Gelyck tot Massa is geschiet
En Meriba/ alwaer ick liet
U vaders voelen mijne plagen.
Sy tergden my met woorden quaet/
En proefden met een boog opsaet
Mijn wercken die sy self aensagen.

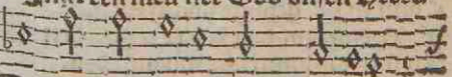
6 Daer ick den tijt van veertich jaer
Veel aerbeyts heb gehat met haer/
Dies heb ick langer niet geswegen :
Maer sprack : dit volck is heel verblint/
Een volck verdoolt en onbesint/
Welck niet en weet van mijne wegen.

7 Dies/als ick dit ten herten nam/
Ick wierd' op hare ondeucht gram/
En heb in mijnen toorn gesworen :
Dat van al dit verkeert geslacht
Niet een en soude zijn gebzacht
Ter ruste mijner uptvercoren.

Den xcvj. Pfalm.

S

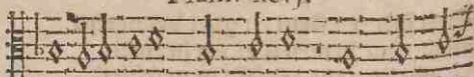
Singt een nieu liet God onsen Heere/

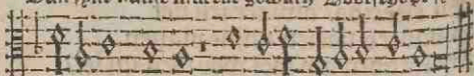
De gantsche werelt geew' hem eere.

Dan

Psalm xcvi.

Van synē name maecht gewach 23ootschapt syn

heyl van dach tot dach Ken alle volckē na en beere.

2 Syn roem laet aende heydens weten/
Syn wonderen wilt niet vergeten.
Want hooch-verheven is de Heer/
En moet gebreeset zijn/veel meer
Dan alle die hier goden heeten.

3 Der volcken goden altesamen
Syn ydelheyt en bloote namen.
Maer God den hemel heeft bereypt/
Voor hem gaet eer en majesteit
Die syne hoochheyt wel-betamen.

4 Cieraet en sterckte men al-omme
Kenshout in synen heplichdomme.
Dat dan een yegelyck geslacht
Om God te geven eer en cracht
In synen tempel vlytich komme.

Paufe.

5 Ghy volcken wilt den Heere loben/
Geest roem den Heere van hier boven.
Den Heere uwen offer brenghet/
Den Heere uwe gaben schencket/
Comt in syn heplige voorhoven.

6 Brenghet tot den Heere u gebeden
In syn upmuntende woonsteden.
Ontfiet u voor syn godlyck oogh/
Burcht

297
 Psalm xcviij.

Buylt u voor hem/ en acht hem hoogh
 Oh alle menschen hier beneden.

7 Wilt aen de heydenen verclaren
 Dat God de Heere der heyscharen
 Heeft s'werelts vaste heerschappp.
 Men alle volkeren sal hy
 Syn recht en macht eens openbaren.

8 Dat sich de hemelen verblijden/
 Het aerdrich juych' aen allen zijden/
 De zee/ soo verre alsse vloeyt/
 Velt/ bos en wat daer inne groeyt
 Moet syne mogentheyt belijden.

9 Laet dit geschien voor Gods gesichte:
 Hy comt dat hy de aerde richte/
 Dat hy de wijde werelt leyd'
 In oordeel en gerechticheyt/
 En met syn waerheyt vozen-lichte.

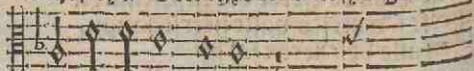
Den xcviij. Psalm.

E En conuck is de Heer/ Dies moet verblyden
 seer Voor hem dat gants aertrijcke/ d' Eplanden
 diesgeijcke. Der wolcken duysterheyt Bedeckt syn
 majestept/

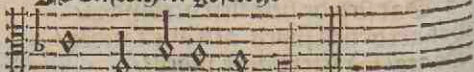
Pfalm xcviij.

majestept/ Den thoon van syn gericht

Is vastelijck gesticht

Dooz syn gerechticheyt.

2 Een vlamme booz hem gaet/
Om/die hem dragen haet/

Als bittere vbanden
Tot asche te verbzanden,

Den donder hy uytgiet/
De blixemen hy schiet/

Hy lichtet hel en claer/
De aerde vol van vaer

Beest als sp het aensiet.

3 De bergen niet bestaen/
Maer als het was vergaen

Dooz'taenschijn Gods almachtich
Des werelts heerscher crachtich.

De hemels doen vermaen
Dat alles is gedaen

Van hem in billichheyt:
De wolcken wijt verspreyt

Syn eere schouwen aen.

Pause.

4 Dat sulcke zijn beschaeint

En sinneloos genaemt
Die beelden dienst bewijfen
En de afgoden prijsen.

Ghy engelen valt neer
Dooz aller Heeren Heer/
Diet/ Zion die syn woort
En daden heeft gehoozt
Verblijt sich in syn eer.

5 O Heer/ u regiment
Den dochteren bekent
Van Juda/ doet met vzeugde
Haer prijsen utwe deugde.

Want ghy van alle-tijt
O God de haochste zijt/
Ontfienlijcker van macht
Als die men goden acht
In al de werelt wijt.

6 Ghy die den Heer bemint
En hertelijck besint/
Wilt doch het quade haten
En willich varen laten.

Want God by 't leven spaert
Die oprecht zijn van aert/
By staet de sulcke by/
En maectt haer sielen byp
Van der godloosen swaert.

7 Het licht eens op sal gaen
Die na Gods vzeese staen.
En blijtschap byp van smerten
Die swyber zijn van herten.

Weest vzolijck in den Heer

Pfalm xcvij.

Ghy kroone/ doet hem eere.
 Syn hoogen roem verbzeyndt/
 En syne heplicheyt
 Vergetet nimmermeer.

Den xcvij. Pfalm.

Singt een nieu liet God onsen Heere/

Want hy groot wonder heeft gewracht.

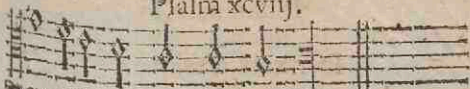
Syn rechter-hant/syn arm vol eere

Heeft hem verlossing' aengebacht.

Hy heeft ons' theyl geopenbaret

Daer door wy alle sijn beziijt/

En syn gerechticheyt verclaret

Men alle heydens wyt en spyt.

2 Hy heeft gedacht aen syn genade/

Men spne goetheyt over-groot.

Daer spne waerheyt staet hy gade

't Wyjs Israëls in haren noot/

Het heyl dat ons de Heere sendet

Heeft men aenschouwet over-al/

Ter plaetsen daer de werelt endet :

Dies supchet hem met bly geschal.

3 Tossingt hem met der harpen snaeren/

Crompetten en basunnen-clanck.

Berondicht spne blijde maren

Met een wel luydende gesanck.

Supcht voor den Heere onsen coning°

En bruyset / o ghy rijcke zee :

Die op de aerde hebt u woning°

Om God te loven maecht u ree.

4 Dat haer de machtige rivieren

Daen hooren met een hant-geclap.

De bergen vol geboomt' en dieren

Dan vzeugde schudden haren top :

Voor God de Heer; want hy comt richte

De werelt in gerechtigheyt :

Der volcken saken sal hy sichten

Met een rechtmatich onderschept.

Psalm xcix.

Den xcix. Psalm.

N Heest onse God Conincklyck
 gebot. Regelyck gestacht
 Schycke voor syn macht. Op den Cher-
 rub schoon Set hy synen thoon. Die op
 aerden leven Moeten voor hem beven.

2 Groot is onse Heer
 In geweld en eer.
 Sion is de rots
 Daer den name Gods
 Ober volck en lant
 Clinckt aen elcken cant.
 Dat hem alle bzoomen
 Hepligen en schzoomen.

3 Dese vorst vol macht
 Heeft het recht in acht.

De gerechticheyt
 Hebde vast gelept.
 Ghy hebt onbeweecht
 Billicheyt gepleecht/
 En/ om nae te leven/
 Jacob voozgeschreven.
 4 Hest den Heere hooch/
 Snyget vooz syn ooch/
 Elck hem neder-stel
 Vooz syn voet-schabel.
 Preeft syn heplicheyt.
 Mos' en A'ron bep'd
 In voozleden jaren
 Synne priesters waren.

Pause.

5 Die/ en Samuel
 Zyn vooz Israël
 Tot den Heer getree'n
 Bierich in gebee'n.
 Als sy hare stem
 Hieven op tot hem/
 Sonder lang' te wachten
 Merkte hy haer clachten.
 6 Tot een wolck-pilaer
 Sprack de Heer tot haer.
 Syn getuygenis
 Boven al gewis
 Hebben sy verstaen
 En genomen aen/
 Om haer voet te setten

D

In

Pfalm C.

In syn repne wotten.

7 Ghy/ o God en Heer/

Hebbet haer begeer

Vaderlijck verhoort.

Als sy u verstoot

Hadden doot de sond'

Ghy vergaest terstont.

Snel nochtans int werken

Als sy van u weken.

8 Onsen Heere prijst/

Eere hem bewijst.

Haestet u / te gaen

Om te bidden aen/

Doot de hooge rots

Onses grooten Gods/

Centwich vast en beplich:

Mant de Heer is heplich.

Den C. Pfalm.

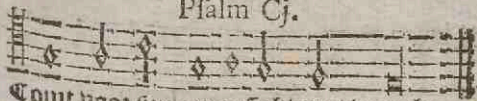
Ghy volkeren des aerdrer al

Juycht onsen Gode met geschal /

En dient hem hertelijck verheucht /

Comt

Psalm Cj.

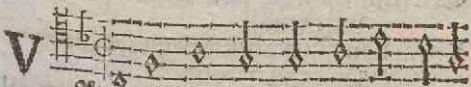
Comt voorz syn aengesicht met vzeucht.

2 Bedenckt dat hy de Heere sy/
Die ons gemaect heeft/ en niet wy/
Het volck tot synen roem bereyde/
De schapen van syn groene weyde'.

3 Wilt tot syn poozten inne-gaen/
Hest daer u lof-gesangen aen;
In syn voozhaben wel-gebout
Drijt syne daden menichvout.

4 Want God is in genade rijck/
Syn goedicheyt duert eeuwichlijck:
De waerheyt van syn godlijck woort
Blijft onberandert voort en voort.

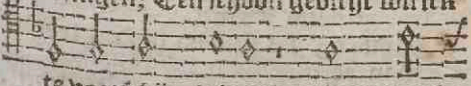
Den Cj. Psalm.

An goetheyt en van oordeel wil

ick singen; Een schoon gedicht wil ick

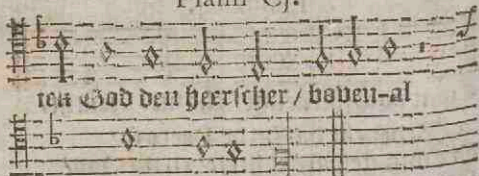

te voozschijn bzingen / Waer meed'

A ij

ick

Pfalm Cj.

ren God den heerscher / boven-al

Goot-maken sal.

2 Doorzichtich en onstrafbaer wil ick le-
ven/

Tot dat ghy comt het rijk my in te geven.
Ic sal mijn hups doe deugdelijc vermae /
En voren-gaen.

3 Geen boosheyt wil ick vooz my comen
laten.

Die van u wijckt / o Heere / wil ick haten.
Geen snoode saec vooz mij ic oogē sweeft /
Noch my aenleest.

4 'tVerkeerde hert / dwelck upterlijck
doet blijcken

Een schijn van recht / moet verre van my
wijcken.

My sal van my die hem ten quade wendt
Niet zijn gekent.

5 Die achter rug' haer even-naesten
schenden

Die sal ic doen in schand' haer lebē enden.
Het ooge dat nae hooge dingen siet
En lijd' ick niet.

6 Mijn oog' sal sien na luden trouw'
van seden

Om neffens my de rechtbanē te beleden.
Die

Pfalm Cij.

Die op den pat van vroomheyt wandelt
recht

Sal zijn mijn knecht.

7 Wie omgaet met bedriegelijcke lagen
En wil ich in mijn woonstee niet vdragē.
Dooz mijn gesicht geē leugenachtich man
Bestaen en can.

8 Des morgens wil ick drijven uyt den
lande
Met puer de quaetdoenders allerhande.
Dat Godes stat van goddeloos besach
steyn werden mach.

Den Cij. Psalm.

W

Alt mijn bede/Heer/verhooren/

Latet comen tot u ooren Mijn geroep

wanneer ick sp/Bergt u aensicht niet

vooz mi. In den dage der ellenden
Mij Wilt

Pfalm Cij.

Wilt u w' oore tot my wenden/

Als ick u aenbid' ootmoedich

Hoorec ende helpt my spoedich.

2 Want de dagen van mijn leven
Zijn verwaept/verdwenen/ even
Als een nebel/als een roock,

Mijn gebeent' ontbrandet oock

Als een heert-see. angst en smerte
Doet als hoop vergaen mijn herte.

Soo dat ick schier heb vergeten
Mijn nootwendich broot te eeten.

3 Dooz mijn suchten/ dooz mijn beven
Blees en beenen t'amen-cleven.

Dooz mijn jammerlyck geclacht
'tWelck gedue t den heelen dach.

Als den roerdomp der woestijnen
Werd' ick dooz dit eensaem quijnen.

Als een steen-upt inden woude
Ick my afgesondert houde.

4 Ick verlijt den nacht in waken/
Als een mussche op de daken

Treurich werhet hier en daer
Wissende haer wederpaer.

Mijne

Mijne vanden my schenden/
 Haer gespot sy nimmer enden.
 Die my trachten te ont-eeren
 Sy my vloechen ende sweeren.

1. Pause.

5 Dies ick inden stof geseten
 Affsche vooz mijn broot moet eeten.
 En met tranen uptgestort
 Mijnen dranck vermenget wort:
 Heer/ om ulwen grooten toren/
 Die my haddet hier te voren
 In een hoogen staet verheven/
 En nu hebt te grond' gedreven.

6 Mijne dagen zijn ge-endet
 Als een schadu die sich wendet/
 Ick verdoore als het gras/
 Als een afgemaeyt gewas.
 Welck niet weder can beclijven.

Maer ghy Heer moet eenwigh blijven.
 Ghy sult leven in gedachte
 Van geslachte tot geslachte.

7 Ghy sult/ nae soo vele kermen/
 Met een vaderlijck ontfermen
 Sion wesen goedertier.
 Rijset op/ den tijt is hier.

Huyden is den dach verschenen
 Om te letten op haer weenen/
 Ja de upz by u beslooten
 Is hoorster nu verbloten.

8 Geerne souden ulwe knechten
 Hare steenen op sien rechten.

Pfalm Cij.

't Is haer hoogste droefenis
Datse soo verballen is.

Hepdens u dan sullen eeren/
Alle coningen en heeren
Sullen uwen naem in weerde
Houden op de gauwse eerde.

9 Als de Heer die wy betrouwen
Zions mueren sal op bouwen/
Als hy ons laet sien het licht
Van syn minlijck aengesicht/

Als de Heer heeft acht-geflagen
Op haer treuren ende clagen
Die van hulpe zyn ontblotet/
En haer bede niet verflotet.

ij. Pause.

10 Dat sal werden opgeschreven
Dooz die na-maels sullen leven/
Dat het werde overdacht
En op kindes kint gebracht.

't Volck dat noch niet is gebozen
Sal met vzeugde laten hoozen
Over-al den roem en eere
Van des werelts eeuwich Heere.

11 Als hy ons heeft aengeschouwet
Mt den hemel schoon-gebouwet.
Als hy van syn woning' hoog
Na beneden slaet syn oorh/
Om het suchten te ontfangen
Der ellendige gebangen/
En by 't leven te bewaren

Psalm Cij.

Die ter doot ge-eygent waren.

12 Op dat yder onsen Heere
Doe in Sion ydich en eere/
Darmen hem met iuyder stem
Love te Jerusalem.

Als de volckeren tesame-
Comen in des Heeren name /
Als haer aile coninckrijcken
Hem te dienen verghelicken.

iiij. Pauſe

13 Op den wech / door berch en dalen /
Daer ick balling' moſt gaen dwalen
Heeft hy my ter neer geſtozt
En mijn leven afgerozt.

Laet my (heyd' ick) niet berſlagen
Zijn int midden mijner dagen :
Want / of alles ſchoon ſich wendet /
Dwe jaer-tijt nimmer endet.

14 Ghy hebt voozmaels d'aerd' ge-
grondet /
En de hemelen gerondet.

Alle moeten sy vergaen /
Maer ghy / Heere / ſult beſtaen.

Alle moeten sy ver-ouden
Sonder haren ſtant te houden /
Als een kleet van een gereeten
Of allens kens afgeſleten.

15 Als een lang-gebeficht laken
Su'dy haer te wete maken,
Want, in haer en alle ding

Pfalm Cij.

Comen moet verandering.

Maer ghy/Heer/ zijt onverganclyck/

En u wesen is onwancklyck.

Uwe dagen ende jaren

Onophoudelijck voortvaren.

16 De na-comers der oprechten.

Uwe wel-beminde knechten

Sullen wonen veplichlyck

In u heplich coninckryck.

Sp die sullen zyn geboren

Van u liebe uptberoden

Suldy dooz u macht verhoogen

En doen staen vooz uwe oogen.

Den Cij. Psalm.

Mijn ziele/ wilt den Heere vroolijck
 prijzen. Wat in my is moet danckbaer-
 heyt bewijzen Men synen naem/ met een
 aendachtich liet. Loost/ o mijn ziel/ den
 Heere

The musical notation consists of five staves. The first staff begins with a large 'M' and contains the first line of text. The second staff contains the second line of text. The third staff contains the third line of text. The fourth staff contains the fourth line of text. The fifth staff contains the fifth line of text. The notation is in a simple, early modern style with square notes and stems.

Heere vol genaden/ en roemet hoogh
 sin heerijcke weldaden. In eeuwichheit
 wilt die vergeten niet.

2 Prijft hem/ die dooz sin goetheyt heeft
 vergeven

De sonden al die van u zijn bedreven /
 En u ontlast van cranchheit ende noot.
 Die van't verderf gereddet heest u levē
 Als het gevaer des doodes u deed' weven/
 En croonet u met miltheyt obergroot.

3 Die uwē mont Isadiget met vreugde/
 Die op het nieu doet bloeyen uwē seugde
 Gelijck den arent jonck wert andermael.
 Hy is de Heer/ hy die rechtbeerdich rich-
 tet

Dengenē die booz dē Isdrucker swichtet /
 En maecht dat elc na werckē loon behael.

4 Men Rosen / op dat niemant soude
 dwalen/

Heest hem gelieft sin wegen te verhalen/
 Men Israël sin wonderdaden al.

Hy is een Heer barmhertich ende goe-
 dich/

Pfalm. Cij.

Die haest vergeeft / en is tot toorn lanck-
moedich

Groot vā genaed' het welck hy blijvê sal.
5 Maer als wy hem vergrammen on-
gestadich

Soo straf't hy ons / doch niet te ongena-
dich /

Sijn toornicheyt en duert niet alle tijt.

Hy handelt niet na al ons overtreden /
Noch na verdienst der wederspannichede
Van ons begaen / maer / scheldtse geerne
quijt.

6 Soo hoog' als gaet den hemel boven
d'aerde

Is sine gunst en goetheyt hooch van
waerde

Door allen die in sine wegen gaen.

Soo verre 'toost van't westen is ge-
screyden

Heeft God van ons ons ongerechtighejde
Wt liefde en mee-dogentheyt gedaen.

Paufe.

7 Gelyck hem plach een vader te er-
barmen

Syns lieben kints / soo wil hem God ont-
farmen

Dergener die hem geven plicht en eer.

Hy weet seer wel waer wyt wy zijn ge-
screyden /

En / als men ons na waerde wil begroten /
Dat

Psalm Ciiij.

Dat wy zijn stof en anders niet veel meer.
 8 Gelyck het gras soo zijn des mensche
 dagen/
 Hy bloepet met vermakelijck behagen
 Gelyck een bloem ontloken op het velt:
 Maer / als de wint daer eenmael over-
 drijvet
 Op hare stee sy langer niet en blijft/
 Ja men en siet niet waerte was gestelt.
 9 Maer Gods genae van eeuwichheit sal
 wesen
 Tot eeuwichheit / voor alle die hem vreesē.
 Op kindes kint rust syn gerechticheit.
 Men allen die niet van syn bondt en wijc-
 ken/
 Maer syn bevel betrachtende / doen blif-
 ken
 Dat sy om hem te dienen zijn berept.
 10 De Heere in de hemel heeft gebouwt
 Syn thron / waer van hy alle dinck aen-
 schouwt /
 Syn coninckrijk regeret over-al.
 Dies looft den Heer / ghy engelen / ghy
 helden/
 Die syne stem soo veel by u laet gelden
 Dat ghy verricht alleen syn wel-geval.
 11 Looft God den Heer ghy hemelsche
 heerscharen/
 En maect hem groot ghy vaerdige die-
 naren
 Die wackerlijck doet wat hy u gebiedt.
 Dat

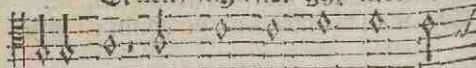
Pfalim Ciiij.

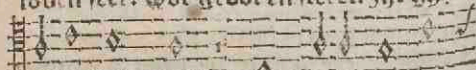
Dat Godes werck hem tsaem gebenedijde/

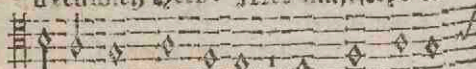
In elke plaets van syne heerschappij.
 Hoest God/ mijn ziel/ end' en vergeet hem niet.

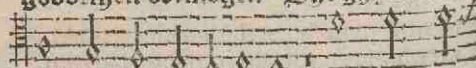
Den Ciiij. Psalm.

VV
 E i aen / mijn siel / ghy moet God.

 lobben seer! hoe groot en sterck zijt ghy/

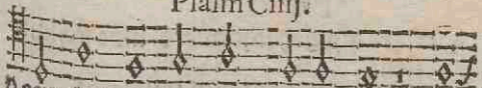

 a eeuwich Heer! Met majestept en

 goddelijck vermogen Dijt ghy bedeckt

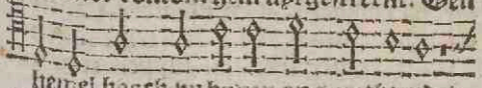

 en cierlijck aengetogen De Heer met

 glants en stralen is bedeckt Als waer-
 cen

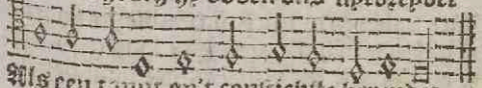
Psalm Ciiij.

een cleet rontom hem uytgestreckt. Den

hemel hoch hy boven ons uytbreydet

Als een tapyt op't conlichste bereydet.

2 Hy die int vocht spa opper-salē vloert/
 Die op de dzyft der wolcken wert geboert
 Du hier/nu daer/als op een lichten wagē/
 Dien wint en buy op hare vleugels dra-
 gen.

Syn engelen maect hy tot geesten snel
 Die onvertsaecht uytrichten syn bevel.
 Tot vlammen viers syn wackere tra-
 wanten

En/tot den dienst wil-beerdige gesanten.

3 Hy heeft de aerd' gehangē in het rond'
 En crachtichlyck gesett op haren grout.
 Soo dat'ie niet kan wankelē noch glydē/
 Maer blyvet vast / en wijckt tot geenem
 tijden.

Te voren was het aerdrijck grof en
 breet

Ommondē met den afgront als een cleet/
 De waters diep daer ober-heenen dzyben
 Veel hooger als de bergen opgeheven.

Maer

Psalm Ciiij.

4 Maer als gehoozt wierd' uwe stemme
straf/

Sy piden haer/ en bloden t'samen af.

Het sel rumoer van uwe donder-flagen

Con lichtelyck haer na de leechte jagen.

't Geberchte met syn toppen rees ont
hooch/

Der dalen gront sich na de diepte booch/

En elk van haer heeft syne loop gesnellet

Ter plaetsen die ghy self haer hadt bestel-
let.

j. Pause.

5 Den pael der zee hebt ghy geset soo
vast

Dat boven hem het water niet en wast.

Oec niet soo hooch can byngē syne golvē

Dat onder haer het aerdrigck lig' bedolvē.

Ghy sendet neer de water-beeckē repn/

En drijft om hooch soo menich elacr fon-
teyn/

Ghy doetse dooz de steyle bergen blieten

En met gerup'ch dooz diepe dalē schietē.

6 Die laven al 't gedierte op het velt

Soo dickwils het vā dorste wert gequelt.

Wout-esels in dees water-rjke bronne

Haer schozre keel al-mec squaken conne.

De vogeltjēs des hemels/ daer entrent

Op haer gemack te woonen zjn gelven't.

Die int geboomt op alle tacken springen

En onder 't loof genoe helijcken singen.

7 De bergen hy uyt syne salen dzenckt/
 Die hy na wench de frissche regē schenct.
 Nu dat de vucht van uwe wonderdaden
 In overbloet de aerde comt versaden.
 Hy brenghet het gras en voeder vooz den
 dach/

Dat sich het vee daer aen geneeren mach.
 Het groene crupt moet oock de aerde geue
 En t'voedsaem graen waer van wy alle
 leven.

8 Den wijn die t'hert des menschen ma-
 ket bly/

En t'vroot/ om hem te stercken gebet hy.
 Met oly hy haer mildelyck beschyncket

Die maket dat haer aengesichte blincket.
 De bomen dooz den coelen dou opgaen/

De reders hooch die op den Liban staen/
 Dooz Godes hant so heerlyc opgeschotē/

Van hem geplant/van hem alle begoten.
 9 Daer sietmen doen de vogelkens haer
 best

Om aerdichlyck te maken elck haer nest.
 Hooch op den top der dennē sich vergaren

Ter somer-tijt de lichte opedaren
 Den sreen-bock tot de cloven van't ge-
 bercht

Neemt syn vertreck wanneer hy wert ge-
 tercht.

In rotsen daer de sonne niet can schijnen
 Onthouden haer de vluchtige conijnen.

10 Hy heeft om hoogh gestelt de man
clær

Te deelen af de tijden van het jaer/
Der sonnen loop heeft hy soo afgemeten
Dat sy de upz haers ondergancks can
weten.

Den about byzyn dooz u wert aenge
bacht/

Wanneer den dach moet ruymen booz de
nacht.

Het schouwe wilt uyt onbekende hoeken
Geest hem te veld' syn onderhout te soe
ken.

11 Dan comt een schaer van jonge leeu
wen aen

Die op de sacht met raffe treden gaen.
Van hunger sy dooz 't wjyde wout gaen
bzullen

Tot God/die haer met nootdrust can ver
vullen.

So haest als ons den dageract genaect
't Gedier te flux hem uyt den wege maect.
Het kiest den pat van syne helen weder
En lept hem daer gerustelijcken neder.

12 Dan gaet de mensch bedryghet van
gebaer

Dat hy niet blijft syn arbeyt neme waer/
En 'tackerwere sochvuldelghe slae gade
Van 'smozgens vzoech tot op den about
spade.

Psalm Ciiij.

O Heer/hoe groot/o Heer/hoe wonder-
baer

Zijn onder ons u wercken allegaer!

In wijsheyt groot hebt ghyse/ Heer/ ge-
maket.

De gantsche aerd' u rijke goetheyt sma-
ket.

13 De see/die breeet en wijt vā oeberg is/
Geeft volle rupint' aen all' rhande viss'

Dies sonder tal bey groot' en cleyne dierē.
Int blaeuwe velt van hare baren swierē.

Daer menich schip geladen overseylt
De diepte die noyt yemant heeft gepeylt/

Die van u hant gevallen is ten deele
Den wallevis/dat hy daer ligg' en speele.

ij. Pause.

14 Al het gediert' verlanget/Heer/na dy/
En siet om hoersch/oeerwachtende/ dat ghy

hem syne spys' geeft in gesette tijden.
Als het gebreck en honger comt te lyden.

Wanneer ghy hen het noodich voetsel
geeft/

Dy nement aen/ een pder daer van leeft.
Als ghy voor haer u volle hant ontladet

Dy werden met u goederen versadet.
15 Maer als ghy hebt u aensicht afge-
wendt

Dy zijn verbaest gevoelende haer end.
Ghy nemet wech den adem/dat sy ster ven

En/tot den stof weerkeerende/verder ven.

Indien

Pfalm Ciiij.

Indiē ghy sendt van boven uwē Geest
Op comen weer gelijckse zijn geweest.
Ghy maket dat de onbewoonde aerde
Dien leuen en gestaltenis arnde erde.

16 Dat nu voortaan des Heeren heer-
lijcheit

Lof/danck/en roem speeuwichlijc geseyt.
De Heere wil met herten-lust aenmercken
d'Wtneementheyt van alle syne wercken.

De Heere/die/wāner hy slechts de aerde
Menschouwet/sy wert angstelijc verbaert.
Die als hy raect de alderhoorhste bergen
Maect dat in roock haer cruppen sy ver-
bergen.

17 Der Goden God wil ick mijn leuen-
lanck

Met bzoelijcheit bewijfen dienst en danck.
Soo lang' in my sich roeren sal het leuen
Mer met ge'anc de Heer van my Gheue.
Mijns herten wensich is/ dat hem wel-
geval

Dereden die ick van hem spreken sal.
Soo het geschiet/ soo siel ick druck bespde
En wil my steeds in n ijnen God Gblidē.

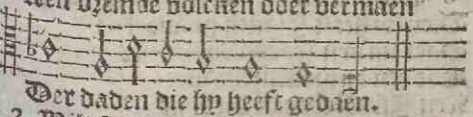
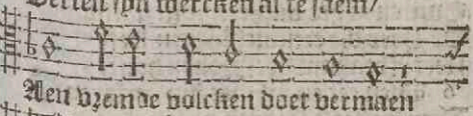
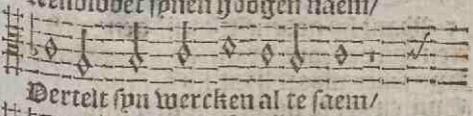
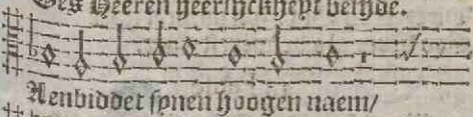
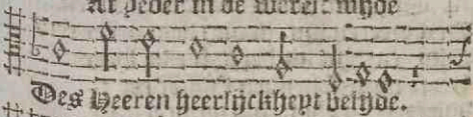
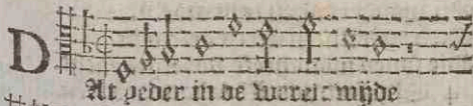
18 Het sondich volck wozt van de aerde
verdaen/

Der boosen hoop sal sekerlijck vergaen.
Wel-aen mijn ziel / wilt prijsen God den
Heere/

Gla wie ghy zijt/ geeft onsen God de eere.

Psalm Cv.

Den Cv. Psalm.

2 Wilt synen roem met psalmen singen.

Spreect van syn wonderbare dingen/

Laet oer al zijn uytgebreydt

Den naem van syne heyligheyt.

Ghy die God soeket/waer ghy zijt/
 D herte sy in hem verblijt.

3 Vraecht na den Heer en syn vermogē/
 Soeckt

Pfalm Cv.

Soecht het gesicht van syne oogen.
 Bevljchticht u/ om al syn doen
 En wonderdaden te bebroe'n.
 En de gerichtten steeds betracht
 Die synen mont heeft voortgebracht.

4 Ghy saet van Abraham geboren
 Des Heeren knecht van hem vercoren/
 Ghy Jacobs kinders/ die de Heer
 Heeft uptgescheyden t' syner eer :
 De Heer is God/ syn oordeel gaet
 Soo verre als de werelt staet.

j. Pauze

5 Want hy gedenckt altyt genadich
 Men syn verbont 'twelck blijft gestadich.
 Syn seker woort hout hy in acht/
 Twelck in het duyfentste geslacht
 De Heer die eenwighlycken leeft
 Met Abraham versproken heeft.

6 Dien eet en sal niet syn verloren
 Dien hy heeft Isaack ge'woren :
 Daer na aen Jacob vast-geset
 Tot een onbrekelycke wet/
 Men Israël tot een verbont
 Onwanchelbaer en vast gegront.

7 Ick sal u/ sprack de Heer der Heeren/
 Het lant van Canaän bereeren.
 Dat goede deel beschickt u God
 Als tot een erfen eygen lot.
 Al waren sy noch seer gering
 En eick van haer een vrendeling.

8 Veel volcken hebben sy doozwandert/
 Van ryck tot rijk haer plaets verandert.
 Maer God en wou gedogen niet
 Dat yemant haer bracht in veroziet.
 Als haer een coninck had mis daen
 Gods straf en mocht hy niet ontgaen.
 ij. Paule.

9 Van mijn gesalfden aen te tasten
 Of mijn propheten t'overlasten
 Wacht u/spzack God/die tooznich sant
 Een scherpen hunger in het lant.
 Hy brack den staf des broots ontween/
 Maer sont syn dienaer voor haer heen.

10 Te weten Ioseph; die behendich
 Vertocht wiert als een slaef ellendich.
 Syn voet lach in den stock gedzucht/
 Syn lijf in pfer's neer-gebucht/
 Tot dat de vreugden-rijt was daer/
 En Gods beloften wierden waer.

11 Gods woort aen hem geopenbaret
 Heeft hem doozloutert en geclaret.
 De coninck doet hem self ontslaen/
 En laet hem upt de banden gaen.
 Der volcken heer seker spzeecht hem by
 Dat hy niet meer gevangen sy.

12 Hy geeft hem in syn hups voogdye/
 En van syn goet de heerschappye.
 Dat hy de vorsten hooch-geacht
 Te binden soude hebben macht.
 En dat hy geven sou verstant
 Den outsten van Egypten-lant.

Pfalm Cv.

iiij. Pauſe.

13 Dit heeft oock Iſraël bewogen
Dat hy daer henen is getogen.
Als vrendelinc hy wonen quam
Int lant van den verblaecten Cham.
Daer hy wert ſtercker in getal
Van ſyne weder-ſakers al.

14 De Heere/die haer had vermeeret/
Heeft de gedachten om-gekeeret
Der ingeboozne/dat haer hert
Met haet op hen ontſteken wert.
Sy floegen eenen valschen raet
Dat sy Gods dienaers deden quaet.

15 Hy heeft ſyn ſtemme laten hooren
Men Aaron ſyn uytvercoren/
En Moſe/ die door Godes cracht
Veel teechens hebben uyt-gewracht.
Veel wonderen int lant van Cham/
Welck wepnich die ter herten nam.

16 Hy heeft haer duſternis geſonden
Dat sy den dach niet ſien en konden.
De plagen namen geen uytſtel/
Maer deden willich ſyn bevel.
Haer water wiert tot bloede root/
En al haer viſſchen bleven doot.

iiij. Pauſe.

17 De bozſchē door malcand're drongē/
Die in de hupſen haer beſprongen.
Ja copen in des conincs ſael.
God ſprak een woort/en t'eenemael

Nam

Pfalm Cv.

Nam 'tongediert de overhant.
Van lupsen crielde 'theele lant.

18 Den hagel viel in stee van regen :
Met blixem wiert het lant geslegen.
Den wijnstock velde hy ter neer/
Den vijgboom/ en veel bomen meer.
Hy sprack/ en strax dooz pders ooch
De spzinckhaen en de kever vlooch.

19 Die hebben 'tgroene krypt verbeteret/
De rijpe vzychten afgegeten.
Daer nae heeft God ter doot gebzacht
Van haer geboorte d'eerste cracht.
En heeft syn volck daer upt doen gaen
Met gout en silber swaer gelaen.

20 Niet een van haer dooz onvermogen
En heeft gewanckelt/ waerse togen.
Egypten was oock self verblift
Dat syse eenmael wierden guht.
Want na veel plagen haren geest
Dooz dit geselschap was bebzest.

v. Pause.

21 Met eene wolck syn volck hy deckte/
Een vier/ soo lang' de nacht sich streckte/
Heeft God doen blammen met gewelt/
Verlichtende het wijde velt.
Hy baden/ en de Heere gaf
Dat quakels daelden tot haer af.

22 Hy heeft haer hemels bzoot beschick-
ket/
Met water upt de rots verquicket/
Welck

Pfalm Cvj.

Welck inde doore wildernis
 Als een rivier gevloten is.
 Want hy syn woort ter herten nam
 Beloofte aen syn knecht Abrahams.

23 Dies voerde hy syn volck met vreugden /

Syn uytvercoome haer verheugden.
 Den welcken ingegeven is
 Tot een gewisse erffenis
 Der heyd'nen lant wijt uytgebreyt /
 En veler volcken arrebept.

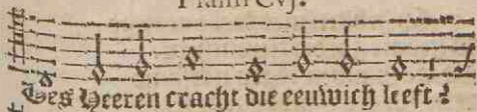
24 Op datse in oprechtter trouwen
 Syn rechten wel bewaren souwen /
 En altyt deden na de leer
 Haer voorgescreven van den Heer ;
 Wiens naem moet wesen lof gesept
 Van nu tot inder eeuwichheyt.

Den Cvj. Psalm.

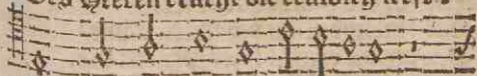
L Oost God/want hy is deugden-rijc /

 En syne guast duert eeuwichlijck.

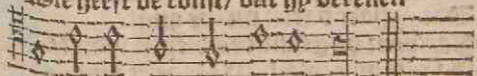
 Wie is hy die recht can uytspzeken Des

Ges Heeren cracht die eeuwigh leeft?

Wie heeft de const/ dat hy bereken'

De eer die God verdienet heeft?

2 Wel hē die sich tot vroomheyt spoedt/
Die alletijt wat recht is doet!

Denckt/ Heer/ aen my/ na u genade

Die ghy u volck hebt toegeseyt:

D hepi beware my voor schade.

Besoek't my met u goedicheyt.

3 Op dat ick mach de welvaert sien

Die d'uytbercoozne sal geschien;

En/ dat my hertelyck verheuge

De vreucht die by u knechten is.

Dat ick my salich roemen meuge

Met u vercregen erffenis.

j. Pause.

4 Ah! onse vaders/en soek wy

Mishandelt hebben tegen dy/

En gants verkeeret onse wegen.

Wy zijn geraecht in sand' en schand'

Ons' vaders merckten niet ter wegen

D wond'ren in Egypten lant.

Pfaln Cvj.

5 Sp hebben niet wel overlept
D grootc goedertierentheyt.
Maer spanden tegen u tefame
Men' toener bande roode see.

Noch hielpse God om spnen name/
Dat hy syn cracht haer speuren dee.

6 Hy heeft gestraft de zee seer wijt
Dat sy haer baren werde quijt.
Gae dooz de gront des diepen waters
Zacht hyse/ als dooz't woeste lant.
Hy hielpse van haer wreede hater
En van haer weerpartijders hant.

7 Den vyant/ die wou loopen nae/
Heeft hy int meyz versopen drae.
De zee ginck over hare hoofden/
Niet een van allen quam daer of.
Daerom sy aen Gods woort geloofden:
En songen vrolijck spnen lof.

ij. Pause.

8 De wercken die God had gewracht
Verdweenen haest upt haer gedacht.
Na spnen raet sy niet en toefden/
Maer zijn in blinde lust versot
In de woestijn/ daer sy beproefden
Moetwillich haren Heer en God.

9 Hy gaf hen harer herten lust/
Dat haer begeerte wert geblust:
Maer daer dooz zijnse uptgeteeret.
Sy hebben Mosen seer gehaet/
En tegen A'ron haer gekeeret

Pſalm Cvj.

Die droech het heplige gewaet.

10 De aerde opend' haren mont
Die 'twolck van Abiram verflont
Met Dathan. oock is' twier ontſteken
'tWelck de godloofe heeft verteert.

In Horeb ſynſe afgeweken/
En hebben 'tgouden calf ge-eert.
11 Haer roem verandert is geweest
In de gedaente van een beest/

Ja van een ſtier die gras moet eeten.
Op dozſten God haer hepl verſmae'w/
Op wond'ren hebben ſy vergeten
Die in Egypten zijn gedaen.

iiij. Pauſe.

12 Men dacht niet aen de tepckens meer
Die in het lant van Cham wel-eer
Geſien zijn. noch oock aen de wercken
Op 't roode mep? daer nae geſchiet.
Dies God in gramschap hē liet mercken
Dat hyſe bzenen wou tot met.

13 'tEn waer / dat Moſe / Godes helt/
Hem in de ſcheure had geſtelt
Doo? Gods verholgen aengeſichte/
En ſynen toozn had' afgewendt/
Op datſe dooz ſyn ſtreng' gerichtē
Niet namen een ellendich end'.

14 Het lant van haer ioo ſeer begeert
Dat achtten ſy verſmadens weert/
Geloofden niet aen ſyne woorden/
Maer mozden elck in ſyne tent;

Pfalm Cvj:

Maer Godes stem sy niet en hoorde
Wiens wille haer wel was bekend.

15. Dies hief hy tegen haer syn hant/
En swoer/ dat hy int doore lant
Haer altesaem ne'er-bellen woude:
En dat hy haer boos-aerdich saet
Men heydens nvergeven soude
Verstroopet in eenen droeben staet.

iiij. Pause.

16. Men Saäl Desz hincck haer hert/
En zijn aen hem alhoer verwert.
Dat sy der dooden offer aten.
God wiert op hare daden gram/
En heeft de straf inzeken laten
Die vele uyt het leben nam.

17. Maer Phineas greep aen de saeck/
Die heeft geoeffent recht en wzaeck/
Daer met gestillet zijn de plagen.
Dies heeft hem God dat yzome seyt
Dan stam tot stam/ ja t' allen dagen
Gerekent tot gerechticheyt.

18. Sy hebben soek vertorent seer
Men het twistwater God den Heer/
Daer Moses self om moste lijden.
Want sy verbitterden syn geest/
Dat hy hem liet een woort ontglijden
Dat best verswegen waer geeweest.

v. Pause.

19. De volkeren/ soo God geboot/
Enbzachten sy niet totter doot/

Maer

Psalm Cvj.

Maer hielden die vooz hare vrienden ;
 En leerden hare wercken vals/
 Zoo datse haer afgoden dienden/
 Welck was een szych vooz haren hals.
 20 Haer kinders hebben sy verbrant
 Den duppel tot een offerhand'
 tOnschuldich bloet heeft daer gebloten :
 Het bloet van dochter en van soon
 Is van de ouders uptgegoten
 Men Canaans verbloecte goo'n.
 21 Het lant met bloetschult overdeekt
 Is gants ontheplicht en bebleekt.
 Sp hebben dooz haer snoode daden
 Des Heeren hoogen naem ont-eert/
 En/ om haer moetwil te versaden/
 Met den afgoden gehoereert.
 22 Dies wert des Heeren hert ontroert
 Op'toolck dat hy had uptgeboert/
 En creech een grouwel spuer erven.
 Dies hysse tooznich overgaf
 Den heydens/om haer te verderven
 Dooz heerschapphe wzeet en straf.

vj. Pause

23 Haer haters brachtens' onder voet/
 En bogen haren trotsen moet.
 Sp hielpse dickwils upt gebaren.
 Sp tergden hem dooz haren raet/
 En/ dat sy uptgemergelt waren
 Dat quam dooz hare eubel-daet:
 24. Noch sach hy haer benauthept aen/

Pfalm Cvij.

Hy heeft gehoozt en wel verstaen
 De stemme van haer droevich clagen.
 Hy dacht aen syn verbont en eet/
 En liet sich goedichlijck mis hagen
 Haer wel-verdiener herten-leet.

25 Dies gaf hy hen barmhertichept
 Dooz die haer hadden wech-geleyd't.
 Heer/onse God/wilt ons bevrijden/
 En uyt de heydens ons versaem/
 Dat wy u opentlijck belijden
 Ons roemende in uweu naem.

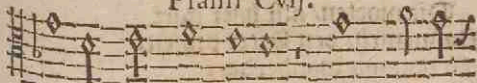
26 God Israëls sy lof gesept
 Van eeuwichhept tot eeuwichhept.
 Lofsangen onsen God betamen.
 En al het volck/ 't sy na of veer/
 Sal vrooijck roepen/ Amen/amen!
 Looft altesamen God den Heer.

Den Cvij. Psalm.

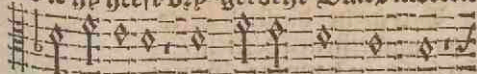
Looft God/want hy in goetheyt
 Milt-dadich is en rijck. Syn minnelijc-
 he saetheyt Gedneret eeuwichlijck.

Die

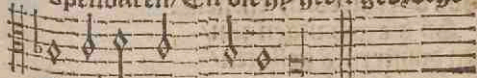
Pſalm Cvij.

Die hy heeft vry-gerocht Sulcx moeten

openbaren/ En die hy heeft gebzocht

Wt vrandtghck beſwaren.

2 Die God we'er heeft vergadert
Van oost- en wester-strant/
Van ſuyd' en noort genadert
Tot haer lief vaderlant :

Die dwaelden moe en mat
Dooz ongebaende wegen/
En vonden vleck noch ſtat
Ter wooninge gelegen.

3 Dooz hunger ſyn haer crachten
Geworden ſlaeu en cranck/
Haer ſielen ſchier verſmachttten
Dooz ſchaerſſicheyt van dranck :

Soo ſy den Heer als dan
In haren noot aenbaden/
Hy heeftſe haest daer van
Gereddet wpt genaden.

4 Den wech alree vergeten
Hy haer intreden dee.
Den pat liet hyſe weten
Tot een bewoonde ſtee.

Psalm Cvij.

Die moeten/ alst haer gaet
Na wensch/ den Heere prijsen.

En van syn wonderdaet
De menschen onderwijsen.

5 Dat hy het dorstich herte
Soo smakelijcken drenckt/
En spijst/ in hongers smerte/
Soo overbloedich schenckt.

Sp die gebangen zyn/
In duysternis gestoten/
Vol doodelijcke pijn
Met ketenen gesloten:

j. Pause.

5 Om dat sy niet betrachtet:
En hadden Gods gebot/
Maer synen raet verachtet
En schandelijck bespot.

Dies buygde haer de Heer
Het herte dooz veel plagen.
Bestrupckelet ter neer
Geen hulper sy en sagen.

7 Soo sy dan God aenbaden:
In haren swaren druck/
Hy heefse haest ontladen
Van al haer ongeluck.

Wt doodes schaduwzeet/
Wt cuplen diep en duyster
Verlost' hy haer/ en smeet
Men stucken bant en cluyster.

8 Laet die den Heere prijsen

Pfalm Cvij.

Alst haer nae wensche gaet/
En elck een onderwijfen
Van syne wonderdaet.

Om dat hy bzeect van een
Self de metalen deuren/
En dat hy weet/ ontween
De grendelen te scheuren.

9 De dwase/ inde wegen
Der sonde afgelepdt/
Die Godes straffe cregen
Om haer moetwillicheyt :

Soo dat dooz cranckheyt groot
Geen spijsse haer en smaecte/
De poozen vande doot
Haer droebe ziel genaecte :

10 Soo sy dan God aenbaden
In haren swaren druck/
Hy hielpse upt genaden
Van al haer ongeluck.

Syn heplsaem woozt hy sond'
Op datse niet en stozven/
En inden conden gront
Der aerde niet verdozven.

11 Laet die den Heere prijsen
Alst haer nae wensche gaet/
En elck een onderwijfen
Van syne wonderdaet.

Dat sy van roem en danck :
Een offer hem toebzingen/
En al haer leven-lanck
Syn groote wercken singen.

Pfalm Cvij.

ij. Pause.

12 Sp die begeerich baren:
Met schepen zee-waert in/
Om op de woefte baren
Te soecken haer gewin/
Aenschouwen inde vloet
Des Heeren groote wercken/
Wat wonderen hy doet
Oochschijnlijck sy daer mercken.

13 De winden/ als hy spreket/
Haer roeren met geweld/
Een swaren storm opsteket
Die locht en zee ontstelt.
Ten Hemel rijst de kiel/
Ten afgront daeltse weder;
Haer moedelose ziel
Lept gants gestlagen neder.

14 Sp danffen en sy swaepen
Gelyck een droncken man:
Het hoost begint te draepen/
Niet een die raden can.

Soo sy den Heer alsdan
In haren noot aenbaden/
Hy heeftse spoedich/ van
Al haren druck ontladen.

15 Hy maecht de winden stille/
De golven hy gebiedt
Dat sy na spnen wille
Haer langer reppen niet.
Sp zyn van herten bly

Om Godes goede gaben/
Die voertſe loſ en vrp
In een behouden haben.

16 Laet die den Heere pzyſen/
Alſt haer nae wensche gaet/
En elck een onderwyſen
Van ſyne wonder daet.

Sy moeten Godes lof
Geensins verborzen houden/
Maer handelen daer of
Self inden raet der ouden.

iiij. Pauſe.

17 Hy is het die de ſtremen
Maecht tot een doze lant/
Daer water plach te comen
Daer ſtozt hy dozſich ſant.

Ja die een betten gront
Plaecht met onvzuchtbaerheden/
Tot ſtraffe bande ſond/
Die de inwooners deden.

18 Hy die aen ſchzale heyden
Geeft waters overbloet/
En dooz verſengde weyden
De beekens blieten doet.

Het volck/ dat moe en mat
Den hunger had doen ſweben/
Die houden daer een ſtat
Om ſekerlijck te leven.

19 De velden ſy beſaepen/
Den wijnſtock planten ſy.

Pfalm Cvij.

Haer ackeren sy maepen/
Den wijn-oogst comt haer by.

God deylt syn segen mee
Men haer/ dat hare kinder
Vermeeren/ en haer vee
In veelheyt niet verminder.

20 Daer nae verdwijnet weder
Dat eyndeloos getal,
Sy raecken haest ter neder
Dooz druck en ongebal.

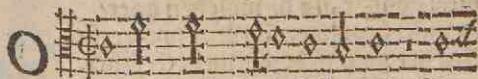
Hy laet verachtenis
Op bozsten neder-dalen/
Daer wech noch steech en is
Doet hyse vluchtich dwalen.

21 Hy is der armer wapen/
Hy is haer hooge bozcht.
Als vooz een cudde schapen
Dooz haer geslacht hy sozcht.

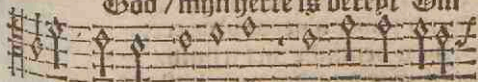
De vrome die dit sien
Met vreucht zijn overgoten/
Maer goddeloose lie'n
Den mont wert toegeslooten.

22 Die wijs is/ hier op achte/
En dit wel gade slae/
Op dat hy recht betrachte
Gods goetheyt en genae.

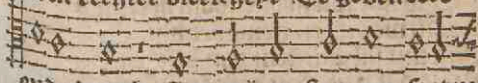
Den Cviiij. Psalm.

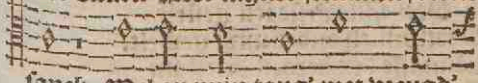
God / mijn herte is bereept Om

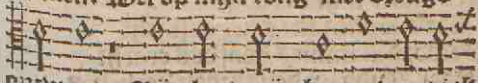
u in rechter viericheyt Te geven eere

ende danck Met mijner stemmen soeten

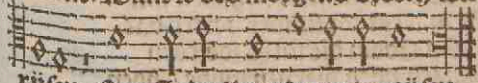
sanck. Wel op myn tong' met vzeugd'

ontwaect / Wijn luyt / mijn herp u veerdich

maecht. Want ic des morgens vzoech wil

rijsen Om Gades wonderen te prÿsen.

2 Ick wil u loben / Heere mijn
 Bp allen menschen / waerse zijn.
 Bp vzemde volcken ober al
 Ick uwen naem hooch roemen sal.

Want

Pfalm Cvijj.

Want uwe goetheyt en genaed'
Weel hooger als de wolcken gaet/
Dwaerheyt haer soo wijt upt-recket
Als het gespan des hemels strecket.

3 Verheft u tot den hemel/Heer/
Bzeyd't over d'aerde uwe eer.
Vij't u beminde met u hant/
Verhoozet ons/doet ons bystant.

God upt sin heylighdom heeft my
Geantwoort/en gemaket bly.
Van my sal Sichem zyn beseten/
En 't dal van Suchot afgemeten.

4 Weel Gilead sie ick gestelt
Goetwillich onder mijn geweld.
Manasse den beroemden stam
Ick onder mijne croone nam.

Van Ephzaim is het geslacht
Geworden mijnes hoofdes cracht
Maer Juda op den thoon verheben
Recht wijzen sal en wetten geben.

5 Men Moab gunn' ick clepne eer.
Ick wil hem doch niet achten meer
Als een veracht verschoven vat
Gemaect tot mijner voeten bat.

Op Edom die nu is soo coen
Wil ick noch werpen mijne schoen.
Ick jupch om u/ ghy Philistijnen/
Want ghy moet werden van de mijnen.

6 Wie sal bestieren mijnen vat
Tot een bemuerde vaste stat?
Wie sal my voeren metter hant

Pfalme Cix.

Tot in der Edomiten lant ?

Sult ghy't niet selve doen / o Heer /

Die ons verstootten hebt soo veer /

En met ons niet en ginckt ten strijde

Gelijck ghy plaecht in ouden tijde ?

7 Heer / sendt ons hulpe inder noot /

En reddet ons upt weder-stoot.

Het heyl dat doch de mensche biedt

Is ydelheyt en anders niet.

In God wy sullen allegaer

Doen daden groot en wonderbaer.

Hy sal verbullen onse beden

En onse vpauden vertreden.

Den Cix. Psalm.

O God / van my soo hoog gepresen

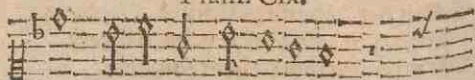
Wilt doch voortaan niet stille wesen.

Want goddelooser menschen monden

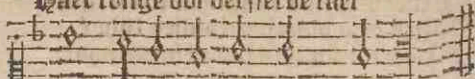
Syn tegen my / eplaes ! ontbonden.

Haer

Pfalm Cix.

Haer tonge vol versierde tael

Dicht tegen my een valsch verhael.

2 Met haet en smaet sy my omgeven/
 Met onrecht sy my weder-streven.
 Ick was haer vriendelijck genegen/
 Maer sy verbittert staen my tegen.
 Doch in mijn hoogste drocsentis
 't Gebet alleen mijn toeblycht is.

3 Doo? 't goet vergelden sy my 't quade/
 Mijn liefde loonen sy met schade.
 Dies over hem / tot straffe / stelle
 Een goddeloosje die hem quelle.
 Laet geduerich houden stant
 Den Satan aen syn rechterhant.

4 Als hy voo? het gerichte comet/
 Hy sy veroordeelt en verdomet.
 Al dat hy biddende begeeret
 Moet hem tot sonde zyn verkeeret.
 Doet syne dagen haest vergaen.
 Een ander laet syn ampt outfaen.

5 Een wedu' moet syn hupsvrou wesen/
 Syn kinder's vaderloose weesen/
 Laet die ver hongert gaen en dwalen
 Om het gebedelt vroot te halen.
 Maecht dat se swerven heel beroopt
 Ant woeste hier en daer verstroopt.

Psalm Cix.

6 **D**at de schult-epfcher hem uptsuppe/
 Syn goet de vrendelinck becruppe.
Dat niemant achte syner clage
 Of medelyden met hem dzage.
Oock ober syne weesen arm
Geen mensch op aerden sich erbarm.

1. Pause.

7 **D**at syn afcomste haest versuachte:
 En sterf int andere geslachte.
Syn naem sy schielijck uytgereten/
Dat nimmermeer en sy vergeten.
Dooz God het quade twelck voozheen:
 Syn sondige voozvaders dee'n.

8 **D**ie misdaet werde niet bedecket
 Waer wee syn moeder was beblecket.
Haer boosheyt/ geene uytgenomen
Moet altijt vooz Gods ooghen comen.
Haers naems gedachte sy versoept/
En vander aerden uytgeroept.

9 **O**m dat hy noopt en had ontfarmen:
 Noch medelyden met de armen.
Maer haer vervolgde die verlaten
In elend' en in commer saten.
In die hy vant in swaren noot
Docht hy te brengen totter doot.

10 **I**nt vloecken heest hy lust genomen/
 Laet hem den bloeck dan ober comen.
Hy en begeerde genen segen/
Dat die hem nergens en bejegen.
 Laet hem met ongeluck en leet
Mis met een rock zyn overcleet.

Pfalm Cix.

11 Als water sich den vloech uyt-giete/
 En dooz syn ingewant af-bliete
 Als olp die het al dooz-dzinget.
 Laet hem daer mede syn omringet
 Als met een cleet/of gordel vast
 Om spne lendenen gepast.

12 Dit is den loon die God sal geven
 Dingenen die my tegen-streben.
 Dit sal de valsche tong' beërben
 Die mijne siel soeckt te verderben.
 Waer ghy/o Heer/doet wel by my/
 Dat uwen naem geprefen sy.

ij. Pauze.

13 O Heere/groot is u genade/
 Verlosset my van allen quade.
 Ick ben ellendich en vol plagen/
 Mijn herte is in my verflagen:
 Gelyck een schadu die verdwynt
 Wanneer de son niet meer en schijnt.

14 Gelyc den spzinchaen mē my drijvet/
 Die nimmer op een plaets en blijvet.
 Mijn knien begeben hare crachten.
 Terwijl by dagen en by nachten
 Ick vaste/ is mijn vleesh vergaen
 En gantsch geen vet en blijfter aen.

15 Noch moeten dagelijcx mijn ooren
 Veel spot en smaetheyt van haer hoozen.
 Wanneer sy sien hoe veel ick lijde/
 Sy schudden 'thooft en werden blijde.
 Maer ghy/o Heere/ staet my by/
 O goedicheyt verlosse my.

16 Op datse claerlijck mogen mercken
 Dat dit is een van uwe wercken.
 En dat sy speuren eens te dege
 Dat uwe hant dit bracht te wege.
 Sy sullen bloecken eben seer/
 Maer ghy sult segenen te meer.

17 Als sy haer tegen my opmaken/
 Geeft datse met beschaemde taken
 Wech-sluppen: dat om dese dingen
 Den knecht in vzeugde mach ontspringen.
 Geeft dat haer oneer ende smaet
 Bedecke als een dicht gewaet.

18 Ick wil den Heere danck bewijzen/
 Doo? vele volcx sal ick hem prijzen.
 Want hy int midden van het lijden
 Den armen staet ter rechter syden.
 Den welcken hy verlossing geeft
 Van die syn siel veroozdeelt heeft.

Den Cx. Pfalm.

D

E Heere heeft gesept tot mijnen

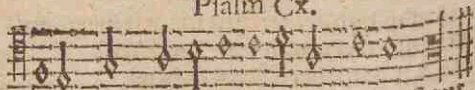

Heere/ Set u gerust tot mijner rechter

hant/ Tot dat ick als een voetschabel ver-
 neere

Psalm Cx.

neere Haest onder u die u doē wederstant.

2 U scepter sterck sal senden God de
Heere

Ut Sion ober den aertbodem bzeet:

En hy sal tot u spzken; nu/ regere
Int midden van al uwe hater's wzeet.

3 Een willich volck u dienen sal met
vzeugde

Ter tijt uws heyz's/ in heplige tier aet.
Oneyndich is den dan van uwe jeugde
Geboren upt den vzoegen dager aet.

4 De Heere heeft eē hoogē eet geswarē/
En die sal hem berouwen nimmermeer;
Ghy spt eē eeuwich Pzester uptvercoren/
Gelijcker wijs Melchizedech wel-eet.

5 De Heer (o God) ter rechterhant ge-
seten

Van uwe macht/ sal coningen ver slaen/
En haer den loon vā harē trots uptmetē/
Wanneer dē brant syns torens aē sal gāē.

6 Hy sal het recht dē heydenē uptspzkehē/
En vullen 't lant met dooden ongereit;
Oock crachtichlyk het hoost in stucken
vzeken

Dat ober een groot rjcke was gestelt.

7 Gae 't sal geschien/ dat upt de water-
beken

Hy op den wech sal lesschen synen dorst;
Die

Dies ſal hy ooc het hooft om hooge ſteken
 Als eē vermaert en overwinnend' Doſt.

Den Cxj. Pſalm.

D En lof en prijs ick over al Van
 Gants her herten roemen ſal Des grooten
 heeſchers van hier boven. Je wil hem in
 der vromē raet Daer ſyn gemeente tſamē

Gaet Tot alle tijden heerlijk loben.

2 Groot zyn des Heeren wercken al/

En vlytich daer op mercken ſal

Do wie daer in heeft wel-beſhagen.

Syn doen iſ louter majeſteyt/

Se eer van ſyn gerechticheyt

Moet blyven vaſt tot allen dagen.

3 God aen ſyn wonderen niet ſlecht

Heeft een gedachtenis gehecht.

Pfalm Cxij.

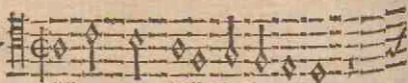
Barmhertich is hy en genadich.
Al die in syne vreesse leefse
Hy rijkelijck het voetsel geeft.
Men syn verbont denckt hy gestadich.
Pauze.

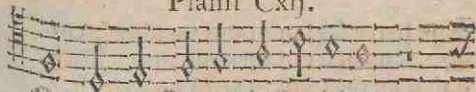
4 Syn volck toont hy syn mogentheyt /
En heeft haer 't erbe toegelept
Van veler heyd'nen rijke landen.
De waerheyt en oock het gericht
'tWelck niet en wanckelt noch en swicht
Zijn wercken van des Heeren handen.

5 De keuren van syn goede wet
In eeuwichheyt staen vast geset/
Gegrondt in waerheyt en in trouwen.
Hy heeft syn volck verlost met cracht
En een verbont in swang' gebzacht
Het welck hem nimmer sal berouwen.

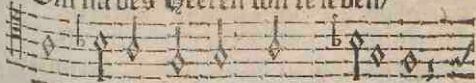
6 Syn name hooch en heplich is.
Des Heeren vreesse sal gewis
'tBegin der rechte wijsheyt wesen.
Soodanich mensch is wijs en vzoet
Die na al Gods geboden doet.
Die wert in eeuwichheyt gepzesen.

Den Cxij. Pfalm.

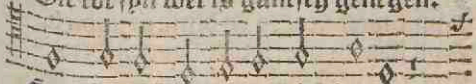
W
El hem die altijd is begeben Om

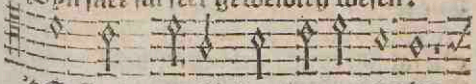
Om na des Heeren wil te leven/

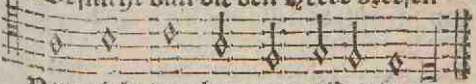
Die tot syn wet is gantsch geneegen.

Syn saet sal seer geweldich wesen:

't Geslacht van die den Heere vreesen

Verterecht van hem een milden seggen.

2 Rijkdom en volheyt aller dingen

Sal God syn huyfgesin aenbringen:

Syn broomheyt eeuwichlyck beclijbet.

En helder licht sal hem verschijnen/

En doen de donckerheyt verdwynen

Soor Godes gunst die by hem blybet.

3 Rechtveerdich is hy en genadich.

Mel dien die leent en is miltdadich/

Dock al syn doen niet reden stueret.

Die sal niet rot den val geraken:

Men sal van hem steeds melding' maken

Soo lange als de werelt dueret.

4 Wanneer daer comen quae' geruch' e/

Pfalm Cxij.

Syn herte sal daer vooz niet duchten/
 Want hy betrouw op God almachtich.
 Dies hy getroost is en bly-moedich.
 Hy sal oock Godes wrake spoedich
 Dien over sijn vervolgers prachtich.
 Hy stroopt/en deplet met ontfarmen
 Syn goeden aen bedruckte armen.
 Syn vroomheyt is en blyft gestadich.
 Syn hoozen hooch wert opgeheben/
 Oock sal hem doen in eere leven
 Die eenwigh blyft de Heer genadich.
 6 De Goddeloose salt aenschouwen
 En sal syn eppen ziel benouwen/
 Ya syne tanden tsamen bijten.
 Hy sal hem in sich selfs verteeren.
 De boose seplet haer begeeren
 Hoe seer het haer oock mochte spjten.

Den Cxij. Psalm.

G

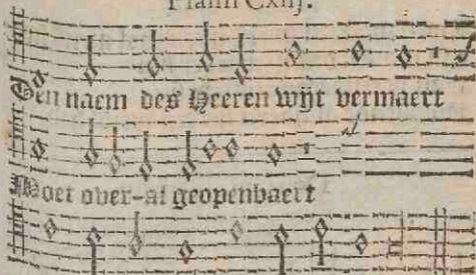
Hy dienaers van den hoochsten

Heer/Looft hem van herten/geest hem

eer/ Den naem des Heeren sy geprepu. Den

En eeuwichlijck verhooget we en.

- 2 Van daer de son des morgens blinckt
Tot daerse 'savonts neder-sinckt
Op Godes naeme lof gegeven/
Die boven aller hepd'nen hoop
En hooger als des hemels loop
In heerlijkheyt is opgeheven.
- 3 Wie is doch onsen God gelijck/
Die in syn eeuwich coninckrijck
Verhoget is in sulcken weerde ;
En syne oogen neder-slaet
Op dat hy sie hoe alles gaet
Bepd' in den hemel en op eerde ?
- 4 Hy heft de cieppen upt den stof/
En upt den dreck tot eer en lof
Brengh hy de arme ; die hy stellet
In eenen vorstelijcken stant/
En met de pzincken van syn lant
Hy haer groot-gunstich vergesellet.
- 5 Hy can de vrou/ die treurich schreyt
Van-wegen haer onbzychbaerheyt/

Pfalm Cxiiiij.

Doen wonen in een huys vol menschen:
 En maken dat sy moeder bly
 Van veel naecomelingen sy/
 Voldoende al haers herten wenschen.

Den Cxiiiij. Pfalm.

D De Israël rooch upt Egyptenlant/
 En Jacobs huys ontging' door Godes
 hant De volcken vreemd-bespraket/
 Is Juda tot syn heylichdom gewij't/
 En Israël upt al de werelt wijt
 Syn heerschappij gemaket.
 2 De zee sach toe en weeck met grooten
 schroom/

Psalm Cxy.

Oock de Jordaen is in haer bollē stroom
Te rugge-waert gedrongen.

't Geberchte danst / als vette rammē doē /
't Geheubelt' als de lammers in het groen
Deed' ongewoone spzongen.

3 Wat was u / zee / dat ghy niet blebet
staen?

En waerom most ghy / machtige Jordaē /
D' hooger-aen begeben?

Ghy bergen spzongt / gelijk den geplen
ram?

Ghy heubelen gelijk een weslich lam
Wiert op en neer gedreven?

4 Weest aerde / beest vooz Godes aenge-
sicht /

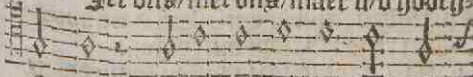
Vooz Jacobs God en vooz syn streng'
gericht

Ontsettet u alleene.

Vooz hem / die keert de rotse in een bloet /
En een fonteyn haer water gieten doet
Self uyt den harden steene.

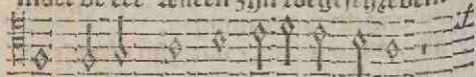
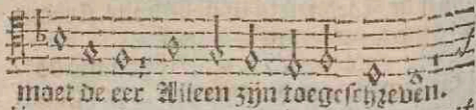
Den Cxy. Psalm.

N

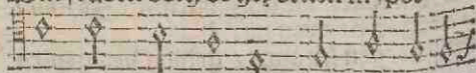
Let ons / niet ons / maer u / o hoch-

ste zeer / Om u genaed' en waerheyt /
Dij moet

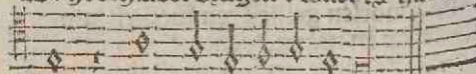
Pfalm Cxv.

Wat souden doch de heydenen in spot

Wt hoochmoet vragen : waer is haren

God ? Waer is hy nu gebleven ?

2 God onse Heer bewoont het hemelrijc/
Wat hem behaecht volbringt hy machte-
lyck

Door al des werelts landen.

d' Afgoden daer het dwase volck op bout
Zijn anders niet dan silver ende gout /

Een werck van menschen handen.

3 Sy hebben monden / maer en spreken
niet /

En oogen / daer doch geen der selver siet
De voozgestelde dingen.

Sy hebben oore / maer gants geē gehooz /

Sy hebben neusen / even-wel daer dooz

Den reuck sy noyt ontfingen.

4 Met hare handen tasten sy niet aen /

Haer voeten connē nergens heenen-gaen /
Maer

Psalm Cxv.

Haer keele kan niet spreken.
 Al diese maect moet werden haers gelijc/
 En die tot haer wil nemen synen wijck
 Sy by haer vergeleken.

Paufe.

5 Ghy/Israël/vertrouwet God alleens
 Hy is u hulp/daer is oock anders geen
 Die uwer sich erbermet.

Huy's Marons/betrouwet God alleen:
 Hy is u schilt/daer is oock anders geen
 Die u in noot beschermet.

6 Ghy die God vzeest / betrouwet hem
 alleen:
 Hy is u schilt/daer is oock anders geen
 Die u soo wel bewaret.

De Heer is ons gedachtich/ en hy doet
 Dat Israël en Marons huy's voozspoet
 En segen weder varet.

7 Degene die hem vzeesen hertelijck
 Verbult de Heer met synen segen ryck
 De cleyne met de grooten.

De Heere wil syn segen lang's soo meer
 Wrtorten/ en verblijden telckens weer
 Den u huy'sgenoten.

8 Ghy zyt het volck dat God uyt liefde
 geeft
 Den segen/ die de aerd' en hemel heeft
 Met syne hant gebouwet.

Den hemel is de stede syner macht/
 De aerde heeft hy 'menschelijck geslachte

Pfalm Cxvj.

Tot wooning' toe-vertrouwet.

9 Sp die de doot van hier heeft wech
gehaelt

En zijn alree int stille graf gedaelt

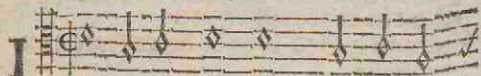
Die connen God niet prijsen :

Maer wy / die leven / sullen met geneucht

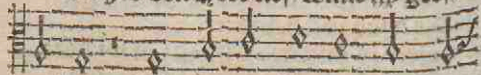
In eenwicheyt den Heere hooz syn deucht

Dancksegginge bewijfen.

Den Cxvj. Pfalm.

Ik heb den Heer lief want hy geeft

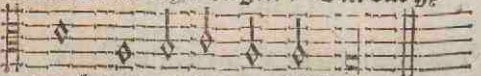
gehooz. Mijn droeve stem en mijn wee-

moedich elagen / Ick wil den Heer aen-

bidden al myn dagen / Om dat hy

nepcht tot my syn gunstich ooz.

2 Den sellen strick des doots had my
om-baen/

Ick

Pfalm Cxvj.

Ick was geraect in bangicheyt der helle/
Der flagentheyt en heriseer quam my
quellen:

Doe riep ic dus den naem des Heerē aens

3 O Heer/verlost mijn ziele vandē doot.
En ic bebont dat hy was seer weldadich/
Rechtveerdich/ en oock niet te min gena
dich:

Die wel bewaert d'eenvoudig' in den
noot.

4 Want/als ick lach van jammer upt
geteert/

Doe hielp my God. dies keert/o ziele/we
der

Tot uwe rust/ en legt u sozge neder/

Delwyl de Heer doet al wat ghy begeert.

5 Ghy hebt mijn ziel bezijt upt dodes
pijn/

Mijn oogen van geween/ mijn voet vooz
glijden/

Dies sal/o Heer/mijn wandel t'allen tijde

Booz u int lant der levendigen zijn.

Pause.

6 Ick heb geloost/dies sprack ick open
baer.

Doch was mijn ziel seer anxteljk ge
plaget.

Dies sepde ick/welt-bluchtich en Otsaget;

Een pder mensch is slechts eē leugenaer.

7 Hoe sal ick de weldaden vanden Heer

Pfalm Cxvij.

Vergelden? den dzinckbeher sal ick vaten
Der salicheyt/ en nimmer onderlaten

Des Heeren naem te geven danck en eer.

8 Wat ick beloofte heb in mijn droefenis

Dat wil ick hem voor al syn vult betalen.

De doot van die opwize de Heer laet dalen

Syn goedicheyt / gants dierbaer voor

hem is.

9 Ick ben u knecht / o Heer / ick ben u
knecht/

Ick ben een soon van uwe dienstmaecht
cleene.

Mijn handen hebt ghy los-gemaecht als
leene:

Dies wil ick u danck-offeren oprecht.

10 Ick wil den Heer aenroepen dach
op dach;

Door mijnen mont wert synen naem ver-
heben.

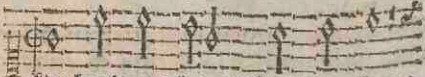
Ick wil den Heer al mijn beloften geven/
Dat het syn vult aensien en hooren mach.

11 Ic wil met hert en tonge roem en eer
Aenbrengen in syn heylige woorthoben.

In Salem sal ick hem blymoedich lobben.

Comt altemael en prijsset God den Heer.

Den Cxvij. Psalm.

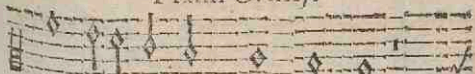
G

Op hepdens/lobet isaem den heer.

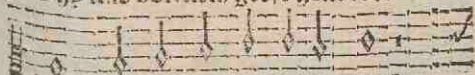
Ch

Pfalm Cxiiij.

359

Ghy alle volcken/geest hem eer.

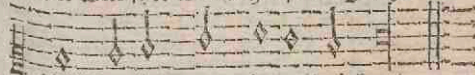
Want syn genaed' en gonste rijck

Is over ons geweldichlijck.

En wat syn woort heeft toegelept

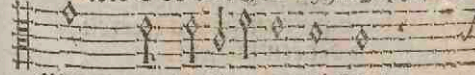

Blijft onbetweecht in eendwichheit.

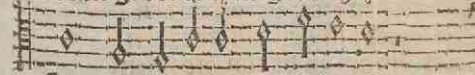
Pfalm Cxviiij.

Met God den Heere zijn gepresen/

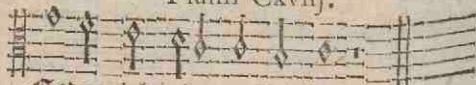
Want groot is syne goedicheyt.

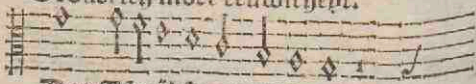
Syn goedertierenheyt sal wesen

Geduerich

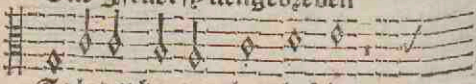
Pfalm Cxviij.

Geduerich inder eeuwichheit.

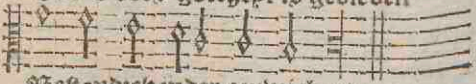
Dat Israël sy aengedzeuen

Te laten hoorzen claer beschept/

Dat Godes goethept is gebleuen

Bestendich inder eeuwichheit.

2 't Hups Nárons met held're monden
Om te beijden sy bereydt
Dat Godes goethept niet om gronden
Geduert tot inder eeuwichheit.

Van die syn hogen name eeren
Moet wesen vzoijck uytgesept
Dat de barmhertichept des Heeren
Gedueret inder eeuwichheit.

3 Als ick niet angst was overladen
Heb ick den Heer geroepen aen ;
Die hoorde my/en uyt genaden
Deed' hy my op de rupwate staen.
De Heere is aen mijner spden/

Psalm Cxvii.

Dies ben ick onvertsaecht en coen.
 Ick vzeese niet die my bestrijden.
 Wat can my doch een mensche doen ?

j. Pause.

4 De Heer wil nimmer my verlaten
 Noch oock die my zijn toegedaen :

Dies ick van alle die my haten
 Een onderganck sal schouwen aen.

't Is beter op den Heer te hopen
 Dan op de menschen die vergaen/

't Is beter tot den Heer te lopen
 Dan op der Princen hulp te staen.

5 Veel heydens hebben my omringet/
 Maer God/ dien ick alleen vertrou/

Maer onder mijne voeten druinget/
 En maectt dat ick se neder-houw'.

Sp hebben my omringt altsame
 Met list en openbaer geweld/

Maer door des Heeren hoogen name
 Heb ick se lichtelick gebest.

6 Sp hadden my omringt als bijen/
 Maer quamen haestelijcken tot schand'

Gelijckerwijs in corten tijen
 Een doornen vier is uptgebzant.

Ohp vpaent had't my hart gestoten
 En totten val bynae gebzacht/

Maer God de Heer heeft het verdzoten/
 Die stont my by door syne cracht.

7 God is mijn heyl/ hy is mijn sterckte/
 Hy is van wien ick psalmen dicht.

Pfalm Cxviij.

By hem in angst ick troost bemerckte/
Hy is mijn eenich toeverlicht.

De vrome in haer tenten singen
En juychen met een bly geschal:
Des Heeren hant doet groote dingen/
Dies men hem roemet over-al.

ij. Paule.

8 De stercke rechterhant des Heeren
De rechterhant van groote macht
Is nu verhooght in voller eeren/
Sy heeft een heerlijck stuck gewracht.

O vyant/ ick en sal niet sterben
Noch plotselijck te gronde gaen/
Maer leven/ en noch menichwerben
Van Godes wercken doen vermaen.

9 God heeft/ 'tis waer/ my gecastijdet
Met veelerhande wederstoot/
Maer heeft my evenwel bevizjet
Tot noch toe vanden weeden doot.

De groote poozten doet my open/
De poozten der gerechticheyt/
Op dat ick bly daer in mach loopen/
Tot mijnes Heeren lof bereypt.

10 Dit zijn de poozten hooch verheben
Die dooz de vromen open-staen.
Sy die tot deugden zijn begeben
Die sullen daer dooz inne gaen.

Daer wert ghy/ heer/ van my beleden/
Om dat ghy/ doe ick was bevreest/
My hoorde/ en in tegenheden
Mijn trouwen heplant zijt geweest.

ij. Paule.

Pſalm Cxviiij.

iiij. Pauſe.

11 Den ſteen/die vande timmerhuyden
 Als wech-gewoꝝpen en veracht/
 Als onvermoedelijck op huyden
 Als hoeckſteen int gebou gebzacht.

Dit is geſchiet dooꝝ het vermogen
 Van onſen grooten God den Heer.
 Dit is geweest vooꝝ onſen oogen
 Een wonderwerck vol roem en eer.

12 Dit is den dach ſchoon uptgeleſen/
 Die ſelf de Heer gemaket heeft/
 Laet ons daer in verheuet weſen/
 Want God ons daer toe ooꝝſaeck geeft.

O Heere/ wilt u heyl ons ſenden/
 En ſegent ons met alle goet.

O Heere/ wilt u aenſicht wenden
 Tot ons/ en geeft ons goeden ſpoet.

13 Op die tot onſwaert comt gereden
 In Godes naem/ ſp welle-comi.

Op wenschen u altsaem den vrede/
 Wi Gods verheven heyllichdom.

De Heer is God/ die ſon bemindert
 Omſchijnet helder ende claer.

Wilt vrolijck den ſlacht-offer binden
 Tot aende hoorens vant altaer.

14 Ghy zyt mijn God/ ick geeſ u eere
 Met een vermakelijck gefanck.

Ghy zyt alleen mijn hoochſte Heere/
 Ick wil u brengen lof en danck.

Laet onſen Heere zyn geprezen/
 Want

Pfalm Cxix.

Want groot is syne goedicheyt.
 Syn goedertierenheyt sal wesen
 Geduerich inder eeuwichheyt.

Den Cxix. Pfalm.

W

El dien die haren wandel onbe-
 smet Bewaren van afschouwelycke
 sonde / Die haren ganch aenstellen na
 Gods wer. Wel dien / die blijlich syn
 tot allen stonde Te houden syn getuy-
 genissen goet / En soecken hem uyt
 hares herten gronde,

Psalm Cxix.

2 Wel sulcke/ die geen ongelijck en doet
Aen yemant/ maer in Godes rechte wege
Geduerichijck laet treden synen voet.

Ghy hebt belast/ dat pder sy genegen
Te houden u bevelen allegaer/
En datmen die beware wel ter degen.

3 Oeh/ dat doch mijnen wech gerichtet
waer

Na uwe wet/ gelijk het my betamet/
Dat ick niet af en weecke hier noch daer!
Dan soude ick zijn nimmermeer bescha-
met/

Als u bevel ick soude mercken aen/
En al mijn doel daer nae sou zijn geramet.

4 Ghy sult van my/o Heere/prijs ontfae
Wt een reyn hert/ als ick ben onderwesen
Van u gebot dat eeuwich sal bestaen.

Wat ghy beveelt wil ick niet rechter
vreesen

Wenemen/ maer ick roep u vierich aen/
Wilt niet te lang dus verre van my wese.

Beth. ij.

5 Hoe sal een jonc-man onbevleket gaen
In synen wech? wanneer hy hem sal dra-
gen

Na uwes woorts godsalige vermaen.

ICK soec u niet een pberich na-bragen?
Dies bid ick u en laet my nimmermeer
afswalen van u goddelijck behagen.

6 In mijn gemoet verborzen is/ o Heer/
D woort/

Pfalm Cxix.

D woort/ het welc ic niet wil overtreden/
Maer trouwelijck nae-volgen uwe leer.

D grooten naem is weert te zijn beledē/
En over al met roem te zijn vermeld't.

Leert my verstaen u rechten ende seden.

7 **I**ck hebbe met mijn lippen na-vertelt

De wettē/ Heer/ gegaen upt uwē monde/

En geen van al upt mijnen sin gestelt.

In mijn verdriet ick my meer troosten
conde

Heer in u woort/als in des werelts schat/
Maer in ick noopt oprechte vzeucht en
bonde.

8 **D** repn gebot aendachtich ick hevat
In mijn gemoet/ en wil geduerich haken
Onstraffelijck te gaen in uwē pat.

D heplsaem woort alleē my can smakē/

De reden die ghy tot my hebt gesecht

Sal nimmermeer wt mijn gedachte rakē.

Gimel. iij.

9 **B** wijset u genaed' aen uwē knecht/

Op dat ick mach tot uwer eere leven

En wel bewaren u gebot oprecht.

Ontdeckt mijn dupster' oogen/ wilt my
geven

Een claer gesicht/ dat ic aensehouwen can

De wonderen der wet van u beschreiben.

10 **I**ck ben voozwaer op aerden een

vremt man/

Wilt mijn gemoet dooz u bevelen sichten.

En

Pfalm Cxix.

En laet my noopt berobet zijn daer van.
Mijn ziel verlangt / dat ghyse comt ver-
lichten /

Van tijt tot tijt / haer gebende 'tberstant
Van alle u rechtveerdige gerichtten.

11 Met uwen bloec ghy t'eenemael ver-
ban't

De stoute / die van u gebaden wijcken /
Al zynse schoon in een verheven stant.

Dooz schand' en spot wilt my genadich-
lijcken

Behoeden / want tot u getuygenis
Heb ick mijn lust geduerichlijck doen
blijcken.

12 Wanneer de raet der groote vorste is
Vergadert / die my smadich tegen-spreken
Doo denck ic aen u woorden vast en wis.

Dooz mijn Gmaec alleenlijc ic die reken.

Sy geven my in miñne tegenheyt
Een goeden raet die my noopt heeft be-
sweken.

Daleth. iij.

13 Ick cleef aent stof / als waer ick
nee'r gelept

Int dupster graf. maecht my dooz u ver-
mogen

Weer levend' / als ghy my hebt toegeseyt.

Ick hebbe / Weer / gestellet dooz u ogen

Mijn wegē / en ghy hoordeet mijn begeer.

Laet uwe wet my nimmer zyn onttoegen.

14 Doet my verstaen den wech van uwe
leer /

Psalm Cxix.

Op dat ick mach u wonderen betrachten/
En daer van melding' doen tot uwer eer.
Mijn ziele smelt/ ick moet van rou ver-
smachten/

Richt my doch op/en met u woort/o God/
Wilt goedichlijc mijn droefenis t'achten.
15 Wendt van my af den valsche wech/
en tot

O heylsaem woort wilt neygē mijne vorē.
Dat ick met lust volbringe u gebot.

Ick heb den wech der waerhept upt-
vercoren/

En sie op u bevelen t'aller tijt/

Geef dat ic die mach ernstelijc na-sporē.

16 Dewyl ic dan met een so grootē vlyt

Heb uwe wet omhelset en bewaret/

Van schaemte doch /o Heere/ my bezyjt.

Ick sal den wech dien ghy my hebt
verclaret

In-loopen/als ghy/ Heere/ mijn gemoet

Ontsloten hebt dat nu soo is beswaret.

He. v.

17 Leert my den wech dien ick betreden
moet

Ten eynde toe volstandelijck bewaren/

Soo sal daer van niet wijcken mijnē voet.

Maect mijn verstant in uwe wet er-
baren.

Want om u woort te wesen onderdaen

Van herten-gront / sal ick geen moeyte
sparen.

18 Geleydet

Psalm Cxix.

- 18 Gelepdet my / maectt dat ick recht
mach gaen
Soo lang' ick leef op alle uwe paden.
Want mijn smaect heb ick alleen daer aē.
Beweecht mijn hert / en wilt het recht
beraden
Tot u gebot ; maer neyget het doch niet
Ter giericheyt die niet is om versaden.
19 Wendt af mijn oog' / op datse niet en
siet
Na poelheyt. geeft my / o Heer / het leven
Dooz' t' woort het welck upt uwen monde
bliett.
Wilt de belofst vooz langen tijt gegeven
Men uwen knecht bevestigen / want hy
In uwe vrees' is trouwelick gebleven.
20 Den sellen smaect wilt keeren doch
van my
Daer vooz ick schzick. want u gerech-
tigheden
Syn heel volmaectt en aller smetten vry.
Ick heb een lust / o Heer / tot uwe seden /
Laet my van u ten leven zyn gelepdet
Dooz' u gebot twelck staet in recht en re-
den.

Vau. vj.

- 21 Sendt ober my u goedertierentheyt /
En in gevaer vleent my / Heer genadich /
Het heyl het welck ghy my hebt toegeseyt.
Op dat ic hen die my bespotten smadich
Antwoortten

Antwoerden mach. want in dees droeve
stond'

Staet al mijn troost op u beloft gestadich.

22 Wilt nimmermeer / o God / van mijn
nen mont

Het heylsaem woort der waerheyt af doe
wijcken /

Want mijne hoop heb ic daer op gegroot.

Soo sal ick uwe wet geduerichlijcken

Bewaren / en met ongemeene blije

Tot u gebot mijn liefde laten blycken.

23 Dan sal ick gaen van alle dwang
bezijdt

Op ruyme straet / om dat ick u bevelen

Heb opgesocht / en my daer in verblijdt.

't En sal my noopt / o groote God / Welc

Booz coningen te roemen uwe leer

Die ick upt schaemt' aen niemant wil
verhelen.

24 Alsdan sal zijn in uwe wet / o Heer /

Het rein vermaec van alle mijn gedachte /

Want bodē al strect daer toe mijn begeer.

Ick bzyede upt mijn handen / om te
wachten

Op u gebot / want ick bemin het recht

Het welck ick steeds met pver wil be-
trachten.

Zain. vij.

25 Gedenckt des woorts gedaen aen
uwen knecht.

Want /

Want/ Heer/ ghy maeckt dat alle mijn
vertrouwen

Staet op hergeë ghy my hebt toegesecht.
Het is mijn troost als i herte wil ver-
flouwen/

Het geeft my licht en leven / o mijn God/
Wanneer ick ben int uiterste benouwen.

26 Der stouten mont my dickwils heeft
bespot/

Maer mijnen voet / om hare woorden
prachtich/

En wijcket niet/ o Heer/ van u gebot.

Ik ben als van der oordeelen indachtich
Die ghy van ouden tijden hebt gedaen.

Die troosten my in al mijn lijden clach-
tich.

27 Ick ben beroert/ een schrick my heeft
omvaen

Als ick sie die u geboden haten

En sonder schroom verkeerde paden gaë.
Van mijn gedicht de liefelijcke maten

Wt uwe wet heb ick by een gebzacht
Ter plaetsen daer ick vrent was en ver-
laten.

28 Men uwen naem denck ick den stillen
nacht/

En/ om u wet volstandich te beleven/

Houd' ick u woort alijt in mijn gedacht.
Dees sorge my soo vast is by gebleven

Demijl ick met een pberich gemoet
Om u gebot te houden ben gedreven.

Pfalm Cxix.

Chet. viij.

29 De Heere is mijn erfdeel en mijn
goet.

Ik heb gesept dat ick steeds wil bewaren
U woorden met een ongebeyn/ de boet.

Mijn hoochste vlijt en sal ick nimmer
sparen

Te bidden/ dat aen my u goedicheyt
Da u beloft ghy willet openbaren.

30 Ik heb in ernst mijn wege overlept /
En alleijt gekeeret mijne gangen

Om van u woort te weten het beschept:

Ik hebbe my gehaest met groot ver-
langen

En niet vertraecht/ dat ick de repne wet
Mocht houden/ die ic van u heb ontfangē.

31 Der hoosen hoop heeft my met quaet
opset

Berooft/ doch u bevel in al mijn schade
Vergat ick noopt/maer heb daer op gelet.

Ik rijse indē midder-nacht seer spade/
Op dat ick u insettingen vertel/

Die supber zijn en byp van allen quade.

32 Ik ben en blijf een trouwe wetgesel
Van die u met geneygde herten vreesen/

En neerstich zijn te houden u bevel.

De aerde is en sal gestadich wesen
Verbullet met u goetheyt. leeret my

U woort/het welck mijn ziele can genesen.

Thet. ix.

33 Men uwen knecht tot noch toe hebbet
ghy

Veel goets gedaen / en soo volbracht / o
Heere /

D'woort / 'twelck ick stantvastelijck behy.

Geeft my voortaan van u gesonde leere

Het recht verstant ; want ick tot aller tijt

Gelooft u wet / en houde die in eere.

34 Eer ick / o God / van u was gecastijt

Was ick verdwaelt in velerley omwegen /

Maer nu houd' ick u woort met hoochster

vlyt.

Ghy zijt geheel tot goedicheyt genegen.

En latet my het stichtelijck vermaen

Dan u gebot doch nimmer zijn verswoege.

35 Met valschen clap bind' ic my o'blae'

Dan't boose volc / verwaent en leugenacht-

tich.

Noch sal u wet upt mijnen sin niet gaen.

Haer hert is vet / haer wesen groots en

prachtich.

Maer mijnen troost en alle mijne vreucht

Sal stedes zijn in uwe wet waerachtich.

36 Geen meerder goet / Heer / ghy my

geven meucht

Dan dat gy my onedert en maect cleyn /

Op dat ic leer godvreesentheyt en deucht.

De wet uws monts veel heerlijcker ick

meyne

Psalm Cxix.

Dooz my te zyn/ als gout en silber beyd'
In groeter somm' en boven maten reyne.

Iod. x.

37 **D** handē/ Heer/ my hebbē toe-beroydt.
Wilt my verstant en een goet oordeel geve
Te vaten' tgeen ghy my hebt opgelept.

Dan sullen sy die in u' zeesē leven
My siende/ haer verblijden/ dat ick by
U heplsaē woort volstandich ben geblevē.

38 **D**at u gericht is sup' ver/ ick bely/
Ick weet oock wel/ dat ghy trouwertich
Iycken

Hebt uwe straf geoeffenet aen my.

Laet aen u knecht voortaen u sonste
blijcken

Tot synen troost/ nae u belostenis

Wiens waerheyt niet can manckelen
noch wijcken.

39 **D** goetheyt maec my seker en gewis/
Op dat ick leef. want in u rechte leere
Al mijn vermaeck en vzeucht gelegen is.

Het trotse volck doet vallen in oneere
Welck my verdzucht met snoode leugen-
tael/

Want ick betracht al u geboden/ Heere.

40 **L**aet sulcke tot my comen altemael
Die u/o God/ upt reynen liefde vzeesen/
En kennen van u wetten het verhael.

Geest dat mijn hert mach oprecht vooz
u wesen :

Pfalm Cxix.

Op dat ick van de boose niet belacht
Noch mijnen naem by yder zy misprijzen
Caph. xj.

41 Mijn ziel is schier beswelen en ber-
sinacht
Terwijl ick na u salicheyt verbeydde/
Want nae u woort heb ick seer lang' ge-
wacht.

Mijn oogen zijn beswelen alle-beyde
Terwijl ick sucht nae u beloftenis/
En roep / o Heer / vertroost my eer ick
schepde.

42 Gelyck een sac mijn vel gecrompē is
Die indē rooc een tyt lanc heeft gehangē/
Doch ick gedenck aen u woort waer en
wis.

Is noch den tyt mijns lydens niet ver-
gangen ?

Wanneer sult ghy eens doen rechtbaer-
dich recht

Men hē die my poocht listelijc te vangen ?

43 Den stouten hoop soeckt stadich u-
wen knecht

Te storzen neer. dies sy my puttē grave:

'Welc niet en is na 'tgeen gy hebt geseght

U woort is waer ; maer mijn verbol-
gers draben

Na mijnen val / door leugen en geweld.
Met uwe hulp en troost wilt my begaven.

44 Sy hebben my soo bitterlijc gequest/
O ij

Dat

Psalm Cxix.

Dat ic schier was vernieticht op de aerde.
Doch heb ic noopt u woort te rug' gestelt.
Geest my weeron/ o Heer/ met sneller
vaerde

Het leven; dat ick hertelijck vooztaen
'tGetuygenis uwes mondes houd' in
waerde.

Lamed. xij.

45 Soo lange als den hemel sal bestaen
Sal ooc u woort onseplbaerlijc beclijven/
Geen deel daer van en can verloren gaen.
Gelijc de aerd' moet onbeweget blijven
Soo blijvet van geslachte tot geslacht
Dwaerheyt die ghy ons hebt doen be-
schrijven.

46 De werelt staet in wesen/en Swacht
Den last die 't u behaget haer te geven.
Al watter is gehoorzaemt uwe macht.
Had uwe wet niet upt mijn hert gedrebt
De droefenis/ soo ware rechte-voort
In treuricheyt vernietiget mijn leven.

47 'tGebot hetwelc ic van u heb gehoozt
Daer wil ic mijn gedachten niet afwendē/
Want ghy brengt my int leven dooz u
woort.

Dhooz ick toe: wilt my u hulpe senden.
Want uwe wet soeck ick met aller blijt/
En mijnen lust daer toe sal nimmer endē.

48 De boose loert op my dooz haet ick
nigt/

Pfalm Cxix.

Om my/ indien hy conde/te verscheuren.
Maer ick heb acht op uwe wet alrijt.

In alle ding' een eynde can ic speuren:
Maer pael noch eynd' o heerscher/ is geset
Dooz't groot begryp vā uwe willekeurē.

Mem. xij.

49 O Heer hoe lief heb ick u repne wet!
Ick voel daer in mijn sinnen heel ont-
branden.

Dē gantschē dach bemoep ic my daer met.
Sp maket/ dat ick alle mijn vbanden
Te boben gae in wijshypts overvloet.

De wyl ick heb haer eeuwichlijc in handē.
50 Mijn leeraers / hoe vernuftich ende
bzoet/

Is niet so veel als my geopenbaret/
Om dat u woort verlichtet mijn gemoet.
Het wijs beleydt der ouden wel-bedaret
Is niets/ by 'tgeē dat gy my geeft/ o Heer/
Daedien ick u bevelen heb bewaret.

51 Mijn voete ick so vuldichlijc afweer
Op datse niet en gaen op sinne wegen/
Maer dat ick houd' u onverbalschte leer.
Van u gebot vol hemel-rijcken segen
En wylc ic niet; om dat ghy my dē gront
Daer van verclaert en openet ter-degen.

52 Hoe soet is/ Heer/ u woort in mijnen
mont!

Veel soeter dan de soetste honich-raten.
Die lieflijchheyt ic nergens oopt en vout.

Psalm Cxix.

D woort geeft my verstant / en doet my
haten
Den leugen-pat / dewelck' ick t'eenegaet
Met rechten ernst wil mydē en verlaten.

Nun. xiiij.

53 **D** heplich woort is als een lampe
claer
En als een licht twelc richtet mijne padē /
Om mijnen voet te hoeden vooz gevaer.
Ick swoer een eet / dien ick met mijne
daden

Doelbrenge sal / dat ick wil houden vast
D rechten die my trouwelijck beraden.

54 **I**c ben verdruet met eenē swaren last /
Geest my / o Heer / doch wederom het lebē /
Da 't woort waer op ic stedes heb gepast.

Het offer dat u mijne lippen geven
Laet u doch welgeballen ; want ic wacht
Dat ghy my leert u rechten wel-beschrē-
ben.

55 **M**ijn ziele is in sulckē staet gebracht
Als droeg' ick die met schroom in mijne
handen.

Doch heb ic steeds u tyngnis overdacht.
Een strick is my gelept van mijn vps-
anden /

Noch ben ick van u afgedwalet niet
Als tegen my de boose tsamen-spanden.

56 **H**et repne woort het welck ghy ons /
gebiet

heb

Pfalm Cxix.

Heb ick my tot een eeuwich erf gecoren.
 Het is mijn vzeucht in dodelijck verdriet.
 Mijn herte wil niet pber daerna spore
 Om van begin (hoe droevich het ooc gaet)
 Ten eynde toe na uwe wet te hooren.

Samech. xv.

57 De schalcken ic inwendichlijckē haer
 Die tot verraet en valsheyt zijn genegen/
 Maer nae u wet al mijn begeerte staet.

Ghy zyt in noot mijn schupl-plaets
 wel-gelegen/

Ghy zyt alleen mijn vaste beuckelaer :
 Ick hoope op u lang-beloofden segen.

58 Wjcht van my ghy boosdoenders
 allegaer/

Ic wil my tot mijns Godes wet begeben
 Op dat ich die getrouwelijck bewaer.

Steunt my/ o Heer/ vernieuwet my het
 leven

Na u beloft. behoedet my vooz schand
 Laet mijne hoop niet wesē wech-gedzevē.

59 Steunt my/ o Heer/ met uwe rechter-
 hant

Op dat ick zy bedzij't in tegenheden/
 En dat u woort mach zijn mijn lieffte

pant.

Ghy sultse die verwerpen uwe seden
 En met bedroch verblinden haer gemaet

Met uwen voet geweldichijc vertreden.
 60 Ghy rapet wech het goddeloos ge-
 bzoet/

Q iij Gelyck

Pfalm Cxix.

Gelijck als schuytm vernieticht ghy haer
wesen/

Daerom zijn u bevelen my soo soet.

Het hant mijns vleeschs te berge is ge-
resen

Als uwe macht my bréget anxt en schric/
En u gericht/o richter/doet my vreesen.

Aijn. xvj.

61 Gerechtigheyt bemin en oeffen ick.
Laet doch niet toe dat my mijn hater
drijben

Dooz snoode list in haer gespannen strick.
Och/ dat ghy/ Heer/mijn bozge wildet
blijben!

Soo soude my den trots niet connen schae
Der stoute die my soecken te ontlijben.

62 Mijn ogen zijn vermoeyt van op te
flaen
Terwijl ick wacht het heyl aen my ver-
sproken

Int vaste woort uyt uwen mont gegaen.
O goetheyt die my nimmer heeft ont-
boken

Wilt wederom bewijzen uwen knecht.
Laet u bevel hem claerlijck zijn ontloken.

53 Ick ben/o Heer / u dienaer : leert my
recht/

Op dat ick mach verstandelijc aenmerckē
De woorden die ghy tot my hebt gesegt.

't Is tijt/ myn Godt/ dat ghy begint te
wercken.

Psalm Cxix.

Sy hebben gants verbzoken uwe wet.
 Die met geweld en onrecht haer sterckē.
 64 Hierom heb ick al mijnen sin geset
 Op u gebot. ick houdet meer in weerde
 Als 't fynste gont / hoe supber / en hoe net.
 D rechtē vooz gants billc ic aenveerde.
 Maer nimmermeer / o Leptzman / mijnen
 voet
 Den valschen pat te wandelen begeerde.

Pe. xvij.

65 D tynge nis is nytermaten goet /
 Vol wonderen die niemant can dooz-
 gronden /
 Daerom ick het bewaer in mijn gemoet.
 Wie daer in treedt heeft dadelijck ge-
 bonden
 Een licht / waer dooz die waren dom en
 slecht
 Verstandich en cloecksinnich werden
 condē.
 66 Ick heb mijn mont nae u onstraf-
 baer recht
 Wilt opgedaen. u wetten altesame
 Heb ick met groot verlangen overlegt.
 Och ! dat ghy my aensaecht ! en tot my
 quame
 D hulp / gelijk als ghy gewoone zyt
 Te doen aen haer die lieben uwen naeme ?
 67 Sterckt mijnen voet / vooz vassen my
 bewijdt /

Psalm Cxix.

En wilt oock / Heer / doch nimmermeer
toelaten

Dat sonde my vermeerster' in den stryft.
Verlost my eens van die my grimmich
haten/

Soo sal ick na mijn opgelegde plicht
U hemelsch woort diep in mijn herte vatē.

68 Op uwen knecht doet stralen 't sup-
per licht

Uw aengesichts; en wilt hem claerlijck
leeren

Den inhoud van u goddelijck gericht.

Gelijc een bloet de tranen sich tmeeren
Die ick met bey mijn oogen heb geschreyt
Aensjende die die uwe wet ont-eeren.

Tfade. xvij.

69 Ghy zijt volmaecht / Heer / in gerecht-
ticheyt /

En / van u uytgesprokene gerichtten

En can geen quaet met allen zijn gesept.

Recht doen / en waerheyt spreken son-
der swichten

Syn dingen die God hoogelijck geboot

In spne wet die't alles can beslichten.

70 Der boosen doen soo heftich my ver-
doot

Dat my schier heeft den pber opgegeten.

Siend' uwe wet veracht van menschen
snoot /

U woort alleē mach wel geloutert hetē.
Dies

Cxix Psalm.

Dies utwen knecht het sonder onderlaet
Beminent met een onbevlekt geweten.

71 Kiepn ben ick/ Heer/ clepn ben ick en
versinaet.

Doch evenwel u dierbare bevelen
Verगत ic noopt in mijnen droeben staet.

Die rechten zijn doch recht in allen deelē.

Die eeuwich onbeweget sullen staen.

Haer waerheyt moetmen loochenen noch
heelen.

72 Angsi ende noot zijn my gecomen af.
Noch is u woort mijn hoochsten troost
gebleven/

En mijn vermaec heb ick daer in ontfaen.

Die tuchenis is eeuwich recht en even.

Doet my verstaen daer van den waren
gront/

Soo sal ick vroom en heyligh vooz u lebē.

Koph. xix.

73 Ick roep tot u/ o Heer / met hert en
mont/

Wilt mijn geschrey groot-gunstichlyck
verhooren/

Soo sal ick vast bewaren u verbant.

Ick sende steeds mijn stemme tot u
voren/

Helpt my / op dat ick al mijn sinnen voeg
vrepne wet te houden na behooren.

74 Ick heb geweent Heer vooz den
morgen vzaech/

Doch

Pfalm Cxix.

Doch evenwel in mijn bedzoefde clachten
Op u beloft ick mijne vogen sloech.

Ick waecte op al dooz de morgen-
wachten/

Op dat ick mocht de soetheyt uwer wet
In mijn gemoet dooz alle dine betrachte.

75 Na u genae verhooret mijn gebet/
En schenckt my weer het leven schier ver-
swonden/

Na'trecht het welck ghy self hebt ingeset.

Sp die met list najagen slunne vonden
Genaken my; maer verr' van u bevel
Wijet haren voet/verwert in snode sonde.

76 Doch merc ic/dat in alle haer gequel
Ghy by my zijt / en comt my vergewissen
Dat u gebodt is waerheyt claer en hel.

Ick weet van outs dat u getupgenissen
Soo wel gegrondt zyn/ datse sonder end'
Dast moetē staen/ en niet en connē missen.

Resch. xx.

77 Stet aen / o God / den last van mijn
ellend'

En helpt my upt; want ick ben steeds ge-
dachtich

Wet daer ick my gants toe heb gewen't
Twist mijne saeck / en dooz u hulpe
crachtich

Verlosset my/ na u onseplbaer woort
Geest my weecom het leven / Heer als
machtich.

78. Van

Pfalm Cxix.

78 Van haer die zijn in sonden gants
versmoort

Ist/Heer/u hepl seer verre afgeweken :
Want haerder geen na u bevelen hoorz.

Wie is hy die u goetheyt ca uyt/sprekē ?
Geest my weerom het leven uyt den doot/
Dae 't godlijck recht / 't welck niemant
mach verbzeken.

79 Den hoop van mijn verbolgers
wert te groot.

Doch ick en wil met mijn gemoet niet
wijcken

Van uwe wet om eenigen aenstoet.

Mijn herte wou my heel end' al be-
swijcken

Als ickse sach met innerlijck verdriet
Die uwe wet's verachting' lietē blijkē.

80 Dat ick u waort lief hebbe doch aen-
siet/

En gebet my na uwe goetheyt/ Heere/
Het leven/ twelck dooz hertseer van my
vliet.

'tBeginfel van u goddelij' ke leere

Ist waerheyt. oock behoudet uwen naem
Van supber recht in eewicheyt de eere.

Schin. xxj.

81 Der vorstē raet gespannet heeft te saē
My sonder schult te bzingen in het lijden.
Ick vrees' u wet / dies ick my niet en
schaem.

Psalm Cxix.

En u beloft my meerder can verblijden
Dan of ick had gevonden gelt en goet/
Of grooten buyt verobert in het stryden.

82 De valsheyt haet ick met al mijn ge-
moet/

Dien grouwel ick geheelijck van my weere/
Maer uwe wet is aengenaem en soet.

's Daechs seuen-mael verbyepd' ick uwe
eere/

En geve acht op de gerechticheyt
Die blincket in u goddelijcke leere.

83 Een grooten vreed' aen sulcke is bereypt
Die uwe wet uyt 'shertē gront vernimmen.
Geen aenstoot haer daer immer af en
leydt

Ich hoope/ Heer/ en trachte te gewinnen
U heyl/ daerom in allen noot en strijt
Tot uwe wet ontledig' ick mijn sinnen.

84 Mijn ziele wil met sonderlingen blijt
U tuggenis bewaren/ want ter degen
Heest sy het lief/ en is daer in verblijt.

Ich ben tot u geboden gants genegen/
U tuggenis bedenck ick dach op dach/
Want hoor u zijn/ o Heer/ al mijne wegen.

Thau. xxij.

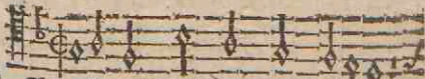
85 Laet comen hoor u aenschijn mijn ge-
clach/

En wilt my in u leering' onderwijsen/
Dat ick daer door verstandich werden
mach.

Pfalm Cxix.

Mijn sineeckien laet tot uwe ooren rijfen,
 Na u beloft aen my wel-eer gedaen
 Helpyt my/op dat ic stof heb' u te prijfen.
 86 Dan sal ic nyt mijn lippen laten gaen
 Den grooten roem van uwe wonderheden
 Als ghy my u insetting' doet verstaen.
 Mijn tonge sal vertellen uwe reden.
 Want u gebot is supber en gesont
 En leeret ons den goeden wat te treden.
 87 Streckt uwe haut in dese smare stont
 Tot mijne huly / o God / want my is
 bange;
 Doch ick verkies' het woort van uwen
 mont.
 En na u hepl ick grootelijckx verlange.
 Wt uwe wet int droevich tranen-dal
 Al mijn vermaeck geduerich ick ontfange.
 88 Houdt mijne ziel by 't leven/ en sy sal
 Waerden lof aen yder laten hooren.
 Laet my u recht bezijden vanden val.
 Gelijck een schaep dat dwaelt / was ick
 verloren/
 Soeckit uwen knecht. want ick de wegen
 smal
 Van uwe wet steeds trachte na te sporen.

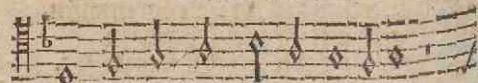
Pfalm Cxx.

A

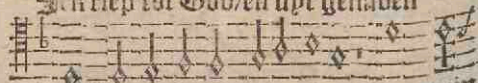
Als ick met droefhys was beladen

Ick

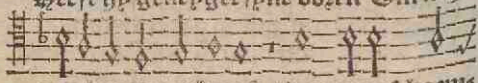
Psalm Cxx.

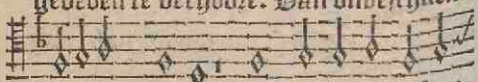
Ik riep tot God/en uyt genaden

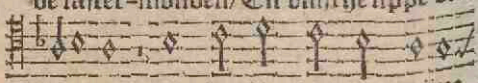
Heeft hy geneyget spne ooren Om mijn

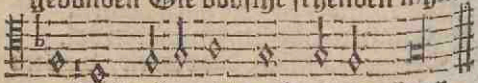
gebeden te verhoore. Dan onbeschaem-

de laster-mouwen/ En valsche lippē on-

gebonden Die booslyc schenden mijne

eer Wilt mijne ziel doch reddē/ Heer.

2 Wat can de valsche tong' uptrichten
 Met haer vergiftich leugen-dichten ?
 Wat baten de geveynsde streken
 En al het leelijck leugen-spreken ?
 'tZijn scherpe pñlen/die een sterke
 En vloecken schutter stelt te wercke.
 Sy geven een soo heeten gloet:
 Als brandenden seneber doet.

3 O wee my ! dat ick dus moet swerden
 In

389

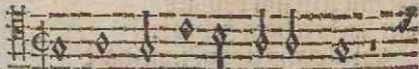
Psalm Cxxj.

In Mesech/ en Gods wooning' derben?
 Dat ick in Hedars tenten blijven
 Moet / daerse niet dan boosheyt drijven!

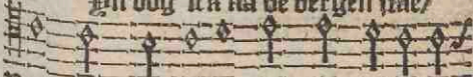
Mijn siele wort het al-te-bange
 Dat ick verkeerem moet soo lange
 Met die den vrede dragen haet
 Als of ie waer het meeste quaet.

4 Ick ben genegen tot den vrede/
 Maer als sy mercken upt mijn rede
 Dat ick na eendracht heb verlangen
 Als dan sy moept en krijch aenvangen.

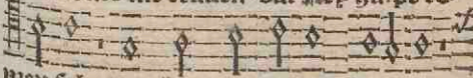
Den Cxxj. Psalm.

M

In oog' ick na de bergen slae/

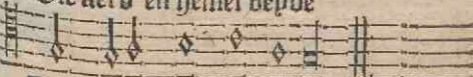
Dan waer int tranen-dal Map hulpe co-

men sal. Om hulp ick tot den Heere gae /

Die aerd' en hemel bepde

Dooz spne cracht bereyde.

Psalm Cxxij.

2 Hy sal niet laten uwen voets
Weglijden/ want altijt
Waecht hy die u bezijt.

Siet/ hy die Israël bejcedt
Is altoos inde wapen/
En wetet van geen slapen.

3 De Heer wil u bewaerder' ziju/
Een schaduw' vooz den Bryant
Aen uwe rechterhant.

Des daechs sal u de sonne-schijn
Niet steken/noch by nachten
De maen u doen versmachten.

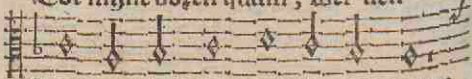
4 De Heer vooz allerhande quaet
Neemt u in sijn bewaer
En hoedt u vooz gebaer.

En als ghy upt of inne-gaet
Soo sal hy u bezijden
Van nu tot allen tijden.

Den Cxxij. Psalm.

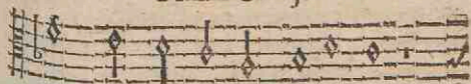
S
So haest het aengename woort

Tot mijne ooren quam; wel-aen

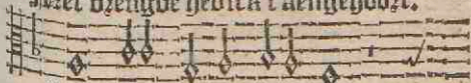

Laet ons int huys des Heeren gaen:
Met

Pfalm Cxxij.

391

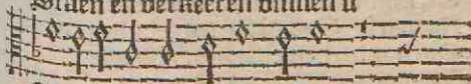
Met vringde hebick't aengehoort.

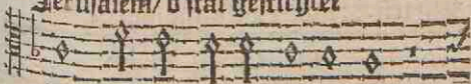
Want onse voeten sullen nu

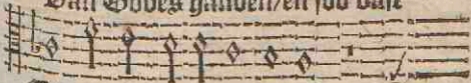
Staen en verkeeren binnen u

Jerusalem/ o stat gestichtet

Van Godes handen/en soo vast

In een geboeget en gepast

Dat allen cieraet vooz u swichtet.

2 Daer comen jaer op jaer tesaem
 De stammen Godes/ want daer is
 Van Israël't getuygenis.
 Daer danctmen onses Heeren naem.
 De stoelen vanden breedten raet

Alwaer

Pfalm Cxxij.

Alwaer het volck ten oordeel gaet/
De stoelen Davids zijn daer binnent.

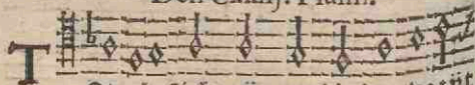
Op/wenscht Jerusaleem den vzeel/
En allen boozspoet wenscht haer mee
Die onses Godes stat bsminnen.

3 Godes milden segen room' u bp/
Geluck in uwe vesting' woon.

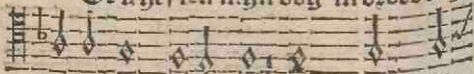
In uw' palleyfen overschoon
Onepndelijcke welvaert sp.

Om dat mijn broeder & alle gaer
En mijne vrienden woonen daer
Roep ick/ God geef' u goede dagen.
Om dat des Heer en heylighdom
In u gebonden wort/daerom
Wil ick na uwen welstant jagen.

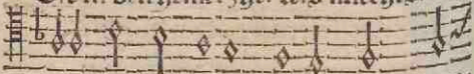
Den Cxxij. Pfalm.

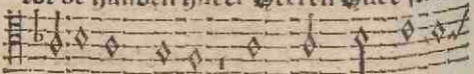
Ot u hef ick mijn oog' in droeve rjht

Die in den hemel zjht. Als knechts/die

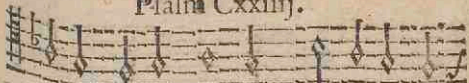
tot de handen harer Heeren Haer flaeu-

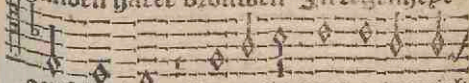
we oogen keeren. Als maegden/die de
handen

393

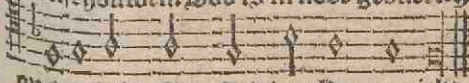
Psalm Cxxiiij.

Handen harer vrouwen In tegenheyt

aenschouwen: Soo is in noot gebuerich

ons gesicht Tot God den Heer gericht.

2 Wilt ons by tijts genadich zijn / o Heer/

Begunstiget ons weer.

Eplaes! wy zijn op 't bitterste gesmadet/

Ons' siele is versadet

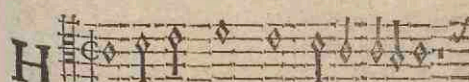
Van spot en hoon dergener die in rusten

Bedrijsen hare lusten.

Wy zijn versaet te liden al den trots

Van dees vermaende sots.

Den Cxxiiij. Psalm.

Had' ons de Heer (soo segge Israël)

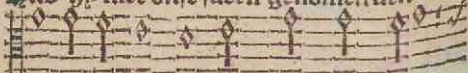

Had' ons de Heer niet selve by-gestaen
Had'

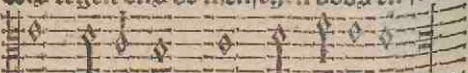
Pſalm Cxxiiij.

Had' hy niet onse ſaech genomen aen

Als tegen ons de menschen boos en sel

Met wevelmoet haer gaven op de baen/

2 Sy hadden ons verſlonden en ver teert/

So was op ons haer wreede hert gestoort.

Sy hadden ons al lang' geholpen voort.

Ja/ had de Heer het onheyl niet gekeert

Een diepen stroom had onse ziel versmoort.

3 Een diepen stroom met grouwelyck
gewelt

Had onse ziel ten naesten by verſticht.

Maer God sy danck/ die heeftet soo geschiet

Dat wy niet door haer tanden zijn gewelt/

Noch hopeloos van haer en zijn verſtrickt.

4 Als uyt den strick het vogelken ontgaet

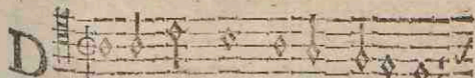
Doo zijn wy van haer banden nu outſlaect/

Den strick is los/ wy zijn haer uyt geraect.

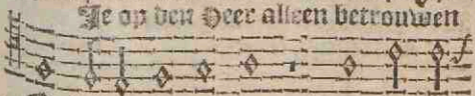
In Godes naem al onse hulpe staet

Die d' aerde en den hemel heeft gemaect.

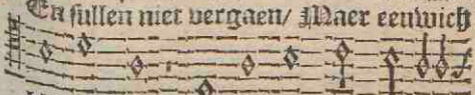
Den Cxxv. Pfalm.

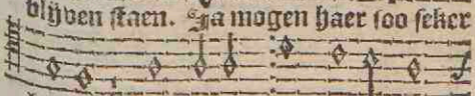
1c Je op den Heer alleen betrouwen

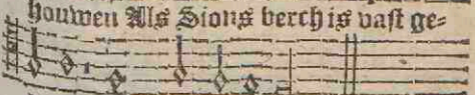
En sullen niet vergaen/ Maer eenwigh

blijben staen. Ja mogen haer soo seker

houden Als Sions berch is vast ge-

legen Wy van bewegen.

2 Gelijck Jersusalem om-henen
Met bergen is bezyt/
Soo sal tot aller tijt

De Heere spru geley verleenen
Men alle die hem geven eere
Als haren Heere.

3 Den harden scepter van de boosen
Sal tot der bloomen spot
Niet rusten op haer lot.
Op dat se niet de goddelosen

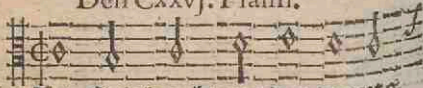
Psalm Cxxvj.

Oock hare handen niet uptsteken
Tot quade treken.

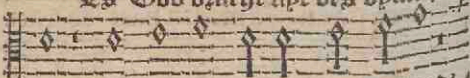
4 Begunsticht/Heer/ met uwen seggen
Die oprecht zijn en goet.

Dyjt wech die haer gemoet
Steeds neygen na verkeerde wegen.
Wilt Israël den vrede geven
En rustich leven.

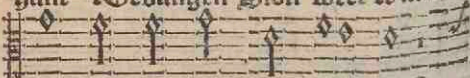
Den Cxxvj. Psalm.

A

Is God bracht upt des vyants

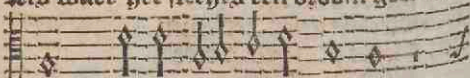
hant 't Gebangen Sion weer te land/

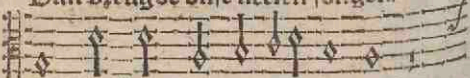
Het was soo vrenx vooz onsen geest

Als waer het slechts een droom geweest.

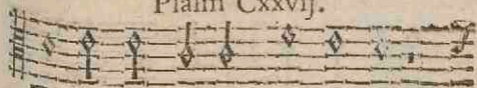

Dan vzeugde onse keelen songen/

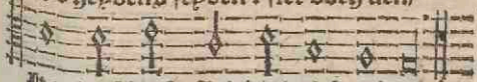

Dol lacchens waren onse tongen:

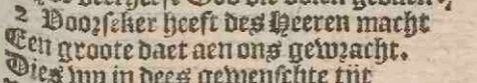
Psalm Cxxvij.

De heydens seydten : siet doch aen/

Hoe veel heeft God dit volck gedaen/

2 Boosker heeft des Heeren macht
Een groote daet aen ons gewracht.

Dies wy in dees gewenschte tijt
Van gantscher herten zijn verblift.

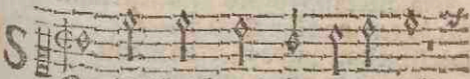
Wilt de gebanchenis oock wenden
Van die noch sitten in ellenden.

Wat sal haer zijn soo welle-coom
Als 't doze lant een water-stroom.

3 Wy die in d'aerde vallen laet
Syn costelijck vercregen saet
Met tranen synen boozraet saept/
Maer namaels met geneuchte maept.

Wy dzaecht het na syn lant met weenen
En woypet het bedzucht daer henen/
Maer bzenget/op een goede wy?
De volle garven in syn schuy?

Den Cxxvij. Psalm.

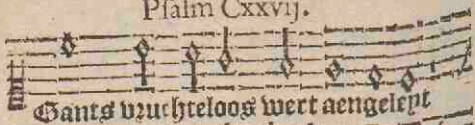

Oo God het huys niet op en recht

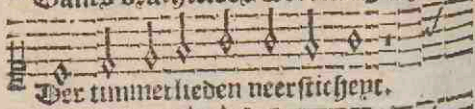
Et

Gants

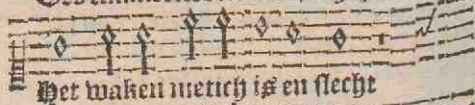
Pſalm Cxxvij.

Gants vruchteloos wert aengelept

Der timmerlieden neerſtichept.

Het waken nietich is en ſlechte

Wantom de wallen inder nacht/

Soo God niet ſelf en hout de wacht.

2 Het is vergeefs/ des morgens vroech
 Te rijsen/ en des avonts laet
 D neer te leggen half verſaet

Met ſorg' en ſnerte : want genoegh
 De Heer/ oock inden ſlaep/ vergunt
 Men ſynen wel-beminden vrunt.

3 Siet als de menſch becomt een kind
 Na ſyn verlangen en begeer
 Dat is een erfgoet van den Heer.

Wanneer men lijves vrucht gewint
 Het is een loon die God verleent
 Die hem van goeder herten meent.

4 Gelijck de pylen inde hant

Want

399

Psalm Cxxviij.

Van eenen onuer tsaegden hest
 Die tot den oorloch trecht te veld
 Soo doen den vyant wederstant
 De soonen opgevoedt tot deucht
 Geboren in haers vaders jucht.
 Geluckich die syn coker dicht
 Met sulcke pylen heeft gebult.
 Die vrees niet / dat hem schand' of schult
 Wort overtuyget int gericht /
 Wanneer hy / vooz de bauck gedaecht /
 Van syn party wort aengeclaecht.

Den Cxxviij. Psalm.

 H heeft geluck en segen Die God

 den Heere vrees / En gaet in syne we-

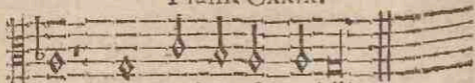

 gen Met vverigen geest.

 Genoechsaem suldy eten - Van uwer

 handen vlijt. Wel-salich moetty hee-

in u ten /

Pfalm Cxxix.

ten/ Wiens arbept soo gedij't.

2 **W**ijf gelijk sal wesen
 Trou-hertich ende cups
 Een wijnstock uptgelesen
 Ter zijden aen u hups.

W dochter & ende soonen
 Als oly-spruyten groen
W tafel sullen croonen/
 En u vermaeck aendoen.

3 **S**oo heerlijcken genade
 Ontfangt van boven / die
 Sochbuldelijck slaet gade
 Dat hy den Heer ontfie.

De Heer upt Sion heyllich
 Schenckt u dat groote goet
 Dat ghy aenschouwt veylich
 Jerusalems voozspoet.

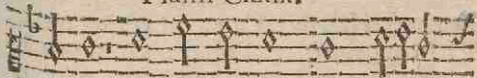
4 **K**ints kinders ghy belevet/
 En het bedalt u wel
 Te speuren dat God gevet
 Den vzeed' aen Israël.

Den Cxxix. Pfalm.

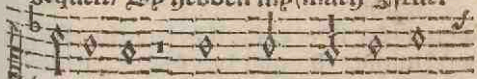

S hebben mi van jonckheyt aen
 gequelt/

Pfalm Cxxix.

gequelt/ Sy hebben my (mach Iſrael

wel clagen) Van jonckheyt aen ge-

dzongen met geweld / Doch nummer-

meer te gronde toe geflagen.

2 Sy hebben my den rugge door en door
Geploeghet / en gants jammerlyck ver-
scheuret/

Mijn lijf doorſnee'n met menich lange
vooz ;

Waer van men de ljetekenē noch ſpeuret.

3 Maer God/die't al rechtveerdelycken
doet

Hieu af/ en byack der goddeloſen banden.

Wie Ston haetr te rugge wijcken moet/

Wie haer ont-eert ſelf comen moet in
ſchanden.

4 Een ſulcke ſp gelijck het gras / dat
ſpruyt

Hoeh op een dach / maer van de ſon be-
ſchenen

Pfalm Cxxx.

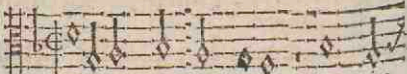
Verdoyret haest/ eer men het rucket uyt/
Licht opgegaen/ en lichter noch vdwene.

5 De maeyer daer soo veel niet van en
bindt

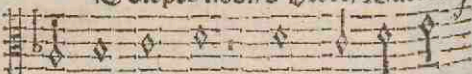
Dat hy ter noot eē hant vol mocht aflesē :
Veel minder / die op't velt de garven bindt
En can daer van een arm-vol machtich
wesen.

6 De luyden die daer wandelen voozby
En spreken niet : de segening des Heeren
Sy over u : van herten wenschen wy
Dat uwen oegst mach rijckelijc vmeeren.

Den Cxxx. Psalm.

VV

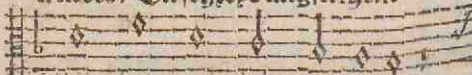
Dieper noot/o Heere/Waer in

ick schier beswijck Myn stem ick tot

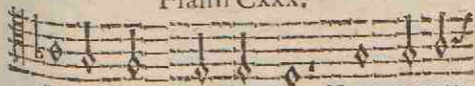
u keere / En schrepe angstelijck.

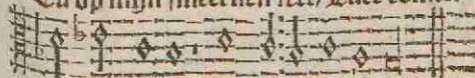
Heer/ wilt mijn clacht aenhooren

En

Pfalm Cxxx.

En op mijn smecken lett/Laet comen

tot uw' oozen Mijn verich gebet.

2 Indien ghy wilt de sonden

Oft scherpfte gade-flaen/

Die falder zijn gebonden

Die dooz u can bestaen ?

Maer ghy wilt geern vergeven/

Op dat de mensche/ wel

Renstellen mach syn leven

En vreesen u bevel.

3 Den Heer wil ick verwachten

Na hem mijn ziele spoozt.

Wt alle mijne crachten

Vertrou ick op syn woozt.

Na God mijn ziele haket/

En wacht op syn genaed'

Al meer als hy die wakent.

Wacht op den dageraet.

4 Dat Israël doch bouwe

Op God syn hoope vast/

Op hem is liefd' en trouwe/

Hy helpt uyt allen last.

Hy ist die uyt genaden

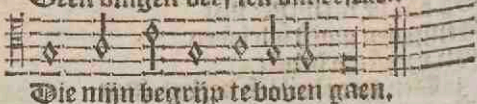
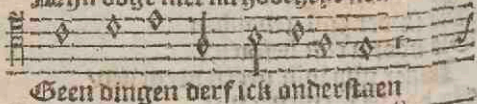
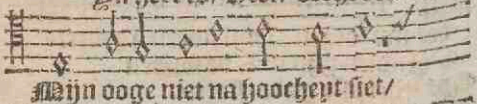
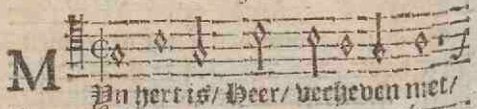
't Volck Israëls bevizij't

Dan alle haer misdaden/

En schenckt die goedich quijt.

Psalm Cxxxj.

Den Cxxxj. Psalm.

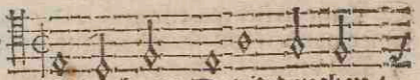
2 En heb ick mijne lusten wilt
Niet ingetoomet en gestilt/
En my gelijk een kint vercleent
Dat van syn moeder wert gespeent ?

3 Mijn ziele hout haer soo gering'
Gelijk een teder supgeling'
Die vande melck wert afgeweert
En die geduldelyck ontbeert.

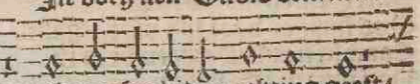
4 Dat Israël lanckmoedich richt'
Op God al syne toeverzicht/
En ruste op syn goedicheyt
Van nu tot inder eeuwicheyt.

Pfalm Cxxxij.

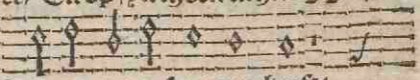
Den Cxxxij. Pfalm.

VV

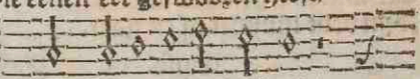
Alt doch aen David dencken /

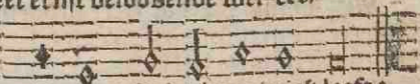
Heer/ En op syn lyden achtting geeft/

Die eenen eet geswooren heeft/

Met ernst belovende wel-eer/

Men Jacobs God die eeuwich leeft :

2 Men sal niet speuren (seyde hy)

Dat ick sal in mijn tente gaen/

Mijn bedde sal my niet ontsaen/

Mijn ooge sal/van slupmer vry/

Soo lange blijben open staen/

3 Tot dat ick een bequame stee

Gebonden hebbe voor den Heer/

En na mijn yverich begeer

Een woonplaets heb gemaket ree

Daer Jacobs Heplant in verkeer.

4 Sy had, gelijk ons is vertelt/

In

Psalm Cxxxij.

In Ephrata dat schoone lant
Wel eer genomen haren stant :
Te Jaar in het groene velt
Daer vonden wy-se naderhant.

5 Wy willen tot des Heeren kerck
Intreden/en na syn bebel
Ons bupgen vooz syn voet-schabel/
Comt in u rust/Heer/ en de arch
Van uwe macht haer neder-siel.

6 Laet daer het ongecroockte recht
Syn uwer priesteren gewaet/
Vvrienden geest een blijden staet/
En David u gesalfde knecht
Syn bede nimmer af en slaet.

Pause.

7 Men David heeft de Heer gedaent.
Men eet die geensins seplen can :
Wt uwen lÿve sal een man
Doort-comen / die van nu booztaen
De coninclyjche croone span.

8 Indien u kinderz heplichlyck
Bewaren de geboden al
Die ich haer vlytich leeren sal/
Soo sal in eenwichept haer rijck
Dast zÿn en vyz van ongebal.

9 De Heer heeft Zion uptgesien/
Daer hy te wonen is gesint.
Mijn herte/ sprack hy/ haer bemint.
Sy is mijn rust/ en volgens dien
In eenwichept men my daer vindt.

407

Psalm Cxxxiiij

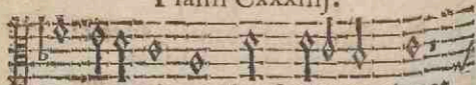
10 **I**ck seggen watse bymicht en eett/
 Daer hungerigen geef ick broot/
 Daer priester & nimmer zijn ontbloot
 Van heyl/ het aengenaemste cleet.
 Inbreuchde leeft haer gunst-genoot.
 11 **D**aer sal ick David op doen gaen
 Een hooren/ want een hemelsch licht
 Is myn gesalvde toegericht /
 Een lampe wil ick steken aen
 Die schijne vooz syn aengesicht.
 12 **D**en byant die hem had verroost
 Sal ick met schaemte overcleen'
 De croone die verwelcket scheen
 Sal weerom bloeyen op syn hoost/
 En eenwielijck met zyn vertre'en.

Den Cxxxiiij. Psalna.

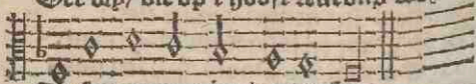
S

Iet aen / hoe sijn en liefstgek is het
 leven/ Als broederen haer by eichander
 gebē/ En zyn eendzachtich van gemost.
 Dat is gelyck de costelijcke bloet

Pfalm Cxxxiiij.

Der oly/ die op't hooft Mårsons wozt

In syn aenneming' uptgestoxt.

2 Die van syn hooft allengskens nederdalet

In synen baert / en voozts van daer afstralet

Tot op de somen van syn cleet.

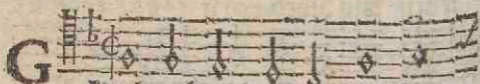
Gelyck den dou van Hermon hem verspree't

En opt gebercht van Sion neder-vliet /
Ja al het velt rond-om begieth.

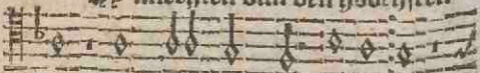
3 Want God de Heer het leven en den segen

By sulcke die intreden dese wegen
Te blijven eeuwichlyck gebiedt.

Den Cxxxiiij. Pfalm.

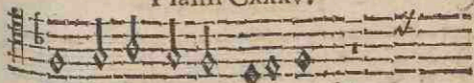

By knechten van den hoochsten

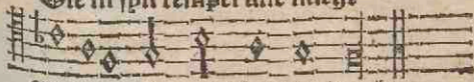

Heer/Wilt altesaem hem geven eer:

Die

Die in syn tempel alle nacht

Als syne dienaers hout de wacht.

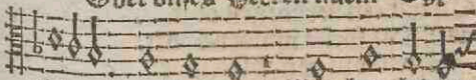
2 Na 't heylighdom n handen streckt/
En beyde hert en mont optweckt
Om synen name t' alker tijt
Te roemen door de werelt wijt.

3 De groote God die eeuwich leeft
Van wien het al syn wesen heeft/
Die segen u in overvloed
Ut Zion met het beste goet.

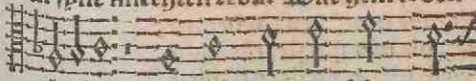
Den Cxxxv. Pfalm.

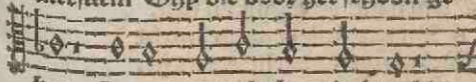
Obet onses Heeren naem Ghy

al syne knechten trou. Wilt hem loben

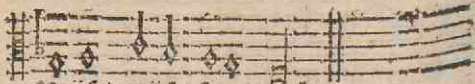
altesaem Ghy die voor het schoon ge-

bon Synes tempels hout de wacht:

Dijset

Pfalm Cxxxv.

Prijset/prijset syne macht:

2 Looft den Heer/want hy is goet.

Synen name singt altoos.

Hy is minnelijck en soet:

Want hy Jacobs huys vercoog.

Israël heeft onse God

Wtgelesen tot syn lot.

3 Diet/ ick houde vooz gewis

Dat de Heer die ons beho'edt

Meer dan alle goden is:

Wat hy wil gesch'eden moet

Boven inden hemel ront/

Op de aerd' en inden gront.

4 Hy is/ die van 's werelts end'

Dicken damp om hoge haelt.

Hy maecht dat den blixem straelt/

Hy ist die den regen sendt.

En nipt een verborgen oort

Drijft de snelle winden voozt.

5 Hy/ die in Egypten lant

d' Eerst-geboren sterben dee

Wande menschen tot het hee.

Hy die met syn stercke hant

Veel wonder& liet geschien

En aen ganz& Egypten sien.

6 Pharao wiert omgebzacht

Met al syner knechten macht.

Veel volcken hy verjoech/

Sijon hy ter neder sloech/
 Og den coninck van Basan/
 Ja het gantsche Canaan.
 7 Syn gelosovich Israël
 Gaf hy in dat lant bevel/
 Tot een eeuwich erfenis
 Als het haer versproken is.
 Wren name zy verbreyt/
 Heere/ God in eeuwichheit.

Pause.

8 Wren name wert gedacht
 Van geslachte tot geslacht.
 Want de Heer sal onse saeck
 Richten met bereyde waeck.
 Syner knechten ongebal
 Hem ten laetsien rouwen sal.

9 Dzender volcken gaden zint
 Gout en silver/ sonder cracht/
 Van des menschen hart gemacht.
 't Is geen wesen/ maer een seghit.
 Hare tongen spzeeken niet/
 En haer ooge niet en siet.

10 Geen geluyt haer ooz en hoorst/
 En haer adem-losen mont
 Niet het alderminste woort
 Oopt te voorschijn brengen const.
 Haers gelijk is diese bout/
 En die op haer hulp vertrouwt.

11 O ghy hups van Israël
 Godes lof dochy clincken laet.

Psalm Cxxxvj.

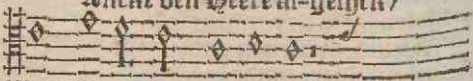
Aarons geheplicht saet
 Dancket hem/ 'tis syn bevel.
 Ghy die u na Levi noemt/
 D'zlijck synen name roemt.

12 Alle die God b'zee/et/toont
 Dwen p'her tot syn'eer.
 Lobet/lobet onsen Heer
 Zions borger's ; want hy woont
 Eeuw'ich in Jerusaleem.
 Prijst den Heere/lobet hem.

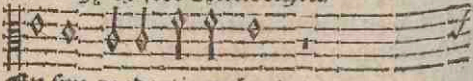
Den Cxxxvj. Psalm.

 D

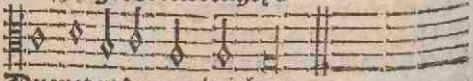
Ancht den Heere al-gelijck /

Want hy is seer vriendelijck /

En syn goedertierenheyt

Dueret in der eeuwicheyt.

2 Prijset/ en van herten looft
 God der Goden o'her hooft.
 Want syn goedertierenheyt
 Dueret in der eeuwicheyt.

Psalm Cxxxvj.

- 3 Gebet hem de hoochste eer/
 Op is aller Heeren Heer.
 Want syn goedertierenheyt
 Dueret in der eeuwichheyt.
- 4 Die alleen dooz syne sterckt'
 Onbegrypelyck wonder werckt.
 Want syn goedertierenheyt
 Dueret in der eeuwichheyt.
- 5 Die het schoone hemelrijck
 Heeft gebout verstandelijck.
 Want syn goedertierenheyt
 Dueret in der eeuwichheyt.
- 6 Die het onbeweegde lant
 Op de woeste baren spant.
 Want syn goedertierenheyt
 Dueret in der eeuwichheyt.
- 7 Die de groote lichten heyd'
 Men den hemel heeft bereyt.
 Want syn goedertierenheyt
 Dueret in der eeuwichheyt.
- 8 Die de sonne gaf den schijn
 Om des dages voocht te zyn.
 Want syn goedertierenheyt
 Dueret in der eeuwichheyt.
- 9 Die de sterren en de maen
 Doet des nachtes oname-gaen.
 Want syn goedertierenheyt
 Dueret in der eeuwichheyt.
- 10 Die Egyptens eerste cracht
 Haestelijck heeft omgebracht.
 Want syn goedertierenheyt

Dueret

Psalm Cxxxvj.

Dueret inder eeuwichheyt.

11 Die het dienstbaer Israël
Heeft verlosset uyt geuel.

Want syn goedertierenheyt
Dueret inder eeuwichheyt.

12 Synne hant heeft haer bevizijt
Synen arm behielt den strijt.

Want syn goedertierenheyt
Dueret inder eeuwichheyt.

13 Die de ongestuyrne zee
Van malsander scheidt den dee.

Want syn goedertierenheyt
Dueret inder eeuwichheyt.

14 Die dooz Israël een baen
Maecte om daer dooz te gaen.

Want syn goedertierenheyt
Dueret inder eeuwichheyt.

15 Pharao daer in ver souck
En syn heele heyt verbroneck.

Want syn goedertierenheyt
Dueret inder eeuwichheyt.

Pause.

16 Die syn knechten cloeck en fris
Leyde dooz de wildernis.

Want syn goedertierenheyt
Dueret inder eeuwichheyt.

17 Die der machtigen geweld
Heeft geweldichlijck gebelt.

Want syn goedertierenheyt
Dueret inder eeuwichheyt.

- 18 Die de coningen vol eer
 Schielijck heeft geslagen uer,
 Want syn goeder tierenheyt
 Dueret inder eeuwichheyt.
- 19 Sihon/ onder wiens gebot
 Lach der Amoriten rot.
 Want syn goeder tierenheyt
 Dueret inder eeuwichheyt.
- 20 Og/ die onder synen voet
 Hadde Basans oberbloet.
 Want syn goeder tierenheyt
 Dueret inder eeuwichheyt.
- 21 En hy heeft haer beyder rijk
 Wtgedeplet erfelijck.
 Want syn goeder tierenheyt
 Dueret inder eeuwichheyt.
- 22 Erfelijck hy't geben wou
 Israël syn dienaer trou.
 Want syn goeder tierenheyt
 Dueret inder eeuwichheyt.
- 23 Die alsdan aen ons gedenckt
 Als wy werden meest gecrenckt.
 Want syn goeder tierenheyt
 Dueret inder eeuwichheyt.
- 24 Die ons heeft gemaket vry
 Van ons harde weer party.
 Want syn goeder tierenheyt
 Dueret inder eeuwichheyt.
- 25 Die het noodich voetsel geeft
 Alles wat ter werelt leeft.

Pfalm Cxxxvij.

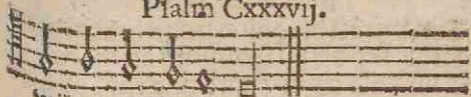
Want syn goedertierenheyt
Dueret in der eeuwichheyt.

26 Loof den Heere al-gelijck/
Hy is Heer van hemelrijck.
En syn goedertierenheyt
Dueret in der eeuwichheyt.

Den Cxxxvij. Pfalm.

Doe wy bedrucht aen Babels kro-
men saten/ Het weenen wy niet conden
onderlaten Als Zion in geheuchnisse
quam: 'tWelck allen lust tot vzeugde ons
benam. Dies hebben wy met herten-
leet om-vangen Ons harpen aen de
wilgen

Pſalm Cxxxvij.

wilgen op-gehangen.

2 Daer heeft het volck het welck ons
had verheeret

En lofgesanc upt spot van ons begeeret/
En sprakē: singt ons doch van Zion yet.

Wp seiden: ah! hoe connen wy een liet

Tot ons vermaeck en Godes eere singen

Hier in een lant daer wy zijn; vrendelin-

genē

3 Doch/soo ick u/ Jerusaleem/vergete/
Mijn rechter-hant niet van sich selfs en

wete/
En 'tsnaren-spel haer t'eenemael begeef.

Mijn tonge aen 't gehemelte my cleef

Soo ick u niet en houde in gedachte

En hooger als mijn hoochste blitschap

achte.

4 Den Edoms saet doch nimmer ghyt
en schencket

Haer misdaet/maer die eenmael/Heer/ge-

dencket :

En aen den val van't schoon Jerusaleem ;

Doe elc van haer riep met eē wreede stem:

Reyn-af/reyn-af/dat sy werd' omgesmetē/
En tottē gront haer mupzen neergereten.

5 O Babels kint/ghy moet oock neder-

dalen.

Beluckich die u sal vol-op betalen

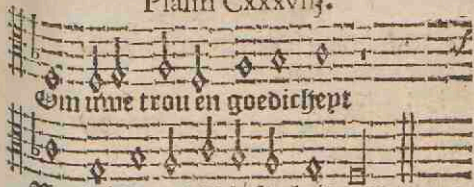
Den

Pfalm Cxxxviiij.

Den wezel die ghy aen ons hebt gedaen?
 Geluckich die sal toornich vatten aen
 D' kinders cleyn / niet achtend' op haer
 weenen/
 Om die te slaen te pletter aen de steenen.

Den Cxxxviiij. Pfalm.

I Ich wil / o Heer / upt 'sherten gront
 Met mijnen mont D' danck bewyfen.
 Ich wil by menich vorst en Heer
 D' nae en veer Met psalmen pryfen.
 Ich wil / Heer / nae u heylighdom
 My bidden / om uw' naem te singen.

Om uwe trou en goedicheyt

Ben ick bereypt **D** lof te bzingen.

2 Want ghy maecht uwen name groot/

Als ghy in noot

W toont waerachtich.

Als ick u aenroep / **H**eerre/ ghy

Verhooret my

En sterckt my crachtich.

De coningen des aertrijck al

Met hyn geschal

W sullen eeren/

Wanneer sy hebben aengehoort

W heylsaem woort

't Welck haer sal leeren.

3 Sy sullen singen gants verheucht

De repne deucht

Van uwe wegen.

Want Godes groote heerlijckheyt

Is wjt verspreyt

En hooch geslegen.

Al is syn stoel verheben hooch

Noch siet syn ooch

Den mensch deemoedich.

De stouten hy van verre kent

Die hy tosendt

W aer straffe spoedich.

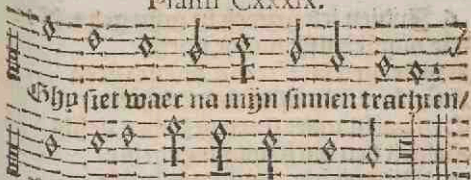
Pfalma Cxxxix.

4 Wanneer ick ben in tegenspoet/
 Ghy/ Heere/ doet
 Mijn siele leven.
 Als mijnes byants' toozen brandt/
 O rechterhant.
 My hepl wil geben.
 Voor my sult ghy het eynden dzae/
 Want u genae
 Moet eeuwich blijven.
 Het werck van uwe handen/ Heer/
 Ghy nimmermeer
 Sult laten dzyben.

Den Cxxxix. Psalm.

Ghy hebt my/ Heere/ gants' door-
 grondt / Wat in my is ghy mercken
 con't. 't Sy dat ick sitt' of dat ick stae
 Ghy slaet het al op't nauste gae. Ghy

920
Psalm Cxxxix.

Ghy siet waer na mijn sinnen trachten/

Dan verre kent ghy mijn gedachten.

² Ick wandel/ of ick leg' my neer

Ghy ommeringt my even seer.

Ghy weet de paden die ick tree/

Endaer ick ben daer zijt ghy mee.

Seen woort is op mijn tong' gecomen

Of ghy en hebt het al vernomen.

³ Dan voren hebby my besett/

Dan achter op mijn ganck ghy lett.

Ghy hebt op my gestelt u hant.

Die wetenschap moet mijn verstant

Verwondert/ ondoorzgrondet laten/

Want hare hoogd' is niet te vaten.

⁴ Waer sal ick uwen Geest ontvlicen

Dat hy my niet en soude sien?

Waer heen voor u verberg' ick my?

Daer ick ten hemel daer zijt ghy.

Maeck ick mijn leger inder hellen

Wdaer comt ghy my vergesellen.

⁵ Al hadde ick voor my te baet

De vleugels vanden dageraet/

En woonde aende laetste strant

Der zee/ daer soud' u rechterhant

Geduerichlijcken my gelepden

En niet een upze van my chepden.

Psalm Cxxxix.

6 Indien ick spzeeck in mijn gedacht ;
De duysternisse vande nacht
My bergen sal : 't wozt om my heen
Soo claer / als of de sonne scheen.
Den nacht moet staen in vollen lichte
Belgck den dach vooz u gesichte.

7 Mijn nieren zijn in u gewelt :
Oock hebdy / doe ick was gestelt
In moeder's lichaem / my bedeckt
En ober my u hant gestreckt.
Dies loob' ick u / want ghy my waerlijck
Beschapen hebt seer wonderbaerlijck.

Pause.

8 't Is onbegrijpelijk wat ghy werckt.
Mijn ziele daer op blytich merckt.
Want mijn gebeenten allegaer
D waren naeckt en openbaer /
Hoe wel in een verborzen stede
Mijn lichaem wiert gemaket rede.

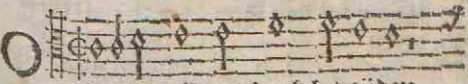
9 Op d'aerde hebdy my gewracht /
Als een bozduer sel tsaem-gebracht ;
D ooge sach mijn maecksel aen
Noch ongevoecht en ongedaen.
Al- eer het hadde stant of leven
Was het in ulwen boeck geschreven.

10 Hoe dierbaer is my ulwen raet !
De menicht my te boden gaet
Van u gedachten wonderlijck.
Soud' ick die al besonderlijck
Berekenen en recht doorgronden /

Pfalm Cxl.

Sy werden meer als 'tsant bevonden.
 11 So dicwils als mijn oog' ontwaect/
 Tot u mijn vierich heit genaect.
 Och! dat der goddeloosen schaer
 eens gantselijck verdelget waer!
 O ghy bloetdozstige/ gaet strijcken/
 En wilt gants verre van my wijcken.
 12 Tot sulcke spreek ick dit/ o Heer/
 Die u doen smaetheyt en oneer/
 Waer pzijsen dien die u veracht.
 En soude ick upt al mijn macht
 Niet haten die u booslijck haten/
 En gram zijn dien die u verlaten?
 13 Ich haetse met volcomen haet/
 Een haet die my ten herten gaet.
 O vpant/ Heer/ is oock de mijn.
 O ghy die waerheyt ende schijn
 Erkennet/ pzoebet my van binnen/
 En ondersoeket al mijn sinnen.
 14 Bepl't op het diepste mijn gemoet/
 Diet wat het denckt en wat het doet.
 O bemerket of ick overleg'
 Te wandelen den boosen wech/
 En wilt my de genade geben
 Te gaen den pat na 'teenwich leben.

Den Cxl. Pfalm.

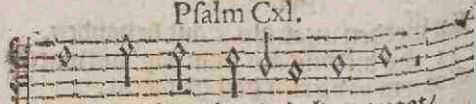

Heere/ wilt my doch bezijden

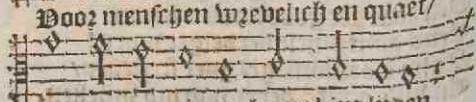
Sij

Wooz

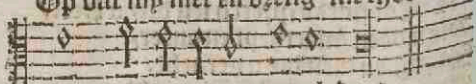
Pfalm Cxl.

1 Voor menschen wzevelich en quaet/

Op dat my niet en bzing' int lyden

Haer voozgenomen euvel-daet.

2 Der welcker hert vol loose treken
Niet anders als bedzoch en dicht/
Haer dagelijcx tesamen-spreken
Alleen tot crijch is aengericht.

3 Haer tongen sp/bloetgierich/ scherpen
Gelijck een slang' in heeten moet/
Haer lippen het vergift uytwerpen
Gelijck de felle abber doet.

4 Bewaert my vooz der boosen handen/
En vooz den mensche vol gewelt :
Voor haer die listich my aenranden
Op dat ick werde neer-gevelt.

5 De grootsche hebben mijne gangen
Een heymelicken strick gelept/
En/om my sekerlijck te vangen/
Haer gaten aenden wech gesprept.

6 Maer tot den Heer ben ick getreden
In desen angst/ en sprack tot hem :
Schy zyt mijn God. hoorz mijn gebeden/
En nepcht u ooren tot mijn stem.

Pause.

Psalm Cxi.

Pauſe.

7 **H**eer/mijn heyl en wapen crachtich/
 Ghy hebt/wanneer ick was beswaert/
 Mijn hooft dooz uwe hant almachtich
 Bedeckt / en inden strengt bewaert.

8 **D**at haren wil de boose menschen
 Vercrijgen/bid' ick/niet gedoocht.
 Staet haer niet toe haer sondich wensche/
 Op dat haer hert niet zy verhoocht.

9 **H**et hooft van die die my ontringen
 Op dooz syn aenſlach self doozwondt.
 En wilt op mijn vervolgers bzingen
 Den overlaf van haren mont.

10 **S**chiet over haer u heete ſtralen/
 Met vier en blammen haer verteer.
 In diepe cuplen doetse dalen/
 Op datse rijſen nimmermeer.

11 **D**en laſter-mont in cozte dagen
 Bzingt ſpnen welſtant in gevaer.
 Men ſal noch upt den lande jagen
 Den trofſigen geweldenaer.

12 **I**ck weetet/dat God ſal beſchermen
 De ſaechte van die onrecht lydt.
 Het recht van de verlaten armen
 Sal hy upt-voeren 'tſpner tijt.

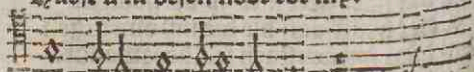
13 **D**an ſullen de oprechte croonen
 Heer/wien naem met lof gedicht/
 De vromen ſullen eeuwich woonen
 In vreugde dooz u aengeſicht.

Pfalm Cxlj.

Den Cxlj. Pfalm.

I
Ik roep u aen/mijn God en Heere/

Haest u in desen noot tot my.

Dat uwe ooz geopent zy

Wanneer ick troost van u begere.

2 Laet mijn gebet doch booz u comen
Als waer't een reuckwerck liefelijck:
Mijn hand-ophessen zy/gelijck
Een about offer/aengenomen.

3 Stelt / Heer / een wacht booz mijner
monde/

Dat daer geen quaet mach comen upt.
De deure van mijn lippen slupt/
Dat ick my hoeden mach booz sonde.

4 En neyget tot geen quade saken
Mijn herte/om niet menschen boos:
Te worden vals en goddeloos.
Haer leckerny laet my niet smaken.

5 Soo my de vrome staet/ick reket

Syn

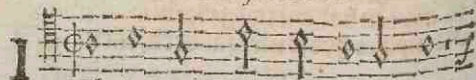
Psalm Cxlij.

In syn sigen vooz weldadicheyt/
 Als als een balssem uptgebreyt/
 Die my het hooft niet sal verbraken.

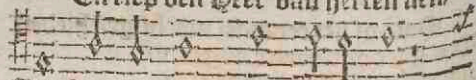
Pause.

6 Ooc/ of het eenmael mocht geschieden
 Dat haer ontmoette ongeval/
 Tot een recht mede-lyden/ sal
 Ick God noch bidden vooz haer lieden.
 7 Haer richters liet ick gaen met vzeders
 Ter zijden van de steyle rots.
 Op hoorzen/ vooz al haren trots/
 Van my seer aengename reden.
 8 Ons beenders zijn van een gereten/
 En wech-gestroopt ten grabe-waert/
 Seljck of pemant op de aerd'
 Had hout geclooft en heen-gesmeten.
 9 Mijn ooge innochtans aenschouwet
 In al dit lyden en verdziet.
 Ontblootet/ Heer/ mijn ziele niet/
 Die op u hulp alleen betrouwer.
 10 Dooz netten listich toebereydet
 Van dese schalcken my behoed't :
 En laet niet vallen mijnen voet
 Out garen van haer uptgespreydet.
 11 Sy moeten self noch zijn gevangere
 Een yder in syn eygen strick/
 Tot dat mijn deucht saem volck/ en ick
 Gaen onberhindert onse gangen.

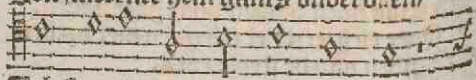
Psalm Cxlij.
Den Cxlij. Psalm.

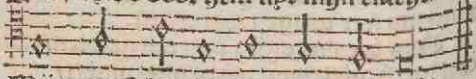
Ick riep den Heer van herten aen/

Ick smeecte hem gants onderdaen/

Ick stort'e voor hem uyt mijn clacht/

Mijn angst heb ick voor hem gebracht.

2 Als mijnen geest is overstelpt/

En my de mensche niet en helpt/

Soo is u noch den wech bekend

Om my te redden uyt ellend.

3 Sy hebben met archlisticheyt

Een strick op mijnen pat gelept.

Ick heerde my ter rechterhant/

Maer geen bekende ick en vant.

4 Ick wist niet wat ick aen sou staen

Om hare lagen te ontgaen.

En niemant eens int herte viel

Te sorgen voor mijn droeve ziel.

5 Ick riep tot u in banger tijt

O Heere/die mijn toeblycht zijt/

En inder lebendigen lant

Pfalm Cxliij.

Mijn beste deel/mijn liefste pant.
 6 Ah! Heere/lett op mijn begeert.
 Want ick geheel ben uptgeteert/
 Dan mijn verbolgers maectt my bly.
 Want ; laes! sy over-mogen my.
 7 Verlost mijn ziele upt het slot/
 Dat ick u prijfen mach/mijn God.
 De vrome sul. en om my staen
 Wanneer ghy my hebt goet gedaen.

Den Cxliij. Pfalm.

Wilt mijn gebet/o Heer/verhooren/
 mijn smecken nemet doch ter ooren
 Gelijck ghy my hebt toegeseyt :
 Na uwe waerheyt hooch-besworen
 En supvere gerechticheyt.
 2 Maer wilt niet uwen knecht niet tredē
 Int oordeel/ om te cyschen reden

Psalm Cxliij.

Van alles wat hy heeft misdaen:
Want/ Heer/ geen mensche hier benedeet
Dooz u gerichte can bestaen.

3 De vyant my geen rust wil geven/
Ter aerde tredet hy mijn leven/
Hy stoot my inde duysternis/
Al daer verberget hy my/ eben.
Als een die lang gestorven is.

4 Mijn geest ontroeret en verflagen
Is overstelpt met bitter clagen/
Mijn ziele nergens troost en heeft.
Mijn herte wil in my verflagen/
En alie hoop my schier begeeft.

5 Om my in desen angst te stercken:
Gae ick den ouden tijt aenmercken.
Mijn herte blytich over lecht
De overgroote wonderwercken
Die uwe hant heeft uptgerecht.

6 Tot u/ o Heer/ mijn handen bepde:
Met groot verlangen ick uptbepde.
Mijn ziele dooz dees droefenis
Is als een uptgedroochde heyde
Daer vrucht noch bocht meer in en is.

Pause.

7 O Heer/ verhoort my haestelijcken/
Mijn geest begint te beswijcken.
Verbercht van my u aensicht niet,
Op dat ick niet en mach gelijcken.
Hem die in't graf men neder-schiet

8 Laet my vroech hoorē en aenschouwē
D goet

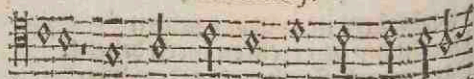
In goedicheyt in mijn benouwen.
 Maect my den rechten wech bekent.
 Want tot u heff' ick met vertrouwen
 Mijn ziele in al mijn ellend'.
 9 Van mijne haters my vry-make
 Die aen my toonen spijt en wrake.
 Tot u alleen mijn ziele bliedt.
 Zy bevolen mijne sake/
 En wilt my/ Heer/ verlaten niet.
 10 Leert my/ o Heere/ my te dzagen
 Beduerich nae u welbehagen.
 Ghy zijt mijn God/ geest ghy my raet.
 In goeden Geest al mijne dagen
 My leyde op de rechte straet.
 11 O Heere/ doet my weder leven/
 Dat uwen naem mach zijn verheven.
 Wilt mijne ziel/ die u verbejdt/
 Een bralijcke verlossing' geven.
 Van wegen u gerechticheyt.
 12 Om uwe goetheyt wilt afsnijden:
 Die my verbolgen en benijden;
 Verdelget hem die my bevecht
 En mijne ziele brengt in't lijden:
 Want ick ben u getrouwe knecht.

Den Cxliij. Psalm.

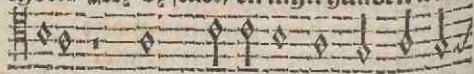

G Elooft sy God/die/als ick ben in't
 lijden/

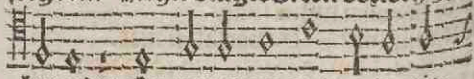
Pfalm Cxliij.

lijden/ My bystaet/ en mijn handen leeret

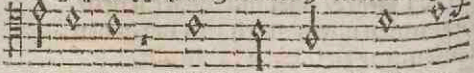
strjden. Mijn vingeren ten oorloch by

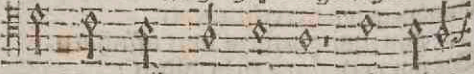
bereydt/ En cronet my met goedertie-

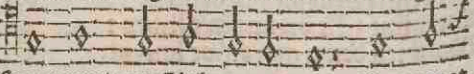
renheyt. Hy is mijn burcht in alle mijn

benouwen/ Mijn heyl/ mijn schilt/ den

gront van mijn vertrouwen. Die mijne

saec grootgunstich nemet aen. En maect

dat my mijn volck is onderdaen.

2 Wat is doch Heer den mensche vol el-
lenden/

Dat

Dat ghy hem kent/en tot hem u wilt wer-
den :

Wat is eplaes het arme menschen kind/
Dat ghy u spys so goedich onderwindt :

De mensche is / als wy het recht be-
trachten/
Gelyck een niet in ydelheyt te achten.

Syn dagen oock niet lange en bestaen/
Maer haestich/als een schadu' / sy vergaen.

3 Necht/ Meer/om leeg' den hemel: tot
ons nake/
Maect het gebercht' op dat het roock' en
blake.

Werpt blixem upt/ verstrooptse inder pl/
Verdoetse met u afgeshoten pijl.

Streckt voort u hant/ wilt my te hulpe
comen.

Ontsettet my/ en ruckt my upt de stromen
Der diepe bloet. verlost my vant gewelt
Der vrenden/ die my hebbē lang' gequelt.

4 Derwelcher mont niet voort en brengh
dan leugen/
Maer hant is bals / haer wercken niet en
deugen.

Maer ick sal u (gereddet upt verdriet)
Op harpen luyt noch speelen een nieu lief.

Den coningē ghy overwinning' gebet /
En werpet neer dien die haer wederstre-
bet.

Ghy zyt het die der goddeloosen sweert
Van David uwen knecht hebt afgekeert.

Paulo,

Pfalm Cxliij.

Paulo.

5 Ontsett my / Heer / en mijne ziel be-
hoedet

Wooz vrenden die op my dus zijn ver-
woedet.

Der welker mont veel leugenen uptgiet/
Haer hant is vals / haer wercken deugen-
niet.

Dat onse soons haer vollen wasdom
crjgen

In hare jeucht / als opgeschoten twijgen;
Ons dochters / als hoecksteenen uptge-
woecht /

En int gebou van een paleys gebrecht.

6 Der vult met goet ons winckelen en
salen /

Om voozraet daer op voozraet upt te ha-
len.

Ons clepne vee vermeeder op den stal

Tot duysent / ja tien-duysent int getal.

Ons offen-drist zy vet en wel te passe /

Geen inbal banden byant ons verrasse /

Noch tegen haer geë upttocht nodich zy /

Van moozt-geschrey maecht onse straten
byp.

7 Geluckich volck / het welck de Heere
gebet

Dat het alhier soo vzedelijcken levet.

Geluckich volck en salich noch veel meer

Welck onsen God hout vooz syn eygen
Heer.

933
 Psalm Cxlv.

Den Clxv. Psalm.

V Die mijn God/ mijn hemels co-

 ninc zyt Sal mynē mont verheffē/ en met

 blijt Sal uwen naem door my zyn uytge-

 breyt Wā dach' op dach/ in alle eeuwichheit.

 Welkeer is groot. wie can ten vollē wetē

 syn wese/ en dē gront daer van afmetē ?

 Waer 't eē geslacht aen 't ander sal stogē

 tot Godes werc syn eyndeloos vermogē.

2 Ich

Pfalm Cxlv.

2 Ic spreek/ o God/ van u' voortrefflick-
heyt/

Ick roem den glants van uwe majestejt.
De wonderen dooz uwe macht gedaen
Wil ick het volck al-omme wijsen aen.

Sy sullen van u daden tuchtnis geveit
Die menschen hert ontsetten en doen
beben.

Oock sal ic self vermelden uwe crachten/
U grootheyt sal ic boven al groot-achten.

3 Eick een van haer sal de geheuchenis
Van uwe gonst die noopt vermindert is
Wtstozten/ en van u gerechticheyt

Sal met gejupeh den lof zijn voortgeseyt.

De Heere is barmhertich en weldadich

De Heere is lanckmoedich en genadich/

De Heer is goet / en wat hy heeft gema-
ket

Den rijcken stroom van syn mee-dogen
smaket.

Pause.

4 Al wat ghy/ Heer/ geschapen hebt/ be-
lijdt

Dat ghy alleē daer van de wereman zijt.

Maer dooz de tong' van u vercoren schaer

Wert uwen lof opt heerlijcx openbaer.

Van uwen throon den luyster sy ver-
conden/

U sterckte clinckt in hare held're monden.

Op dat te recht der menschen kinders
blycke

435

Psalm Cxlvj.

De schoonheyt vā u hemels conincrycke.
 5 Driek is/Heer/een eeuwich-duerend
 rijk/

U heerschapp blijft onvergancckelijck.
 Ghy ondersteunt de strupckelende knien/
 Die nederlept wilt ghy u hulpe vie'n.

Tot u heft op de oogen al wat levet/
 Die alle dinck syn tijdich voedsel gebet ;
 Die uwe hant soo mildelijck ontladet
 Dat alles met behagen wert versadet.

6 God is gerecht in alles wat hy doet/
 Syn ommeganck is vziendelijck en soet.
 Hy is na-by die in syn wegen gaen
 En hem in trou en waerheyt roepen aen.

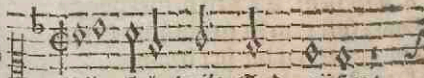
De Heere doet het hertelijck begeeren
 Der geener die hem bresen ende eeren.
 Hy hooret haer wanneer se angstich cla-
 gen/

En maechtse vyz van broesenis en plagē
 7 't Is God die syn liefhebbere bewaert/
 Hy isset die de boose niet en spaert.

Dies mijne tong' maecht synen naem be-
 kent/

Ja alle vleesch hem prijset sonder end.

Den Cxlvj. Psalm.

O

Mijn siele/wilt God prijzen/
 Want

Pfalm Cxlvj.

Want ick hoop mijn dagen lanck hem
 syn eere te bewijfen: En met liefelick
 gefanck hem te loben wijt en sijt
 Alle mijnes levens tijt.

2 Wilt niet stellen u betrouwen
 Op de Prinzen hooch-geacht.
 Op den mensche wilt niet bouwen/
 Want by hem is heyl noch macht.
 Als syn ziele neemt de wijck
 Wert hy weder aerd' en sijck.

3 Syn belept is dan gebloden/
 Haet en aenslach gaen te niet.
 Salich is hy/ dien in noden
 Jacobs God syn hulpe biedt:
 Die syn vaste toeverlicht
 Heeft op God alleen gericht.

4 Op hem/ die den hemel hooge
 Dooz syn cracht gebouwet heeft/
 Die de zee/ en die het drooge
 Met al wat daer inne leeft

Heeft

Pfalma Cxlvij.

Heeft gemaect : en die syn woort
Sal voltrecken woort en woort.

Pause.

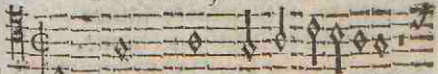
5 Hy doet recht aen al die lijden
Overlasting' en geweld/
Hy geeft broot in diere tijden
Die den scherpen honger quelt/
Hy maect los en vry van pijn
Haer die vast gebonden zijn.

6 Het gesichte geeft hy weder
Die in blindheyt dalen gaen.
Die gebogen zijn ter neder.
Doet hy ober-eynde staen.
Wie oprechtelijck hem dyaecht/
Den oprechten God behaecht.

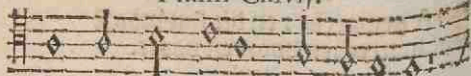
7 Hy beschutt de vreemde lieden
Als haer aldertrouste vrint.
Hy en laet geen quaet geschieden
Aen het vader-lose kind.
Weduwen hy wel bewaert
Dat geen leet haer wedervaert.

8 Maer de Heer wil omme keere
Der godloosen slimmen pat.
Eenwich sal de Heer regeren.
Sion/ ghy moet weten/ dat
Wwe God behout syn macht
Van geslachte tot geslacht.

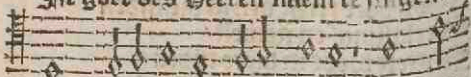
Den Cxlvij. Psalm.

L
Oost God/ want boven alle dingen

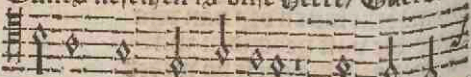
Pfalm Cxlvij.

Alst goet des Heeren naem te singen.

Gants liefelich is onse Heere/ Daerom

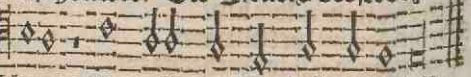
betaemt hem prijs en eere. Hem/ die Jer

usalé opbouwet/ Alwaer. mé syné glants

aenschouwet. Die Israëls verstroopde

scharen/ Van allen canten wil vergaren.

2 Hy helet de gebroken herten/
Syn hant versachtet hare smerten.
Hy laet niet blijven onverbonden
Noch ongenesen hare wonden.

De sterren weet hy af te deplen/
Niet een van die en can hem seplen.
Hy brenget haer getal te- same/
En noemt se elck by synen name.

3 Groot is de Heer ja syn vermogen

En

Psalm Cxlvij.

En kannen niet genoeg verhogen.
 Wijs is hy. syn onepndich weten
 Is ongetelt en ongemeten.

Hy rechet op/ en toont hem goedich
 Die nederich zyn en sachtmoedich/
 Maer die haer tegen God opstellen
 Wil hy ter aerden nedervel en.

4 By beurten men een lofsanck singe/
 Der harpen clancck de locht dooz dzinge
 Om hem te dancken/ die uyt-recket
 De wolcken/ en den hemel decket.
 Hem/ die de aerde sendt den regen/
 Hem/ die dooz synen rijcken segen
 Het stepl geberchte soo besozenget
 Dat het van gras de volheyt bzenget.

Pause

5 Den vee het voeder hy bescheret/
 De songe raken hy generet
 Als sy het nodich aeg ontberen
 En niet geichzen van God begeren.
 Een moedich peert is niet met allen
 Om God den Heere te geballen.
 't Gebeente hem oock niet verlustet
 Des mans ten stryde toegerustet.

6 De Heere heeft syn wel behagen
 Men die hem dienst en eer opdzagen.
 Des Heeren gunst staet alijt open
 Men die op syne goetheyt hopen.
 Jerusaleem van God vercoren/
 Laet synen roem doch in u hooren.
 Sion wilt van vzeugd' onspzingen/

En

Pſalm Cxlviij.

En ulven God een loffſanek ſingen.

7 D poozten/ die hy ſteeds bewaket/
Heeft hy met grendels vaſt gemaket.

De kinders die ghy hebt vercregen

Van hem/ verleent hy ſpen ſegen.

Men ulve palen deylt hy mede

Da haren wensch den lieven vrede.

En hy verſadichtſe al-omme

Met uptgeleſen terwen-blomme.

8 Syn woort/waer dooz hy't al volendet

Van boven hy op aerden ſendet :

En het gebot van hem gegeven

Wert ſnel en vaerdich voortgedreven.

Den lichten ſneeu int coude weder.

Als witte walle laet hy neder.

Den rijn als aſſche doet hy comen

Des winters op de doore vomen.

9 Met felle bupen werpt hy henen

Als ſtucken ys de hagel-ſtenen.

Wie is ſoo hart/dat hy can dragen

Den ſcherpen vozt/ en coude vlagen :

Maer als hy ſlechts een woort wil

ſpreken/

Het ys moet ſmelten ende breken.

Als ſpen wint begint te gieren

Soo bloepen beken en rivieren.

10 Hy iſt/ die Jacob openbaret

Syn woort/en Iſraël verclaret

Syn ongevalschte wille-keuren.

Dit oordeel mochte noopt gebeuren

Men eenich ander volck of heyden.

Psalm Cxlvij.

Die heeft de Heer niet willen leyden
 Tot kennis van syn repne wetten
 Om haren ganck daer na te setten.

Den Cxlvij. Psalm.

L

Goet God den Heer eendzachtelijck

Ghy borgerz van het hemelrijck.

Ghy die bewoont de hoogste stee

Om hem te prysen maectt u ree.

Ghy engelen/ghy stercke scharen

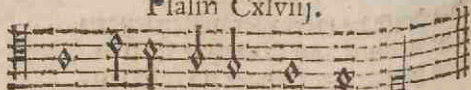
Wilt syne grootheyt openbaren.

Ghy son en mane looft den Heer.

Ghy

Psalm Cxlvij.

Ghy held're sterren prijst hem seer.

2 Ghy hemels/die soo hooge gaet/
 Ghy waters die daer boven staet
 En in de lichte wolcken sweeft/
 Des Heeren naem sijn eere geeft.

Want dooz sijn upgesproken reden
 Is alles boven en beneden
 Geschapen/en soo vast gelept
 Dat het bestaet in eeuwichheyt.

3 Hy heeft haer een bevel gedaen
 Daer over sijn niet sullen gaen.

Inwoonders vande aerde ront/
 Walbissen in den diepen gront/

Bier/hagel/sneeu/en mistich weder/
 Stormwint/die't alles werpt ter neder
 En achtervolget het gebot

Van onsen alderhoochsten God:

4 Ghy bergen/uwem schepper looft/
 Ghy bomen overla'en met ooft/
 Ghy cederz die het wout verciert/
 Ghy wilt/en oock ghy tam gediert/

Ghy beesten cruppand' op de aerde/
 Ghy vogels die met sneller vaerde

Drept/ ghy volck van alle staet/
 Dozst/coninc/richter/ondersaet :

5 't Sijn songelinc/of teere maecht/
 Van wepnich jaren/of bedaecht/

Des Heeren name doch verheft

Die aerd' en hemel overtrest,
 Den hoorn syns volcx heeft hy verhebe/
 En heeft haer stof van lof gegeven.
 Syn gonst blijft Israël gewis/
 Het volck dat hem het naeste is.

Den Cxlix. Psalm.

Wilt een nieu liet den Heere singen/
 Wilt hem syn waerden roem aenzingen
 Inde gemeente/daer de vromē niet ver-
 tsamen-comen. Dat Israël met voller
 vreucht In synen Schepper zy ver-
 heucht: Dat in dien coninck hem ver-
 bip Al Zions borgerp.

Pfalm Cxlix.

2 Spu name sy in vzeugde-repen
Gespeelt op fluyten en schalmeyen.
Dat trommel ende harpe loven
Den Heere van hier boven.

Want God een wel-behagen heeft
Men't volck dat in syn vzeese leeft.
Men die sachtmoedich zijn en dweeg'
Beweent hy hepl en seeg'.

3 Op dat al spne guist-genoten
Met rijcken segen overgoten
Om dese eer van vzeucht ontspringen/
Ja op haer legers singen.

Wt hare keelen sal het woort
Van Gods verheffing' zijn gehoozt :
In hare hant een sweert dat sijt
Men d'een en d'ander zjd'.

4 Op datse strenge wzaeck verrichten
Men hebden; die met willen swichten :
De volcken die geen deucht en leeren
Met harde straf verneeren.

Dat couingen/ hoe hooch-geacht/
Van haer in ketenen gebzacht/
En harer vorsten heerlijckheyt
In boepen zp gelept.

5 Om oordeel over haer te gehen
Da'trecht upt Godes last beschreiben,
Dit is de eer/ die God laet vinden
Men alle syn beminden.

Psalm CL.

Den CL. Psalm.

Geeft den Heere danck en lof/ **W**ijst
 hem in syn heyligh hof/ **I**ndē hemel schoon
 gewracht **W**t gespannē door syn macht.
God den Heere zy verheben **I**n syn
 daden ongetelt / **D**aden / die van syn
 geweld **C**laer getuygenisse geven.

2 **L**ooft den Heere met de stem
 Der basunne. lovet hem
 Met het roeren vande luyt/
 Op de harpe / op de fluyt/
 Op de trommel wilt hem loben.
 Met het soete snaren-spiel/
 Met de orgels clær en hel
Wijst den Heere van hier boven.

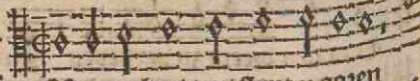
De tien Geboden.

3 Geest den Heere roem en danck
Met der cymbalen geclanck/
Met der cymbalen geschal
Prijst hem/ bzoelijck/ boven al.

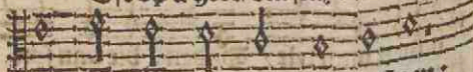
Alles moet hem eer bewijfen:
Alles wat ter werelt leeft/
Alles wat een adem heeft
Moet den Heere eeuwigh prijsen.

Eynde der Psalmen.

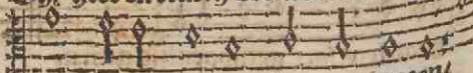
De tien Geboden des Heeren.

H

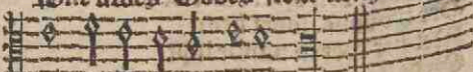
Eft op u hert/ontflapt u oozen

Ghy hert en traech volck int verstaen:

Wilt uwez Godes stem aenhooren/

En syn geboden gade slaen.

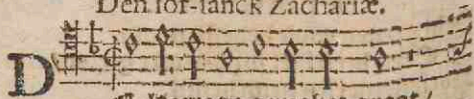
2 Ick ben/ sept hy/ u God en Heere
Die u trock upt de slaverny:
Men ny alleen doet dienst en eere/

webt

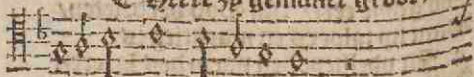
De tien Geboden.

- Hebt geen en God beneffens my.
3 Geen beelt laet snijden ofte gieten/
Noch geenerley gelijckenis.
Doo ghyse eert/ 't sal God verdzieten/
Want hy jaloers en machtich is.
4 In ydelheyt den naem des Heeren
Suldy niet nemen in den mont/
Want die den selven sal onteeren/
De Heer sal straffen syne sond'.
5 Ses dagen werckt / en daer narustet/
Dat knecht en maecht oock vieren mach :
Want God u Schepper heeft gelustet
Te rusten op den selven dach.
6 Wilt vader ende moeder eeren/
Op dat ghy lange jaren leeft/
En utwen voorszpoet mach vermeerden
Int lant dat u de Heere geeft.
7 Den dootflach suldy neerstich myden,
Het houwelijck doch niet en breekt.
Steelt niet/ al most ghy armoe lijden/
Geen valsche getuygenis en spzeekt.
8 Om te begeeren s' naesten have
En laet u hert niet zijn bekoozt :
Syn wijf / syn hups / syn vee / syn slabe?
Of alles wat hem toebehoort.
9 O God/ u woort ons voorszgeschrevert
Luydt claerder als een sijn metael :
Geeft ons 'tvermogen om te leven
Na u geboden altemael.

Den lof-sanck Zachariæ.

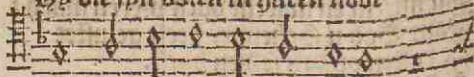
Heere zy gemaket groot /

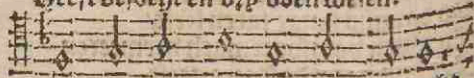
Israëls God zy gepresen:

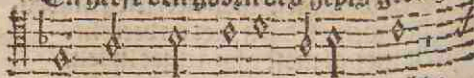
Hy die syn volck in haren noot

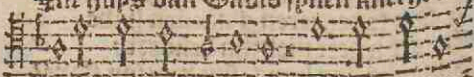
heest besocht en vzy doen weten.

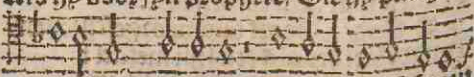
En heest den hoorn des heyls gerecht

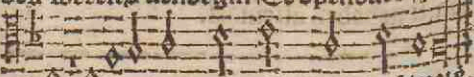
ant hups van David synen knecht:

Als hy dooz syn pzophetē, Die hy plach vā

des werelts aenbegin Te openbarē synen

sin, Onse vaders claerlyc heest doē wete.

2 Dat wy verlosset souden zyn
Van die ons geweldich plagen/
En vrp-gemaect upt bant en pijn
Van haer die ons haet toe-dragen.

Op dat hy doe barmherticheyt
Ken onse Daders toegeiept :
Sich stellende te voren
Syn vast verbont : ja dat hy spuen eet
Te geenen tijde en vergeet
En hy heeft aen Abraham geswoeren.

3 Op dat wy / vanden engen strick
Onser vbanden ontflagen/
Vem dienen souden sonder schrick
Alle onses leuens dagen.

Gerechtichlijck en heplichlijck/
De wetten van syn coninckrijck
Te volgen gants genegen.
En ghy / mijn kint / sult wesen ee pzoopheet
Dooz Godes aensicht / om gereet
Dooz u stem te maken spne wegen.

4 Dat ghy het woort der salicheyt
Synen volcke moocht verconden/
Die gantschelijck besloten leyt
In vergebing' harer sonden :

Dooz Godes gonst aen ons betoocht
Waermee de Opganck upt der hoochd'
Vem nu heeft binden laten :

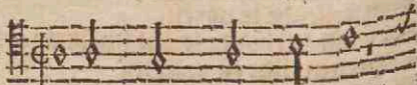
Op dat hy sau verschijnen hel en clær
Die in des dodes schaduw' swaer
En in dicke duysternisse saten.

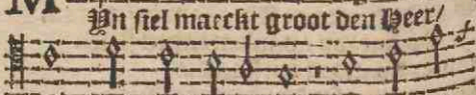
5 Op dat hy dooz syn repne leer

Den lof-sanck Mariae.

Mochte richten onse treden/
Ons leydende na syn begeer
Op den rechten wech des vzedern.

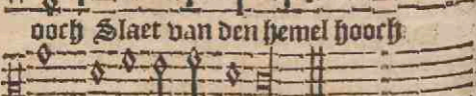
Den Lof-sanck der Ioncvrouwen Mariae.

Mijn siel maecht groot den Heer/

Mijn geest den lof en eer Blymoedich

lijck gewaget Mijns Heplants/die syn

ooch Slaet van den hemel hoorch

Op syn geringe maget.

2 Du sal ick zyn geacht
By pegelijck geslacht
Geluckich boven-maten.

Want God heeft dooz syn macht
Een daet aen my gewzacht
Die geen verstant can baten.

3 Syn name heplich is.

Onseylbaer en gewigt
 Syn goedicheyt beclijvet/
 En gaet op kindes-kint
 Van die syn woort bemint
 En in syn vzeese blijvet.

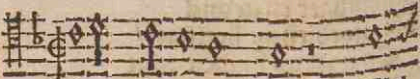
4 Den arm des Heeren stercke
 Heeft uptgeboert een werck
 Welck waerdich is te lobben:
 De trotze hy verstaet/
 Dooz hem is haren raet
 Verwaepet en verstoben.

5 Die machtich zijn en groot
 Hy upt den setel stoot:
 Maer/ die syn neer-gebogen
 In een verachten stant/
 Verhoocht syn rechter-hant
 Dooz aller menschen oogen.

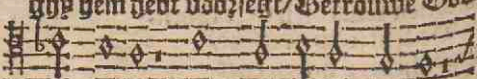
6 Die hunger lyden most
 Besozget hy den cost:
 Maer de verwaende rijcken
 Die op haer gelt en goet
 Het herte stellen/ doet
 Hy ledich van hem wycken.

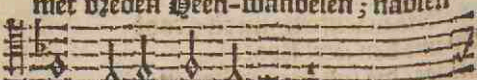
7 Syn dienaer Israël
 Doet hy gestadich wel:
 Syn gonst blijft onbergeten
 Die hy aen Abzaham
 En 'volck dat na hem quam
 Heeft voozmaels laten weten.

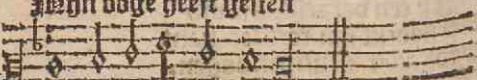
Den Lof-sanck Simeonis.

N **V** laet ghy uwen knecht / Als

 ghy hem hebt voorgezegt / Getrouwe God

 met vreden Heen-wandelen ; nadien

 Mijn doge heeft gelien

 V Salichmaker heden.

2 Die van u is bereept /

Dat hy ter salicheyt

De volkeren bekeere :

Een sonne die verlicht

Der heydenen gesicht /

En Israël brengh eere.

De artijckelen des Geloofs.

M **I**n vast geloof op God den Vader
leyst

De artijckelen des Geloofs.

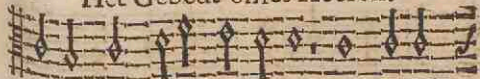
lept/ Die 't alles schiep door syn almogen-
 hept. Mijn vast geloof neemt Jesum
 Christum aen/ Syn eenich Soon/en onsen
 Oeer. ontfaen Dā Godes Geest. geboren
 upt een maecht. Van Pontio Pilato hart
 geplaecht. Ken't crupsel gehecht/en vande
 doot doozstraelt. Int gras gelept. ter hellē
 ne' ergedaelt. Des derde daechs is hy vresen
 weet. Tē hemel voer hy op met grooter eer:

De artijckelen des Geloofs.

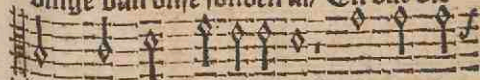

Daer is hy aen de rechter-hant geseten
Sons Vaders/wiens gewelt is ongeme-
ten. Van waer hy we'er sal comen/straf
en loon Te geven/bepd' aen lebenden
en doo'n. Mijn vast geloof den hepl' gen
Geest ombatet. Een kerck/die haer na
Christum noemen latet / Goe heplich/als
gemeyn/geloof ick mede. Der hepligen
gemeynschap/ liefd' en vrede. Derge

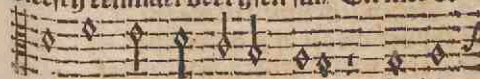
Het Gebedt onses Heeren.

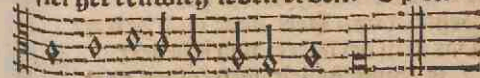
vinge van onse sonden al/ En dat dit

bleesch eenmael verrijfen sal/ En met de

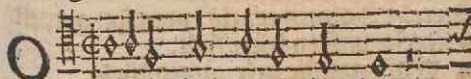

siel het eenwigh leven erven. Op dit

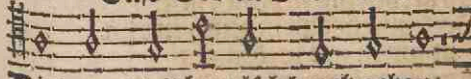

Geloof ick leven wil en sterben.

Het gebedt onses Heeren Iesu Christi.

Onse God en Vader trou/

Die woont in't hemelsch hooch gebou/

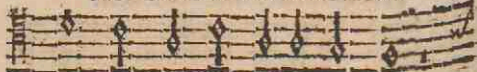
En wilt dat wy u roepen aen

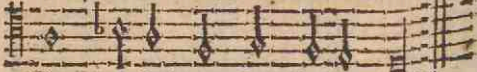
Als wy met droefdeyt zyn omvaen ;

Geest

Het Gebedt onses Heeren.

Geest dat niet bid' alleen den mont/

Maer dat het coom van herten gront.

2. Geheplicht uwen name 3p/

W supber woort ons blijve by:

Dat elck van ons oock heplich leef

En uwen naem syn eere geef.

Behoedt ons Heer vooz valsche leer/

Dat arm verboeret volck bekeer.

3. D coninckrijk doch comen doet

Hier en hiernae. Den trooster soet

Geest ons/ dien Christus ons toesep

Met spne gaben belerlep.

Breecht Satans cracht: vooz syn gewelt

D kercke vast en seker stelt.

4. D wil geschie gehoozsaemlijck

Op aerden als in hemerijck.

Geest ons gedult in druck en pijn

Dat wy in u te vreden zyn/

En overwinnen vleys en bloet

Dat tegen uwen wille doet

5. Ons daeg'lijcx bysot ons hupden geest

En wat het lijf van noden heeft.

Bewaret ons vooz twist en strijt/

Vooz pest/ en vooz den dieren tijt/

Dat wy in goeden vrede staen:

Dorchvuldicheyt doet van ons gaen.

6. Vergeest

● Het Gebedt onses Heeren.

6 Vergeeft ons onse schulden/ Heer/
 Dat sy ons niet bedroeven mer.
 Gelijck wy onsen schuldenaer
 De schult ver geven t' eenegaer.
 Tot synen dienst maectt ons bereypt
 In rechter liesd' en eenicheypt.

7 En leydt ons in versoeking niet
 Als ons de satan oozloch biet
 Ter rechter of ter slincker hant/
 Geest dat wy hem doen wederstant/
 In recht betrouwen / dooz de cracht
 Van uwen Geest in ons gewracht.

8 Van allen quade ons bevrijd't
 O Heer/ in dese boose tijt.
 Beschermt ons booz den tweeden doot/
 En troostt ons in den laetsten noot.
 Een salich eynde ons verleent
 Als onse zielen varen heen.

9 Want u/ o Dader/ is het rijck/
 Die macht is onderwinnelijck/
 Die is alleen de heerlijckheyt
 Die nimmer van u af en scheidt/
 En eenwigh by u is geweest
 Met uwen Soon en Heyl'gen Geest.

10 Al wat wy bidden werde waer.
 Stercht ons geloove wanchelbaer/
 Dat wy niet twijfelen daer aen
 Dit alles sullen wy ontfaen
 Van u/ om Christi waerdicheyt
 Waer op ons herte Amen seyt.

Gebedt voor de Predicatie.

Een cort gebedt voor de Predicatie.

O God die onsen Vader goet Doer

Christi bloet Geworden zyt / geeft ons

den Geest Die ons ter waerheyt leude.

Verhooret ons in dese stont / Ontsluyt

den mont Dws dienaers / dat aen minst

en meest' Vleering' hy uptheyde.

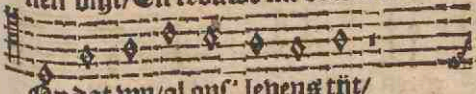
Daer toe / o Heer / aen onse spd' Ontsluyt

het hert en ooren / Dat wy int hooren toos
nen

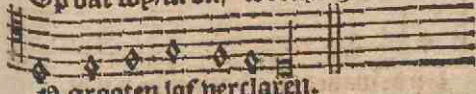
Het Geloove, op een ander wijze.

nen blijft/ En trouwe int bewaren.

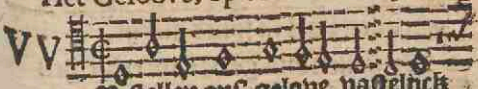

Op dat wy/al onf' lebens tjt/

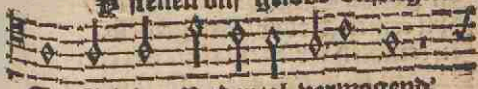

U grooten lof verclaren.

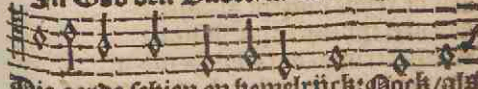
Het Geloove, op een ander wijze.

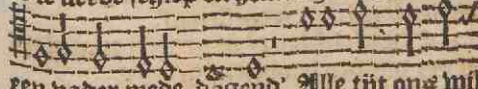
U stellen onf' gelobe vastelijck

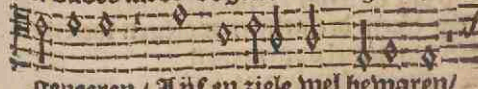
In God den Vader/al-vermogend'

Die aerde schiep en hemelrijck: Oock/als

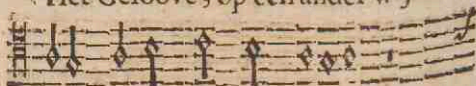
een vader mede-dogend' Alle tijt onf' wil

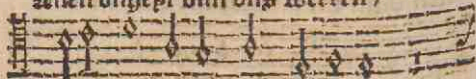
geneeren/ Lijf en ziele wel bewaren/

Allen

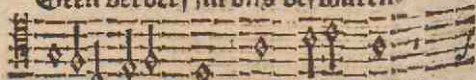
Het Geloove; op een ander wijze.

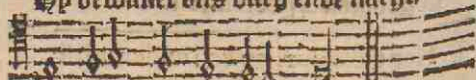
Allen onheyl van ons weeren /

Geen verderf sal ons beswaren.

Wp bewaket ons dach ende nacht /

En alles staet in syner macht.

2 Wp stellen ons geloof oprechtelijck
In Iesum Christum onsen Heere/
Syn eenich Soone/ hem gelijck
In eeuwich wesen/ macht/ en cere.
Vanden Heyl' gen Geest ontfangen/
Wt de reyne maecht gebozen/
Da veel ljdens/ opgehangen
Men het crups/ om Godes tozen
Te versoenen: oock gedoot/ int graf
Gelept/ gedaelt ter hellen af.

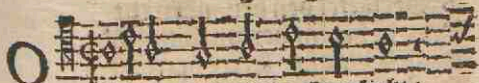
3 Ten derde daeg' in grooter maselept
Weer vanden dooden opgerefes/
Op dat van syn rechtveerdichept
Wp tsaem deelachtich mochten wesen.
Is ten hemel opgenomen
En geschepden vande aerde.

Avond-gefang.

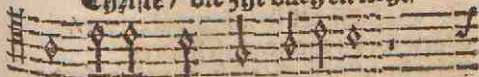
Den Gods rechterhant gecomen/
Daer hy sit in hoochster waerde/
En van daer sal comen 'smenschen Soon
Te richten levenden en doo'n.

4 Wy stellē ons geloof in God dē Geest/
Een met den Soone en den Vader/
Van alle eeuwicheyt geweest.
Hy bzingt de heyl'ge kerck te gader/
Die in plaetsen ende tijden
Algemeen men moet bejden.
De gemeenschap van Gods erben/
Die vergiffenis verwerben ;
En/ na deses vleeschs verrijfenis/
Een leven dat onepndich is.

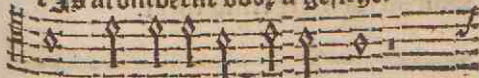
Avond-gefang.

O

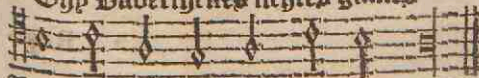
Christe / die zijt dach en licht/

't Is al ontdeckt vooz u gesicht.

Ghy Vaderlijkes lichtes glants

Leert ons den wech der waerheyt gants.

Avond-gefang.

2 Dooz uwe goddelijcke cracht
Behoedet ons in desen nacht:
En nimmermeer van ons en scheidt
Met uwe ontfermherticheyt.

3 Wen onsen slaep een mate stel/
Dat ons de vrant niet en quel.
Het vleesch in tuchten supber zp/
En maect ons dwaeser sozgen bzp.

4 Wanneer ons ooge slapen moet
Ong herte tot u waken doet.
Beschermt ons met u rechter-hant
En lost ons van der sonden bant.

5 Strijdt/Heer/vooz uwe Christenheyt/
U hulpe sp haer steeds bereypt.
Verloffet ons upt aller noot/
Dooz uwen smadelijcken doot.

6 Versoetet den benauden tijt
Daer in het lijf verdrukking' lydt.
De ziele die ghy/Heer/vercoost
Die geeft geduerich uwen troost.

7 God Vader sp lof/ prijs en eer/
Oock synen Sone/ onsen Heer/
Den Heyl' gen Geest sp danck gesept
Van nu tot inder eeuwichheyt.

• Register aller Psalmen.

A.

Als ick u bid/ merckt op mijn slagen,	iiii
Als na versche waterstromen.	xliij
Als ick schrey/ verstaet mijn reden.	lxv
Als ick niet droefheyt ben beladen.	Cxx
Als God bracht upt des vyants pant.	Cxxviij

B.

Bewaert my Heer/ na uwe goedicheyt.	xlvj
-------------------------------------	------

C.

Comt laet ons bly zijn inden Heer.	xcv
------------------------------------	-----

D.

Danckt den Heere al- gelijk.	Cxxxviij
------------------------------	----------

Wat pder inde werelt wijde.	Co
-----------------------------	----

De dwase spreekt in syn verstockt gemoet.	xliij
---	-------

Den hemel bjeet en wijst.	lix
---------------------------	-----

De Heer hoor u gebaden hierich.	xx
---------------------------------	----

De Coninck sal seer zijn verheucht.	xxi
-------------------------------------	-----

De aerd' is Godes/ en wat daer.	xxliij
---------------------------------	--------

Des goddeloosen sonnich werck.	xxviij
--------------------------------	--------

Der goden God/ de Heere spreken sal.	lii
--------------------------------------	-----

De dwase spreekt in syn verstockt gemoet.	lxix
---	------

De hepdens in u erbe zijn gevallen.	lxxix
-------------------------------------	-------

Des Heeren goetheyt sal ick singen dach.	xcv
--	-----

De Heere heerscht niet hoochepet overcleedt.	Cx
--	----

De Heere heeft gesept tot mijnen Heere.	Cxi
---	-----

Den lof en prijs gants overal.	li
--------------------------------	----

Die niet en gaet in der godloosen raet.	Cxxv
---	------

Die op den Heer alleen betrouwen	lvj
----------------------------------	-----

Doet my genaed' / o Heer/ hebt op my acht.	Cxxviij
--	---------

Doe Israël tosch upt Egyptenlant.	Cxxviij
-----------------------------------	---------

Doe wy bedruckt aen Sabels stromen.	Cxxviij
-------------------------------------	---------

E.

En sterckte en een toeblycht vaste.	xlvj
-------------------------------------	------

En coninck is de Heer.	xcv
------------------------	-----

F.

Geeft den Heere danck en lof.	Cv
-------------------------------	----

Geloofst zp God/ die/ als ick ben int lijden.	Cxliij
---	--------

Ghy aenstenlijken in mach.	xxix
----------------------------	------

Ghy volcken wilt opmercken en verstaen.	xliv
---	------

Ghy herder Israëls wilt hooren.	lxv
---------------------------------	-----

Ghy

Register

Ghy hebt wel een gunstige overgroot.
 Ghy waert / o Heer / ons toedersicht hoor; desen.
 Ghy volkeren des aertrijck al.
 Ghy dienaers handen hoochsten Heer.
 Ghy heydens / lobet saem den Heer.
 Ghy knechten handen hoochsten Heer.
 Ghy hebt my / Heere / gants doo; gront.
 God is een licht op alle myne paden.
 God zy ons altesaem genadich.
 God is in Juda claer en hel.
 God staet in syn bergaderingen.
 Groot is in syne stat de Heer.

lxix
 x
 C
 Cxix
 Cxix
 Cxix
 Cxix
 Cxix
 Cxix
 Cxix
 Cxix

Had' ons de Heer / (soo segge Israëll.)
 Heer straft niet mijn misdaden.
 Heer / doet my recht / aenbeerdit mijn sake.
 Heer die my eertijts hebt verlicht.
 Hoe raest het volck met sulken toerebelmoet.
 Hoe vele spise / Heer.
 Hoe somt / Heer / dat ghy van ons treedt soo wylt.
 Hoe lange wilde doch / o Heer.
 Hoe lief / hoe soet / hoe overschoon.
 Op heeft geluc en segen.

Cxix
 Cxix
 Cxix
 Cxix
 Cxix
 Cxix
 Cxix
 Cxix
 Cxix
 Cxix

Ick hoop op God getroost en onbertsacht.
 Ick stel op u vast mijn betrouwen.
 Ick wil tot aller eert.
 Ick heb by my besloten en gedacht.
 Ick stel mijn hoop op u gestavich.
 Ick heb den Heer lief / want hy geeft gehoor.
 Ick wil / o Heer / upt sherren gront.
 Ick roep u aen / mijn God en Heere.
 Ick riep den Heer van herten aen.
 In stillen aendacht men verhaest.
 't Is gaet hoor; alle dingen.
 Lupeyt onsen God / ghy gantsche aerde.

Cxix
 Cxix
 Cxix
 Cxix
 Cxix
 Cxix
 Cxix
 Cxix
 Cxix
 Cxix

Laet God den Heere zijn gepresen.
 Loofst God / want hy is deugdendijck.
 Loofst God / want hy in goetheyt.
 Lobet onses Heeren naem.
 Loofst God / want boven alle dingen.
 Loofst God den Heer eendzachtelijck

Cxix
 Cxix
 Cxix
 Cxix
 Cxix

Register

M.

Mijn God mijn God, waerom verlaet ghy my. rii
 Mijn herder trou is God de Heer der Heeren. rii
 Mijn ziel heb ick opgeheven. rii
 Mijn herte wil een schoon gedicht voortbringen. rii
 Mijn ziel geduldbich ende stil. rii
 Mijne stem en bitter clagen. rii
 Mijn ziele wilt den Heere vroolick pissen. rii
 Mijn oog' ick na den Heere slae. rii
 Mijn hert is Heer, verheven niet. rii

N

Ma dat ghy/ Heer/ my hebt beghyt. rii
 Ma dat ick heb' anckmoedelijck verwacht. rii
 Niet ons/niet ons/maer u/o hoachste Heer. rii
 Noch is God troostelijck en soet. rii
 Nu heeft onse God. rii

O.

O ghy mijn volck/wilt mijn vermaen. rii
 O God almachtich helpet my rii
 O God/nemmt mijn gebedt ter ooren. rii
 O God/her'ost my uit de handen. rii
 O God, ghy hebbet ons wel eer. rii
 O God, ghy zijt mijn God alleen. rii
 O God/ op wien mijn hoope staet. rii
 O God/ die zijt een God der Wraken. rii
 O God/mijn herte is bereypt. rii
 O God/ dan my soo hoch geprezen. rii
 O groote God/ o onser aller Heere. rii
 O Heere/lustert na mijn recht. rii
 O Heere/ doet my recht. rii
 O Heere/ mijn steentrotze machtich. rii
 O Heer/ ghy hebt aen onse ooren. rii
 O Heere/ wilt my doch beghiden. rii
 O mijn ziele wilt God pissen. rii
 O ontfermt u Heer/ ontfermt u ober my. rii
 O ontfermt u God/ ontfermt u ober my. rii
 O pent my/o Heer u ooren. rii
 O op u/ Heer/ hoop ick in mijn liden. rii

P.

Prielt u dies niet so' ghy in desen leuen. rii
 Priegt my eens/ ghy hergaerde Heeren. rii
 Pringt met blijde stem. rii
 Pijn wooning' heeft gegrondet God. rii

Register.

Zingt een nieu liet God onsen Heere.
 Zingt een nieu liet God onsen Heere.
 Dier aen hoe fijn en lieflijck is het leven.
 Soo haest het aengename woozt.
 Soo God het hups niet op en recht.
 Staet op Heer/taont u onvertsaecht.
 Sp hebben my van jonckheyt aen gequelt.

Tot u heff ick mijn oog in droeber tijt.
 Twist met mijn twisters/ bid ick/ Heer.

Van herten lief heb ick u Heer almachtich.
 Van goetheyt en van oordeel wil ick singen.
 Verhoort/ o God/ mijn woorden elachtich.
 Verlosser ons 'tis meer dan tijt/ o Heere.
 Verlost my God in dese sware stont.
 Welcken ober al.
 O van herten loben wy.
 O/ die mijn God/ mijn hemels Coninckzijt.

Wat moogdy (ghy grootspzeker) houwen.
 Waerom verroot ghy ons Heer te enegaer.
 Wel hem/ die d'obertredinge bedzeben.
 Weest nu verhoecht al ghy oprechten.
 Wel hem/ die by den crancken seer benout.
 Wel aen mijn ziel/ ghy moet God loben seer.
 Wel hem die alrijt is begeben.
 Wel dien/ die haren wandel onbesmet.
 Wie is hy die daer woonen sal.
 Wilt in obergrooten toren.
 Wilt asht op mijne stemme geben.
 Wilt doch u oordeel overgeben.
 Wilt doch niet langer swijgen/ Heer.
 Wie tot des alderhooch ten roys.
 Wilt mijn bede/ Heer/ verhooren.
 Wilt doch aen David dencken/ Heer.
 Wilt mijn ghedi/ o Heer/ verhooren.
 Wilt een nieu liet den Heere singen.
 Wt mijnes herten diepsten gront.
 Wt dieper noot/ o Heere.

xlvj
 xlvij
 Cxxvii
 Cxxviii
 Cxxviiii
 lxxvii
 Cxxix

Cxxviii
 xxv

xlvij
 Cj

v
 xlv

lxx
 lxxi

xlvij
 lxxv
 Cxlv

Cxlv

Cxlv

lxxvii
 lxxviii

lxxviii
 Cxlv

Cxlv
 Cxlv

Cxlv
 Cxlv

Cxlv
 lxxvii

lxxvii
 lxxviii

lxxviii
 Cxlv

Cxlv
 Cxlv

Cxlv
 Cxlv

467
CATECHISMUS,

Ofte

Onderwijfinge inde Chri-
ftelijke Leere:

Mitsgaders, de Ceremonien ende Gebeden der Nederlantsche Kercken.

I. Sondach.

I. Vrage.

Welck is uwen eenigen troost / beyde in't leven ende sterben?

Antw. Dat ick met lijf ende siele / beyde in't leven en sterben / niet mijn / maer mijns getrouwen Salichmakers Jesu Christi eygen ben / die met synen dierbaren bloede / voor alle mijne sonden volcomelijck betaelt / ende my uyt alle geweld des Duyvels verlost heeft / ende alsoo bewaert / dat sonder den wille mijns hemelschen Vaders geen hant van mijnen hoofde vallen can / jae ooc dat my alle ding tot mijner salicheyt dienen moet / daerom hy my oock door synen Heiligen Geest / des eenduygen lebens versichert / ende hem voorten te leven van herten willich ende hereyt maect.

2 Vra. Hoe veel stucken zijn u noodich te weten / op dat ghy in desen troost salichlijck leven / ende sterben meucht?

Ant. Drie stucken : Ten eersten hoe groot

Van des Menschen ellendicheyt.
groot mijne sonde ende ellende zy.

Ten anderen / hoe ick van alle mijn sanden / ende ellendicheyt verlost werde.

Ten derden / hoe ick God voor sulcke verlossinge sal danckbaer zijn.

Dat eerste deel.

Van des Menschen Ellendicheyt.

2. Sondach.

3 Vra. Waer uyt kent ghy uwe ellendicheyt?

Ant. Ut de Wet Gods.

4 Vra. Wat eyschet de Wet Gods van ons?

Ant. Dat leert ons Christus in eenen somma / Matth. in 't 22 cap.

Ghy sult liefhebbē den Heere uwen God anet geheel uw' herte / ende met geheel uw' ziele / ende met geheel uwe verstant / ende uyt geheel uwe cracht. Dit is het eerste ende het groot gebodt. Ende het tweede deselv' gelijck: Ghy sult uwen naesten liefhebbē als u selven. Reen dese twee geboden hangen de gantsche wet ende de propheeten.

5 Vra. Kon't ghy dit al volcomelijc houden?

Ant. Reen ick: Want ick ben van naturen genepcht / God ende mijnen naesten te haten.

Van des Menschen ellendicheyt.

3. Sondach.

6 Vra. Heeft dan God den mensche alsoo boos ende verkeert geschapen?

Ant. Neen hy: Maer God heeft den mensche goet / ende nae sijn beeldt geschapen / dat is / in ware rechtveerdicheyt ende heylicheyt / op dat hy God sijnen Schepper rechte kennen / hem van herten lief hebben / ende met hem inde eenwige salicheyt leven soude / hem te loben ende te prijsen.

7 Vra. Van waer comt dan sulcken verdoorben aert des menschen?

Ant. Wt den val ende ongehoorsaemheyt onser eerster booz-ouderen / Adams ende Eve in 't Paradijs / daer onse nature alsoo is verdoorben geworden / dat wy alle in sonden ontfangen ende geboren werden.

8 Vra. Maer zijn wy alsoo verdoorben / dat wy gantschelijc onbeguaem zijn tot eenigen goede / ende genepcht tot allen quade?

Ant. Ja wy: Ten sy dat wy door den Geest Gods weder-gehoren werden.

4. Sondach.

9 Vra. Doet dan God den mensche niet onrecht dat hy in sijn wet van hem eyschet dat hy niet doen en can?

Ant. Neen hy: Want God heeft den mensche alsoo geschapen / dat hy dat conde doen: Maer de mensche heeft hem selven / ende alle sijnen na-comelingen / door 't ingeven des duyvels / ende door moetwillige

Van des menschen Verlossinge.
10 Vra. Wil God sulcke ongehoorzaem-
heyt ende afval ongestraft laten?

Ant. Neen hy geensins: maer hy ver-
toont hem schynckelijck / beyde over de aenz-
geborene ende wercklijcke sonden / ende wil
die door een rechtveerdich oordeel / tijdelijck
ende eenwichlijcke straffen / alsoo hy gepro-
ken heeft: Verbloecht is een pegelijc die niet
en blijft in al het gene geschreven is in het
Boeck der Wet / om dat te doen.

11 Vra. Is dan God oock niet barm-
hertich?

Ant. God is wel barmhertich / maer hy
is oock rechtveerdich: daerom so escht syne
gerechtigheyt / dat de sonde / welcke tegen de
aller hoochste Majesteit Gods gedaen is /
oock met de hoochste / dat is met de eenwi-
ge straffe aen lhf ende ziele gestraft werde.

Dat ander Deel.

Van des menschen Verlossinge.

5. Sondach.

12 Vra. Nengesten wy dan na dat recht-
veerdich oordeel Gods / tijdelijcke ende een-
wige straffe verdient hebben / isser eenigen
middel / daer door wy dese straffe ontgaen
mochten / ende wederom ter genade comen?

Ant. God wil dat syner gerechtigheyt
genoech geschiede / daerom moeten wy des
selver / ofte door ons selven / ofte door
eenen

Van des menschen Verlossinge.

eenen anderen volcomelijck betalen.

13 Vza. Maer connen wy voorz ons sel-
ben betalen?

Ant. In geenderley wijze: Maer wy
maken ooc de schult noch dagelijc meerder.

14 Vza. Can ooc ergens een bloote crea-
ture gevonden werden/die voorz ons betale?

Ant. Neen: Want ten eersten en wil God
aen geen ander creature de schult straffen/
die de mensche gemaect heeft. Ten anderen/
so en can ooc geē ander creature den last des
eeuwigen toorns Gods tegen de sonde dra-
gen/ende andere daer van verlossen.

15 Vza. Wat moeten wy dan voorz eenen
middelaer ende Verlosser soecken?

Ant. Eenen sulcken die een waerachtich
ende rechtveerdich mensche zy / ende noch
tans stercker dan alle creaturen / dat is/die
doek mede waerachtich God zy.

6. Sondach.

16 Vza. Waerom moet hy een waerach-
tich ende rechtveerdich mensche zijn?

Ant. Om dat de rechtveerdicheyt Gods
horderde / dat de menschelijcke nature die
gesondigt hadde/voorz de sonde betaelde/ende
dat een mensche selve een sondaer zijnde/
niet conde voorz andere betalen.

17 Vza. Waerom moet hy t'samen een
waerachtich God zijn?

Ant. Op dat hy upt cracht spner Gods
heyt den last des toorns Gods aen spner
W ij mensch

Van des menschen Verloffinge.

mensheyt dragē/ en ons de gerechticheyt en dat leven verwerben en weder geve mochte.

18 Vra. Maer wie is de selve Middelaer die t' samen een waerachtich God ende een waerachtich/ rechtbeerdich mensche is?

Ant. Onse Heere Jesus Christus / ble ons van God tot wijsheyt / rechtbeerdicheyt / heylighmakinge / ende tot een volcomen verlossinge geschonken is.

19 Vra. Waer uyt weet ghy dat?

Ant. Ut den heyligen Euangelio / t'welc God selve eerstelijck in 't Paradijs geopenbaert heeft / ende namaels dooz de heylige Patriarchen ende Propheeten laten vercondigen / ende dooz de offerhanden ende andere ceremonien des Wets / laten vooz beelden / ende ten laetsten dooz synen een-geboornen Sone vervult.

7. Sondach.

20 Vra. Werden dan alle mensche wederom dooz Christum salich / also sy dooz Adam zijn verdoemt geworden?

Ant. Neense: Maer alleen de gene die hem dooz een oprecht gelobe werden ingelijst ende alle syne weldaden aennememen.

21 Vra. Wat is een oprecht gelobe?

Ant. Een oprecht gelobe en is niet alleen een seker weten of kennisse / daer dooz ick al vooz waerachtich houde dat ons God dooz syn woort geopenbaert heeft: Maer ooc een seker Trouwen / t'welc de H. Geest dooz dat

Euan-

Van God den Vader.

Evangelium in mijn herte wercht / dat niet alleen anderen maec oec mi / vergevinge der sonden / eeuwige gerechticheyt ende salicheyt van God geschoncken zy wt sonter genade / alleen ont der verdiensten Christi wille.

22 Vra. Wat is dat eenen Christen no-
dich te gelooben ?

Ant. Al wat ons in den Evangelio be-
looft wort / 't welck ons de Artijckelen onses
al-gemeenen ende ongetwijffelden Christe-
lijcken geloofs / in eener summa leeren.

23 Vra. Hoe huyden die Artijckelen ?

Ant. Ick gelobe in God den Vader den almach-
tigen / Schepper des hemels en der werelt.
Ende in Iesum Christum sinen een-geboorne soe-
nseu weete. die ontfangen is van den heyligē Geest /
geboren wt de maget Maria / geleden heeft onder
Pontio Pilato is gecroyst / gestorven ende begraven /
ieder gedaelt ter hellen. Ten derden dage we-
herom op gestaen van den boden. Opgebaren ten
hemel / sittende ter rechtchant Gods des almach-
tigen Vaders. Van waer hy comen sal om te oordee-
len de levende ende de doden.

Ick gelobe in den H. Geest / Ick gelobe een heyl-
ige algemeene Christelijcke Kercke / de Gemeen-
schap der heiligen. Vergevinge der sonden : Webers-
opstandinge des vleesches : Ende een eeuwigh leven.
8. Sondach.

24 Vra. Hoe werdē dese artijckelē gedeelt ?

Ant. In drie deelen : Dat eerste is van
God den Vader / ende onse scheppinge : Dat
ander van God den Zons ende onser verlos-
singe. Dat derde / van God den H. Geest /
ende onser heyllichmakinge.

25. Vra. Wengesien datter maer eē eenich

Van God den Vader.

Goddelijck wesen is / waerom noemt ghy die drie / den Vader / den Sone / ende den Heyligen Geest ?

Ant. Om dat God hem alsoo in syn woort geopenbaert heeft / dat dese drie onderscheydelijcke personen / de eenich / waerachtich / ende eeuwich God zijn.

Van God den Vader.

9. Sondach.

26 Vra. Wat geloofst ghy met dese woorden: Ick geloof in God den Vader den Almachtigen / Schepper des hemels ende der aerden ?

Ant. Dat de eeuwige Vader onses Heeren Jesu Christi / die Hemel ende Aerde / met al dat daer in is / upt niet geschapen heeft / die oock de selve noch door synen eeuwigen raet ende voorzienicheyt / onderhout ende regeert / om synes Soons Christi wille / mijn God / ende mijn Vader zy / op welchen ick alsoo vertrouwe / dat ick niet en twijffelen sal my met aller nootdruft des lijfs ende der zielen versorgen / ende oock al het quaet dat hy my in desen jammerdale toefschickt / my ten besten keeren : want hy sulcx doen can / als een almachtich God / ende ooc doen wil / als een getrouwe Vader.

10. Sondach

27 Vra. Wat verstaet ghy door de voorzienicheyt Gods ?

Ant.

Van God den Sone.

Ant. De almachtige ende over-al tegenwoordige cracht Gods / door welke hy hemel en aerde / mitsgaders alle creaturē / gelijc als met spne hāt noch onderhout en regeert / alsoo dat loofende gras / regen ende vruchtte / vruchtbare ende onvruchtbare jaren / spijse ende dranc / gesontheyt ende cranchteyt / rijkdom ende armoede / ende alle dingen / niet by geballe / maer van spner Vaderlijcker hant ons toecomen.

28 Vra. Waer toe dient ons dat wy weten dat God alles geschapen heeft / ende noch door spn voorsienicheyt onderhoudet ?

Ant. Dat wy in alle tegenspoet geduldich / in voorspoet danckbaer zijn mogen / ende in alles dat ons noch toecomen can / een goede toebersicht hebben op onsen getrouwen God ende Vader / dat ons geen creature van spner liefde scheidē sal / aen-gesien dat alle creaturen alsoo in spner hant zijn / datse tegen spnen wille / hen noch roeren / noch bewegen connen.

Van God den Sone.

II. Sondach.

29 Vra. Waerom wert de Sone Gods / Jesus / dat is : Salichmaker genoemt ?

Ant. Om dat hy ons salichmaecht / ende van allen onsen sonden verlost. Daer beneven / dat by niemant anders enige salicheyte soecken of te vinden is.

Van God den Sone.

30 Vra. Geloben dan die oock aen den
denigen Salichmaker Jesum / die hare sal-
licheit ende welvaert by den heyligen / by
hen selven / of ergens elders soechen ?

Ant. Neense: Maer sy verlooehenen met-
ter daet den eenigen Salichmaker Jesum /
osse hen schoon zijns mettē monde roemen /
want van twee een / of Jesus en moet geē
volcomen Salichmaker zijn / ofte die deser
Salichmaker met waren gelobe aen-
men / moeten alles in hem hebben / dat tot
hare salicheit van node is.

12. Sondach.

31 Vra. Waerom is hy Christus / dat is
den Gesalfde genaemt ?

Ant. Om dat hy van God de Vader ver-
ordineert is / ende met den heyligē Geest ge-
salvet / tot onsen hoochsten Propheet en Lee-
raer / die ons den vborge raet en wille Gods
van onser verlossinge volcomelijck geopen-
baert heeft / en tot onsen eenigen Hogen-prie-
ster / die ons met de eenige offerhande zijns
lichaems bloot heeft / en ons met syner vooz-
biddinge stedes voortredet by den Vader / en
tot onsen eeuwigen Coninc / die ons met syn
woort ende synē Geest regeert / en ons by der
verworvene verlossinge beschut en behoedt.

13. Sondach.

32 Vra. Maer waerom wert ghy een
Christen genaemt ?

Ant. Om dat ic dooz den gelobe een lē-
maet Christi en also syner salvinge deelach-
gelyk

477
Van God den Sone.

lich ben/op dat ic synē name bekenne/ en my
selbē tot een lebendich danc-offer hem offe-
re/en met een vrye ende goede conscientie/ in
desen leben, tegen de sonde ende den duyvel
strijde / ende hier naemaels in eeuwichheit
met hem ower alle creaturen regeere.

33 **W.** Waerom is hy Gods eenich-gebozē
Sone genaēt/so wy oec Gods kindere zyn?

Ant. Waerom dat Christus alleen de ee-
nige natuerlijke Sone Gods is; maer wy
zyn om synent wille/ uyt genaden / tot kin-
deren Gods aengenomen.

14. Sondach.

34 **W.** Waerom noemt gy hē onse Hoere?

Ant. Om dat hy ons met hys en ziele van
alle onse sondē/niet met gout ofte met silver/
maer met synē dierbaren bloede gecocht / en
vā alle geweld des duyvels verlost heeft/en
ons also hem tot eenen eygendom gemaect.

35 **W.** Wat is dat gesept: Die ontfan-
gen is van den Heyligen Geest / geboren
uyt de maget Maria?

Ant. Dat de eeuwige Sone Gods / die
waerachtich en eeuwich God is ende blijft/
ware menschelike natuere/uyt den blesche
ende bloede der maget Maria/door de wer-
kinge des H. Geests aengenomen heeft/op
dat hy oock het ware saet Davids zyn/synen
voederen in allen gelijck / uytgenomen de
sonde.

36 **W.** Wat nutticheyt vercrjcht ghy door

Van God den Sone.

De heplige ontfanginge en geboorze Christi?

Ant. Dat hy onse Middelaer is/ende met syn onschult ende volcomen heplicheyt/mijn sonden daer in ick ontfangen ende geboren ben/ vooz Gods aengesicht bedeckt.

15. Sondach.

37 Vra. Wat verstaet ghy by dat woord den geleden?

Ant. Dat hy aen lijf en ziele den gantsche syns lebens op der aerden / maer insonderheyt aen 't eynde syns lebens / den toorn Gods tegen de sonde des gantschen menschelijken geslachts gedragen heeft/ op dat hy met syn lijden / als met den eeuwigen soen-offer/ ons lijfende ziele vande eeuwige verdoemenisse verlostte/ ende ons Gods genade/ gerechticheyt/ ende dat ewich leven verworpe.

38 Vra. Waerom heeft hy onder den Rechter Pontio Pilato geleden?

Ant. Op dat hy onschuldich onder den wereltlijken Rechter veroordeelt zijnde / ons daer mede van den strengen oordeele Gods dat over ons gaen soude/ bevrijdde.

39 Vra. Heest dat yet meer in / dat hy gecrupst is geweest/dan of hy met een ander doot gestorven waer?

Ant. Jae 't: Want daer dooz ben ic seker dat hy de verbloedinge die op my lach / op hem geladen heeft/ want de doot des crupstes van God verbloecht was.

40 Vra. Waerom heeft Christus hem tot inden doot moeten vernederen?

Ant. Daerom/ dat/van wegen der gerechticheyt ende waerheyt Gods/niet anders hoor onse sonden en conde betaelt werden van door de doot des Soons Gods.

41 Vra. Waerom is hy begraven geworden?

Ant. Om daer mede te betuygen dat hy waerachtelick gestorven is.

42 Vra. Soo dan Christus hoor ons gestorven is / hoe comt dat wy oock moeten sterben?

Ant. Onse doot en is geen betalinge hoor onse sonden/ maer alleen een afftervinge der sonden / ende eenen ingang totten ewigen leven.

43 Vra. Wat herrijgē wy meer hoor nutticheyt wyt de offerhande ende doot Christi aen 't crups?

Ant. Dat door syne cracht / onse oude mensche niet hem getrupst/gedoodt ende begraven wert / op dat de boose lustē des vleesches in ons niet meer en regneren / maer dat wy ons selven hem tot eene offerhande der danckbaerheyt op-offeren.

44 Vra. Waerom volcht daer nae: Afgedaelt ter hellen?

Ant. Op dat ick in mijn hoestste aensichtinge versekert sy/ende my gantschelijc vertrooste/dat mijn Heere Jesus Christus/ door

Van God den Sone.

door syn onuytsprekelicke benautheyt/ smertē
ten/verschrickinge en helsehe quale/in welckē
ken hy in syn gantsch lijdē (maer insouder
heyt aen 'terups) gesonckē was/uyt vander
helscher benautheyt ende pijnē verlost heeft.

17. Sond. 45. **W. 1.** Wat nuttet ons de
opstandinge Christi?

Ant. Ten eerstē heeft hy door syn opstan-
dinge de doot overwonnē/ op dat hy ons de
gerechtigheyt/ die hy door syn doot ons vers-
worhē hadde/ronde deelahtich maken: Ten
andren/worden wy oec door syne cracht op-
gelyct tot een nieu leben. Ten derden / is
ons de opstandinge Christi een seker pant
onser saliger opstandinge.

46 **W. 2.** Wat bestaet ghy daer mede: Op
gebaren ten Hemel?

Ant. Dat Christus door den oogē syner
jongerē/vander aerde ten hemel is op-gelhe-
ben/ ende dat hy ons te goede daer is/tot dat
hy weder come te oordeelen de lebendige en
de de doden.

47 **W. 3.** Is dan Christus niet by ons tot aē
't eynde der werelt/also hy ons beloost heeft?

Ant. Christus is waerachtich mensche
en waerachtich God. Na syn menschelijcke
nature is hy nu niet meer op der aerden/
maer na syner Godheyt/majestejt/genade
en Geest en wijet hy nimmermeer van ons.

48 **W. 4.** Maer so de mensch is niet ober al en
is daer de God is:werdē dan de twee na-
ture in Christo niet vā een ander geschepdē?

Ant. Ganschelijc niet: want mitsdien de Godh3 onbegrijpelijs/ en over al tegenwoordich is/ so moet volge/ dat se wel buyten haer aengenome menshept is/ en nochtans evenwel per soonlijc met haer bereenicht blijft.

18. Sond. 49. Qua. Wat nuttet ons de Hemelwaert Christi?

Ant. Ten eersten/ dat hy indē hemel vooz dat aengesicht syns Vaders onse Door-spreker is: Ten anderē/ dat wy ons bleeck in dē hemel tot eenen sekerent pant hebden / dat hy als dat hooft/ ons syne litmaten oock tot hem sal nemen. Ten derden/ dat hy ons syne Geest tot eē tegen-pant sendet/ door welches cracht wy soeken dat daer boven is / daer Christus is sittende ter rechterhant Gods/ ende niet dat op der aerden is.

50 Qua. Waerom wert daer toe geset: sittende ter rechterhant Gods?

Ant. Dat Christus daerom ten hemel gobarē is/ op dat hy hem selven daer bewijse/ als dat hooft syner Christelijcker Kercke / door welche de Vader alle dinc regeert.

19. Sond. 51 W. Wat nuttichept bringt ons dese heerlichhept onses hoofts Christi?

Ant. Eerstelijc dat hy door synen Hepligē Geest in ons syne litmatē/ de hemelsche gaven wtgiet. Daer na dat hy ons met syne macht tegē alle byandē beschut en bevaert.

52 W. Wat troost u de wedercomste Christi/ om te oordeelen de lebendige en de doden?

Ant. Dat

Van God den Heyligen Geest.

Dat ick in alle droeffnisse ende verhol-
ginge/ met opgerechten hooftde/ eben den sel-
ven/ die hem te vorē om mijnent wille vooz
Gods gerichtē gestelt ende al den bloet van
my wech genomen heeft / tot eenen rechter
uyt den hemel verwachte/ die alle syne ende
mijne vbanden inde eeuwige verdoemenis
werpen / maer my met allen uytbercoomen
tot hem inde Hemelsche blyschap ende heer-
lijckheyt nemen sal.

Van God den Heyligen Geest.

20. Sondach.

53 Vra. Wat gelooft ghy vanden H.
Geest?

Ant. Erstelijck / dat hy t'samen met
den Vader/ende den Sone een waerachtich
eenwich God zy. Ten anderen/dat hy oock
my gegeven is/ dat hy my/door een oprecht
gelooft / Christi ende aller syner weldaden
deelachtich make/ my trooste / ende by my
eenwich blijue.

21. Sondach:

54 Vra. Wat gelooft ghy vande heylige
algemeenue Chytstelijcke Kercke?

Ant. Dat de Sone Gods/ uyt den gants-
schen menschelijcken geslachte / hem een ges-
meenue tot den ewigen leven uytbercorē/
door synen geest ende woort/ in eenicheyt des
waren geloofs/ vanden begynne der werelt/
tot

Van God den Heyligen Geest.

tot aen 't eynde vergadert / beschermt ende onderhout / ende dat ick der selver een levensdig litmaet ben / ende eeuwich sal blijnen.

55 Vra. Wat verstaet ghy door de gemeynschap der Heyligen ?

Ant. Erstelijck / dat alle ende elck geloosbige / als litmaten / aen den Heere Christo / ende alle syne schatten ende gaben gemeynschap hebben. Ten anderen / dat elc hem moet schuldich kennen syne gaben te nutte / ende ter Salicheyt der anderen litmaten / gewillighelijck ende met vreughden aen te leggen.

56 Vra. Wat geloost ghy vande vergevinge der sonden ?

Ant. Dat God om de genoechdoeninge Christi wille / aller mijner sonden / oock mijner sonderlijcker aert (daer mede ic alle mijn leven langh te strijden hebbe) nimmermeer en wil gedencken / maer my upt genaden / de gerechticheyt Christi schencken / op dat ick nimmermeer in 't gericht Gods en come.

22. Sondach.

57 Vra. Wat troost geeft u de opstandige des vleeschs ?

Ant. Dat niet alleen mijn ziele / na deser leven / van stonde aen tot Christo haer hooft sal opgenomen worden : maer dat oock dit mijn vleesch / door de cracht Christi opgeweckt zijnde / wederom met mijner zielen vereenicht ende den heerlijcken lichame Christi gelijckformich sal worden.

58 Vra.

Van God den Heyligen Geest.

58 Vra. Wat troost schiept ghy uyt den
artijckel van 't eeuwich leven?

Ant. Dat/nademacl ick nu 'tbeginfel der
eeuwigē vreucht in mijn herte geveele: ic na
dit levē volcomene salichz besittē sal/die geē
sege gesiē/ noch geē oore gehoozt heeft/noch
in geens menschen herte gecomen is/ en dat
bin God daer in eeuwichlijc te prijsen.

23. Sondach.

59 Vra. Maer wat haet n nu dat ghy dit
al geloost?

Ant. Dat ic in Christo hoorz Godrechtveers
dich bē/en een erfgenaē des eeuwigē levens.

60 Vra. Hoe zijt gy rechtveerdig hoorz God?

Ant. Allee doorz een oprecht gelobe in Jes
sum Christū. Also dat/al ist dat my mijn cō
scientie beclaget/dat ic tegen alle de geboden
Gods swaerlijc gesondiget en der selver geē
gehoudē hebbe/en noch stedes tot alle boos
heyt genepcht ben/nochtans God sonder ee
wige mijne verbienste / uyt louter genaden
my de volcomene genoechdoeninge/ gerech
ticheyt ende heylicheyt Christi schencket en
toerekent/ even als hadde ic noopt soube ge
hadt noch gedaen/ ja als hadde ic alle de ge
hoorzsaemheyt volbracht die Christus hoorz
my volbracht heeft/soo verre ic sulcken wel
daet niet gelobtiger herten aemene.

61 Vra. Waerom seght ghy dat ghy als
leen doorz 't gelobe rechtveerdich zijt?

Ant. Niet dat ic van wegē der weerdicheyt
mijns

Vanden Sacramenten.

myns geloofs / God aengenamen zy : maect
daerom dat alleen de genoechdoeninge / ge-
rechticheyt / ende heylicheyt Christi myne
gerechticheyt hoorz God is : ende dat ick de
selve niet anders dan alleen door't gelouve
aennemen ende my toe-epgenen can.

24. Sondach.

62 Vra. Maer waerom comen onse goet
de wercken niet de gerechticheyt hoorz God/
oft een stuck der selver zijn ?

Ant. Daerom dat de gerechticheyt / die
hoorz Gods gerichtte bestaen can / gantsch
volcomen/ende der Wet Gods in allen stuc-
ken gelijkmatich zijn moet. Ende dat oock
onse beste wercken in desen leven/ alle onvol-
comen/ ende met sonden bevleekt zijn.

63 Vra. Hoe ? Verdienen onse goede
wercken niet / die nochtans God in desen/
ende inden toecommenden leven wil belonen ?

Ant. Dese beloninge geschiet niet uyt
verdiensse maer uyt genaden.

64 Vra. Maer maect dese leere niet so
geloose end goddeloose menschen ?

Ant. Neen so : Want het is onmogelijck/
dat soo wie Christo door een waerachtich
gelouve ingeplant is / niet en soude hoorz-
vragen de vruchten der danckbaerheyt.

Vanden Sacramenten.

25. Sondach.

65 Vra. Ken gesien dat alle t' gelouve ons
Christi

Vanden Sacramenten.

Christi / ende aller syner weldaden deelachtich maect / van waer comt sulck geloove?

Ant. Van den H. Geest / die 't geloove in onsen herten werckt door de vercondinge des heyligen Euangeliums / ende sterct dat selve door 't gebuycken der Sacramenten.

66 Vra. Wat zijn de Sacramenten?

Ant. De Sacramenten zijn heylige sichtbare waertekenen ende segelen / van God ingeset / op dat hy ons door 't gebuycken der selven de belofte des Euangelij dies te beter te verstaen gebe ende versegele: namelijk / dat hy ons / van wegen des eenigen slachtoffers Christi aen 't crups volbracht / vergevinge der sonden ende dat eeuwige leven uyt genaden schenckt.

67 Vra. Sijn dan beyde dat woort ende de Sacramenten daer heuen gericht / ofte daer toe beroydent / datse ons geloove op de offerhande Jesu Christi aen 't crups / als op den eenigen gront onser salicheyt wijzen?

Ant. Ja se toch: Want de Heylige Geest leert ons in den Euangelio / ende versekiert ons door de Sacramenten / dat onse volcomene salicheyt inde eenige offerhande Christi staet / die door ons aen 't crups geschiet is.

68 Vra. Hoe veel Sacramenten heeft Christus in den nieuwen Verbonde ofte Testamente ingeset?

Ant. Twee / namelijk den heyligen Doop / ende het heylige Avondmael,

Vanden

Vanden Heyligen Doop.

Vanden Heyligen Doop,

26. Sondach.

69. Hoe wert ghy inden H. Doop versmaent en verskeret/dat de eenige offerhande Christi aen't crups geschiet u te goede comt?

Antw. Alsoo dat Christus dit uytwendich water-bat ingeset/en daer by toegeseyt heeft/dat ick soo sekerlijck met spuen Bloede ende Geest/vander onreynicheyt mijner ziele/dat is van alle mijne sonden / so waerachtich gewasschen ben/als ick uytwendich met den water (d'welck de onsuipberheyt des vleeschs pleecht wech te nemen) gewasschen ben.

70 Vra. Wat is dat met den Bloede ende Geest Christi gewasschen te zijn?

Ant. Het is vergevinge der sonden / van God uyt genaden hebben om des bloets Christi wille/het welck hy in spue offerhande aen't crups voer ons uytgestort heeft. Daer na oock door den H. Geest vernieuwet / ende tot litnaten Christi gehepliget zijn/op dat wy hoe langer hoe meer der sonden af-sterven/ ende in een godsalich onstraffelijck leuen wandelen.

71 Vra. Waer heeft ons Christus toegeseyt/ dat hy ons soo sekerlijck met spuen Bloede ende Geest wasschen wil / als wy met den Doop-water gewasschen worden?

Ant. Ende insettinge des Doops/ welke also

Vandenheyligen Doop.

also luyt: Gaet dan henē/ onderwijst alle de volckeren/ deselbe doopende inden name des Vaders ende des Soons ende des Heyligen Geestes. Die geloofst sal hebben en gedoopt sal zijn/ sal saltich wordē maer die niet en sal geloofst hebben die sal verdoemt worden.

Dese belofstennisse woxt ooc verhaelt/ daer de Schryft den Doop dat bat der weder-gebooyte en de afwasschinge der sondē noemt.

26. Sondach.

72 Vra. Is dan dat upterlijc water-bat de afwasschinge der sonden selve?

Ant. Neent: Want alleen dat bloet Jesu Christi ende de H. Geest reynicht ons van allen onsen sonden.

73 Vra. Waerom noemt dan de H. Geest den doop dat hat der weder-gebooyte/ ende de afwasschinge der sonden?

Ant. God en spzeect also niet sonder groot oorzake: namelijk/ niet alleen om ons daer mede te leerē/ dat gelijc de ons upberheyt des lichaems door 't water/ also ooc onse sonden door dat bloet en de Geest Jesu Christi wec genomē wordē: maer veel meer/ dat hy ons door dit godlijc pant en waer-teken wil versekerē/ dat wy so waerachtichlijc van onsen sonden geestelijc gewasschen zijn/ als wy uptwendich met water gewasschē werden.

74 Vra. Salmen oock jonge kinderen doopen

Ant. Ja: Want mits dien sp alsoo waer als

Van het H. Avondmael.

als de volwassene int verbont Gods / ende in sijn gemeynte begrepen zijn / ende dat hen door Christi bloet de verlossinge vandē sonden / en den Heyligen Geest / die dat geloove werct / niet wepniger als de volwassene toegeseyt wort / so moetense ooc door dē Doop / als door dat tekē des verbonts der Christelic-ker kercken ingelijst / en vande kindrē der ongelovigen onderscheyden werden / gelijc int oude Verbont ofte Testament door de besnijdinge geschiet is / voor de welke in t nieuwe Verbont den doop ingeset is.

Vanden H. Avondmale onses Heeren Iesu Christi.

18. Sondach.

75 **W.** Hoe wert ghy inden H. Nachtmale vermaent ende versekert / dat ghy aen de eenige offerhande Christi aē t crups volbracht / ende aen alle sijn goet gemeynschay hebt ?

Ant. Also: Dat Christus my en allen gebovige / tot sijn gedachtenis / vā dit gebroken broot te eeten / en van desen drinckbeker te drinckē bevolē heeft / en daer toe ooc belooft: **Eerstelijc** / dat sijn lichaem so sekerlijck voor my aen t crups geoffert en gebroken / en sijn bloet voor my vergoten is / als ich met oogen sie dat dat broot des Heeren my gebroken / ende den drinckbeker my mede gedeelt wort.

Van het H. Avondmael.

wozt. Ende ten anderen dat hy selve mijn
 ziele met synen gecrupsten lichame / ende
 vergotenen bloede / so sekerlyck tot den eeu-
 wigen leven spijsst ende laest / als ick dat
 broot / ende den drinckbeke des Heeren / (als
 seker waertekene des lijfs ende bloets Chri-
 sti) upt des Dienaers hant ontfange / ende
 mondelijck geniete.

76 Vra. Wat is dat te seggen: Dat ge-
 crupste lichaem Christi eten / ende syn ver-
 goten bloet drincken?

Ant. Het is niet alleen met een geloovlich
 herte dat gantsche lijden ende sterben Chri-
 sti aemmenen / en daer door vergevinge der
 sonden ende dat eeuwich leven vercrijgen:
 Maer ooc daer beneben door den Heyligen
 Geeste die t'samen in Christus ende in ons
 woonet / alsoo met synen heyligen lichame.
 Hoe langer hoe meer vereenicht wordē / dat
 wy / al ist dat Christus indē hemel is / en wy
 op der aerden zijn / nochtans vlesch van
 synen vlesche ende been van synen beenen
 zijn / ende dat wy van eenen Geest (als ge-
 leden eens lichaems van eender zielen) eeu-
 wichlijck leven ende geregeert werden.

77 Vra. Waer heeft Christus beloofst dat
 hy de geloovige soo sekerlyck alsoo met synen
 lijve ende bloede wil spijzen ende laben / als
 sy van desen gebrokenen broode eten / ende
 van desen drinckbeke drincken?

Ant. Inde insettinge des Avondmaels
 welck

Van het H. Avondmael.

welcke alsoo luydet : De Heere Jesus / inder
 nacht in welcken hy verraden wierdt / nam
 het broot. Ende als hy gedaent hadde / brack
 hy't / ende seyde / Nemet / Etet ; dat is mijn
 lichaem dat voor u gebroken wordt : doet dat
 tot mijner gedachtenisse. Desgelijcx [nam]
 hy oock den drinckbeker nae het eten des A-
 vontmaels / ende seyde / Dese drinckbeker is
 het Nieuwe Testament in mijnen bloede.
 Doet dat / soo dickwils als ghy [dien] sult
 drincken / tot mijner gedachtenisse. Want so
 dickwils als ghy dit broot sult eten / ende de-
 sen drint-beker sult drincken / so vercondicht
 den doot des Heeren / tot dat hy comt.

Dese toefegginge werdt oock verhaelt
 door den H. Paulum daer hy spreekt :

De drinckbeker der dancksegginge / dien
 wy [danckseggende] seggenen / is die niet een
 gemeynschap des bloets Christi ? Het broot
 dat wy brenen / is dat niet een gemeynschap
 des lichaems Christi ? Want een broot [is
 het / soo] zijn wy vele een lichaem / want wy
 alle eens broots deelachtich zijn.

29 Sond. 78 W. Wert dan uyt broot en
 wijn dat wesentlic lichaen en bloet Christi ?

Ant. Neent : maer gelijckerwijs dat wa-
 ter inden Doop / niet in dat bloet Christi
 herandert wert / noch de afwasschinge der
 sonden selve is : (daer van het alleen een Gods-
 belijck waerteken ende verskeringe is) also
 en wert oock dat broot in't Nachtmal niet

dat

Van het H. Avondmael.

dat lichaem Christi selve/hoe wel dat na den
aert ende eygenschap der Sacramenten dat
lichaem Christi Jesu genaemt wert.

79 Vra. Waerom noemt dan Christus
dat broot syn lichaem/ ende den dynck beker
syn bloet/ ofte dat nieuwe Verbont door syn
bloet / ende Paulus de gemeynschap des li-
chaems ende bloets Christi ?

Ant. Christus en spreect alsoo niet sonder
groote oorsake : namelijk niet alleen om ons
vaer mede te leeren/ dat gelijc als broot ende
wijn dit tijtlijck leven onderhouden/ alsoo sy
oec syn gecrupste lichaem / en syn vergoten
bloet de waerachtige spijsse ende drinck/ vaer
door onse zielen ten eenwigen leven geboedt
werden / maer veel meer om ons door dese
sichtbare tekenen ende yanden te versekeren/
dat wy soo waerachtelijc syns waeren li-
chaems en bloets door de werkinge des H.
Geests deelachtich werden/ als wy dese heyl-
lige waertekenen niet den lichamelijcken
monde tot spuder gedachtenis ontfangen/
ende dat al syn liiden ende gehoorsaemheyt/
soo sekerlijck ons eygen sy/ als hadden wy
selve in onse eygene personen alles geleden/
ende God door onse sonden genoech gedaen.

30. Sondach. 80 Vra. Wat onderscheyt
tusser tusschen dat Avondmael des Heeren /
ende de Paepsche Misse ?

Ant. Dat Avondmael des Heeren be-
tuycht ons / dat wy volcomene vergebenge
altes

493
 aller onser sonden hebben door de eenige offerhande Jesu Christi/ die hy selve eenmael aen't crups volbracht heeft/ ende dat wy door den H. Geest Christo werden ingelijft/ die nu nae syne menschelijcke nature niet op der aerden/ maer in den hemel is/ ter rechterhant Gods sijns Vaders/ ende wil daer van ons aengebieden zijn. Maer de Missie leert/ dat de levende ende de dooden/ niet door dat lijden Christi vergevinge der sonde hebben/ ten zy dat Christus noch dagelijck voor de selve handen Missiepriesterē geoffert werde/ en dat Christus lijflijck onder de gestalte des broots ende wijns zy/ en daerom oec daer in moet aengebieden werden. Ende alsoo is de Missie inden gront anders niet dan een verhoeheninge der eeniger offerhande en lijdens Jesu Christi/ ende een verbloecte afgederije.

81 Dia. Door wien is dat Avondmael des Heeren ingestelt?

Ant. Door de gene die hen selven/ van wegen harer sonden/ mishagen/ ende nachtans vertrouwen/ dat de selve hen om Christi wille vergeben zijn/ ende dat oock de overblijvende swacheyt niet syn lijden ende sterben bedeckt zy/ begeeren oock hoe lanck hoe meer haer gelove te stercken/ ende haer leven te beteren: Maer de hypocriten ende die hē niet met waren herten tot God en bekeeren/ die eten ende dincen hen selven het oordel.

82 Dia. Salmen oock die tot desen Avondmael

Van het H. Avondmael.

bondnalle laten comen die hen met hare bekentnisse ende leven / als ongeloovige ende Godloose menschen aenstellen ?

Ant. Neen. Want alsoo wert dat verbont Gods onthepliget / ende synen toorn over de gantsche gemeynte verweert: Daerom is de Christelijcke kercke schuldich / na de ordeninge Christi / en syner Apostelen / sulcke (tot dat sy beteringe haers levens bewijzen) door de sleutelen des hemelrijck uyt te sluyten.

31. Sondach.

83 V. Wat zijn de sleutelen des hemelrijck?

Ant. De vercondinge des hepligen Evangeliums / ende de Christelijcken Ban / oft uytfluytinge uyt de Christelijcke gemeente / door welke twee stucken dat hemelrijck den geloovigen op gedaen ende den ongeloovigen toegesloten wert.

84 V. Hoe wert dat hemelrijck door de predikingen des hepligen Evangeliums ontfloten ende toegesloten ?

Ant. Alsoo / als achterholgende het bevel Christi / allen ende pegelicken gelovigen vercondicht / ende openlijck betuycht wort dat hen / so die wils als sy de beloftenisse des Evangelij met waren geloove aen nemen / waerachtelijck alle hare sonden / van Gods om de verdienste Christi wille vergevde zijn. Daer tegen alle ongeloovigen / ende die hen niet van herten bekeeren / vercondicht ende betuycht wert / dat den toorne Gods / ende de eeuwighe

Van de danckbaerheyt.

reuwige verdoemenis op hen leyt / soo lange als sy hen niet en bekeeren / nae volgende welcke getuychenis des Evangelij / God bepde in desen ende in den toecomenden leven oordeelen wil.

85 Wz. Hoe wert dat hemelrijk toegesloten en ontfloten / door de Christelijken Ban?

Ant. Alsoo / als achtervolgende het bevel Christi / de gene die onder den Christelijken name / onchristelijke leere ofte leven voeren / na dat sy erkijck-mael broederlijk vermaent zijnde / van hare dwalingen / ende schantlijcken leven niet afstaen willen / der gemeyntes (ofte den gene die vander gemeynte daer toe verordent zijn) aengebracht werden. En so sy na de vermaninge niet en brengen / van hen lieden (door 'tverbieden der Sacramenten) uyt de Christelike gemeente ende van God selve uyt den rijcke Christi geslotē werden. Ende wederom als lidmaten Christi / ende syner gemeynten aengenomen / so wanneer sy waerachtige beteringe beloven ende bewijzen.

Dat derde deel, Vande Danckbaerheyt.

32. Sondach.

86 Wz. Henge siē wy uyt onser ellendicheyt sonder eenige onse verdienste / alleē uyt genaden / door Christum verlost zijn / waerom moeten wy dan noch goede wercken doen?

Ant. Daerom / dat Christus nae dat hy

Van de Danckbaerheyt.

ons met synen bloede gecocht / ende by gesmaect heeft / ons oock door synen H. Geest / tot synen beelde vernieuwet / op dat wy ons / met onsen gantschen leven / God danckbaer door synen weldaden bewijfen / ende by door ons gemessen werde: Daer nae oock dat elc by hem selfs / zijns geloofs / upt de vruchten verskeret zy / ende dat door onsen Godsalligen wandel onsen naesten oock Christo gewonnen werde.

87 Vra. Komen dan die niet salich werden / die in haren Godloosen ondanckbaren leven voortvarende / hen tot God niet en bekeren ?

Ant. In geenderley wijsse : Want de Schrift seyt dat geen oncuysche / afgoden-dienaer / eijebreker / dief / gierige / dronckaert / lasteraer / noch roover / noch diergelijcke / dat rijcke Gods be-eruen sal.

33. Sondich.

88 Vra. In hoe veel stucken bestaet de waerachtige bekeeringe des menschen ?

Ant. In twee stucken: Ende a ssterbinger des ouden / ende inde opstandinge des nieuwen mensches.

89 Vra. Wat is d' a ssterbinger des ouden mensches ?

Ant. 't Is een hertelijck leed-wesen / dat by God door onse sonden vertoomt hebben / ende de selve hoe langer hoe meer haten ende blieden.

De tien Geboden.

90 Vra. Wat is de opstandinge des nieuwen mensches?

Ant. Het is een hertelijcke vreucht in God/ door Christum/ ende eene ernstige lust ende liefde nae den wille Gods in allen goeden wercken te leven.

91 Vra. Waer wat zijn goede wercken?

Ant. Alleen die uyt waren gelove na de wet Gods / alleen hem ter eeren geschieden/ ende niet op ons goetduncken/ ofte menschen insettingen gegrondt zijn.

92 Vra. Hoe luydt de wet des Heeren?

Ant. God sprack alle dese woorden:

Ick ben de Heere uwe God / die u uyt Egyptenlant/ uyt den diensthyse/ uytgelept hebbe.

Dat eerste gebot.

Ghy en sult geen andere goden boor mijn aengesichte hebben.

Dat tweede gebot.

Ghy en sult u geen gesneden beelt noch eenige gelijckenisse maken/ (van tgene) dat boven in den hemel is/ noch (van tgene) dat onder op der aerde is: noch (van tgene) dat inde waterē onder der aerde is. Ghy en sult u boor die niet bukken / noch haer dienen: want ick de Heere uwe God ben een pberich God / die de misdoet der vaderen besoecke aen de kinderen / aen het derde/ ende aen het vierde (lit) der gener die my haten. Ende hoe barmherticheyt aen duysenden der gener die my lief hebben / ende myne geboden onderhouden.

Dat derde gebot.

Ghy en sult den name des Heeren uwes Gods niet pdelijk gebruycken: want de Heere en sal niet onschuldich houden die sprē name pdelijc gebruyct.

Dat vierde gebot.

Gederkt des Sabbath-daechs/ dat ghy dien huyliget: Ses dagen sult ghy arbeiden ende al u werck

De tien Geboden.

doen. Maer de sebende dach is de Sabbath des Heeren uwes Gods: soan) en sult ghy geen werc doe/ ghy/ noch uw' sone / noch uwre dochter/ (noch) uw' dienstknecht/ noch uwre dienstmaecht/ noch u veer/ noch uwre bzeembelink / die in uwre poozten is. Want in ses dagen heeft de Heere den hemel ende de aerde gemaeckt / de zee / ende alles wat daer in is/ ende hy ruste ten sebenden dage: daerom seggen de de Heere den Sabbath-dach / ende heyligde den selven.

Dat vijfte gebot.

Eert uwen vader ende uwre moeder / op dat uwre dagen verlengt worden in den lands dat u de Heere uwre God geeft.

Dat sesste gebot.

Ghy en sult niet doot slaen.

Dat sebende gebot.

Ghy en sult niet echt-breken.

Dat achtste gebot.

Ghy en sult niet stelen.

Dat negende gebot.

Ghy en sult geen valsche getuygenisse spreken tegen uwen naesten.

Dat tiende gebot.

Ghy en sult niet begeeren uwes naesten huys: ghy en sult niet begeeren uwes naesten wijf / noch synen dienstknecht / noch syne dienstmaecht / noch synen osse/ noch synen esel noch yet dat uwes naesten is.

93 Vra. Hoe werden dese tien geboden gedeelt?

Ant. In twee tafelen / daer van de eerste in vier geboden leert/ hoe wy ons tegen God sullen houden: De andere in ses geboden wat wy onsen naesten schuldich zijn.

94 Vra. Wat gebiet God in't eerste gebot?

Ant. Dat ick soo lief als my mijner ziele salicheyt is/ alle afgoderije/ tooberije/waer segginge/

De tien Geboden.

legginge / superstitie of by-gloove / aenroepinge der heyligen / ofte andere creatueren mijde ende vliede. Ende den eenigen waren God recht leere kennen / hem alleen vertrouwe / in aller ootmoedicheyt ende lijdt saemheyt / in hem alleen onderwerpe / van hem alleen alles goets verwachtte / hem van gantscher herten lief hebbe / vreesse ende eere. Alsoo dat ick eer alle creaturen af-gae ende haren late / dan dat ick inden alderminsten tegen synen wille doe.

95 Vra. Wat is afgoderije ?

Ant. Afgoderije is in de plaetse des eenigen waren Gods / die hem in syn woort geopenbaert heeft / of beneven den selven / yet anders te versieren ofte hebben / daer op de mensche syn vertrouwen settet.

35. Sondach.

96 Vra. Wat eyscht God in't tweede gebot ?

Ant. Dat wy God in geenderley wijze afbeelden / noch op geen ander wijze vereere dan hy in syn woort bevolen heeft.

97 Vra. machmen dan gantschelijc geen beelden maken ?

Ant. God en can noch en mach in geenderley wijze afgebeeldet werden : Maer de creaturē / al ist datse comē afgebeeldet werden / soo verbiet doch God haer beeldnisse te maken / ende te hebben / om te vereeren / of God daer door te dienen.

98 Vra. Maer soudemen de beelden inde

De tien Geboden.

kercken als boecken der leercken niet mogen
lijden?

Ant. Neen: Want wy en moeten niet wij-
ser zijn dan God/ dewelcke spine Christenen
niet dooz stomme beelden: maer dooz de le-
wendige vercondinge spys wooyts wil ont-
derwesen hebben.

36. Sondach.

99 Vra. Wat wil dat derde gebot?

Ant. Dat wy niet alleen niet vloecken ofte
niet valsche eeden/ maer ooc niet onmoedich
sweeren den name Gods niet lasteren/ noch
misbruycken/ noch ons niet onse stilswijgen
ende toe-sien sulcker schryckelijcker sonden
beelachtich maken. Ende in summa / dat
wy den heyligen name Gods / anders niet
dan niet vreesse ende eerbiedinge gebuyckē/
op dat hy van ons recht bekent / aengeroes-
pen/ ende in allen onsen woorden ende wer-
ken geprezen werde.

100 Vra. Ist dan so groote sonde Gods na-
me niet sweeren ende vloecken te lastere/ dat
God hem oock ober die vertooynt/ die so veel
als hen mogelijk is/ dat vloecken en swee-
ren niet en helpen weeren ende verbieden?

Ant. Jae't gewisselijck: Want daer en
is geen greater sonde / noch die God meer
vertooynt / dan de lasteringe spys naems:
daerom hy oock de selve niet de doot te straf-
fen bevolen heeft

37. Son

37. Sondach.

101 Vra. Machmen oock godsalichlyck by den name Gods eenen eedt sweeren?

Ant. Ja: als het de Overhept van haeren onderdanen/ oft andersins oock de noot hoordert / om trouwe ende waerhept daer dooz te bevestigen: en dat tot Gods eere/ en spues naesten salichept: want sulc eedt sweeren is in Gods woort gegroudet / ende daerom oock van den hepligen inden ouden ende nieuwe Testamente recht gebuypt geweest.

102 Vra. Machmen oock by den hepligē / oft by eenige andere creaturen eenen eedt sweeren?

Ant. Neen: want eenen rechten eedt sweeren / is God aen-roepen / dat hy / als die alleen dat herte kennet / der waerhept getuygenis wil geven / ende my straffe / indien ich valschelijck sweere / welke eere geen creaturen toebehoort.

38. Sondach.

103 Wat gebiedt God in't vierde gebot?

Ant. Erstelijck dat den Kercken-dienst / ofte het Predick-amt / ende scholen onderhouden werden / ende dat ick insonderhept op den Sabbath / dat is / op den rust-dach / tot der gemeynte Gods neerstelijck come / om Gods woort te hooren / de Sacramenten te gebuycken / God den Heere openlijck aen te roepen / ende den armen Christelijcke hantrepkinge te doen. Ten anderen / dat ic

De tien Geboden.

alle de dagen mijns levens / van mijnen boos-
fen wercken viere / den Heere dooz spneu
Geest in my wercken late / ende also den eeu-
wiggen Sabbath in desen leven aenbange.

39. Sondach.

104 Vra. Wat wil God int vijfde gebot?

Ant. Dat ick mijn vader ende moeder /
ende alle die over my gestelt zijn / alle eere
ende trouwe bewijse / ende my harer goeder
leere ende straffe met behoorzijckie gehoor-
saemheyt onderwerpe / ende oock met hare
swaakhheyt ende gebreken gedult hebbe / aen-
gesien het God beliest ons dooz hare hant te
regeeren.

40. Sondach.

105 Vra. Wat eyscht God in't sesste gebot?

Ant. Dat ick mijnen naesten / noch niet
gedachten / noch niet woorden / ofte eenich
gelaet / veel weyniger niet der daet / dooz my
selven / ofte dooz andere / onteere / hate / quetse
ofte doode / maer dat ic alle waecgiericheyt
aflegge / oock my selven niet en quetse / ofte
moetwillichlijck in eenich gevaer begebe.
Daer om oock de Overicheyt dat sweert
draecht / den dootslach te weeren.

106 Vra. Maer dit gebot schijnt alleen
van dootslaen te spreken.

Ant. God verbiedende den dootslach / leert
ons dat hy de wortel des dootslachs / als
nijt / haet / toorn / ende waechgiericheyt haet :
ende sulcx alles dooz eenen dootslach
houdet.

De tien Geboden.

107 **Vr.** Maer is dat genoeg/dat wy onsen naesten/also 'tvoorzeyt is/niet en boden?

Ant. Meent:want God verbiedende den wjt / haet / ende toorn/ gebiet dat wy onsen naesten liefhebben als ons selven/ ende tegeert hem gedult/ vrede ende sachtmoedicheyt/ en alle vztendelijcheyt bewijzen : syu schade/soo veel als ons mogelijk is/ afkeerren/ende ooc onsen vyan den goet doen.

41. Sondach.

108 **Vr.** Wat leert ons dat sevensste gebot ?

Ant. Dat alle oncuyscheyt van God verbloekt sy/ende dat wy daerom de selve van herten vyant zijnde / cuysch ende tuchtelijck leven moeten/het sy in den hepligen houwelijcken staet oste kuyten den selven.

109 **Vra.** Verbiet God in desen gebode niet meer dan echt-breken ende diergelijcke schanden?

Ant. Dewijle ons lijf ende ziele tempelen des hepligen Geestes zijn/so wil hy dat wy se beyde supber ende heplich bewaren/daerom verbiet hy alle oneuysche daden/gebeerden/ woorden / gedachten / lusten/ ende wat den mensche daer toe trecken can.

42. Sondach.

110 **Vra.** Wat verbiet God in't achtste gebot ?

Ant. God en verbiet niet alleen dat stelen ende roobē/dewelc de Oberheyt straft/maer hy noemt oock dieverije / alle boose stucken ende

De tien Geboden.

ende aenflagen / daer mede wy onses naesten
goet gedencken aen ons te brenge / het sy met
gewelt / of schijn des rechts / als met onrech-
ten gewichte / elle / mate / ware / munte / woer-
ker / ofte door eenich middel van God verbo-
den: Daer toe oock alle giericheyt / alle mis-
bruyck ende berquistinge syner gaben.

III Vra. Maer wat gebiet God in desen
gebode?

Ant. Dat ick mijns naesten nut / daer ick
tan en mach / vordere / met hem also handele
als ic wilde datmen met my handelde / daer
toe oock dat ick trouwelijck arbejde / oy dat
ick den nootduftigen helpen mach.

43. Sondach.

III 2 Vra. Wat wil dat negenste gebodt?

Ant. Dat ick tegen niemant valsche ge-
tuygenisse gebe / niemant syn woorden ver-
keere / geen achterklapper oft lasteraer en sy /
niemant lichtelijc en onberhoort oordeele / ofte
helve verdoemen: maer allerley liegen ende
bedriegen / als eygen wercken des duyvels /
verminde / ten sy dat ick den swaren toorn
Gods op my laden wil. Item dat ick in 't
gerechte en alle andere handelingē / de waer-
heyt lief hebbe / oprechtelijc sprake / en bekene-
ne. Oock mijns naesten eere / ende goet ge-
ruchte / na mijn vermogen voorsta / ende
vordere.

De tien Geboden.

44. Sondach.

113 **Q**ua. Wat eyschet van ons dat tiende gebot?

Ant. Dat oec de minste lust/ ofte gedathtete / tegeneenig gebot Gods / in ons herte nimmermeer en come / maer dat wy t' allen tijden van gantscher herten allen sonden vryant zijn / ende lust tot aller gerechticheyt hebben.

114 **Q**ua. Maer konnen de gene/ die tot God bekeert zijn/ dese gebodē volcomelijc houdē?

Ant. Neen sp: Maer oec de alderheyligste / soo lange als sy in desen leven zijn / en hebben maer een kleyn beginsel deser gehoorsamenheyt / doch also / dat se niet een ernstelijc onnoemen / niet alleen na sommige / maer na alle de geboden Gods beginnen te leven.

115 **Q**ua. Waerom laet ons dan God also scherpelijcken de tien geboden prediken / sose doch niemant in desen leven houden can?

Ant. Eerstelijck / op dat wy ons levenslauck onse sondelijcke aert / hoe langer hoe meer leeren kennen / ende dies te begeeriger sijn / de vergevinge der sonden / ende de gerechticheyt in Christo te saerken: Daer nae dat wy sonder onderlaten ons bekeerlijgen / ende God bidden om de genade des Heyligen Geestes / op dat wy langs soo meer / na dat beelt Gods vernieuwet werden / tot dat wy tot de voorsz-gestelde volcomenheyt na desen leven geraken.

45. Son-

Van 't Gebedt.

45. Sondach.

116 Vra. Waerom is dat Gebedt der Christenen van nooden?

Antw. Daerom / dat het dat voornaemste stuck der danckbaerheyt is / welke God van ons vordert. Ende dat God syn genade ende den H. Geest alleen dien gebed wil / die hem met hertelijcken suchten / sonder ophouden / daerom bidden / ende daer vooz dancken.

117 Vra. Wat behoort tot een sulck gebedt / dat God aengenaem sy / ende van hem verhoort wert?

Antw. Eerstelijck / dat wy alleen den eenigen ware God / die hem in syn woort ons geopenbaert heeft / om alle 't gene dat hy ons geboden heeft te bidden / van hem aenroepen. Ten anderen / dat wy onse noot ende ellendicheyt recht ende grondelijc kennen / op dat wy ons vooz den aengesichte syner majesteit verootmoedigen. Ten verden / dat wy desen vassen groot hebben / dat hy ons gebedt / niet-tegenstaende dat wy sulcx onweerdich sijn / om des Heeren Christi wille / sekerlijck wil verhooren / gelijk hy ons in syn woort belooft heeft.

118 Vra. Wat heeft ons God bevolen van hem te bidden?

Antw. Alle geestelijcke ende lijffelijcke noot-

Van 't Gebedt.

nooddzust / welke de Heere Christus begrepen heeft in 't gebedt dat hy ons selve geleert heeft.

119 Vra. Hoe luydet dat gebedt ?

Antwoorde.

O Onse Vader die in de hemelen sijt.)

Wien naem werde geheplicht.

W' Coninkrijcke come.

Wien wille geschiede / gelijk in den hemel / alsoo oock op der aerden

Ons' dagelijcx broot geeft ons heden.

Ende vergeeft ons onse schulden / gelijk oock wy hergeben onsen schuldenaren.

Ende en leydt ons niet in versoeckinge / maer berouft ons van den boosen. Want ulke is het Coninkrijcke / ende de cracht / ende de heerlijckheyt / in der eeuwichheyt / Amen.

46. Sondach.

120 Vra. Waerom heeft ons Christus geboden / God also aen te spreken : Onse Vader ?

Antw. Op dat hy van sonden aen in 't beginffel onses gebedts / in ons kinderlijcke vreesse ende toeverlicht tot God verwecke / welke beyde de gront onses gebedts zijn. Namelijck / dat God onse Vader doo? Christum geworden is / ende dat hy ons veel weyniger afflaen sal 't gene dat wy hem met rechten geloove bidden / dan onse vaderen ons aertsche dingen ontseggen.

121 Waerom wert hier toe gedaen: Die in de hemelen [sijt] ?

Ant.

Van 't Gebedt.

Ant. Op dat wy vande hemelsche majesteyt Gods niet aertsch en gedencken/ende van syner almachticheyt alle nootdruft beslyfs. ende der der zielen verachten.

47. Sondach.

122 Vra. Welck is de eerste Bede?

Ant. Wven naem werde geheyligh.
Dat is: Geeft ons eerstelijc dat wy u recht kennen/ende u in alle uwe wercken/(in woelen uwe almachticheyt/wijsheyt goetheyt/gerechtigheyt/ barmherticheyt/ ende waerheyt/claerlijc schijnet/)hepligen roemen ende prijfen. Daer nae oock dat wy al ons leven/gedachten / woorden ende wercken / alsoo schicken ende richten / dat uwen name om onsent wille niet gelastert/maer ge-eert ende gepresen werde.

48. Sondach.

123 Vra. Welck is de tweede Bede?

Ant. W conickrijcke come.
Dat is: Siegert ons also door u woort/ende uwen Geest / dat wy ons lancx soo meer u onderwerpen: Bewaert ende hermeert uwe kercke / verstoort de wercken des duyvels/ende alle geweld d'welck hem tegen u verheft: mitsgaders alle boose raetslagen die tegen u heyligh woort bedacht werden / tot dat de volcomenheyt uws rijcx toecome/daer in ghy alles sult zyn in allen.

49. Sondach.

124 Vra. Welck is de derde Bede?

Ant.

Van 't Gebedt.

Ant. **W**ien wille geschiede gelijck in den hemel [also] oock op der aerden

Dat is: Geest dat wy ende alle mensche/ onsen eygen wille versaken/ ende wren wille/ die alleen goet is/ sonder eenich tegenspreken gehoorsaem zijn/ op dat alsoo een pege-lijc spru ampt ende beroepinge/ so gewillich-lijck ende getrouwelijck moge bedienen ende uytvoeren als de Engelen in de Hemelē doe.

50. Sondach.

125 **V**ra. Welck is de vierde Bede ?

Ant. **O**ns dagelijcx broot geeft ons heden. **D**at is : Wilt ons niet alle nootdrift des lichaems versorgen/ op dat wy daer door bekenen dat ghy den eenigen oorsprong alles goets zijt/ ende dat noch onse sorge/ noch arbeyt/ noch uwe gaben/ sonder uwen segen/ ons en gedijen / ende dat wy der halven ons betrouwen van alle ceaturen afstrecken/ ende op u alleene stellen.

51. Sondach.

126 **V**ra. Welck is de vijfde Bede ?

Ant. **V**ergeest ons onse schulden/ gelijck ooc wy vergeven onsen schuldenaren.

Dat is: Wilt ons arme sondaren/ alle onse misdaden/ ende ooc de boosheyt die ons al- tijt aenhangt om des bloets Christi wille niet toe-rekenen/ also wy oock dit getuyche- nis uwer genaden in ons bevinden/ dat ons gantsch booznemen is / onsen naesten van herten te vergeven.

52. Son-

Van 't Gebedt.

52. Sondach.

127 Welck is de seste bede ?

Antw. En leydt ons niet in versoeking-
ge/maer verlost ons van den boosen.

Dat is: Dewyle wy van ons selven so
swach zijn/ dat wy niet een oogenblich en
connen beslaen / ende daer toe onse doot-
vyanden/ de duypel/ de werelt / ende ons
vygen vleesch niet ophouden ons aen te
vechten : Wilt ons doch behouden ende
stercken doo? de cracht uwer Heyligen
Geestes/ op dat wy in desen geestelijken
stryt niet onder liggen / maer alijt ster-
ken wederstant doen/tot dat wy eyndelyc
t'eenemael de overhant behouden.

128 V2. Hoe beslypt ghy u gebedt ?

Ant. Want u is het Coninerijcke/ en de
cracht / en de heerlycheit inder eeuwich?

Dat is : Sulcx alles bidden wy van u/
daerom dat ghy (als onsen Koninck/ende
aller dingen machtich) ons alles goets is
geuen/ den wille ende het vermogen hebt/
ende dat al / op dat daer doo? / niet wy/
maer uwen heyligen name eeuwichlyck
geprezen werde.

129 V2. Wat beduyt dat woort/Amen?

Ant. Amen/is te seggen : Het sal waer
ende seker zijn. Want mijn gebedt veel
sekerder van God verhoort is/ dan ick in
mijn herte gevoele/ dat ick sulcx van hem
begeere.

Eynde des Catechismi.

Forme

Forme om den Heyligen Doop uyt
te richten.

De hooft-somme der leere des heyligen Doops / is in dese drie stucken begrepen:

Erstelijck / dat wy met onse kinderen in sonden ontfangen ende gebozen / ende daerom kinderen des toozns zyn / soo dat wy in't rycke Gods niet en mogen comen / ten sy dat wy van nieuws gebozen werden. Dit leert ons den ondergang en besprenginge met den water / daer door ons d'onreynicheit onser zielen mozt aengewesen / op dat wy vermaent worden een mis-hagen aen ons selven te hebben / ons door Gode te verootmoedigen / ende onse reynmakinge ende salicheit buyten ons selven te soecken.

Ten tweeden / betuycht ende verssegelt ons den heyligen Doop / de af-wasschinge der sonden door Jesum Christum. Daerom werden wy gedoopt inden name des Vaders / en des Soons / ende des H. Geestes. Want als wy gedoopt werde in de naem des Vaders / soo betuycht en verssegelt ons God de Vader / dat hy met ons een eeuwich verbont der genade op-richt / ons tot syne kinderen en erfgenamen aenneemt / ende daerom van alle goet berzoegen / ende alle quaet van ons weeren ofte t'onser

Van den H. Doop.

onsen besten keeren wil. Ende als wy in den
name des Soons gedoopt werden/ soo ver-
segelt ons de Sone / dat hy ons wasscht in
synen bloede van alle onse sonden/ ons in de
gemeenschap syns doots en weder-opstaa-
dige inlijvende/ also dat wy van onse sonden
bevrijt/ en rechtveerdich voor God gerekent
worden. Desgelijc als wy gedoopt werden
in den naem des H. Geests / so versekeret ons
de H. Geest door dit heyligh Sacrament/ dat
hy by ons woonen ende ons tot lidmaten
Christi heyligen wil / ons toe-eygenende t
gene wy in Christo hebben/ namelijk/ d'af-
wasschinge onser sonden / ende dagelijcksche
vernieuwinge onses lebens/ tot dat wy eynd-
delijc onder de gemeente der uytbrozene/ int
eeuwich lebē onbevleet sullen gestelt werde.

Ten derden/ Overmits dat in allen ver-
bonden twee deelen begrepen zijn/ so werden
wy ooc wederomme vā God door de Doop
bermaent ende verplicht tot een nieuwe ge-
hoorsaemheyt/ namelijk/ dat wy desen een-
gen God Vader / Sone/ ende H. Geest aen-
hangen/ betrouwen ende liefhebben/ met ge-
heel onse herte/ ende met geheel onse ziele/ en-
de met geheel onse verstant / ende uyt geheel
onse cracht: de werelt verlaten / onse oude
nature dooden ende in een nieuw Godsalich
leben wandelen. Ende als wy somtijts uyt
swachheyt in sonden vallen/ soo en moeten
wy aen Godes genade niet vertwijfelen/
noch

Vanden H. Doop.

noch inde soude blijven liggen/ oermits de
 Doop een segel ende ongetwijffelt getuyche-
 nis is dat wy een eeuwich verbont met God
 hebben. Ende hoe-wel onse kinderen dese
 dingen niet en verstaen/ soo machmens-
 nochtans daerom vanden Doop niet uyt-
 slypen/ aen-geuen sy ooc sonder haren we-
 ten der verdoemenisse in Adam deelachtich
 zyn/ ende alsoo oock wederom in Christo tot
 genaden aengenomen werden: Gelijck God
 spreekt tot Abraham den Vader aller gelo-
 bigen/ ende oer sulcx mede tot ons ende on-
 se kinderen/ Genes. int 17. seggende: Ick sal
 mijn verbont oprechten tusschen mi ende
 tusschen u / ende tusschen uwen zade na u in
 hare geslachten / tot een eeuwich verbont :
 om u te zyn tot eenen God/ ende uwen zade
 na u. Dit betuycht ooc Petrus / Act. 2.
 met dese woerden: want u komt de belofte
 toe/ ende uwen kinderen/ ende allen die berre
 zyn/ so vele alsser den Heere onse God toe roe-
 pen sal. Daerom heeft se God boozmaels be-
 holen te besnijden/ 'twelck een segel des ver-
 bonts en der gerechticheyt des geloofs was/
 gelijckse oock Christus omheest/ de handen
 ongelept ende gesegent heeft/ Marc. int 10.
 capit. Dewyle dan nu de Doop inde
 plaetse der Besnijdinge gecomen is/ soo
 salmen de kinderen als erfgenamen des
 rijckes Gods ende zijns verbonts doopen :
 Ende d' ouders sullen gehonden zyn hare
 kinde

Vanden H. Doop.

Kinderen in het opwassen hier van breedere
t'onderwijzen.

Op dat wy dan dese heplige ordeninge
Gods tot spuer eeren/t'onsen troost/ende tot
stichtinge der gemeynten upt-richten mo-
gen/soo laet ons synen hepligen name aldus
aenroepen:

O Almachtige/eenwige God/ghy die na
uwem strengen oordeele/ de ongelobige
ende onboetvaardige werelt met de Dunt-
bloet gestraft hebt/ende den geloobigen Noë
syn achtster upt uwe groote barmhertig-
heyt behouden ende bewaert. Ghy die den
verstockten Pharao met al syn volc in 'troos-
de meyn verdroncken hebt/ ende u volck Is-
raël droochst-boets daer door geleidet/ door
'twelc den Doop beduydet wert: Wy bidde
u door uwe grondelose barmherticheyt/ dat
ghy dit u kind genaedelijck wilt aensien/
ende door uwem H. Geest uwem Soone Jesu
Christo inlijven/ op dat het met hem in synē
doot begraven werde / ende met hem mach
opstaen in een nieu leven / op dat het syn
crups/ hē dagelijcx navolgende/ volijc dra-
gen moge/ hem aenhangen met waerachtige
geloobe/vaster hope/ende vperige liefde/ dat
het dit leven / ('twelck doch niet anders is
dan een gestadige doot) om uwent wille
getroost verlate / ende ten laetsten dage voor
den rechter-stoel Christi uwes Soons son-
der verschycken moge verschijnen/ door den
selven

selven onsen Heere Jesum Christum uwen
 Sone/ die met u ende den Heyligen Geest
 een eenich God leeft ende regneert in eeu-
 wicheyt Amen.

Vermaninge aen de Ouders, ende die
 mede ten Doop comen.

Geliefde inden Heere Christo / Ghy
 hebt gehoozt dat den Doop een orde-
 ning Gods is/ om ons en onsen zaden spru-
 kerbont te versiegelen/ daerom moeten wy
 hem tot dien eynde/ ende niet uyt gewoon-
 te ofte superstitie gebruiken. Op dat het
 dan openbaer werde/ dat ghy alsoo gesint
 zyt/ sult ghy dan van uwentwegen hier op
 aengeveynsdelyck antwoorden :

Terstelyc/ hoe wel onse kinderen in son-
 den ontfangen ende gebozen zyn / ende
 daerom alderhande ellendicheyt / ja de
 verdoemenisse selve onderwozpen / of ghy
 niet bekent datse in Jesu Christo geheyl-
 icht zyn/ ende daerom als litmaten synder
 Gemeente behooren gedoopt te wesen ?

Ten anderen / of ghy de leere die in 't
 oude ende nieuwe Testament / ende inde
 artikelen des Christelycken geloofs be-
 grepen is/ ende inde Christelycke Kercke
 hier geleert wert/ niet bekent de waer-
 achtige ende volcomene leere der salicheyt
 te wesen ?

Ten verden / oft ghy niet en belooft
 ende

Van den H. Doop.

ende voor u neemt / dese kinderen als sy tot
haren verstande sullen gecomen zijn / een ver-
gelijck de syne / waer van hy vader ofte ge-
tuyge is / inde voorszeyde leere na u vermogē-
te onderwijsen ofte te doen ende helpen on-
derwijsen? Antwoort Ja wy.

Daer na in 't doopen sprecckt de
Dienaer aldus :

N. Ick doope u inden name des Vaders /
ende des Soons / ende des H. Geests.

Danck-segginge.

A Lmachtige / barmhertige God ende
vader / wy dancken ende loben u / dat
ghy ons ende onse kinderen door het bloedt
uwes lieben Soons Jesu Christi / alle onse
sonden vergeben / ende ons door uwen heyl-
igen Geest tot lidmaten uwes eengebore-
nen Soons / ende also tot uwe kinderen aen-
genomen hebt / ende ons 't selve met den heyl-
igen Doop besegelt ende berrachticht : wy
bidden u oock door den den selven uwen lie-
ben Soon / dat ghy dit kint met uwen H.
Geest alzeit wilt regeren / op dat het Christes-
lijck ende Godsalichlijck opgehoedt werde /
ende inden Heere Jesu Christo wasse ende
toeneme / op dattet uwe vaderlike goetheyt
ende barmherticheyt / die ghy hem ende ons
allen hebt betwesen / mach bekennen / ende in
aller gerechticheyt onder onsen eenigen Lees-
raer / Coning ende Hooge Priester Christo
Jesu

Jesu lebe/ende byzomelijc tegen de sonde/ den
 duivel/ ende syn gantsche rijck strijden ende
 overwinnē moge/ om u en̄ ulwen Sone Jes-
 sum Christum / mitsgaders den Heyligen
 Geest/ den eenigen ende waerachtigen God
 eeuwichlijck te loven ende te prijsen.

Formulier om den H. Doop te bedie-
 nen aen bejaerde perfoonen

Hoe wel de kinderen der Christenen (on-
 aengesien sy dit niet en verstaen) upt
 cracht des Verbonts moeten gedoopt wor-
 den / is nochtans niet geoorloft de bejaerde
 te doopen / ten zy die te voozen/hare sonden
 gehoelende/ belijdenis doen/van hare boete/
 ende geloove in Christum: Want om dese
 doofsake heeft niet alleen Joannes de Doop-
 per/predickende na tgebot Gods den Doop
 der bekeeringe/tot ugebinge der sonden/die
 hare sonden beleden/ gedoopt Marc. 1. en̄
 Luc. 3. Maer onse Heere Jesus Christus
 heeft oock syn Discipelen bevolen/ alle volc-
 heren te onderwijfen/ de selve doopende in de
 Name des Vaders/ ende des Soons / ende
 des H. Geests / Mat. 28. ende Marc. 16.
 Dese belofte daer by voegende/ dat die gelo-
 ben sal en̄ gedoopt sal sijn/salich sal worden.
 Gelijck oock d' Apostelen / als blijktt upt de
 Handelingen der selver / Act. 2. ende 10.
 ende 16. volgens desen regel / geene andere

Van den H. Doop.

bejaerde gedoopt hebben / als die belijdenis van haer geloofende boete gedaen hebben. Dien volgens is hupdendaechs niet geoorloft eenige andere bejaerde te doopen / als die de verborgentheden des heyligen Doops uyt de predicatie des h. Euangeliums geleert hebben / en te gelijk haers geloofs door mondelijcke belijdenisse rekenschap comen geben.

Aengesien ghy N. dan oock begeert met het h. Doopsel gedoopt te worden / ten eynde het u zy een zegel der in-lybunge in de Kercke Gods / ende dat blijcke dat ghy niet alleen de Christelijcke Religie aen-neemt / in dewelcke ghy privatelijc van ons zijt onderwesen / daer van ghy mede voor ons belijdenisse gedaen hebt / maer oock uwe leven na de selue / door Gods genade / wilt aenstellen : sult ghy voor God ende syne Gemeynte ons gebeynsdelijck antwoorden :

Ten eersten: of ghy geloofst in den eenigen maerachtigen God / onderschepden in drie personen / Vader / Soon / ende h. Geest / die hemel ende aerde / ende alles wat daer in is / uyt niet geschapen heeft / ende noch onderhout ende regeert / soo dat niet geschiede in hemel ende op der aerden sonder synen Goddelijcken wille ? Ant. Jae.

Ten threeden: Of ghy geloofst dat ghy in sonden ontfangen ende gebozen zijt / ende volgens een kint des toorns van naturen / te gode

Van'den H. Doop.

goede gantsch onbequaem/ geneeycht tot al-
len quade / ende dat ghy met gedachten /
woorden/ende wercken/de geboden des Hee-
ren menichmael hebt overtreden / ende of
dese sonden u van herten leet zijn?

Antwoort. **Jae.**

Ten derden: Of ghy gelooft dat Christus/
die waerachtich ende eeuwich God is/ ende
waerachtich Mensche/die syn menschelijke
nature uyt den vleesche ende bloede der Ma-
get Maria heeft aengenomen / u tot een
Salichmaker van God geschoncken zy/en-
de dat ghy dooz dit geloof ontsanget verge-
binge der sonden in synen bloede / ende dat
ghy een lit Jesu Christi ende syner Kercke /
dooz cracht des Heyligen Geestes zyt ge-
worden?

Antwoort. **Jae.**

Ten vierden: Of ghy alle de Artichelen
ber Christelijke Religie / gelijk die hier in
de Christelijke Kercke uyt de woorde Gods
geleert worden/ toestemt/ ende van voorne-
men zyt inde selve leere ten eynde uws lebens
stantvastelijck te volherden: ende beneffens
dien versaeckt alle hetterpen ende dwalinge/
met dese leere strijdende / ende belooft dat
ghy inde gemeynschap van onse Christelij-
ke Kercke/niet alleē in 't gelhooz des Woorts/
maer oock in 't gebuyck des Avondmaels
sult volduren?

Antwoort. **Jae.**

Ten vijfden: Of ghy u van herten vooz-
geset hebt/ altyt Christelijck te wandelen/de
werelt

Van het H. Nachmael.

werelt ende sine quade begeerlijckheden te
berfaken / als dat den litmaten Christi ende
siner Gemeente betaemt / ende u alle Chris-
telijcke vermaningen wilt onderwerpen ?

Antwoort.

Ja.

De goede ende groote God verleene goe-
dertierentlijck tot dit u boornemen sine ge-
nade en zegen / door Jesum Christum Amen.

Forme om dat Heylige Nachmael
te houden.

Gheliefde inden Heere Jesu Christo /
ghoort aen de woorden der insettinge des
heyligen Nachmaels onses Heeren Jesu
Christi / welke ons beschryft de heylige
apostel Paulus / I. Cor. II.

Ick hebbe van den Heere ontfangen 't gene
ic oec u overgegeven hebbe / dat de Heere
Jesús / in den nacht in welcken hy verraden
wierdt / het broot nam: Ende als hy gedaent
hadde / brack hy 't / ende seyde Remet / Eet:
dat is mijn lichaem / dat voor u gebroken
wordt: doet dat tot mijner gedachtenisse.
Desgelijckis [nam] hy oock den drinck-beker
nae het eten des Avontmaels ende seyde / dese
Drinck-beker is het nieuwe Testament in
mijnen bloede. Doet dat so dickwils als ghy
[dieu] sult drincken / tot mijner gedachteuf-
se. Want soo dickwils als ghy dit broot sult
eten ende desen drinck-beker sult drincken / so
bercondicht den doot des Heeren / tot dat hy
comt

Van het H. Nachmael.

komt. Soo dan wie onweerdelijck dit broot eet/ oft den drinck-beker des Heeren drinckt/ die sal schuldich zijn aen het lichaem ende bloet des Heeren. Waer de mensche beproeve hem selven / ende ete also van het broot/ ende drincke van den drinck-beker. Want die onweerdelijck eet ende drinckt/ die eet ende drinckt hem selven een ondeel/ niet onder schepdende het lichaem des Heeren.

O dat wy nu tot onse trooste/ des Heere Nachmael mogen houden/ is voor allen dingen ons van nooden / dat wy ons te vozen recht beproeven. Ten anderen/ dat wy het tot dien epnde richten daer toe het de Heere Christus verordineert ende ingeset heeft/ namelijk/ tot spuer gedachtenisse.

De waerachtige beproevinge ons selfs / staet in dese drie stucken :

Ten eersten/ bedencke een pegelijc by hem selve syne sonden en vermaledydinge/ op dat hy hem selven mishage ende hem voor Gods veroetmoedige: Men-gesien den toorn Gods tegen de sonde alsoo groot is/ dat hy die (eer dat hyse ongestraft liet blijven) aen synen lieven Sone Jesum Christum met den bitteren ende smadelijcken doot des cruyces gestraft heeft.

Ten anderen/ Onder soecke een pegelijc syn herte/ of hy oock deser gewisse belofte Gods geloost/ dat hem alle syn sonden alle en des lydens ende stervens Jesu Christi wille ver-
 H uij geven

Van het H. Nachtmael.

gehen zijn / ende de volcomen gerechticheyt Christi hem als syn eygen toe-gerekent / ende toe-geschoncken sy / ja so volcomen / als of hy selve in eygener persoone voor alle syne sonden betaelt / ende alle gerechticheyt volbracht hadde.

Ten derden / Ondersoecke een pegelijc syn consciencie / of hy ooc gesint is voortaan met syn gantsche leven waerachtige danckbaerheyt tegen God den Heere te bewijzen / ende voor den aengesichte Gods oprechtelijck te wandelen. Item / of hy sonder enige gebeynsicheyt / alle byantschap / haet ende niet / van herten aflaggende / een neerstich hoornemen heeft om van nu voortaan in waerachtiger liefde ende eenicheyt met synen naasten te leven.

Alle die dan also gesint zijn / die wil God gewislijck in genaden aennememen / ende voor weerdige mede-genooten der tafel syns Soons Jesu Christi houden.

Daer-en-tegen die dit getuygenisse in hare herten niet gevoelen / die eten ende drincken selven dat oordeel. Daerom wy oock na den beuele Christi ende des Apostels Pauli / alle die sich niet dese navolgende lasteren besmet weten / vermanen vande tafel des Heeren sich te onthouden / ende vercondigen hen dat se geen deel in 'trijcke Christi hebben: Als daer zijn alle Afgoden-dienaers alle die verstorven Hepligen / Engelen / oft andere
crea-

Van het H. Nachtmael.

creatures aenroepen/ alle die den beelden eer
 den doen / alle tobenaets ende waer seggers/
 die vee ofte menschen / mitsgaders andere
 dingen seggenen / ende die sulcke segeninge
 gelove geben / alle verachters Gods en zijns
 woorts / en der heyliger Sacramenten / alle
 Gods lasteraers / alle die tweedracht / serten /
 ende mufterije in kercken ende wereltlijcke
 regimenten begeeren aen te richten / alle
 meyn-eedige / alle die haren Ouderen ende
 Overheden ongehoorsaem zijn : alle doot-
 slagers / kijnbers / ende die in haet ende nijt te-
 gen haren naesten leven : alle echt-brekers /
 hoerreders / dronckaerts / dieben / woekke-
 naers / robers / spelers / gierigaerts / ende al-
 le de gene die een ergerlijc leven leyden. Dese
 alle so lange sy in sulcke lasteren blijven / sul-
 len sich deser spijse / (welcke Christus alleen
 spien gelobigen verordineert heeft) onthou-
 den / op dat haer gericht ende verdoemenisse
 niet dies te swaerder werde.

Maer dit wert ons / (geliefde in den Hee-
 re) niet voozgehouden / om de ver slagen ker-
 ten der gelobigen kleynmoediche te maken /
 eben oft niemant tot den Nachtmale des
 Heeren gaen mochte / dan die sonder eenige
 sonde ware : Want wy en comen niet tot
 desen Nachtmale om daer mede te betupge /
 dat wy in ons selven volcomen / ende recht-
 heerdich zijn : Maer ter contrarien / aenge-
 sien dat wy ons leven / buyten ons selven in

Van het H. Nachmael.

Jesu Christo soecken / so bekennen wy daer mede / dat wy midden inden doot liggen. Daerom al is 't dat wy noch veel gebreken ende ellendicheden in ons bevinden / als namelijk / dat wy geen volcomen geloove hebben / dat wy ons oock niet sulcken yver over Godde te dienen niet begeben / also wy schuldich zijn : maer dagelijcx met de swachtheyt onses geloofs / ende de boose lusten onses vleesches te strijden hebben : Nochtans dies niet tegenstaende / overmits dat ons (door de genade des Heyligen Geests) sulcke gebreken van herten leet zijn / ende wy van herten begeeren tegen ons ongeloove te strijden / ende na alle gebode Gods te leven : So sullen wy gewis / ende seker zijn / dat geen sonde noch swachtheyt / die noch (tegen onsen wille) in ons overbleven is / ons can hinderen / dat ons God niet in genaden soude aennemen / ende also deser hemelsche spijse en drauc weerdich ende deelachtich maken.

Ten anderen / Laet ons nu ooc overdencken / waer toe ons de Heere syn Abontmael heeft in geset / namelijk / dat wy sulcx doen souden tot syner gedachtenisse. Maer aldus sullen wy syns daer by gedencken :

Eerstelijck / dat wy gantschelijck in onse herten vertrouwen / dat onse Heere Jesus Christus / na luyd der belostenissen / die den Voorhaderen inde ouden Testamente vanden begijne aen geschiet zijn / vanden Vader in dese

Van het H. Nachmael.

In dese werelt gevonden zy/ ons vleesch ende
 bloet aengenomen/ den toorn Gods (onder
 welchen wy eeuwichlyck hadden moeten
 versincken) vanden beginne syner mensch-
 werdinge tot den eynde syns levens/ op aer-
 den voor ons gedragen / ende alle gehooy-
 saemheyt der Godlijcker wet ende gerech-
 ticheyt voor ons verbult/voornamelyc/doen
 hem den last onser sonden / ende des toorns
 Gods het bloedige swet inden hof uyt ge-
 druckt heeft : Daer hy gebonden wert / op
 dat hy ons soude ontbinden : Daer na on-
 tallijcke versmaetheden geleden heeft/op dat
 wy nimmermeer te schanden souden werde.
 Onschuldich ter doot veroordeelt / op dat
 wy voor 't gericht Godes by sonden ge-
 sproken werde / Ja sy gebenedijde lichaem
 aen 't crups laten nagelen / op dat hy de
 hant-schijft onser sonden daer aen soude
 hechten: Ende heeft also de vermaeldijdinge
 van ons op hem geladen/op dat hy ons met
 syner gebenedijdinge verwullen soude: Ende
 heeft hem vernedert tot in de alderdiepste
 versmaetheyt ende angst der hellen/ met lijf
 ende ziele aen de houte des cruptes/doen hy
 riep met luyder stemmen : mijn God/ mijn
 God / waerom hebt ghy my verlaten ? op
 dat wy tot God souden genomen/ende nimmer-
 meer van hem verlaten werden. Ende
 eyndelijc/met syner doot ende bloetstortinge/
 dat nieuwe ende eeuwige Testament / dat
 Verbont

Van het H. Nachtmæl.

Verbont der genaden ende der verſceeninge
beſloten/ als hy ſepde: Het is volbracht.

Ende op dat wy baſtelijc ſouden geloven/
dat wy tot deſen genaden-verbonde behooren/
nam de Heere Jeſus in ſynen laeſten
Avontmale dat broot/ Ende als hy gedaent
hadde/brac hy't/ en gaf het ſyne jongeren/en
ſepde: Nemet/ etet/ dat is mijn lichaem/dat
voor u gegeven wert: doet dat tot mijnder
gedachteniſſe. Deſgelijcken na den Avont-
male/nam hy den Dzinckbeker/ ſepde dan/
ende ſprack: Dzincket alle daer upt: deſen
dzinckbeker is het nieuwe Teſtament in
mijnen bloede/twelck voor u ende voor vele
vergoten wort tot vergebinge der ſonden:
Sulcx doet (ſoo dickwils als ghy dien ſulc
dzincken) tot mijner gedachteniſſe: Dat is/
ſo dickwils als ghy van deſen broode etet/
ende van deſen beker dzincket/ ſit ghy daer
door/als door een gewiſſe gedachteniſſe ende
pant/ vermaent ende verſeckert werden/
van deſe mijne hertelijcke liefde/ende trouwe
tegen u/ dat ick voor u (daer ghy anders den
eewigen doot haddet moeten ſterven) mijn
lichaem aen dat hout des crupces inden
doot gebe/ en mijn bloet vergiete/ ende uwe
hongerige ende dorſtige ziele met den ſelven
mijnen gecrupſten lichame/ ende vergots-
nen bloede tot den eewigen leven ſpijſe ende
labe/also ſekerlijck als eenen pegelijcken dit
broot voor ſynen oogen gebroken/ ende deſen
beker

Van het H. Nacht mael.

beker hem gegeven wert / ende ghy de sel-
be tot mijner gedachtenisse met uwent
monde etet ende drincket.

Wt dese insettinge des **H. Avontmaels**
onser **Heeren Jesu Christi** sien wy / dat hy
ons geloobe ende betrouwen op syn vol-
comen offerhande (die een mael aen 't
crups geschiet is) als op de eenigen gront
ende fondament onser salicheyt wisset /
daer hy onse hungerige ende dorstige zielē
tot een waerachtige spijse ende dranc des
eeuwigen levens geworden is: Want door
syn doot heeft hy de oorzaak onser eeuwi-
gen honger ende comers / namelijk / de
sonde wech genomen / ende ons den leben-
dichmakenden geest verwozven / op dat
wy door den selven geest die in **Christo** als
inden hoofde / ende in ons / als syne litma-
ten woonet / met hem waerachtige ge-
meynschap souden hebben / ende aller syner
goedē des eeuwigen levens / gerechticheyt
ende heerlijkheyt deelachtich werden.

Daer beneven / dat wy oock door den
selven Geest onder malcanderen als lit-
maten eens lichaems in waerachtige
broederlijke liefde verbondē werden / ge-
lijck de **H. Apostel** spreekt : Een broot
[is het so] zijn wy vele eē lichaem / dewijle
wy alle eens broots deelachtich zijn. Wāt
gelijck upt veel coornkens een meel gema-
ken / ende een broot gebacken wert / ende
upt

Van het H. Nachtmael.

wyt veel bezpen t'samen geperst zijnde /
eenen wijn ende drauck blietet ende hem
onder een vermenget: also sullen wy alle/
die dooz den waerachtigen gelove Christi
ingelijft zijn/ dooz broederlycke liefde/ om
Christi onses lieven Salichmakers wille/
die ons te voren so wincelijck heeft lief
gehadt/ al te samen een lichaem zijn/ ende
sulchs niet alleen met woorden/maer met
ter daet tegen malcanderen bewijfen.

Daer toe helpe ons de almachtige /
barinhertige God ende Vader onses Hee-
ren Jesu Christi / dooz synen Hepligen
Geest/ Amen.

Op dat wy dan dit al mogen vercrif-
gen / laet ons vooz Gode ons selven ver-
ootmoedigen/ende hem met waerachtigen
geloo've om syn genade aenroepen:

B Arinhertige God ende Vader/ wy bid-
den u/ dat ghy in desen Avontmale (in
'twelck wy oeffenen de heerlycke gedach-
tenisse des bitteren doots uwes lieven
Soons Jesu Christi) dooz uwen H. Geest
in onse herten willet wercken/ dat wy
ons met waerachtigen vertrouwen uwen
Sone Jesu Christo so langer so meer ober-
geben/op dat onse beswaerde ende verfla-
gen herten / met synē waerachtigen licha-
me ende bloede/ Ja met hem waerachtich
God ende mensche / dat cenige hemelsch
broot / dooz cracht des Hepligen Geests
gespijst

gespysst ende gelaest werden: Ende dat wy niet meer in onse sonden / maer hy in ons en wy in hem levē / en also waerachtighlyck des nieuwen ende eeuwigen Testaments ende verbonts der genaden deelachtich zijn mogen: Dat wy niet en twyfselen / oft ghy sult eeuwighlyck onse genadige Vader zijn / ons onse sonden nimmermeer toe-rekenende / ende met allen dingen aen lichaem ende ziele verzorgende / als wie lieve kinder ende erfgenamen.

Verleent ons oock de genade / dat wy getroostelijc ons crups op ons nemen / ons selven verloochenen / onsen Heplant bekennē / ende in aller droeffnisse met ophebevene hoofden / onsen Heeren Jesum Christum nyttē hemel verwachten / daer hy onse sterffelijcke lichamen synen verclaerden heerlijcken lichame gelijck maken / ende ons tot hem nemen sal in ewichheit / Amen.

Onse Vader / etc.

Wilt ons oock dooz dit heplich Verbontsmael stercken in den algemeynen ongetwyffelden Christelijckē gelove / daer van wy bekentnisse doen met monde ende herte / sprekende:

Ik gelove in God etc.

Op dat wy dan met den waerachtigen hemelschen broode Christo gespysst mogen werden / so laet ons met onser herten niet

Van het H. Nachtmael.

ten niet aen den ypterlijcken broode ende
wijne blijven hangende : Waer onse her-
ten opwarts in den hemel verheffen/ daer
Christus Jhesus is onse vooz- sprake / ter
rechtterhant syns hemelschen Vaders /
daer heenen ons ooc de Artijckelen onses
Christelicken geloofs wij en: Niet twijfe-
lende of wy sulden so waera: htichlijc dooz-
de werckinge des heyligen Geests / met
synen lichame ende bloede aen onse zielen
gespijst ende gelaest werden / als wy dat
h. broot ende dranch tot syner gedachte-
nisse ontfangen.

In 'tbreken ende uytdeylen des broots,
sal de Dienaer spreken :

Dat broot dat wy bryken / is een gee-
meynschap des Lichaems Christi.

Ende soo hy den Drinckbeker geeft :

De Drinckbeker der danck-segginge /
dien wy [dancseggende] seggenen / is een
gemeynschap des Bloets Christi.

De wijle datmen communiceert/ salmen
stichtelijck singen/ ofte sommige capitte-
len lesen / ter gedachtenisse des stervens
Christi dienende/ als Esai. 53. Ioan. 13. 14.
15. 16. 17. 18. ofte diergelijcke.

Nae voleyndinge der Communicatie,
sal de Dienaer spreken :

Geliefde inden Heere/ dewijle de Heere
nu aen syne tafel onse zielen gespijst heeft/
soo

Van het H. Nachtmael.

so laet ons al te samē synē naem met danc-
segginge prijsen/ ende een pegelijck sprake
in syn herte aldus :

Loof den Heere mijn ziele : ende al
wat binnen in my is synen heyligen
Name.

2 Loof den Heere mijn ziele/ ende verge-
tet geene van synē weldaden.

3 Die al uwe ongerechticheyt vergeeft /
die alle uwe cranckheden geneest.

4 Die u leven verlost van 'tberderf : die
u croont met goedertierenheyt ende
barmherticheden :

5 Die uwē mont versadicht met het goe-
de : uwe seucht vernieuwet als eenes
Krents.

6 De Heere doet gerechticheyt ende ge-
richte / allen den genen die onderdrukt
worden.

7 Hy heeft Moysi synē wegen bekend ge-
maect/ den kinderen Israēls synē daden.

8 Barmhertichy ende genadich is de
Heere/ lancmoedich/ ende groot van goe-
dertierenheyt.

9 Hy en sal niet altoos twisten / noch
eewichlijck [den toorn] behouden.

10 Hy en doet ons niet nae onse sonden :
ende en vergelt ons niet nae onse onge-
rechticheden.

11 Want soo hooge den hemel is boven
de aerde / is syn goedertierenheyt gemel-
dich

Van het H. Nachtmael.

dich ober de gene die hem vreesen.

12 Soo verre het Costen is van 't We-
sten/ soo verre doet hy onse overtredingen
van ons.

13 Gelijc hem een vader ontfermt ober
de kinderen: ontfermt hem de Heere ober
de gene/ die hem vreesen.

Welcke oock synen eygenen Sone niet
gespaert en heeft: maer heeft hem vooz ons
allen overgegeven/ en ons alle dingen met
hem geschoncken. Daerom bevesticht
God daer mede syne liefde tegen ons/ dat
Christus vooz ons gekroben is / als wy
noch sondaers waren / veel meer dan /
zijnde nu gerecht veer dicht dooz syn bloet /
sullen wy dooz hem behouden worden van
den toorn. Want indien wy vbanden
zijnde / met God versoent zijn deoz den
doot syns Soons / veel meer sullen wy
versoent zijnde / behouden worden dooz
syn leven. Daerom sal mijn mont ende
herte des Heeren lof vercondigen van nu
aen tot in der eeuwichheit.

Soo spreke een yegelijck met aen-
dachtiger herten.

O Almachtige / barmhertige God en
Vader/ wy dancken u van gantscher
herten / dat ghy uyt grondelooser barm-
herticheit ons uwen een-gebozenen Sone
tot een Middelaer ende offer vooz onse
sonden

Vanden Houwelijcken staet,

sonden/ ende tot een spijse ende drauck des
 ewigen lebens geschoncken hebt: Ende
 dat ghy ons geeft een waerachtich geloof-
 de/ daer dooz wy sulcker uwer weldaden
 deelachtich werden: Ghy hebt ons ooc tot
 sterckinge des selven / uwen lieben Soone
 Jesum Christum/ spn. Nachtmael laten
 in stellen ende verordenen: Wy bidden n/ o
 getrouwe God ende Vader/ dat ghy dooz
 de werckinge uwes h. Geests/ de gedach-
 tenisse onses Heeren Jesu Christi/ ende de
 vercondinge spn. doots/ ons tot dage-
 lijcschen toe-nemen in 'trechte gelove/ ende
 de salige gemeenschap Christi wilt laten
 gedijen: Dooz den selven uwen lieben
 Soone Jesum Christum/ in wiens Name
 wy onse gebeden beslupten.

Onse Vader/ etc.

Forme om den Houwelijcken staet voor
 de Gemeynthe Christi te bevestigen.

O Vermits dat den gehouweden ge-
 meynliche veelderhande tegenspoet en-
 de crups van wegen der sonden/ is toeco-
 mende: Op dat ghy M. ende M. (die uwe
 echtelike verbindinge in Godes name /
 dooz de Christelijche Gemeynthe wilt laten
 bevestigen) oock in uwe herten versichert
 sijn mencht van de gewisse hulpe Gods in
 uwen cruyce: Soo hoort uyt den woerde
 Gods

Van den Houwelijcken staet.

Gods / hoe eerlijck dat den houwelijcken
staet sy / ende dat hy een insettinge Gods
is die hem behaerht / daerom hy oock de
getroude wil segenen / ende hen by-staen/
gelijck hy beloofst heeft. Daer-en-tegen
de hoereerders ende overspeelders wil hy
oortdeelen ende straffen.

1 Ende eerstelijck sult ghy weten / dat
God onse Vader / na-dien hy hemel ende
aerde / ende alles wat daer in is / gescha-
pen hadde / den mensche schiep na synen
beeldende ende gelijckenisse / op dat hy heer-
schappye soude hebben over de dieren der
aerden / over de visschen der zee / ende over
het gevogelte des hemels. Ende na-dien
hy den mensche geschapen hadde / sprach
hy : Het en is niet goet dat de mensche al-
leen zy / Ic wil hem een hulpe maken [die]
als tegen over hem zy. Doe dede de Heere
God eenen diepen slaep op Adam vallen
ende hy sliiep : ende hy nam eene van syne
ribben / ende sloot der selver plaetse toe
[met] vleesch. Ende de Heere God bau-
wede de ribbe / die hy van Adam genomen
hadde / tot eene vrouwe : ende hy brachtse
tot Adam. Doe seyde Adam : Dese is dit
mael been van mijne beenen / ende vleesch
van mijnen vleesche : men salse Manninne
heeten / om datse van den man gecomen
is. Daerom sal de man synen vader ende
syne moeder verlaten / ende synen wijve
aenle-

Van den Houwelijcken staet.

aenleuen / en sy sullen tot een vleesch zijn.

Daerom en sult ghy niet twijffelen / of den houwelijcken staet en behage God den Heere : overmits hy den Adam syne hupszouwe geschapen / selve toegebracht ende hem tot eener hupszouwe gegeven heeft / daer mede betuygende / dat hy noch bedensdaechs eenen pegelijcken syn hupszouwe / gelijk als met syner hant / toezengt. Om dies wille heeft oock de Heere Jesus Christus den selven soo hooge ge-eert met syner tegenwoordicheyt / giften ende wonder-tekenen tot Cana in Galilea / om daer mede te betuygen / dat den houwelijcken staet behoort eerlijck gehouden te werden by allen / ende dat hy den getrouden syn hulpe ende bystant altyt wil bewijzen / oock wanneer men sulcx alderminst is verwachtende.

2. Maer op dat ghy in desen staet gods salichlijck leuen moget / soo sult ghy weten de oorzaken / om welker wille God den houwelijcken staet heeft ingeset :

De eerste oorzaak is / dat de een den anderen trouwelijck helpe ende by-stand in allen dingen / die tot den tijtlijcken ende ewigen leuen behooren.

De ander / datse hare kinderen (die se erijgen sullen) in de waerachtige kennisse ende vreesse Gods / hem ter eeren / ende tot haer salicheyt op-brenghen.

Vanden Houwelijcken staet.

De derde/ Op dat een pegelijck alle on-
cupsheyt ende boose lusten vermijndende /
met een goede ende geruste consciencie mo-
ge leven : Want om hoererij te vermij-
den/sal een pegelijck [man] syn eygen wyf
hebben/en een pegelijc wyf haren eygenē
man hebben. Also dat alle die tot hare ja-
ren gecomen zijn / en de gabe der onhou-
dinge niet en hebben/na den bevele Gods
verbonden ende schuldich zijn/hen tot den
houwelijckē staet/na Christelijcker orde-
ninge/met wetē en wille harer ouderē ofte
mombaren en vzienden/te begevē. Op dat
de tempel Gods/ dat is ons lichaem/niet
ontreynicht werde:Want so semant den
tempel Gods schēdet/die sal God schendē.

3 Daer nae sult ghy dan weten/hoe hem
d'een tegen den anderen na Gods woort
schuldich is te houden.

Eerstelijck sult ghy/ man/ weten dat u
God geset heeft als een hooft des wijs /
op dat ghyse na uwen vermogen verstant-
delijck leydende/soudet onderwijsen/troost-
sten ende beschermen/gelijck dat hooft het
lichaem regeert : Ja gelijck als Christus
dat hooft/wijsheyt troost ende bystant sp-
ner gemeynte is. Boven dien sult ghy u-
we huysvrouwe lief hebben / als u eygen
lichaem/gelijc als Christus syn gemeynte
lief gehat heeft / ghy en sult niet bitter te-
gen haer zijn / maer by haer wonen met
ver

Vanden Houwelijcken staet.

verstande/ende der vrouwe / als de swa-
keren vate/hace eere geven:aengesien dat
ghy mede-erven der genaden des levens
zijt / op dat u gebedt niet verhindert en
werde. Ende na dien het Gods bevel is/
dat de man in 't sweet spijg aenschijng
vroot eten sal/so sult ghy trouwelijk ende
heerfelijk in uwen Godlijcken beroep
arbejden/op dat ghy u huyfgesin met God
ende met eerbaerheyt moget onderhou-
den/ende oock wat daer beneven hebt/om
den nootduftigen mede te deelen.

Dese geijcken sult ghy vrouwe weten /
hoe ghy u na den woorde Gods houden
sult tegen uwen man. Ghy sult uwen wet-
telijcken man lief hebben/ eeren ende vree-
sen / oock hem gehoozsaem zijn / in allen
dingen die recht ende billic zijn/ als uwen
heere/gelijckerwijs het lichaem den hoof-
de/ende de gemeynte Christo onderdanich
is. Ghy en sult niet heerschen over den
man / maer in stilheyt zijn : want Adam
is eerst gemaecht / daer na Eva den
Adam ter hulpe. Ende na den val / heeft
God tot Eva/ en in haren persoone tot de
gantsehē vrouwelijcken geslachte gespro-
ken: Tot uwen man sal uwe begeerte
zijn/ ende hy sal over u heerschappije heb-
ben. Dese ordinantie Gods sult ghy niet
nederstaen / maer veel meer den gebode
Gods / en der hepliger vrouwen exempel

Van den Houwelijcken staet.
nabolgen/ welchen God betrouwen / en
waren haren mannen onderdanich/ gelyc-
kerwijs Sara gehoorzaam geweest is
haren huys-weert Abraham / hem noe-
mende heere : Ghy sult oock uwen
man in allen goeden ende oprechten din-
gen behulpich zijn / op uwe kinderen ende
huys-houdinge goede acht hebben / ende
in aller tucht ende eerbaerheyt sonder we-
reltjche pꝛacht wandelen / op dat ghy
anderen een goet exempel der tuchticheyt
meucht geven.

Daerom ghy **M.** ende **M.** nadien ghy
verstaen hebt / dat God den houwelijcken
staet ingeset heeft / ende wat u daer in van
hem bevolen is : Zijt ghy des sijn ende
willens in den selven heyligen staet alsoo
te leven / gelyck ghy hier betuycht voor de
Christelijcke gemeente : Ende begeert dat
den selven uwen houwelijcken staet beve-
sticht werde ? Antwoorde. **Ja.**

Daer na spreekt de Dienaer tot der
Gemeeynten :

Ich neme u allen / die hier nu vergadert
zijn / tot getuygen / dat daer geen wette-
lijcke verhinderinge voortgecomen is.

Voorts totten getrouden.

Ende na-dien het dan recht ende be-
hoorlijck is / dat uwe sake geboordert wer-
de : soo wille onse Heere God u boornemen
welck

Vanden Houwelijcken staet.

Welck hy u gegeven heeft/bevestigen/ende u beginsel sy inden name des Heere/die hemel ende aerde geschapen heeft.

Daer na fullense malcanderen de hant geven, ende de Dienaer sprecct eerstelijc tot den Bruydegom:

A. Bekent ghy hier vooz God en spuer h. gemeynte/dat ghy genomen hebt/ ende neemt tot uwe wetteliche hysvrouwe **A.** hier tegenwoordich/haer belovende / dat ghyse nimmermeer sult verlaten / haer lief te hebben en trouwelijck te onderhouden/ als een getrouwe God-vresende man synen wijve schuldich is? Dat ghy ooc heylighlijck met haer leven wilt/ haer trouwe ende geloove houdende in allen dingen/na het uytwijzen des heyligen Evangelij?

Antwoorde

Jae.

Daer nae tot der Bruyt:

A. Bekent ghy hier vooz God ende spuer h. gemeynte/dat ghy genomē hebt / en neemt tot uwen wettelijckē man/ **A.** hier tegenwoordich/ welckē gy beloofc gehooz saē te zyn/hem te dienen en te helpen/hem nimmermeer te verlaten/ heylighlijck met hem te leven/ hem trouwe ende geloove in allen dingen te houden/ gelijckerwijs een vrouwe ende getrouwe hysvrouwe haren wettelijcken man schuldich is / naer uytwijzen des **A.** Evangelij? Ant. Jae.

Vanden Houwelijcken staet

Soo spreekt de Dienaer.

De Vader der barmherticheyt/die u/
door syne genade/tot desen heyligen state
des houwelijcx beropen heeft/verbinde u
met rechter liefde ende trouwe/ ende gebe
u synen seggen/ Amen.

Hoozt nu wyt den Euangelio hoe
sterck den bant des Houwelijcx is/
alsoo Matth. dat beschrijft Cap. 19.
Ende de Phariseen quamen tot hem/ber-
soeckende hem/ende seggende tot hem/Is
het een mensche geozloft syn wijf te ver-
laten om allerley oorzake? Doch hy ant-
woordende seide tot haer/ En hebt ghy
niet gelesen/ die vanden beginne [den men-
sche] gemaect heeft/ dat hyse gemaect
heeft man en wijf: en gesegt heeft/Waer-
om sal een mensche vader ende moeder
verlaten/ende sal synen wijf aenhangen/
ende die twee sullen tot een vleesch zijn?
Alsoo dat sy niet meer twee en zijn/maer
een vleesch. tGene dan God te samen ge-
boecht heeft en scepde de mensche niet.
Sy seiden tot hem/Waerom heeft dan
Moses geboden eenē scepht-brief te ghe-
en haer te verlatē? Hy seide tot haer/Mo-
ses heeft van wegen de hardicheyt uwer
hertē u toe gelaten uwe wijven te verlatē:
Maer vanden beginne en is talso niet ge-
weest. Maer ic segge u/dat so wie syn wijf
verlaet dan om hoererpe ende een ander
trouwt

Vanden houwelijcken staet.

trouwt [die] doet overspel/ en die de verla-
tene trouwt doet [oock] overspel. Geloofst
dese woorden des Heeren Christi/ ende zijt
daer af verskeret ende gewis/ dat onse
Heere God u te samen gevoecht heeft tot
desen hepligen staet. Ende daerom sult
ghy oock alles wat u daer in tegen comt/
met gedult ende dancksegginge aennemen/
als vander hant Gods/ soo sal u oock al-
les ten besten ende ter salicheyt gedijen/
Amen.

Daer na heet de kercken-dienaer de ge-
trouwde neder knielen, ende vermaent
de Gemeynthe voor haer te bidden.

Almachtige God/ ghy die uwe goet-
heyt ende wijsheyt in alle uwe wer-
ken ende ordeningen bewijst/ ende vanden
beginne gesproken hebt dat het niet goet
is/ dat de mensche alleen zij/ ende om die-
wille hem een hulpe/ die soude als tegen o-
ver hem zijn/ geschapen hebt/ ende verord-
neert/ dat die twee waren/ een souden zijn/
ende straft oock alle onreynicheyt : Wy
bidden u (aen-gesien dat ghy dese twee
persoonen tot den hepligen staete des hou-
welijcx beroepen/ ende t' samen verbonden
hebt) dat ghy hem wilt geven uwen H.
Geest/ op datse in waerachtigen en vasten
geloove heplijck leven na uwen God-
lijcken wille/ ende alle boosheyt tegenstaet.

Zij

Wiltse

Vanden houwelijcken staet.

Wiltse oock segenen / gelijcker wijs ghy de
geloobige Vaders / uwe vrienden ende ge-
trouwe Dienaers Abraham / Isaac / ende
Jacob gesegent hebt: Op datse als mede-
erfgenamen des verbonts / (d'welck ghy
met den selven Vaderen opgerecht hebt)
heplige kinderen krijgen / ende de selve
Godsalichlyck op brengen mogen / ter ee-
ren uwes hepligen naems / tot stichtinge
uwer gemeynte / en verbzepinghe uwes
Euangelij. Wilt ons verhooren / O Vader
aller barmherticheyt / door Jesum Chri-
stum uwen lieben Sone / onsen Heere / in
wiens Name wy onse gebeden besluyten:
Onse Vader / etc.

Nu hoort de belofte Gods uyt dē 128. Psal.

1 **W**elgelucksalich is een yegelick die
den Heere vzeest / die in syn wegen
wandelt.

2 Want ghy sult eten den arbeyt uwer
handen / welgelucksalich sult ghy zyn / ende
het sal u wel gaen.

3 Uwe hupsvrouw sal wesen als een
vruchtbare wijnstock aen de zijden uwes
hupses: uwe kinderen als olyf-planten
rontom uwe tafel.

4 Siet / alsoo sal sekerlick die man gese-
gent worden die den Heere vzeest.

5 De Heere sal u segenen uyt Sion / ende
ghy sult het goede Jerusalens aenschou-
wen alle de dagen uwes levens.

6 Ende

Forme van bevestinge der Dienaren.

6 Ende ghy sult uwe kint^s kinderen sien: Biede over Israël.

Onse lieve Heere God vervulle u met zijn genade/ende geve u dae ghy in aller Godsalicheyt lange ende heylighlijck tefamen meucht leven/ Amen.

Forme om te bevestigen de Dienaers des woorts die nooyt te voren gedient hebben.

Na de voleyndinge des Sermoons, ende gewoonlijcken Gebets sal de Dienaer aldus spreken tot den volcke:

Geliefde broeders/het is uwer liefden kennelijck/hoe dat wy nu tot drie verscheyden reysen den naem van onsen metbroeder **D.** hier tegenwoordich opentlic voorgegelt hebben/om te vernemen of yemant wat hadde/het zy leere ofte leuen aengaende/waerom hy niet en soude mogen bevesticht worden in den dienst des woorts. Het is nu also/dat ons niemant en is verschenen die het wettelijck voorgebracht heeft tegen synen persoone. Daerom wy tegenwoordelijck inden name des Heeren sullen voortbaren tot syner bevestinge. Waer toe ghy **D.** ende alle die hier tegenwoordich zijt voer allen sult aenhooren uyt den woorde Gods een corte verclaringe

Zij

Forme van bevestinge der Dienaren.
claringe vande insettinge ende het ampt
der Herderen oft Dienaren des woorts.
Alwaer D. I. eerstelijck staet aen te mercken/
dat God onse hemelsche Vader/ wille-
lende upt den verdozven menschelijcken
geslachte een gemeynte beroepen/ ende
vergaderen ten eeuwigen leven/ dooz een
sonderlinge genade daer toe gebuyct den
dienst van menschen. Hieromme seyt Pau-
lus/ Ephes. 4. Dat de Heere Christus ge-
geven heeft/ sommige tot Apostelen/ ende
sommige tot Propheeten/ ende sommige tot
Euangelisten/ en sommige tot Herders en
Leeraers/ tot volmakinge der hepligen/
tot het werck der bedieninge/ tot opbou-
winge des lichaems Christi. Daer sien wy
dat de heplige Apostel onder anderen seyt
dat het Herders ampt is een instellinge
Jesu Christi. Wat nu dit heplige ampt is
mede brengende/ connen wy lichtelijck we-
den name selfs afnemen. Want gelijcker-
wijs het werck van een gemeen herder is
een cudde die hem is bevolen te weyden/ te
sepden/ booz te staen ende te regeren: also
gaet het oock toe met dese geestelijke Her-
ders die gestelt zijn over de gemeynte/ die
God beroept tot der salicheyt/ ende houtse
als booz schapen zijner weyde. Nu is de
weyde daer mede dese schapen geweydet
worden niet anders dan de vercondinge
des Goddelijcken woorts/ met de aenle-
vende

Forme van bevestinge der Dienaren.
 vande bedieninge der gebeden / ende der
 heplige Sacramenten. 't Selve woort
 Gods is oock de staf daer mede de ruddē
 gelepdt en geregeert wozt. Dienvolgende
 is openbaer / dat der Herderen ofte der
 Dienaren des woortz ampt is : Eerste-
 lijk / dat sy des Heeren woort door de
 schriften der Propheten ende Apostelē ge-
 openbaert / grondeijk ende oprechteljk
 haren volcke sullen voordragen ende tself-
 de toe epgenen / soo int gemeen als int by-
 söder / tot nutticheyt der toehoorers / met
 onderwijfen / vermanen / vertroosten ende
 bestraffē / na een pegelijck behoes / vercon-
 digende de bekeeringe tot God ende ver-
 soeninge met hem door het geloof in Je-
 sum Christum / ende wederleggende met
 de heplige Schrifture alle dwalingen ende
 ketterijen die tegen de supbere leere stry-
 den. Dit alles wozt ons claerlijk te ken-
 nen gegeven inde heplige Schryft / want
 de Apostel Paulus seyt : dat dese arbeu-
 den in het woort. ende elders leert hy : Dat
 sulcx moet geschieden na de mate ofte re-
 gel des geloofs. Schryft oock / dat een
 Herder aen het getrouwe woort dat na de
 leere is / vast moet houdē / ende tselve recht
 sijn. Item / die propheteert (dat is Gods
 woort predict) spreekt den mensche stich-
 tinge / ende vermaninge / ende vertroostin-
 ge. Op een ander plaetse stelt hy hem selve

Forme van bevestinge der Dienaren.
den Herderen vooz tot een exempel/ ver-
clarende dat hy in't openbaer en byde huy-
sen geleert ende betuycht heeft de bekee-
ringe tot God/ ende het gelobe in Iesum
Christum. Maer insonderheyt hebben wy
een supberlijcke beschryvinge des anpts
eens Dienaers des Euangelij 2. Coz. 5.
daer de Apostel aldus spreekt: Ende alle
dese dingen zyn uyt Gode/ die ons met
hem selven versoent heeft door Iesum
Christum/ en ons (namelijc den Apostelen
ende Herderen) de bedieninge der versoe-
ninge gegeven heeft. Want God was in
Christo de werelt met hem selven versoe-
nende: hare sondē haer niet toerekenende:
ende heeft het woort der versoeninge in
ons gelecht. So zyn wy dan gesanten van
Christi wege/ als of God door ons bade:
wy bidden van Christi wege/ laet u met
God versoenē. Belangende de wederleg-
ginge der onsupbere leere/ sept deselve Apo-
stel Tit. 1. 9. dat eē Dienaer aē het woort
Gods vast moet houden om de tegenspre-
kers te wederleggē/ en dē mont te stoppē.
Een tweeden is het aint der Herderen/
de openbare aentropinge des naems
Gods te doen van wegen der geheeler
Gemeente: Want 't gene d' Apostelen seg-
gen Act. 6. Wy sullen volherden in de ge-
beden ende inde bedieninge des woorts/
dat hebben dese Herders met den Apo-
sta

Forme van bevestinge der Dienaren
 ten gemeen. Waer op de heylige Paulus
 siende / tot Timotheum aldus spreekt :
 Ick vermane dan vooz alle dingen / dat
 gedaen worden sineeckingen / gebeden /
 voozbiddingen / danckseggingen vooz alle
 menschen: Vooz Coningen ende alle die in
 hooghcyt zijn / etc.

Ten verden is haer officie de Sacra-
 menten upt te richten / die de Heere heeft in
 gestelt tot segelen syner genade : als blijkt
 upt het bevel den Apostelen van Christo
 gedaen / ende den Heederen ooc toecomen-
 de Matth. 28. Dooptse inden name des
 Vaders / ende des Soons / ende des H.
 Geests. Item I. Cor. II. Ick hebbe van
 den Heere ontfangen / tgene ick u oock ge-
 geven hebbe / dat de Heere Jesus inde
 nacht inden welcken hy verraden wiert /
 het broot nam / etc. Ten laetsten is het
 werck der Dienaren des woorts / de ge-
 meynthe Gods in goede discipline te hou-
 den / ende te regeren in sulcke maniere als
 de Heere geordonneert heeft. Want Chri-
 stus Matth 18. gesproken hebbende van
 de Chriftelijke straffe / seyt tot synen Apo-
 stelen aldus: Al wat ghy op aerden binden
 sult / sal in den hemel gebonden wesen. En-
 de Paulus wil dat de Dienaers haer ey-
 gen huys vael weten te regeren / dewyle sy
 anders de gemeente Gods niet besorgen /
 noch regeren en souden connen. Dit is de

Forme van bevestinge der Dienaren.

doz sake / waerom de Herders inde schijstue-
re oock genaemt worden huyf-verzorgers
Gods / ende Dirschoppen / dat is / Opstien-
ders ende wachters / wantse opficht hebben
op het huyf Gods / daer in sp verkeeren / ten
epnde aldaer alles eerlijck ende met orden
moge geschieden / ende dat met de sleu-
felen des hemelrijckx die hen bevolen zijn /
ontsluytinge ende toefluytinge gedaen wer-
den / volgende den last hē van God gegeven.

Wt dese dingē canne sien / wat een heerlijc
werck het Herders ampt zp / nademael so
groote dingen daer door uytgericht werden
ja hoe gants noot sakelijc het zp om de men-
schen ter salicheyt te brengen. Welck ooc dz
doz sake is / waerom de Heere wil dat sulckē
ampt altijd sal blijven. Want aldus spreekt
Christus uytzendende spn Apostelē om dese
heylige bedieninge te doen: Siet ick ben met
u lieden alle de dagen tot de volepndinge der
werelt. alwaer men siet spn wille te zijn / dat
desen heyligen dienst (want de personen die
hy hier aenspreect / niet lebē en connen tot de
volepndinge der werelt) tot allen tijden op
aerden onderhouden werde. Ende hierom
vermaent Paulus Timotheum / tgene hy
van hem gehoozt hadde getrouwe menschen
te betrouwen / welke bequaem fullen zijn
om oock anderen te leeren. Gelijck hy oock
dien volgende Titum geordineert hebbende
tot eenen Herder / hem voorder beveelt in al
len

Forme van bevestinge der Dienaren
len steden Ouderlingen te stellen.

Dewijle dan wy mede om onsen dienst
inder Kercke Gods t'onderhouden / nu ee-
nen nieuwen Dienaer des woorts instellen/
ende tot noch toe genoegh vant ampt der soc-
danigen gesproocken hebben / soo sult ghy n.
antwoorden op 'gene u voorgehouden sal
worden / ten eynde een yegelijck mach hoorzen
dat ghy gesint zijt den voorschreben dienst /
soo alst behoorlijck is / aen te nemen. Ende
eerstelijc vrage ick u / of ghy gevoelt in uw-
herten / dat ghy wettelijc van Gods gemeen-
te / ende midts dien van God selve tot desen
dienst beroepen zijt ?

Ten tweeden / Of ghy de schriften des
Ouden ende Nieuwen Testaments / vooz-
het cenige woort Gods / ende volcomen lee-
re der salicheyt houdt / ende alle leeringen
verwerpt die daer tegen strijden ?

Ten derden / Of ghy belooft u ampt / gez-
lijck 'tselbe vooz heenen beschreben is / na de
selve leere getrouwelijck te bedienen / ende u
leeringe te vertieren met een Godsalich leue-
midts u onderwerpene de kerckelijche ver-
maninge / volgende de gemeene ordeninge
der Kercken / indien ghy in leere of leven u
quaemt te outgaen ?

Hier op sal hy antwoorden :

Ia ick van gantscher herten.

Ende daer na sal de Dienaer die hem dit af-
gevraccht heeft (ofte een ander Dienaer, soo
daer

Forme van bevestinge der Dienaren.
daer meer Dienaers zijn,) hem de hant ope
hoofst leggen, ende spreken aldus :

God onse Hemelsche Vader / die u geroe-
pen heeft tot desen D. dienst / verlichte u door
sijn Geest / verstercke door sijne hant / ende
regere u soo in u bedieninge / dat ghy daer in
behoorlijc ende vruchtbaerlijc meucht wan-
delen / tot grootmakinge sijns naems / ende
verheypdinge des sijner sijns Soons Jesu
Christi / Amen.

NOTA : Dese Ceremonie salmen niet ge-
bruycken inde bevestinge der genen die te
vooren gedient hebben.

Daer na sal den Dienaer vanden stoel den
bevestichden dienaar ende volgens de gant-
sche gemeente, aldus vermanen.

S hebt dan nu / geliefde broeder en mede-
dienaer in Christo / acht op u selven / ende
op de geheele ridders / over dewelcke u de D.
Geest tot een opsiender gestelt heeft / om de
Gemeente Gods te weyden / welcke hy ver-
cregen heeft door sijn eygen bloet. Hebt lief
Christum ende weydet sijn schapen : hebben-
de opzicht [daer over] niet upt bedwang /
maer gewillichlijck : noch om vuyl gewin /
maer met een volbeerdich gemoet : noch
als heerschappije hoerende over het erfdeel
[des Heeren] maer [als] een voorbeeld der
ridders geworden zijnde. Zijt een voorbeeld der
geloofige / inden woorde / in wandel / in
liefde

Forme van bevestinge der Dienaren.

liefoe/ in den geest/ in geloobe/ in repnicheyt.
 Houdt aen in 't lesen / in 't vermanen / in 't
 leeren. En versumpmt de gabe niet die in
 u is / en die u gegeven is door de pro-
 phetic / niet oplegginge der handen des
 Ouderlingschaps. Bedenckt dese dingen/
 waest hier in [besich]: op dat uw' roemen
 openbaer zp in allen. Hebt acht op u selven/
 ende op de leers: volherdt in desen. Want dat
 doende sult ghy ende u selven behouden/ ende
 die u hoozen. Ende als de oberste Herder
 verschuen sal zijn/ so sult ghy de onberwelts-
 helijcke croons der heerlijchheyt behalen.

Ende ghy lieden voek / geliefoe Chriestes
 nen/ ontfangt desen uwe Dienaer inden Hee-
 re met alle blijdschap / ende hout de sulcken
 in weerden : gedenckt dat God self u lieden
 door hem aenspreect ende biddet. Neemt
 dan het woort aen / welck hy u/ volgende de
 h. Schrift / sal vercondigen / niet [als] der
 menschen woort/ maer (gelijck het waerlijck
 is) [als] Gods woort. Laet u lieffelijck ende
 aengenaem zijn de boeten der gene die vrede
 vercondigen/ der gene die het goede verton-
 digen. Zijt uwen voorgangeren gehoor-
 saem/ want sy waken voor uwe zielen / als
 die rekenschap geven sullen / op dat sy dat
 doen mogen niet vzeuchde/ ende niet al such-
 tende. want dat en is u niet nuttich. Die
 doende salt geschieden dat de vrede Gods sal
 komen oer uwe hupsen / ende dat ghy lie-
 den

Forme van bevestinge der Dienaren.

Den/die desen aenmeemt / in den name eens
Prophten / eens Prophten loon sult ont-
fangen / ende door syn woort aen Christus
geloovende / door Christus beerben het eeu-
wige leven. Doch aengesien niemant tot
pet van alle desen dingen bequaem is van
hemselven / so laet ons God aldus met dan-
segginge bidden :

B Armhertige Vader / wy danken u / dat
het u belieft upt den verlooren mensches-
lijcken geslachte / door den dienst der men-
schen / u te vergaderen een gemeynte ten eeu-
wigen leven / ende dat ghy de Kercke hier ter
plaetse noch so genadelijck voorzien hebt met
eenen getrouwen Dienaer. Wy bidden u /
wilt hem door uwen Geest so lancx so bequa-
mer maken totten dienst daer toe ghy hem
voorzien ende beroepen hebt / hem openende
tberstant om uwe heplige Schrifturē te ver-
staen / en het woort gevende / inde openinge
spons monts / met vrymoedicheyt / om de ver-
borgentheyt des Euangeliums bekent te
maken ende upt te richten. Begaeft hem met
wijsheyt ende dapperheyt / om 'tvolck daer
over hy gestelt is recht te regeren ende in
Christelijcke vrede te onderhouden / ten eynde
dat uwe kercke onder syne bedieninge / en
door synen goedē voortganc toeneeme in mes-
sichte ende in deuchde. Verleent hem vloech-
moedicheyt in alle hoorballende moeyten
en swaricheden / die hem in synen dienst sul-
len

Forme van bevestinge

len ontmoeten / oy dat hy door den troost us
wes Grests gesteret zijnde / en ten eynde toe
volstandich blijvende / met den getrouwen
dienstknecht ontfangen werde inde vzeucht
spns Heeren. Wilt ooc desen volcke ende ge-
meente verleenen uwe genade / dat se haer be-
hoorlijck dragen tegen desen haren Herder /
hem kermende als van u gesonden / syn leere
aennemende met aller eerbiedinge / en syner
hermaninge sich onderworpende / ten eynde
sp door syn woort in Christum gelovende /
des eeuwigen levens deelachtich mogen
werden. Verhoort ons O Vader door uwem
lieven Sone / die ons aldus heeft leeren bid-
den: **Ons Vader / etc.**

Forme van bevestinge der Ouderlin-
gen ende Diaconen, daarmen de selve
te gelijke bevesticht.

Ende wanneer de Ouderlingen ende Dia-
conen elck bysonder bebesticht werden / sal de
Foyne gebuytclat werden na gelegentheyt.

Geliefde Christenen / **D. A.** wetē hoe dat
wy nu tot verschepdē reysen **D. A.** vooz-
gedragen hebben de namen van onse tegen-
woordige metbroeders / die tot den dienst des
Ouderlingschaps en Diakēschaps deser ge-
meente heoren zijn / om te vname of permant
wat hadde / waeromme sy in haer ampt
wēt souden behooren bevesticht te worden.

Forme van bevestinge

Is nu alsoo/dat vooz ons niemant en is
verschenen/ die pet weertelijc tegen de sel-
ve vooztgebracht heeft/ daeromme wy re-
genwoozdelijck in den name des Heeren
tot de bebestinge voozt-baren sullen.

Om hier toe te comen/ sult ghy broeders
diemen bebestigen sal / ende voozt alle die
hier tegenwoozdich zijt / vooz-eerst aen-
hoozen upt den woozde Gods een corte
verclaringe van de instellinge / ende het
ampt der Ouderlingen ende Diaconen.
Belangende de Ouderlingen/ is aen te
mercken/ dat het woozt Ouderlingen ofte
Oufte ('twelck is genomen upt den ou-
den Testamente/ende beteekent een per-
soon die in een aensienlijck ampt van re-
geringe ober andere gestelt is) toegeschre-
ven wert tweederley persoonen die in der
kercke Jesu Christi dienen. Want de A-
postel seyt: Dat de Ouderlingen die wel
regeren/ dobbeler eere weerdich geachtet
wozden/ vooznamelijck die arbeypden in
het woozt ende leere. Daer sietmen dat
in de Apostolische kercke twee soozten
van Ouderlingen zijn geweest/ waer van
d'eerste hebben gearbeypdt in het woozt en
leere/ende d'andere niet. De eerste waren
de Dienaers des woozts ende Herders/
die het Euangelium vercondichden ende
de Sacramenten bedienden: Maer d'an-
dere die niet in het woozt arbeypden / en
noch

der Ouderlingen en Diaconen.

nochtans mede in der gemeynte dienden/
 Drogen een bysonder ampt/ dat sy name-
 lyck over de Kercke opsicht hadden/ ende
 de selve regeerden met den Dienaren des
 woorts. Want Paulus Rom. 12. gespro-
 ken hebbende van het Leer-ampt / ende
 ooc van het ampt der bedeelinge ofte Di-
 akenschap / spreekt daer na van desen
 dienst bysonderlyck / seggende : Die een
 woortstander is [dat hy sulckx doe] in neer-
 sticheyt. Ingeleyer op een ander plaetse
 verhaelt hy onder de gaven ende ampten
 die God in der gemeynte gestelt heeft / de
 regeringe. Soo is dan dese maniere van
 Dienaren / den anderen die het Euange-
 lium predikten / tot hulpe ende assistentie/
 gelijck in den ouden Testamente de ge-
 meene Leviten / in den dienst des Taber-
 nakels / den Priesteren by-geboecht wa-
 ren als mede-hulperx in't gene dat de
 Priesteren alleen niet en hadden connen
 doen/blijbende nochtans de ampten altyt
 onderscheyden. Woven dien is het goet
 dat by den Dienaren des woorts sooda-
 nige mannen tot mede-regeerders ge-
 boecht werden / ten eynde daer door te
 meer geweert werde upt de gemeynte
 Gods alle tyrannye ende heerschappje:
 die lichtelijcker can in-bzeken / wanneer
 by eenen alleen / ofte by seer weynige de
 regeringe staet. Ende also maken de Die-
 naren

Forme van bevestinge

naren des woorts ende de Ouderlingen tsa-
men een Collegie of geselschap zijnde als een
raet der Kercke ende veertoonende de gehele
gemeynte: Waer op de Heere Christus siet/
wanneer hy seyt: Segt het der gemeynte.
twelck geenfins verstaen ran werden van
alle ende peder litinaten der Gemeynte
int bysonder/ maer seer bequamelijck van
den genen die de gemeynte/ daer van sp ver-
toren zijn/ regeren.

Soe is dan ten eersten het ampt der Oud-
derlingen / met den Dienaren des woorts
opzicht te hebben op de gemeynte die hen be-
horen is / neerstich toe te sien / of een yegelijc
hem behoortlic draecht in belijdenisse ende in
wandel: Die haer onstichtelijck dragen / te
vermanen: ende te verhoeden dat de Sacra-
menten niet ontheplicht en worden / soo vele
mogelijc is: ooc mede tegen de onboetveerdig-
gen / volgende de Christelijcke discipline / te
handelen / ende de boetveerdige weder in den
schoot der kercke te ontfangen: gelijc niet al-
leen blijkt upt den voorszgemelden spreuck
Christi / maer ooc upt meer andere spreucken
der Schryfture / dat dese dingen niet en staen
by een of twee personen / maer by velen die
daer toe gestelt zijn.

Ten tweeden / na dien de Apostel beveelt
dat onder den Christenen alles eerlijck ende
met orden sal geschieden / ende niemant an-
ders dan dooz wettige beroepinge in de kere-
ke Chris

der Ouderlingen ende Diaconen.

he Chriſt behoort te dienen / volgende de Chriſtelijke ordinantke daer van zijnde : ſo iſt mede het werck der Ouderlingen daer op acht te nemen / ende in allen hoorballenden ſaken die den welſtant ende goede ordene der Kercke betreffen / met goeden raet den Dienaren des woorts behulpich te zijn / ja oock met goeden raet ende trooſt allen gemeenen Chriſtenen te dienen.

Ten verdel is haer ampt inſonderheyt / mede toeficht te nemen op de leeringe ende wandel der Dienaren des woorts / ten eynde alles tot ſichtinge der Kercke gericht mach worden : ende dat geen byende leere en werde voorgoſtelt. volgens tgene wy lezen Act. 20. daer de Apoſtel vermaent neerſtige wacht te houden / tegen de wolven die in de ſchaepſcoope Chriſti mochten comen. Om twelcke te doen / de Ouderlingen ſchuldig zijn Gods woort neerſtich te doorſoeken / ende hen ſelven geduerichlijck te oefenen in de overlegginge der verborghtheden des geloofs.

Mengaende de Diaconen : Vanden oorzprong ende inſtellinge der ſelven / mogen wy lezen in de Handelingen der Apoſtelē. Aldaer binden wy / dat int beginsel de Apoſtelē ſelfs de bedieninge der armē gehadt hebbē / tot de voeten der welckē gebracht werde den prijs der vercochte [goederen] / en aen een pegelijc wiert uptgedeelt na dat ſpenen noot was epiſſchen.

Forme van bevestinge

epffchende. Maer alsoo daer na een mur-
 muringe opstont / om dat de weduwen
 der Griekische inde bagelyckische be-
 dieninge versumpnt wierden / soo zijn dooz
 de vermaninge der Apostelen gerozen ge-
 worden mannen die epgentlyc haer werc
 van de bedieninge der armen maken sou-
 den / op dat de Apostelen in den gebede en
 in de bedieninge des woortz te beter
 mochten volherden. Ende dit is van dier
 tijt af onderhouden geworden inder ker-
 ke / alst blycht upt Rom. 12. Alwaer de
 Apostel / sprekende van desen dienst / seyt
 Dat degene die upt-deelē / tselve doē sullen
 in eenboudicheyt. Ende elders sprekende
 van de behulpselz / verstaet hy de gene die
 inde gemeente gestelt zijn om de armen en
 ellendigen te helpen in der noot. Of welc-
 ke plaetsen genoegh te sien is / welke het
 ampt sy der Diaconen : Pawelijc ten eer-
 sten / Dat sy in aller getrouwicheyt ende
 neersticheyt d'aelmoeffen en goederen die
 den armen gegeven werden / versamelen
 ende bewaten : Ja oock vlytich zijn / om
 toe te helpen sien / dat tot hulpe der armen
 vele goede middelen gevonden mogen
 werden. Het tweede deel hares ampts
 bestaet in de upt-deelinge / waer toe ge-
 eyscht wort niet alleene discretie en vooz-
 sichtigheyt / om de aelmoeffen niet te be-
 steden dan daer't van nooden is / maer ooc
 blymoes-

der Ouderlingen ende Diaconen.

blimmoedicheyt ende eenvoudicheyt / om
met een beweecht herte ende toegenecht
gemoet den armen te helpen. gelijk de
Apostel eyscht Rom. 12. ende 2. Cor. 9.
Waer toe seer goet is / dat sy niet alleen
met de upterlycke gifte / maer oock met
troostelycke redenen uyt den woorde
Gods den armen ende ellendigen hulpe
bewyfen.

Ten eynde van (geliefde broeders N. N.)
een pegelyck mach hoorzen / dat ghy ge-
sint zyt de voorszeyde diensten (elck in't
syne) aen te nemen / soo suldy antwoorden
op 'tgene u voorszeyden sal worden.

Ende eerstelyck vrage ick u lieden / soo
Ouderlingen als Diaconen / of ghy niet
en gevoelt in uwer herten / dat ghy wet-
telijck van Gods gemeente / ende mitsdien
van God selve tot dese heylige diensten
(elck int syne) beroepen zyt ?

Ten tweeden / Of ghy de scriften
des Ouden ende Nieuwen Testaments /
hant voorsz het eenige woort Gods / ende
volcomen leere der salicheyt / ende alle lee-
ringen verwierpt die daer tegen stryden ?

Ten derden / Of ghy beloost u ampt / ge-
lijck tselve hier voorsz-beschreven is / vol-
gende de selve leere / getrouwelijck na u
vermogen te bedienen: Ghy Ouderlingen
N. N. in de Kercken-regeringe neffens
den Dienaren des woorts / en ghy Dia-
conen

Forme van bevestinge

rouen A. A. inde bedieninge der armen :
Beloost oock gesamentlijck u in aller Gods
salicheyt te dragen/ mits u onderwerpende
de kerckelijcke vermaningen/ indien ghy u
quaemt te ontgaen ?

Hier op sullente antwoorden : Ja wy.

Ende daer op sal de dienaer seggen:

De almogende God ende Vader geue u
lieden al te samen sijn genade/ dat ghy in des
se diensten getrouwelijck ende vruchtbaer
lijck moocht verkeeren/ Amen.

Ende salse voorts vermanen (mitsgaders ooc
de geheele Gemeynthe) in manieren hier
na volgende:

So weest dan ghy Ouderlingen neerstich
s inde regeeringe der Kercke/ die u luyden
neffens de Dienaren des woorts bevoien is.
Zijt mede als wachters op thups en de stad
Gods/ om een yeder trouwlijc te vermanen
ende te waerschouwen hoor sijn verders. Hebt
acht op de onderhoudinge vande supberheyt
der leere en yzomicheyt des lebens inde Ge-
meynte des Heeren. Ende ghy Diaconen zijt
blijtich inde versamelinghe der almoeften /
voorsichtich ende blymoedich int uyt reykē
van dien: Comt den bedrueten te hulpe: Bes-
zoecht de rechte weduwen ende wesen : doet
goet aen alle / maer meest aende huyfgenote
des geloofs. Zijt alle gesamentlijck in ulwen
dienst getrou/ en hout de verborghentheyt des
geloofs in een reyne conscientie/ goede hoor-
gangeren

der Ouderlingen ende Diaconen.

Gangers zijnde voor geheel den volcke. Alsoo
sult ghy lieden u selven eenen goeden opganc
vercrigen / ende vele bymoechicheyt in het
geloobe / twelc is in Christo Jesu / ende hier
na maels ingaen inde breuchde u wes Heere.

Men d'ander zijde / geliefde Christenen / ont-
fangt dese mannen als dienst knechte Gods.
Wilt de Ouderlingē / die wel dienen / dobbelē
eere weerdich achten / begeest u gewillichlijc
onder haer opsicht en regeringe: voor siet de
Diaconen met goede middelen tot hulpe der
armen. Zijt weldadich ghy rijken / geest
mildelijc ende deelt geerne mede. Ende ghy
armen / zijt arm van geeste / en draecht u te-
gē uwe besorgers in aller eerbiedinge: weest
danchbaer tegen hen / ende murmureert niet:
Volcht Christum om de spijis der stelen ende
niet om het broot. Die gestolen heeft / of synē
naesten is geweest tot laste / die en stele niet
meer / maer arbejde lieber / werkende dat
goet is met de handen / op dat hy hebbe me-
de te deelen den genen die noot heeft. Dit
doende elck in den synen / sult ghy van den
Heere ontfangen het loon der gerechticheyt.
Noch alsoo wy van ons selven hier toe on-
bequaem zijn / soo laet ons den almachtig-
gen God aldus aenroepen:

Here God hemelsche Vader / wy danc-
ken u / dattet u geliest heeft tot meerder
hoyderinge uwer Kercke daer in te ordineren
neffens

Forme van bevestinge

neffens den Dienaren des woorts / regeer-
 ders ende helpers / waer door uwe Gemeen-
 te in goeden vrede bewaert ende de arme
 menschen onderhouden mochten werden :
 ende dat ghy ons tegenwoordelijck in dese
 plaetse verleent hebt mannē die goet getuy-
 genisse hebben / ende die begaest zijn met u-
 wen Geest. Wy bidben u / verleent hen meer
 ende meer soodanige gaven als hen in hare
 bedieninge van noode zijn / de gabe der wijs-
 heyt / dapperheyt des onderschepts / ende der
 weldadicheyt / ten eynde een peder hem bes-
 hoorlijck gijnte in synen ampte: De Ouder-
 lingen in vlijtige opzicht te nemen op de lee-
 re ende wandel / int weeren der wolven upt
 de schaepshope uwes lievē Soons / ende int
 vermanen ende bestraffen der ongeregelde
 menschen : Insgelijck de Diaconen in't
 neerstich ontfangen ende mit voorzichtig-
 uptdeelen der almoessen aenden armen / oock
 mede int lieffelijc vertroosten der selven met
 u heplige woort. Doet beyde Ouderlingen
 ende Diaconen uwe genade / datse in haren
 getrouwen azbept volstandelijck voortgaen /
 sonder door eenige moepte / verdriet ofte ver-
 bolch der werelt immermeer te vertragen.
 Verleent oock insonderheyt uwe Goddelijc-
 ke gratie desen volcke / daer over sy gestelt
 zijn / datse haer selven de goede vermaninge
 der Ouderlingen geerne onderwerpen / de
 selve in eere houden om haers ampts wille:
Geest

Forme des Bans.

Geest den rijken milde herren tot den armen / ende den armen een danckbaer gemoet tegen den genen diese helpen ende bedienen : ten eynde alsoo een pegelijck hem quijtende in synen ampte / uwen heiligen naem daer dooz groot gemaect / ende het Rijke uwer Soons Christi gebozdert mach werden / in wiens name wy ons gebet besluyten / seggende :

Onse Vader etc.

Forme des Bans, oft afsnijdinge
Vander Gemeynthe.

Geliefde in den Heere Jesu Christo : Het is uwer liefde kennelijck / dat wy nu tot verscheyden tijden / by sekere trappen uwer liefden booz gehouden hebben / wat een groote sonde ende zware ergernisse onse mede-litmaet **D.** gedaen ende gegeven heeft : ten eynde hy dooz **D.** **V.** Christelijcke vermaningen ende gebeden tot God hem mocht bekeerē / ende wederom ontwaecken uyt den stric des dwelvelds / onder welcken hy gebangen is / tot den wille des Heeren. Maer wy en connē uwer liefden van groeter droefheyt niet bergen / dat ons tot noch toe niemant en is verschenen die int minste te verstaen gegeven heeft / dat hy dooz de menichvuldige vermaningen aen hem gedaen (so int

A a byson-

Forme des bans.

bysonder als vooz getuygē in tegenwooz-
 dicheyt van velen) gecomen soude zyn tot
 eenich berou syner sonde/ ofte eenich teken
 van ware boetveerdicheyt aen hem la-
 ten mercken. Dewijle hy dan syne over-
 tredinge/in haer selven niet cleyn wesen-
 de/dooz syn hartneckicheyt dagelijcx noch
 grooter maecht/ ende wy u laestmael aen-
 gesept hebbe/in gevalle hy na so lange pa-
 tientie/die de kercke met hem gehat heeft/
 hem niet en bekeerde/dat wy gedwongen
 souden zyn ons wijder over hem te bedro-
 ven/ende tot de uiterste remedie te comen.
 Soo zyn wy genootsaecht nu tegenwooz-
 delijck voozt te varen tot synder afsnijdinge/
 volgende het bevel ende last ons gege-
 ven in Gods heplige woort/ten eynde hy
 hier dooz (ist mogelijk) tot beschaemtheyt
 gebzacht werde/datmen ooc dooz dit ver-
 rotte ende tot noch toe ongeneselijc lit/het
 geheele lichaem der Gemeynthe met in pe-
 rijckel en stelle/ ende den naem Gods niet
 gelastert en werde. Daerom wy Die-
 naers ende voozstanders der gemeynthe
 Gods alhier vergadert zijnde inde naem
 ende macht ons Heeren Jesu Christi/ver-
 claren vooz u allen / dat w. uyt oorzaken
 voozsept uyt gesloten is/ende wort uytge-
 sloten mits desen buyten de gemeynthe des
 Heeren/ende byemt is vande gemeynschap
 Christi/der heplige Sacramenten/ende al-
 ler

Forme des Bans.

ler geestelijcker segeningen ende welbadē
 Gods/ die hy syner Gemeente belooft en-
 de bewyft: ende daerom/so lange hy hart-
 neckich ende onboetveerdich blyft in sy-
 ner sonde / van u lieden te houden als een
 heyden ende tollenaer/na het bevel Christi/
 de welke seyt inden hemel gebonden te
 sijn/ so wat syne Dienaers binden op der
 aerde. Voorts vermanen wy u lieden/ge-
 liefde Christenen / dat ghy u niet ver-
 mengt niet hem / op dat hy beschaemt
 worde: nochtans hem niet houdende als
 eenen vyant/ maer by wijlen vermanende
 als eenen broeder. Hierentusschen spiegele
 hem pegelijck aen dit/ende diergelijcke ex-
 empelen/om den Heere te blyuen/ en neer-
 stelijck toe te sien/ indien hy meent te staen
 dat hy niet en valle/ maer hebbende ware
 Gemeenschap met den Vader. ende synen
 Sone Christo / mitsgaders met allen ge-
 loevigen Christenen/ daer in volstandich
 blyue tot den eynde toe / ende also de eeu-
 wige salicheyt vercrjge. Ghy hebt gesien
 mijn liebe broeders/op wat maniere dese
 onse afgesneden broeder heeft beginnen te
 verballen/ende allenskens meer ende meer
 gecomen is totten val. Merckt dan aen
 hoe listich de Satan is/om den mensche te
 brengen tot het verderf/ende af te trecken
 van alle heylsamen middelen ter salicheyt.
 Soo wacht u dan mede voer de minste
 Na ij begin-

Forme des bans.

Beginselen des quaets/ ende na de vernan-
ninge des Apostels afleggende alle last
en de sonde die [ons] lichtelijck omringt /
loopt met lijdsaemheyt de loopbane die
ons voorgeleert is/ siende op den oversten
leptsman ende volepnder des geloofs Je-
sum. Zijt nichteren/ waecht ende bidde
op dat ghy niet in versoekinghe en romt.
Beden/ indien ghy de stemme des Heeren
hoort/ so en verhardt uwe hertē niet/ maer
merct uwes selfs salicheyt met vrees en-
de beben / ende een pegelijck hebbe berou-
van syne sonde/ op dat onse God ons niet
wederom en vernedere ende dat wy rou-
we sonden moeten hebben over penant
aan u lieden : maer dat ghy eendzachtelijc
in Gods salicheyt levende/ onse croone ende
Blyschap mencht wesen inden Heere. Doch
aengesien God is die in ons werct vande-
het willen en het werckē na [syn] welbeha-
gen/ soo laet ons synen hepligen name met
bekentenisse onser sonde aldus aen oepen.

O Rechtveerdige God / barmhertige
Vader wy beclagen onse sonden vooz
u hooge Majestept/ ende bekennē/ wel ver-
dient te hebben de doefsheyt ende smerte
die ons is aengedaen/ in de af-schijdinge
van dit onse mede litmaet / ja wy zijn alle
waerdich om van u afgesneden ende ver-
bannen te werden/ om onser grooter ober-
tredinge wille/ soo ghy niet ons wildet
gaen

Forme des bans.

gaen int gerichtē. Maer / O Heere / zyt
 ons genadich om Christi wille : vergeeft
 ons onse misdaden / want sy zyn ons van
 herten leet / en werckt in onse herten hoe
 langer hoe meerder leet weesen van dien /
 op dat wy uwe oordeelen vreesende / die
 ghy laet gaen over de hartueckige / ons
 mogen beneerstigen om u te behagen.
 Geest dat wy ons onbesmet bewaren van
 de werelt / en de genen die vande gemeyn-
 schap der kercke zyn afgesneden / op dat
 wy ons harer sode niet deelachtich en ma-
 ken / en dat de afgesnedenē beschaemt wer-
 den : Ende aengesien ghy geen lust en hebt
 aen den doot des godloosen / maer als hy
 sich bekeert van syne wegen / dat hy leve /
 ende den schoot uwer kercken altyt open
 staet vooz den geenen die weder keeren :
 Soo ontsteect ons niet eenen goeden yver
 dat wy met goede Christelycke vermanin-
 gen ende exempelē soecken wederom te
 rechte te brengen desen afgesneden broeder /
 mitsgaders alle die gene die dooz ongelooft
 oft roeckeloosheyt des levens afwijcken.
 Geest uwen seggen tot onse vermaningen /
 ten eynde wy daer dooz oorsake mogen
 hebben ons weder te verblijden inden ge-
 nē daer over wy nu rouwe dragen / en dat
 also uwen heyligen naem gepresen werde /
 dooz onse Heere Jesum Christum / die ons
 aldus heeft leeren biddē : Onse Vader / etc.

Forme van weder-opneminghe.

Forme van weder-opneminghe des afgesneden inde Gemeynthe Christi.

Geliefde inden Heere/D. N. is bekent dat een sekeren tijt geleden/onse medelidmaet N. vander gemeynthe Christi afgesneden is geweest. Nu en comē wy D. N. niet bergen/ hoe dat de selve dooz de voornoemde remedie / mitsgaders dooz het middel van goede vermaningen ende uwe Christelijcke gebedē/ so verre is gecomen/ dat hy hem sonder sonde schaemt / begeerende van ons tot de gemeynschap der kercke weder op genomen te werden. Also wy dan/ van wegen des bevels Gods/ schuldich zijn sodanige met blyschap te ontfangen/ ende doch noodich is goede ordze daer in gebzupet te werden: So geuen wy D. N. mits desen te verstaen/ dat wy de doorsz afgesneden persoon ter naester reyse dooz Gods genade / wanneer men des Heeren Avontmael sal houden / van den bant der afsnijdinge wederom ontbinden/ en tot dē vrede der kercke ontfangen sullen/ ten ware pemant van u lieden middeler tijt het wettelijck hadde / waerom sulcx niet en behoorde te geschieden/ twelck D. N. ons in tijts aenseggen sullen: Daerentusschen sal een pegelijc den Heere dancken/ vooz de welbaet aen desen armē sondaer bewesen/ hem biddende dat hy

Forme van weder-opneminge.

hy syn werck aen hem wil uptvoeren tot
syner eeuwiger salicheyt/ Amen.

Daer na / indien geen verhinderinge
voortcomt / sal de Dienaer tot wederopne-
minge des afgesneden sondaers voort-
gaen op nabolgender wijze:

Geliefde Christenen: wy hebben **B. I.**
Glaetstmael voort-gehouden vande be-
keeringe onses mede broeders **B.** am met
B. I. voortweten wederom tot der Ge-
mepnte Christi opgenomen te werden. Al-
soo dan niemant yet voortgebracht en
heeft / waerom de voortseyde wederopne-
minge niet en soude behozen te geschieden:
soo willen wy nu tegenwoordelijck tot de-
selve voortvaren. **De Heere Christus**
Matth. 18. bevesticht hebbende het von-
nisse syner kercke inde afsnijdinge der on-
doetbeerdige sondaren / verclaert ter-
stont daer aen: dat so wat synre Dienaers
ontbinden souden op der aerden / ontbon-
den soude zyn in den hemel. Daermede
hy te kennen geeft / wanneer pemant van
syner kerckē afgesmedē is / dat hem als dan
niet en is alle hoope der salicheyt ontno-
men / maer dat hy vande banden der ver-
doemenisse weder ontslagen can werden.
Daerom aengesien **God** in syn woort ver-
claert / geenen lust te hebben aen den doot
des sondaers / maer dat hy hem bekeere
ende leve: **Soo heeft oock de kercke noch**
A a iij **alijts**

Forme van weder-opneminghe.

altijts hope tot de bekeringe des afgewen-
ken sondaers/ende hout haren schoot opē/
om den bekeerden wederom te ontfan-
gen. Dien volgende heeft de heylige Pau-
lus den Cozinther (dien hy verclaert hadde
dat van de kercke afgedaen behoorde te
worden) wederom bebolen op te helpen
ende te vertroosten / na dien hy van velen
bestraft zijnde tot kennisse was gecomen/
ten eynde hy in overbloediger droeffnisse
niet en soude verflondē werdē. Ten ande-
ren leert Christus inden voorszepden spreuc
dat het bonnisse der ontbindinge / iweich
uptgesproken wort over sulc een bekeerde
sondaer volgende Gods woort/voorz van-
dich en vast gehouden wort vandē Heere:
Daerom niemant / die hem oprechtelijck
bekeert/eenichsins behoort te twijffelen /
ofte hy is gewisselijck van God in gena-
de aengenomen / gelijk Christus elders
sept : Soo ghy penants sonden vergeeft /
dien wordense vergeven.

Om nu tot den voorgenomen handel te
comen/ so vrage ic u N. of ghy vooz God
ende spner Gemeynte alhier van gant-
scher herten verclaert / dat ghy oprecht
berou hebt van de sonde ende hartnecki-
cheyt/om welke ghy rechtveerdelijc van
der Gemeynte afgesneden zyt geweest : of
ghy oock waerachtelijck geloost dat u de
Heere uwe sonden vergeven heeft / ende
ver-

Forme van weder-opneminghe,

hergeeft om Christi wille/ende begeert mit u dien tot der Gemeente Christi alhier weder opgenomen te werde: belovende u voortaan in aller godsalicheyt te dragen na het gebot des Heeren? **Antwoorde.** Ja ich.

Hierop sal de Dienaer voorder aldus spreken.

Wp dan alhier vergadert inden naem ende macht des Heeren Christi/verclaren u ontbonden te zijn vande banden der afschijdinge/ontfangen u wederom inde Gemeente des Heeren / vercondigen u dat ghy staet inde Gemeenschap Christi / der heyliger Sacramenten / ende aller geestelijcker segeningen ende weldaden Gods die hy sijn Gemeente belooft ende bewijst: waerinne u de eeuwige God tot den eynde toe behouden wil/door sijn eenichgebozen Sone Jesum Christum/ Amen.

So weest dan versekerd/ mijn liebe broeder/ in wie herte/dat u de Heere heeft opgenomen in genade/ zijt neerstich om u voortaan te wachten voor de listicheyt des Satans / ende boosheyt der werelt / ten eynde ghy niet weder en vallet in de sonde : hebt Christum seer lief/ want u vele sonden vergeven zijn. Ende ghy geliefde Christenen/ ontfaugt desen uwen broeder met toegangentheyt des herten: zijt volhick/dat hy doot was/ende is wederom levendich geworden: hy was verloren/ ende is gevonden : verheucht u metts. Engelen des Heemels over de

Forme van weder-opneminghe.

fen sondaer die hem bekeert hout hem niet langer hoor eenen die byemt is / maer hoor eenen medeborger der heyligen / ende huyfgenoot Gods. Ende alsoo wy niet goets en conuen hebben van ons selven / soo laet ons den Heere almachtich loben ende dancken / ende hem om syn genade aldus aenroepen:

Gedertierende God ende Vader / wy dancken u door Jesum Christum / dat ghy desen onsen mede-hoeder bekeeringe hebt gegeven tot den leven / ende ons oorzaak verleent om in syne wederkeeringe verheucht te zijn. Wy bidden u / bewijs hem uwe genade / om vande vergevinge syner sonden meer ende meer versekerd te wesen in syn gemoet / ende daer uyt te scheppen een onuyt synkelijche blijtschap ende lust om u te dienen. Ende gelijkewijs hy te hooren veel menschen heeft geargert door syn sonde: wilt hem alsoo wederom verleenen veel menschen door syn bekeeringe te strichten : Geest hem totten eynde toe volstandelijck te wandelen in uwe wegen / ende laet ons leeren wt dit exempel / dat hy u is vergevinge / op dat ghy gebruest wort / ten eynde wy hem houdende hoor onsen medehoeder / ende mederfgenaem des eeuwigen levens / u te samen moge dienē met een kinderliche byese en gehoorsaemheyt alle de dagē onses levens / door onse Heere Jesum Christum / in wiens name wy ons gebet beslypten: Onse Vader / etc.

Christe

Christelijcke Gebeden.

Christelijcke Gebeden, diemen in
de vergaderinge der geloovigen,
en elders gebruycken sal.

Gebet des sondaechs voor de Predicatie.

O Eeuwige God/ ende alder genadichste
Vader/ wy verootmoedigen ons selven
lyt groot des herten voor uwe hooge Ma-
jesteyt/ tegen dewelcke wy soo menichmael
ende so grouwelich gesondicht hebben/ ende
bekennen/ soo ghy niet ons wilt int gericht
gaen/ dat wy anders niet dan de eeuwige
doot verdient hebben. Want boven dien dat
wy alle door de erfsonde voor u onreyn/ ende
lindereu ~~de~~ toornis zijn/ ontfangen in sonde
en in ongerechtigheyt geboze/ daer door aller
hande boose lusten tegē u ende onsen naesten
strydende/ in ons wonen: Soo hebben wy
nietter daet uwe geboden noch menichmael/
ende sonder eynde obergerreden/ nae-latende
dat ghy ons geboden hadt/ ende doende dat
ons claerlyck verboden was. Wy hebben
als schapen gedwaelt/ ende hebbē grootelijck
tegen u gesondicht/ d'welck wy bekennen/
ende het is ons van herten leet: ja wy belij-
den t'onser cleynicheyt/ ende ten prijse uwer
ontfermherticheyt t'onswaert/ dat onse son-
den menichvuldiger zijn dan de hayzen on-
ses hoofts/ ende dat wy tien duy sent talenten
schuldich zijn/ waer tegen wy niet en hebbē
om te betalen. Daerom wy oock niet weer-
dich

Christelijcke Gebeden.

dich zijn uwe kinderen genaemt te wesen/
 noch onse oogen opslaen ten hemel/om on-
 se gebeden voor u upt te spreken. **N**och-
 tans/o Heere God/ende barmhertige Va-
 der/wetende dat ghy geensins lust en hebt
 aen den doot des godloosen/maer/aig-
 hy hem bekeert van syne wegen/dat hy le-
 ve/ende dat uwe barmherticheyt oncpude-
 lijc is/die ghy bewijst den genen/die haer-
 tot u bekeeren. **W**y roepen u van herten
 aen/upt vertrouwen onses Middelaers
Jesu Christi/die dat Lam Gods is/dat de
 sonden der werelt wech neemt/ende bid-
 den u/dat ghy wilt medelijden hebben met
 onser swachheyt/ons om Christi wille al-
 le onse sonden vergevende. **W**ascht ons in
 de supbere fonteyne zijns bloets/op dat
 wy reyn ende suet wit werden. **D**iet onse
 naecktheyt met syner onnooselheyt ende
 gerechticheyt/om uwes naems eere wille:
Repniet ons verstant van alle blintheyt/
 ende onse herten van alle moet-wille/ende
 hertneckicheyt. **O**pent den mont uwes
Dienaers tegenwoordelijck/ende verbult
 dien met uwer wijsheyt ende kennisse/op
 dat hy u woort reynelijck ende vrymoede-
 lijck vercondige. **B**ereyt oock onser aller
 herten/opdat wy dat selve hooren/verstaen
 ende bewaren mogen: schrijbet uwe wet-
 ten/(na uwe belostenisse) in de tafelen on-
 ser herten/ende geeft ons lust ende cracht
daer

daer in te wandelen/ tot uwes naemx prijs
 ende cere/ ende tot stichtinge uwer gemeyn-
 te. Dit alles/o genadige Vader/bidden ende
 begeeren wy inden name Jesu Christi / die
 ons also heeft leerē bidden: Onse Vader/etc.

Een Al-gemeyne belijdinge der son-
 den, ende Gebedt voor aller noot
 der Christenheyt,

Des Sondaechs na de Predicatie.

Almachtige/barmhertige God/wy be-
 kennen by ons selven/ende belijden hoog
 u/gelijc't de waerheyt is: Dat wy niet weer-
 dich zijn onse oogen op te slaen ten Hemel/en
 ons gebet voor u te brengen/indien ghy aen-
 sien wilt onse verdiensten ende weerdicheyt:
 want onse consciëntien beschuldigen ons/en
 onse sonden geben getuygenis tegē ons. Wy
 weten ooc dat ghy een rechtbeerdich Rech-
 ter zijt/ straffende de sonden der gener die u-
 we geboden overtreden: Maer/ O Heere/na-
 dien ghy ons bevolen hebt u in aller noot aen-
 te roepen / ende uyt uwe onuytsprekelijke
 barmherticheyt belooft hebt onse gebeden te
 verhooren / niet van wegen onse verdien-
 sten/die geene zijn: maer om de verdien-
 sten onses Heeren Jesu Christi / wolcke
 ghy ons tot eenen Middelaer ende voor-
 spreker voor-gesteld hebt / soo versaecken
 wy alle ander hulpe / ende hebben onsen toe-
 vlucht.

Christelijcke gebeden.

Wijcht alleen tot uwer barmherticheyt.

Erstelijck / o Heere / beneven de ontallijcke
weldaden die ghy in 't gemeen alle menschen
op aerde bewijst / hebt ghy ons insonderheyt
soo veel genaden gedaen / dat het ons onmo-
gelijck is / die te bedencken oft wyt te spreken:
Amenelijck / dat ghy ons verlost hebt wyt den
jammerlijcken dienst des duyvels / ende aller
afgoderhe / daer in wy gebangen lagen / ende
hebt ons geboert totten lichte uwer waer-
heyt / ende tot der kennisse uwes hepligen
Euangelij. Daer tegē so hebbē wy door ons
te ondancbaerheyt / dese uwe weldadē verges-
ten / wy sijn van u afgeweken / ende hebben
onse eygen begeerlichkeiten gebolcht / u niet ee-
rende gelijc wy schuldich waren. Dies heb-
ben wy grouwelijc gesondicht / o Heere / en u
grootelijc vertoont / dat wy / so gy niet ons
woudet handelen na dat wy verdient
hebben / niet anders souden hebben te ver-
wachten / dan de eeuwige doot ende verdoe-
menisse. Ja wy mercken ooc / o Heere / by de
castijdingen die ghy ons zijt toeschickende /
dat ghy u ten rechten ober ons vertoont :
Want aen-gesien dat ghy rechtbeerdich zijt /
so en straft ghy niemant sonder oorsake. En
wy sien oock noch uwe handt verheben / om
ons noch meerder te straffe. Maer al waer't
dat ghy ons noch veel harder strafset / dan
ghy tot noch toe gedaen hebt : Ja al vielen
alle de plagen ober ons / daer ghy de sonden
uwes

Christelijcke Gebeden.

uwes volckx Israëls mede besocht hebt/ soo souden wy nochtans moeten bekennen dat ghy ons geen onrecht doen soudt.

Maer o Heere/ ghy zijt onse God/ ende wy zijn maer aerde en stof: ghy zijt onse Schep- per/ ende wy zijn 't werc uwer handen: Ghy zijt onse Verder/ ende wy zijn uwe schapen: Ghy zijt onse Verlosser ende wy zijn die/ die ghy verlost hebt: ghy zijt onse Vader/ en wy uwe kinderen ende erfgenamen: daerom en straf ons doch niet in uwen toorn/ maer castijt ons genadelijc: En onderhout veel meer dat werck/ dat ghy in ons door uwe barm- hertigheyt begonnen hebt/ op dat de gantsche werelt wete en bekennē/ dat ghy onse God en Salichmaker zijt. O volck Israël heeft u menichmael vtooynt/ en ghy hebtse tē rechtē gestraft: Maer so dicmael als sy haer weder tot u bekeerden/ hebt ghyse altyt in genaden aengenomen. Ende hoe swaer dat oock hare sonden waren/ so hebt ghy nochtans de pla- gen die hen toe-beropt warē/ afgewendt van wegen des verbonts/ d'welck ghy gemaect hebt met uwen dienaren Abraham/ Isaac/ en Jacob/ en hebt also dat gebet uwes volcx noopt van u verstootten. Nu hebben wy door uwe genade eben dat selve verbont/ d'welck ghy inde hant Jesu Christi onses Midde- laers tusschen u ende alle uwe geloovigen hebt opgerecht. Ja het is nu soo veel heer- lijker ende crachtiger/ na dat het Christus met

Christelijcke Gebeden.

met synen hepligen lijden ende steruen/ ende ingauck in synne eeuwige heerlijckheyt bevesticht/ ende verbult heeft.

Daerom/ o Heere/ versakende ons seluen/ ende alle menschelijke hulpe / wy hebben onsen toevlucht alleē tot desen saligen genaden-bondt / dooz welcken onse Heere Jesus Christus / tot een volcomen offerhande/ syn liechaem eenmael aen 'crucys' voor ons overgeuende / ons met u in ewichheit versoent heeft. Daerom / o Heere/ siet aen dat aenschijn uwer g'alsiden/ ende niet onse sonden/ op dat uwen toorn dooz syn voorbilden gestilt werde/ ende dat u aenschijn over ons lichte t' onser vzeuchden ende salicheyt.

Wilt ons ooc voortaan in u heplich geleude ende bescherminge aennemen/ ende ons regeren met uwen Hepligen Geest/ die dagelijks meer ende meer ons vleesch met alle synne wellustē dodende/ ons vernieuwe tot een beter leven / ende in ons voortbrengende waerachtige vzeuchten des geloofs/ daer dooz uwe name in ewichheit geloost ende geprezen werde / ende wy met hierige begeerte / alle verganckelijke dingē verachtende/ alleen na de hemelsche mogen gedencken.

Ende overmits het u behaecht/ dat men bidde voor allen menschen : Wy bidden u / dat ghy uwen segen strecken wilt / over de leere uwer hepligen Euangelij/ op dat het over al verondicht ende aengenomen werde/

op

op dat de gantsche werelt vult werde met
uwe salichmakende kennisse / op dat de on-
wetende bekeert / de swache gesterckt / ende
een pegelijck uwen heyligen Name / niet als
leen met woorden / maer oock metter daet
groot make ende heylige.

Wilt tot dien eynde getrouwe dienaers in
uwen oogst senden / ende de selve alsoo bega-
ben dat se haren dienst getrouwelijck mogen
bedienen. Daer tegen wilt uproepen alle
valsche leeraers / grijpende vrouwen / ende
huertingen / die haer eygē eere ende nutticheyt
soecken / ende niet de eere uws heyligen
naems alleen / noch der armen menschen
welvaert ende salicheyt.

Wilt oock alle uwe Christelijcke gemeen-
ten / die ghy over al beroepen hebt / genade-
lijck bewaren / ende regeren in eenicheyt des
waerachtigen geloofs / ende Godsalicheyt
des lebens / op dat u rijke dagelijcx toe-
me / en Satans rijke te schandē gae / tot dat
u rijke volcomen werde / als ghy sult alles
in allen zijn.

Insonderheyt bidden wy u voor de Obe-
richeden / die 't u belieft heeft over ons te stel-
len: voor de Hooch-mogende Heeren de Sta-
ten Generael van dese veenickde Nederlan-
den / ende voor den Raet van State / voor N.
onsen getrouwen Gouverneur / voor mijne
Heeren de Staten van desen Lande: voor
mijne Heeren vanden Hove Provinciael ende
voor

Christelijcke Gebeden.

hoor den eersamen Magistraet/ Schoutet/
 Burgemeesteren/ Shepenen/ ende Raet der
 ser Stat: Verleent hen allen uwe genade en
 gaven eenen yegelijcken in sijn beroepinghe
 ende staet daer inne hy van u gestelt is/ op
 dat sy 'thole dat ghy hen toe betrouwt hebt/
 wijsselijck regeren / cloetelijck beschermen/
 uwen hepligen Gods-dienst getrouwelijck
 handt-haben/ende de Justitie aen hare On-
 verdanen recht bedienen. Wilt hoorsittē met
 uwen H. Geest in hare te samen-comstē/op
 datse in allen saken niet anders dan 'rgene
 goet ende behoorzijc is / besluyten/ ende daer
 na 'tselbe ooc geluckelijc uyt-boeren mogen:
 Ten eynde dese Landen van hare byanden
 bewaert/ de quaetdoenders gestraft/ ende de
 byome hoor-gestaen zijnde/ uwen name daer
 door ge-eert/ ende het rijcke des Conings der
 Coningen Jesu Christi gebozbert mach
 worden / ende dat wy een gerust stille leven
 leyden mogen in alle Godsalicheyt ende eer-
 baerheyt.

Doorder bidden wy u hoor alle onse mede-
 broederen / die onder den Paus ofte Turck
 verholginge lijden : Wiltse met uwen H.
 Geest troosten ende genadelijc daer uyt ver-
 lossen. En laet niet toe / dat uwe Christen-
 heyt gantschelijck verworstet / ende de ges-
 dachtenisse uwes naems op aerden uytge-
 roept werde/ dat niet de byandē uwer waer-
 heyt hen roeniē tot uwer oneere en lasterin-
ge

ge Maer indie het uwē Godlijcken wille is/
dat de gebangene Christenen met harer doot
der waerheyt getuygenisse geben/ende uwē
name prijsen/so geestse troost in haren lijden/
datse suict van uwē Vaderlijcke hant op
nemen: en daerom uwē wille volgende/be-
standich blijven 't sy in leven of in sterben/
tot uwē eere/tot stichtinge uwē genepnte/
ende tot harer salicheyt.

Wy bidden u ooc voor alle die ghy castijt
met armoede/ gebanchenisse/ crancheyt des
lijfs oft aenbechtinge des geests: Troostse
alle / o Heere / na dat ghy wetet dat haren
noot is eytschende. Geest dat hen hare castij-
dinge diene tot kennisse harer sondē en betes-
tinge hares lebens. Wilt hē ooc gehē volstā-
dige geduldicheyt. Versoetet haer lijde ende
berlostse eyndelijc/op dat se hē uwē goetheyt
verbliden/en uwē name eeuwichlijc prijsen.

Eyndelijc o Heere/wilt ons/ende de onse/
mitsgaders alles wat ons aengaet / in uwē
bescherminge ende bewaringe nemen.
Geest dat wy in onsen beroep na uwē wil-
le mogen leven/ende de gaben die wy van u-
wen segen ontfangen / alsoo gebuycken /
datse ons niet verhinderen/ maer veel meer
tot den eeuwigen leben vorderen.

Sterckt ons oock in alle aenbechtingen/
op dat wy inden geloove strijdende / over-
winnen mogen / ende hier naemaels met
Christo dat eeuwige leben besitten.

Christelijcke Gebeden.

Om dese dingen alle bidden wy u/gelijck
kerwijs onse getrouwe Heere ende Sa-
lichmaker Iesus Christus selve geleert
heeft: Onse Vader/etc.

Daer na wort de Gemeynthe verlaten met
den gewoonlijcken segen.

Ontfangt den segen des Heeren:

De Heere segene ende behoede u / **D**e
Heere verlichte syn aenschijn over u/
ende sy n genadich. **D**e Heere wende syn
aenschijn t' uwaerts / ende geve u synen
vrede / Amen.

Een Gebet voor de leere des Catechismi.

O Hemelsche Vader / u woort is volco-
men/ende bekeert de sielen/ een waer-
achtige getupgenisse / den ongeleerden
wijsheyt gebende/ende der blinden oogen
verlichtende / een crachtich middel ter sa-
licheyt allen die't gelooven. Maer over-
mits dat wy van natueren niet alleē blind
maer onbequaem zijn tot eenigen goede:
En dat ghy oock niemanden helpen wilt/
dan die ootmoedich en verflagen zijn van
herte: Wy bidden u/dat ghy ons verstant
wilt verlichten met uwen H. Geest/ende
ons geven een sachtmoedich herte / van 't
welcke alle opgeblasentheyt en bleessche-
liche wijsheyt geweeret zy / op dat wy u
woort hoozende/'tselve recht verstaen mo-
gen/en ons leven daer na aenstellen: Wilt
oock

Christelijcke Gebeden.

oor genadelijc bekeeren/ alle die noch van
 uwer waerheyt af-dwalen / op dat wy u
 al t'samen eendzachtelijck dienen in waer-
 achtiger heylicheyt en gerechticheyt alle
 de dagen onses lebens. Dit begeeren wy
 alleen om Christi wille / die ons in synen
 name heeft leeren bidden / ende beloofst te
 verhooren: Onse Vader/ect.

Gebedt na de leere des Catechismi.

O Genadige / barmhertige God ende
 Vader / wy danken u / dat ghy niet
 alleen ons in u verbondt genomen hebt/
 maer oec onse clepne kinderen/d'welc ghy
 hen niet alleen versegelt hebt dooz den h.
 Doop / maer noch dagelijcx bewijset/as
 ghy uwen lof volmaket npt haren monde/
 om also de wijse werelt te beschamen. Wy
 bidden u / vermeert in hen uwe genade/
 datse aen Christum uwen Sone alrijt toe-
 nemen en wassen / tot datse syn volcomen
 mannelijc oudeedom in aller wijsheyt en
 gerechticheyt erlangē. Geeft ons oec ge-
 nade / dat wyse in uwe kennisse en vreesse/
 gelijc ghy ons bevolen hebt/onder wijssen/
 op dat dooz hare Godsalicheyt dat rijke
 des Satans verstoozt werde / en 'trijcke
 Jesu Christi in deser en ander gemeenten
 versterckt werde/ter eeren uwes heyligen
 naems/ende tot harer eenwiger salicheyt/
 dooz Jesum Christum/ Amen.

Een

Christelijcke Gebeden.

Een opentlijcke bekentenisse der sonden,
ende gebed: voor de Predicatie.

Hemelsche Vader eeuwige en barmhertige God /
wy bekennen ende belijden voer uwe Godlijcke
majesteit, dat wy arme ellendige sondaren sijn / ont-
fangen ende gebozen in alle, boosheyt ende verber-
semisse / geneycht tot allen quaden / ende onnut tot een-
nigen goede, ende dat wy niet ons sondich leven son-
der ophouden uwe heylige geboden overtreden / daer
voer wy uwen toorn tegen ons verwerken / ende na
uwen rechtvaardigen oordeel op ons laden de eenw-
ige verdoemenisse. Maer o Heere, wy hebben berou-
ende leetwesen van dat wy u vertoent hebben : wy
beschuldigen ons selven / ende beclagen onse misd-
den / begerende dat ghy genabelijck onse ellendicheyt
wilt aensien. Wilt u over ons ontfermen / o alder-
goedertierste God ende Vader / ende ons herge-
ben alle onse sonden voer dat heylige lijden uwes lie-
ben Soons Jesu Christi. Wilt ons oock verleenen
de genade uwes H. Geests / die ons onse ongerecht-
ticheyt van gantscher herten leere kennen / ende ons
selven recht misgagen : Op dat de sonde in ons
mach gedood et werden / ende wy in een nieuw le-
ven op staen / in d'welcke wy oprechte blyscapen der
heyligheyt ende gerechticheyt voortbringen / die u
door Jesum Christum mogen angenaem sijn. Wilt
ons oock u heyligh woort na uwen Goddelijckheit
wille te verstaen geben : dat wy daer uyt leeren al
ons betrouwen op u alleen te stellen / ende van allen
creaturen af trecken. dat oock onsen o den mensche
met alle syn begeerten van dage tot dage niet ge-
crust werde / ende dat wy ons u op offeren tot eenen
levendigen offer ter eeren uwes H. Naems / ende tot
stichtinge onses waesten, door onsen Heere Jesum
Christum / welke ons heeft geleert ende bevolē also
te bidden : Onse Vader etc.

Een corte forme des Gebedts na de Predicatie.

Here almachtige God / en laet uwē heyligen na-
me om onser sonden wille niet gelaestert werden :
Want

Want wy hebben op menigerley wijze tegen u gesoll
 dacht/ mits dien dat wy uwen heyligen woode niet
 gehoosfaem zijn/ ende niet ontweteheyt/ ondancbaer
 heyt ende murmurereen/ uwen toorn dagelijcx tegen
 ons verwecken: Daerom ghy ons oock ten rechtent
 straft. Maer/ o Heere/ zyt gedachtich uwer grooter
 barmherticheyt/ ende ontfermt u onser. Geest ons
 kennisse ende leetwesen onser sonden/ ende vteringe
 onses lebens. Sterckt de Dienars uwer Kercken/ op
 datse getrouwelijck ende stantvastelijck u h. Woort
 mogē bereynigen/ Ende de Oberheyt uwoes volcks/
 op dat sy dat werelijcke sweert niet gerechticheyt
 ende bescheydenheyt mogen hoeren. Bewaert ons
 booz alle valsheyt ende ontroutwe. Verflooyt alle
 boose ende listige raetslagen/ die tegen u woort ende
 kercke overdracht werden. O Heere/ onttrecht ons
 niet uwen Geest ende woort: maer geest ons ver
 meerderinge des geloofs/ en in alle dingen lijdsaem
 heyt ende volstandicheyt. Comt uwe kercke te hulpe/
 berloftse van allen oberlast/ bespottinge ende tyran
 nie. Sterckt oock alle swarke ende bedroefde herten/
 ende sendt ons uwe brede/ dooz Jesum Christum on
 sen Heere/ die ons dese sekerre beloftenisse gegeven
 heeft: Doo; waer booz waer ik segge u/ al wat ghy
 den Vader sult bidden in mijnen name wat sal hy u
 geben: Ende heeft ons alsoo beholen te bidden:

O. se Vader/ etc.

Het Morgen-Gebed:

O Barmhertige Vader, wy danken u dat ghy desen
 nacht so getrouwelijck booz ons gewaert hebt/ en
 bidden u/ dat ghy ons wilt stercken met uwen heylig
 en Geest/ die ons booz taē geleide. dat wy desen dach
 (mitsgaders alle de dagen onses lebens) mogē bestede
 tot aller gerechticheyt ende heylicheyt/ en wat wy in
 handē nemen/ dat onse oogē altijt siē om u eere te ver
 breyde/ also dat wy al dē boozvoet onses booznemes
 van uwer mildere hant alleē verwachten. Ende op dat
 wy sulcke genade vā u vercrjgē/ wilt ons (na uwe be
 loftenisse

Christelijcke Gebeden.

loftenisse) bergeben alle onse sonden, doo? dat heylige
 lijven en bloet bergieten onses Heeren Jesu Christi/
 want sy zyn ons van herten leet. Verlicht onse her-
 ten / op dat wy alle wercken der duysterniss? afge-
 leyt hebbende/ als kinderen des licht? in een nieuwe
 leben mogen wandelen/ in aller godsalicheyt. Geest
 nock utwen segen tot de vercondinge utwes Godlijcs
 ken woort? . Verstoozt alle wercken des dubbels :
 Sterckt alle kercken-dienaers ende Overheden u-
 wes volcx. Trooster alle herbolgde ende benaude
 herten / doo? Jesum Christum utwen lieben Zone/
 welcke ons belooft heeft / dat ghy ons alles wat wy
 u in synen name bidden/ sekerlyck geben sult / ende
 daerom ons also heeft herten bidden. Onse Vader/ etc.

Het Avond-gebedt.

O Barmhertige God / eeuwich licht / schijnende
 in de duysternisse! / ghy die verdryft de nacht der
 sonden/ ende alle blindheyt des herten : Radien ghy
 de nacht berodineert hebt om te rusten / gelyck den
 dach om te arbeiden : Wy bidden u / geest dat onse
 lichamen in vrede ende in stilheyt rusten / op datse
 daer na bequaem zyn mogen te lyden den arbeit
 die se dragen moeten. Waticht onsen slaep / dat die
 niet onordentlyck zy / op dat wy aen lyf ende ziele
 onbesleekt mogen blyben. Na dat onsen slaep selfs
 geschiede tot uwer eeren. Verlicht de oogen onses
 verstant? dat wy in den doot niet en ontslapē/ maect
 altyt verwachten op onse verlossinge uyt deser ellē-
 disheyt. Bescherm ons oock voo? alle aenbechtinge
 des dubbels/ ons in u heyligh geleyde nemende. En
 hoewel wy desen dach niet toe- gebracht en hebben/
 sonder tegen u grootelijc gesondicht te hebben : Wy
 bidden u/ wilt onse sonden bedecken doo? uwe barm-
 herticheyt/ gelyck ghy nu alle dingen op der aerden
 bedeckt hebt/ op dat wy daerom van u aen seghen niet
 verstootten en werden. Geest oock rust ende troost
 allen crancken/ bedroefden ende aengebochtenen he-
 ten/ voo? onsen Heere Jesum Christum / die ons als
 dus heeft leeren bidden. Onse Vader/ etc.

C R A D E.